

MALI SUHUPIELLI
**HALI NI SAHA
DIN KA BAHIGU!**

DI YELA BOHIMBU, BAIBUL ALIZAMA DIBU SOLI ZUYU

Pilimi Baibul Karimbu

Baibul karimbu ni tooi niŋ a nyaxsim! A ni yen tooi dɔli so' shəŋa ka pili n-bɔŋɔ. Pilimi yaŋlı shəli a ni lihiri sɔli ni di karimbu ni niŋ a suhupielli pam, ka karim Baibul yaŋa din dɔli li.

Bən Zali Yuli ni Be Lahabali

Nuhu Ni Kokpeŋu Maa: **Piligu 6:9-9:19**

Musa mini Firawuna, Teeku 3ee gbuni: **Yibu 13:17-14:31**

Rut mini Naomi: **Rut zuyu 1-4**

Dauda mini Goliat: **1 Samuel zuyu 17**

Abigeel: **1 Samuel 25:2-35**

Daniel, gbuŋima bɔyili ni: **Daniel zuyu 6**

Elizabet mini Mariama: **Luk zuyu 1-2**

Saysigu Zaŋ Jəndi Dabsili Kam Yela

Daŋ yela malibu: **Efesusnima 5:28, 29, 33; 6:1-4**

Zosimli gbubbu yela: **Əjaha 13:20; 17:17; 27:17**

Wunsuhugu yela: **Yilli 55:22; 62:8; 1 Jən 5:14**

Alizama din daa di Zəli zuyu: **Matiu zuyu 5-7**

Tuma yela: **Əjaha 14:23; Waazuyihira 3:12, 13; 4:6**

A Yi Ti Bɔri Sɔŋsim Ni A Nyaŋ . . .

Tahima yihibu: **Yilli 23; Aizaia 41:10**

Suhugarigu: **2 Kɔrintinima 1:3, 4; 1 Pita 5:7**

Maŋ galimbu n-ti yayi: **Yilli 86:5;**

Ezəkiel 18:21, 22

Baibul Ni Yeli Shəli Zaŋ Jəndi . . .

Dunia yiysibu saha: **Matiu 24:3-14;**

2 Timoti 3:1-5

Sohabięgu tahima: **Yilli 37:10, 11, 29;**

Kahigibu 21:3, 4

KPAHIMMA: A yi bɔri ni a nya yətɔya shəŋa din sabi zuyusaa maa lahabali zaa, karimmi di ni be Baibul buku yaŋlı shəli maa zaa. A yi karim Baibul yaŋlı shəli n naai, dalimmi buku ŋɔ yaŋlı din bɔli "Kpahimma A Baibul Karimbu Tooni Tibu" ka di wuhi, a ni karim n paai shəli maa. Niŋmi ania ni a ni karim Baibul dabsili kam.

MALI SUHUPIELLI HALI NI SAHA DIN KA BAHIGU!

DI YΕLA BΟHIMBU, BAIBUL ALIZAMA DIBU SΟCLI ZΥΧУ

'Ninvuy' sheb' ben jemdi Jēhova ni pay' o.
Ka kul ni mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu.'

—Yilli 22:26, NWT

Buku ንጂ lana yuli n-nyę

Anfooninim' Ni Yi Sheli: Viibu 15: Image © Homo Cosmicos/
Shutterstock; viibu 17: NASA, ESA and the Hubble Heritage
Team (STScI/AURA)-ESA/Hubble Collaboration. Licensed
under CC BY 4.0 (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). Di ni yi sheli: <https://esahubble.org/images/heic0702a/>; viibu 56: Photo by US Signal Corps/
The LIFE Picture Collection via Getty Images; viibu 76:
Château de Versailles, France/Bridgeman Images; viibu 103
ni 131: Based on NASA/Visible Earth imagery; viibu 163:
© SINGLECELL ANIMATION LLC/Science Di ni yi sheli;
viibu 183: Daniel Osterkamp/Moment/Getty Images

Naawuni yeligu din yaai n-ninj buku ንጂ ni yi la
Naawuni Kundi Kasi ni. Bachi NWT ni dbli sheṇa yi
la New World Translation of the Holy Scriptures.

Jēhova Shehiranim' n-ŋma bukunima,
vidionima ni din pahi zaa, din yuya bōli kpe.

**Buku ንጂ bi አካላ. Di pahi la Baibul wuhigu tuma
din tumdi dunia yili zaa. Niriba yiri be suhuri ni n
tiri be ni mali sheli n sɔndi li. A yi bɔri ni a sɔn
tuma ንጂ, kpem' donate.jw.org.**

Enjoy Life Forever!

—An Interactive Bible Course

Dagbani (Iff-DGB)
August 2024 Printibu

© 2023 WATCH TOWER BIBLE AND TRACT
SOCIETY OF PENNSYLVANIA

Ben N-Sabi Li
Watch Tower Bible and Tract Society of
Ghana, House No. J348/4,
Tema Beach Road, Nungua,
Accra, Ghana.

Bo ka a yen niŋ ka di Baibul bɔhimbunim' ḥo anfaani zaa?

Kpahimmi di yela ni nyę shem lahabali
jia ḥo puuni, ka [Lihı VIDIO ḥo](#).

VIDIO: A Maaraba, A Baibul Bɔhimbu Ni
(2:45)

A yi bori ni a nya [VIDEO ḥo](#),
skaanmi kod maa bee ka a
bo Mali Suhupielli Hali Ni Saha
Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

YAYLI DIN NYĘ TUULI

A shili malibu n-zaŋ ti bɔhimbu kam,
karimmi yayli din nyę tuuli. Karimmi
bɔhis (A) karimmi Baibul yaya din
kahigiri yetçya kpana maa (B) Bɔ-
himbu maa saha, yaya shenja be ni
wuhi ni "karimmi" la, ni karim."

01

Bɔhimmi Baibul Ka Nya Di Ni Yen Ku A Bukaata Shem

Itza lori mewesem pos gori lasteju, wabu,
kum n-chakabu yeh. Ti yeh en di chel, n-mati ti
yeh, ka ti dan mall suhupielli għo yele kuf' be la
ti suhu. Nirħam kpmahha ni Baibul garġi
l-komunitat. K-Ba ibni idher bñi, ka be t-

hipu-ħanu virgħi. A tħix is-sakam ni toos id-

Baibul anħnej?

1. Bɔhimmi Baibul Ka Nya Di Ni Yen?

Baibul garġi biex din minn iċ-ċebba. D-ġie
ra, kieni kieni jaġid minn iċ-ċebba? Kieni abbi
din? Bo zuġi ka minnha? dir wħażi? Nirħi yé
kji, ya o oħra? Wula zuġi ka soken bari su-
ħarrax. Baibul garġi biex din minn iċ-ċebba. An
paai dura ro bħabek? Baibul kqapri tif, n-ti
beġi baibul ip-żon din pahi labba. Baibul ni ga-
ring boksi hem magħi nrha parn suhuri.

Baibul ip-żon zara Baibul pauri. Di kżotnej nyela,
di wahrni din ħixha ksa suhupielli kuf' be dan n. Ti
ni yen tuħi nyen suħarpiġu shem, ni tħi ven
iġi kieni kieni jaġid minn iċ-ċebba? Kieni abbi
ro bħimmi, n, a ni ban Baibul ni gurġi yella ro
ni din pati shem. Di saha, a ni toxi ban, ka ċi
tħalli kieni kieni jaġid minn iċ-ċebba? Kieni abbi
di ni (din kam be Baibul paġġi minni... buċċi
pam... - 2 Timošt 3:16).

B

Baibul ip-żon zara Baibul pauri. Di kżotnej nyela,
baibumini' maa ni, ka nye a boħoli shill
maa yedheri ni nyetx.

5

A ni yen niŋ shem n-bo n-gbaai Baibul kalinlinima

Buku bihi 66 n-layim n-nyę Baibul. Di pirigila yaya ayi:
Hiburu-Aramaik Sabbu ("Pirigibu Din Nyę Zaya Kurili")
ni Kristiēn Griik Sabbu ("Pirigibu Din Nyę Zaya Palli").

Baibul yaya ni buxisiri shem nyela **Buku yuli tuuli (A)**,
n-ti **zuxu (B)**, ka ti **kalinli bee kalinlinima (C)**.

Di kżotnej m-baibul, **Jon 17:3** wuhrilka buku din nyę Jon,
di zuxu 17, kalinli 3.

A NCJ 16:33–17:24

yi ni nya nahingu dunia ḥo ni,
amaa cheliya ka yi suhuri kpre-
ma! M-pun nyān dunia."

B 17 Yisa ni daa tċixi yetçya ḥo
naai, o daa kpuyila o zuyu
lihi zujusaa ka għabbi Naawuni
suhibu yera: "M Ba, saha yipa
paaya ni a che ka a Bia nya Jili-
ma, ka a Bia maa għa che ka a
nya jilima, 2 dama nyini n-ti o
yiko ni o su daadam kam fukum-
si, ka ninj o yiko ni o ti ninvuy'
shēb zaa a ni n-ti o nyevili din
ka bahigu. **C** Nyevili din ka ba-
higu maa nyela ninsalnim' baj-
nyin' ḥun nyę Naawuni manli ḥo,
ka baj man' Yisa Masia so a ni
tim na la. **4** N che ka a nya ji-

YAYLI DIN PAHI AYI

Vihimi Yela Pahi yayli puuni, lahabali din nye tuuli (**C**) wuhiri yela din yen dolni na. Zuyuni yela din nye zaşa baligu (**D**) wuhiri yetoya kpana din beni. A mini ḥun sɔndi a Baibul bɔhimbu ni, Zahimmi Baibul yaya din beni, bɔhisi ni vidionima. Lihimi anfooninim' maa vienyela, ni din sabi pahi di zuyu (**E**), ka təhimi a ni yen labsi **Niriba Yera** (**E**) shem.

VIHIMI YELA PAHI

Kahimmi Baibul ni ḥun niriba shem, di karimbu ni yen tooi njn a shem, ni daliñ din che ka di simdi ni a bo soxsim karim baibul.

D

3. Baibul ni tooi wuhi ti bɔhisi

Baibul ymelle lir'a din ne pam. Baibul ni tooi saj ti keti gbaai gbaabi sumu, ka təhini din yen təhabigyu.

Karimmi VIII 139-140, ka zahim baibul:

- ḥun sabi yeli rpi lhi ny Baibul wula?
- A lhi ny Baibul wula?

VIDEO: Di Yeh Tahim!

4. Baibul ni tool labsi ti bɔhisi

Baibul labi bohisi din daa mugd pagoo yean' gbaai, Lihimi Vihimi Yela Pahi.

• Vido maa hi, bohisi din n-daa be pagaa maa suhu ni?

• Baibul bohimbu daa son o wuk?

Baibul kapepit li ni ti tobit bohisi. **Karimmi Matu 7:7,** ka lhi yeli:

Bohisi din i-mbaa a suhu ni, ka Baibul ni tool labsi?

VIDEO: Di Yeh Tahim!

5. Baibul karimbu ni tooi niŋ a nyaysim'

Niriba pam nyeri subupid Baibul karimbu ni.

Lihimi VIDEO 13, ka zahim bohisi din dɔ' li.

- Vido maa puni, bipola maa lhi karimbu wula?
- Wula zugu ka be hankpa ta tagi di yie kana Baibul karimbu?

Baibul yelila, ni di tooi ti di dolibu din ni kapepit li, ka ti ti tahima. **Karimmi Romonnia 13:4,** ka zahim bohisi:

- A tori ni a ban alkaali sheit ti ni karim ny yda pahi?

VIDEO: Baibul Karimbu (2:05)

6. Sheb' ni tool sɔŋ ti, ka təhini gbaai Baibul

Niriba saj sɔndy nyeb' ni bɔhisi di karim Baibul, di karim baibul ha ambele maa shewi yie paha li.

Karimmi Tuma 8:26-31, ka zahim bohisi:

- Sol dini ka ti ni tool bohisi Baibul ka gbaai?
- Lihimi kalireli 39 ni 31.

NIRIBA YERA: "Baibul bɔhimbu ka bukasta."

- Wula ka nyri' tschi? Bo zugu?

F

TI NI BOHIMBU SHELI

Baibul malii dolibu jan jendii ti dolibul kam yta, di labsi bohisi din mali ti buakata, ka tiri suhudo no tahnima.

Lab' Kahigi

- Təhini bohisi ka ti ni tooi nya Baibul wula?
- Bohisi din a Baibul gangi?
- Bo ka a boni a bohisi Baibul puni?

VIDEO: Lab' Kahigi

G

A Ni Bar Ni A Nin Sheli

Kahimmi Baibul din paya maa yogi dyin ni nye huuli.

- A Ni Bar Ni A Nin Sheli Yaha:

VIDEO: A Ni Bar Ni A Nin Sheli

VIDIO yaga mali vidionima, anfoonni balibu bee kukoli din yen sɔŋ a ka a gbaai a ni bɔhindi sheli maa vienyela. Vidionim' maa shəna wuhiri yela din shiri niŋ. Shəna mi wuhirila yetoya shəna din ni tooi niŋ biɛhigu puuni.

YAYLI DIN NYE BAHIGU

Ti Ni Bɔhim Sheli ni **Lab' Kahigi** (**F**) ni kɔli bɔhimbu maa n-vaa. Sabmi bɔhimbu maa naaibu dabsili. A **Ni Bɔri Ni A Nin Sheli** (**G**) wuhiri ni a tummi n-gbaai binsheli. **Bɔhimmi Pam M-Pahi** (**Y**) mali nema, ka a ni tooi karim bee n-lihi, ka a suhu paligi.

BOHIMMI PAM MPAHI

Kahimmi Baibul dolibu ni kuri buakata shem ti saha njn.

VIDEO: Ti Ni Bɔhim Sheli

—Timesless Wisdom (**The Watchtower No. 1 2018**)

3:53

Baibul kyp dɔ' so iŋnu nuhnu

Sabmu kyp dɔ' so iŋnu nuhnu daa pili o bilin ni.

Kahimmi Sheli di kɔli o shem.

Suhupielli 10:14

Bahigo Puun Shem

3:14

Niriba pam għabu hankal din jaqqa minn jidher jipu għidha denha t-tnejja. Lihimmi kyp dɔ' waqt yeli rpi shem.

Bo Zugu Ka Di Ni A Bokar

Bokar Haax – Dei Heġġa

TI NI BOHIMBU SHELI

Baibul malii dolibu jan jendii ti dolibul kam yta, di labsi bohisi din mali ti buakata, ka tiri suhudo no tahnima.

Lab' Kahigi

- Təhini bohisi ka ti ni tooi nya Baibul wula?
- Bohisi din a Baibul gangi?
- Bo ka a boni a bohisi Baibul puni?

VIDEO: Lab' Kahigi

A Ni Bar Ni A Nin Sheli

Kahimmi Baibul din paya maa yogi dyin ni nye huuli.

- A Ni Bar Ni A Nin Sheli Yaha:

VIDEO: A Ni Bar Ni A Nin Sheli

Din Beni

■ Pirigibu 1 — viibu	4
■ Pirigibu 2 — viibu	54
■ Pirigibu 3 — viibu	142
■ Pirigibu 4 — viibu	200
Pahigu Lahabali — viibu 255	

A yi bɔri ni a yaai buku nɔ DIN NI
TOOI KARIM FOON PUUNI, skaanmi
 kod maa bee ka a bo **Mali Suhupielli**
Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuju

PIRIG BU 1

*Di Daliri: Kpahimmi Baibul ni
yen tooi niŋ a anfaani shem,
ka nya, a ni yen dɔli sɔl' sheli n
baŋ ɻun Su Li maa vienyela*

BOHIMBU DIN BENI

- 01** Bɔhimmi Baibul Ka Nya Di Ni Yen
Ku A Bukaata Shem
- 02** Baibul Tiri Suhupielli Tahima
- 03** Bo Zugu Ka A Ni Too Dihi Baibul Tabli?
- 04** ɻuni N-Lee Nyε Naawuni?
- 05** Baibul Nyεla Naawuni Lahabali Zaŋ Ti Ti
- 06** Nyεvili Pili La Wula?
- 07** Jεhova Lee Kul' Be La Wula?
- 08** Jεhova Ni Too Nyε A Zo
- 09** Suhumi Viényela, Ka Di Kparjsi A Mini
Naawuni Zotali
- 10** Jεhova Shehiranim' Layingu Chandi,
Ni Niŋ A Anfaani Wula?
- 11** A Ni Yen Niŋ Shem Ka Di Baibul
Anfaani Viényela
- 12** Bo N Yen Sɔŋ A, Ka A Nyan Yεl' Shεŋa
Din Ni Too Gu A Ka Che Baibul Bohimbu?

Bɔhimmi Baibul Ka Nya Di Ni Yen Ku A Bukaata Shem

Ti zaa bɔri ninneesim zaŋ jɛndi biehigu, wahala, kum ni sɔhabieyu yela. Ti ni yen di sheli, n mali ti yela, ka ti dan mali suhupielli gba yela kul' be la ti suhu ni. Niriba pam kpahimya ni Baibul garigi bɔhisi din bɔbiri ti. Ka di lahi dɔlsiri ba, ka be biehigu chani vienyela. A t̄ehi ni sokam ni tooi di Baibul anfaani?

1. Bɔhisi bonim' ka Baibul garigi?

Baibul garigi bɔhisi din mali bukaata. Di shenja nyela: Nyevili pili la wula? Nyevili daliri nyela dini? Bo zuyu ka ninsalnim' diri wahala? Nira yi kpi, ya ka o chana? Wula zuyu ka sokam bɔri suhudoo amaa ka zabazaba galisi? Bo n-ti yen paai dunia ŋɔ sɔhabieyu? Baibul kpañsiri ti, ni ti bomi bɔhisi ŋɔ ni din pahi labsigu. Baibul ni garigi bɔhisi shem maagi niriba pam suhuri.

Buku ŋɔ bi zani Baibul zaani. Amaa di ni sɔŋ a ka a vihi Baibul ka nya di ni shiri yeli sheli. Din-zuyu, ti kpañsiri a ni a karim Baibul yaya din be

2. Baibul ni tooi sɔŋ ti Wula, ka ti mali suhupielli dabsili kam puuni?

Dɔlsibu suma be Baibul puuni. Di kɔtomsi nyela, di wuhiri din ni che ka suhupielli kul' be dan ni. Ti ni yen tuhi nyen suhugarigu shem, ni ti ni yen niy shem m-mali suhupielli ti tuma shee. Buku ŋɔ bɔhimbu ni, a ni baŋ Baibul ni garigi yela ŋɔ ni din pahi shem. Di saha, a ni tooi baŋ ka dihi tabli ni ‘Yetɔya shenja zaa din be Naawuni Kundidi ni [din kam be Baibul puuni] mali . . . buchi pam.’—2 Timoti 3:16.

bɔhimbum' maa ni, ka nya a ni bɔhind sheli maa yelmaŋli ni nyen shem.

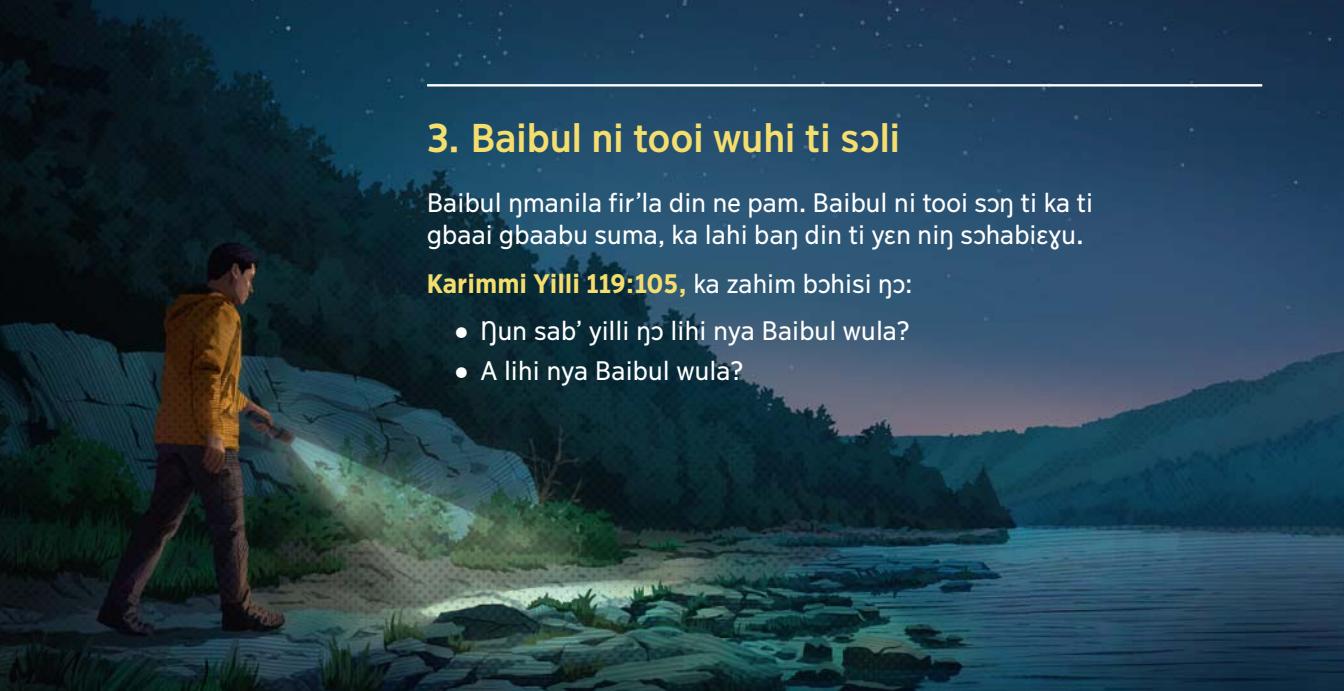
Kpahimmi Baibul ni sən̄ niriba shəm, di karimbu ni yən tooi niş a nyaysim shəm, ni daliri din chə ka di simdi ni a bo sənsim ka karim gbaai.

3. Baibul ni tooi wuhi ti səli

Baibul əmanila fir'la din ne pam. Baibul ni tooi sən̄ ti ka ti gbaai gbaabu suma, ka lahi banj din ti yən niş səhabieşu.

Karimmi Yilli 119:105, ka zahim bəhisi əç:

- Nəun sab' yilli əç lihi nya Baibul wula?
- A lihi nya Baibul wula?

VIDEO: Di Yili Tahima!
(1:48)

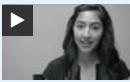
4. Baibul ni tooi labsi ti bəhisi

Baibul labsi bəhisi din daa müxisi paşa so yuun' gbalıñ. **Lihimi VIDEO əç**, ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Vidio maa ni, bəhisi dini n-daa be paşa maa suhu ni?
- Baibul bəhimbu daa sən̄ o wula?

Baibul kpañsiri ti ni ti bəhiri bəhisi. **Karimmi Matiu 7:7**, ka lihi yəlli əç:

- Bəhisi dini m-be a suhu ni, ka Baibul ni tooi labsi?

VIDIO: *Baibul Karimbu* (2:05)

5. Baibul karimbu ni tooi niŋ a nyaysim

Niriba pam nyari suhupielli Baibul karimbu ni.
Lihimi VIDIO ኃርሻ, ka zahim böhisi din döl' li.

- Vidio maa puuni, bipola maa lihi karimbu tuma wula?
- Wula zuyu ka bë hankali pa tägi di yi kana Baibul karimbu?

Baibul yeliya, ni di ni tooi ti ti dölsibu din ni kpaŋsi ti, ka ti ti tahima.
Karimmi Romnima 15:4, ka zahim böhigu ኃርሻ:

- A bɔri ni a baŋ alikauli sheli ti ni karim ኃርሻ yela pahi?

6. Sheb' ni tooi sɔŋ ti, ka ti karim gbaai Baibul

Niriba pam kpahimya ni bë maŋmaŋ yi karim Baibul, di lahi niŋdi ba anfaani bë mini sheb' gba yi zahim li.

Karimmi Tuma 8:26-31, ka zahim böhigu ኃርሻ:

- Sɔli dini ka ti ni tooi böhim Baibul ka gbaai?
—Lihimi kalinli 30 ni 31.

Itiopia doo maa daa nya sɔŋsim ka naanyi baŋ Naawuni Yeligu gburri. Zuŋo niriba pam kpahimya ni bë mini sheb' yi böhim Baibul, di niŋdi ba anfaani

NIRIBA YERA: “Baibul böhimbu ka bukaata.”

- Wula ka nyin' təhi? Bo zuyu?

TI NI BƏHIM SHELI

Baibul mali dəlsibu zən jəndi ti dabsili kam yəla, di labsi bəhisi din mali ti bukaata, ka tiri suhudoo ni tahima.

Lab' Kahigi

- Dəlsibu bo ka ti ni tooi nya Baibul puuni?
- Bəhisi dini ka Baibul garigi?
- Bo ka a bəri ni a bəhim Baibul puuni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- Karimmi bəhimbu din paya maa yayili din nyə tuuli.
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi Baibul dəlsibu ni kuri bukaata shəm ti saha ŋç.

**"Bible Teachings
—Timeless Wisdom"**
(The Watchtower No. 1 2018)

► 2:53

Baibul sən do' so ɳun suhəşinjü daa pili o bilim ni.
Kpahimmi di ni sən o shəm.

**Suhupielli Ni Daa Pili N
Bəchigu Puuni Shəm**

Kpahimmi Baibul dəlsibu din maani dañ bukaata.

"12 Secrets of Successful Families" (Awake! No. 2 2018)

► 3:14

Niriba pam g bub' hankali din pa yelmanlı zən jəndi ɳun g bub' dunia ŋç fukumsi. Lihimi Baibul ni wəligi yelli ŋç shəm.

**Bo Zuyu Ka Di Tu Ni A Bəhim
Baibul Maa?—Din Waya**

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 01 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org/zuyu.

Baibul Tiri Suhupielli Tahima

Yela paari niriba dunia yili zaa, ka di che ka be mali suhusaxingu, suhugarigu ni bierim. Yel' sheli na min paag' a lala? Di yi pa sheli, doro n-muyisiri a, bee a yuri n-kani zuyu, ka a be bierim ni. A ni tooi bɔhi: 'biehigu ni ninj soochi m-bal'a?' Baibul ni labsi bɔhigu ŋɔ shem maari suhu.

1. Tahima bo ka Baibul ti ti?

Baibul bi kahigi din che ka yelmanusira be dunia ni yela kɔŋko. Di lahi ti lababal sunj, ni di ku yuui, ti yelmanusira zaa ni vuui. Baibul alikauli ni che ka a '**mali dahinsheli biehigu tahima.**' (Karimmi Jérimia 29:11, 12.) Alikauli ŋɔ ni sɔŋ ti, ka ti mali anzansi ni ti yelmanusira zuŋɔ, ka mali suhužia ni suhupielli din ku naai tahima.

2. Baibul yeliya ni sɔhabieyu ti yen bella wula?

Baibul yeliya ni saha kanna '**ka kum ku lahi beni, bee fabila, bee kumsi, ka bierim gba ku lan beni yaha.**' (Karimmi Kahigibu 21:4.) Yel' shenja din che ka niri yihiri tahima—kaman fara, adalchi kalinsi, doro ni kum—ti ku lahi beni. Baibul alikauli wuhiya ni daadam ni tooi mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu Alizanda ni, tinq-gbanj ŋɔ zuyu.

3. Bo ka a yen ninj, ka banj ni Baibul alikauli ni pali?

Niriba lɔri alikauli balibu, amaa ti ku tooi ɿme nyɔgu yeli ni be ni pali li. Baibul alikauli din pa lala. Ti yi '**maai ti maŋa n-vihiri Naawuni Yeligu vienyela**' ti ni tooi ti li yeda zaa. (Tuma 17:11) A yi bɔhindi Baibul, a manjan ni tooi banj ni di ni yeli sheli zaŋ jɛndi sɔhabieyu, ni tooi dihi tabli bee di ku tooi.

VIHIMI YELA PAHI

Baibul kali yel' shənja din ti yen
beni səhabiegu. Zahimmi di shənja.
Kpahimmi Baibul ni tiri niriba tahima,
ka di niydi ba anfaani shəm.

4. Baibul yeliya ni ti ni tooi be biehigu din ka muysisigu, hali ni saha din ka bahigu

Lihimi Baibul alikauli din sab' sənə nə. Wuhimi a suhu ni gbaai shənja.
Bo zuğu ka a suhu gbaai li?

Karimmi Baibul yaya din sab' dəli alikauli maa, ka zahim bəhisə nə:

- Baibul alikauli nə ni tooi niy a anfaani? Di ni tooi niy a yiqnim' mini a zonim' gba anfaani?

Təhimi di ni yen be shəm, a yi ti be dunia ni ka

SO KU LAHI DI WAHALA NƏ . . .

- biərim, kuriginsim bee kpibu.
—Aizaia 25:8.

- dərti, nandaan' biehigu.
—Aizaia 33:24; 35:5, 6.

- adalchi kalinsi.
—Aizaia 32:16, 17.

- təbu ni tahiri wahala shənja na.
—Yilli 46:9.

- biərim din pun gari yela teebu.
—Aizaia 65:17.

SOKAM ZAA NI TI DI ANFAANI NƏ . . .

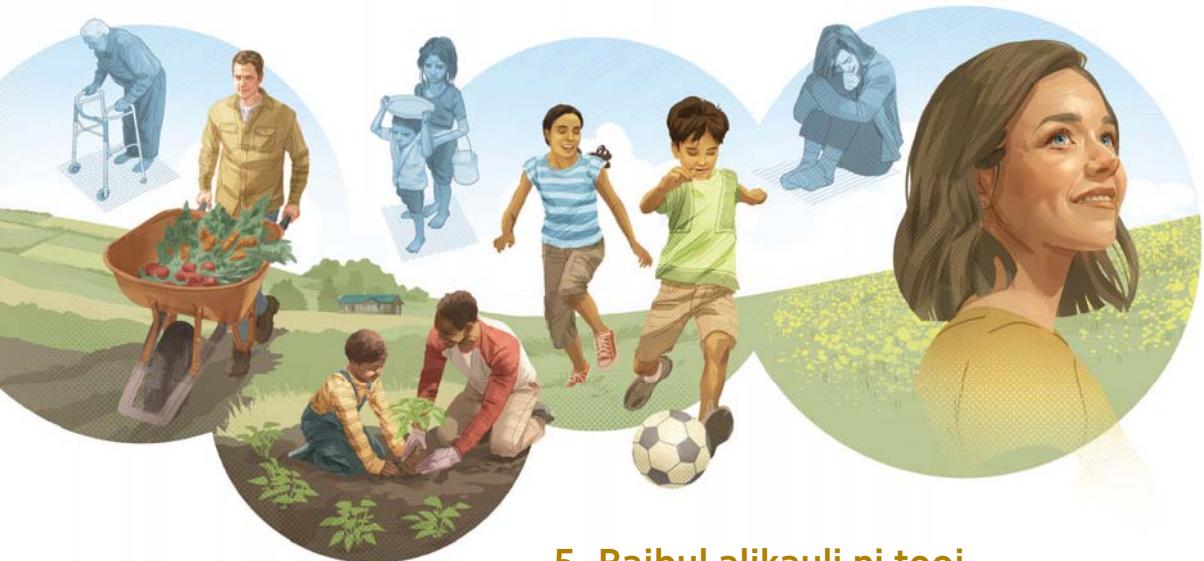
- ti yur'nim bən daa kpi ni ti neei kum ni, ka ti nya ba dunia ni.—Jən 5:28, 29.

- alaafee zaa zaa, ni bipəl'tali yaa.
—Ayuba 33:25.

- bindira din niy bayaana, biehigushee din viəla, ni tuma din mali suhupielli.—Yilli 72:16; Aizaia 65:21, 22.

- suhudoo zaa zaa.—Yilli 37:11.

- nyəvili din ka bahigu, biehigu din mali mali viənyəla puuni.—Yilli 37:29.

5. Baibul alikauli ni tooi ch  ka b ehigu t y 

VIDIO: *N Daa B ri Ni N Tuhi Nyan Adalchi Kalinsi* (4:07)

Niriba pam yihi tahima, hali n mali suhuyi isili, y elmu isira din be b ehigu puuni z ugu. Sh eb' ni ndi kam ni b e ch  ka y ela mali. Baibul alikauli wuhiya ni b ehigu ni mali. Alikauli  o ni ndi niriba anfaani zu  o. Kpahimmi di ni ny  sh em. **Lihimi VIDIO  o**, ka zahim b ohisi din d oli li.

- Vidio maa ni, y el' dini n daa bi tuhi, ka di mu isi Rafika?
- Rafika mu isigu ni daa bi vuui z aa y li, Baibul daa s o  o wula?

Baibul ni ti s ohabi xu tahima sh eli maa ni tooi s o  ti, ka ti tuhi ny  suhugarigu ka mali suhupi elli, hal' y elmu isira yi beni. **Karimmi  jaha 17:22 mini Romnima 12:12**, ka zahim b ohisi  o:

- Baibul ni y eli tahima sh eli y ela maa ni tooi nin  a anfaani zu  o? Wula z ugu?

NIRIBA Y ERA: "Baibul ni bu si s ohabi xu y ela sh em maa ku tooi ny  y elmanjli."

- Bo z ugu ka di simdi ni a vihi sh ehira din beni?

TI NI BƏHİM SHELİ

Baibul ni yeli ti binsuma din yen niş səhabieğü zuju, ti mali tahima ni suhupielli zuju.

Lab' Kahigi

- Wula zuju ka di simdi ni niriba banj Naawuni alikauli?
- Baibul yeliya ni səhabieğü ti yen be la wula?
- A yi mali səhabieğü tahima, anfaani bo ka di yen niş a zuju?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Sheli

- Karimmi Baibul yaşa din be bəhimbu nəq puuni, ka di chə ka a mili Baibul alikauli ni nyə shem.
- A Ni Bəri Ni A Niş Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Kpahimmi tahima ni yen tooi sən a shem, yəlmuyisira saha.

“Hope—Where Can You Find It?” (*Awake!*, April 22, 2004)

Sheb' mali dörti din bi naara. Kpahimmi səhabieğü tahima ni yen tooi niş ba anfaani shem.

“Living With Chronic Illness—Can the Bible Help?”
(Web article)

A yi lihiri vidio nəq, təhimi a mini a yinjim' ni ti yen mali suhupielli shem, Baibul ni yeli Alizanda sheli yela maa puuni.

Imagine the Time

Do so daa kpañsiri bəhigu təxibu yela. Kpahimmi o ni bəhim Baibul ka di sən o shem.

“I No Longer Feel That I Have to Change the World”
(*The Watchtower*, July 1, 2013)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 02 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuju.

Bo Zugu Ka A Ni Toodi Dihī Baibul Tabli?

Alikauli mini dōlsibu pam be Baibul puuni. Di yi pa shēli a bōri ni a bañ Baibul ni wuhi shēli, amaa a bōri ni a maai amāja n vihi nya. Baibul ni sab' kurumbuni ha maa, di niñ kamaata ni a niñ di lahabali naani? Baibul wuhiri ti ni yēn niñ shēm, ka biehigu niñ vienyela ti ti zuñc ni sōhabieyu. Ka daa di ni tooi dihi tabli? Niriba pam dihi li tabli. Jaande, vihimi ka nya, a gba ni tooi dihi li tabli bee.

1. Ka daa Baibul lahabali shiri nyela yelmañli?

Baibul yeliya ni di 'yētçya nyela yelmañli zaa.' (Waazuyihira 12:10) Baibul ni yeli ni yētçya shēna niñya, ni di ni yeli ninvuþu sheb' yela zaa nyela yelmañli. (Karimmi Luk 1:3; 3:1, 2.) Baibul yi tiri lahabali, di yeri luþusheli di ni daa niñ, saha shēli di ni niñ, ni bēn daa beni yela.

2. Bo zugu ka ti ni tooi yeli ni Baibul na kul' mali bukaata zuñc?

Baibul daa kahigi yela pam soñ, ka niriba ka di ninneesim lala saha. Kötomsi nyela, di ni yeli tabbi yel' shēna. Niriba pam daa bi dihi di ni yeli

tabibi yel' shēna maa tabli. Amaa zuñc tabibi sağı ti, ni Baibul ni daa yel' shēli zaa shiri nyela yelmañli. Ti ni tooi niñ li 'naani zuñc hali ni saha din ka bahigu.'—Yilli 111:7,8.

3. Baibul ni yeli sōhabieyu yētçya shēna maa ni tooi dihi tabli. Wula zugu?

'Yel' shēna din ti yēn niñ'* be Baibul puuni. (Aiaza 46:10) Baibul daa wuhi yela pam ni ti yēn niñ shēm, ka di shiri niñ lala. Di lahi kali yela pam din ti yēn beni zeman' ño ni. Bōhimbu ño puuni, ti ni zahim yela maa shēna. Di ni yeli ka di shiri niñdi dede shēm, mali lahažibsi!

---

* Naawuni yeligu din wuhiri din ti yēn niñ sōhabieyu pahi anab'tali yetçya ni.

VIHIMI YELA PAHI

Zuñç, bañsim bøbu ni vihigu (tabibi) ti tooni pam. Dinzuñu, niriba pam kana ti bañ ni Baibul mali yelmançli. Lihimi yela maa shëña, ka lahi zahim Baibul anab'tali yetçya shëña gba.

4. Tabibi sayı ti Baibul yetçya

Saha shëli ha, niriba pam tëha daa nyëla, dunia tamla binshëli zuñu.
[Lihimi VIDEO ɳɔ.](#)

Kpahimmi lahabalı din daa sab' Ayuba buku ni, yuma 3,500 ha.

Karimmi Ayuba 26:7, ka zahim böhigu ɳɔ:

- Baibul ni daa tooi yeli ni dunia bi "yili binshëli" maa mali lahažibsi. Wula zuñu?

Baibul daa ti lahabalı ni saa yi mi, di kpéri la teeku, mɔxili, ni din pahi puuni, ka nyuuui kpë sagbana ni, n-ti lahi lu na. Ninsalinim' daa ti yen ban yelli ɳɔ gbunni vienyela, yuuni 1800 zañ kanna m-bala. Amaa yuma 3,500 laasabu ha, ka Baibul daa puñ yeli di yela. Kpahimmi di ni yeli li shëm. **Karimmi Ayuba 36:27, 28**, ka zahim böhisi ɳɔ:

- Baibul ni buysi yelli ɳɔ, ka di gbaabu bi to maa, bo ka di wuhi a?
- Ti ni karim Baibul yaña shëña maa kpañsi a yeda Baibul puuni?

5. Baibul daa yeli yetçya kpana din ti yen niñ

Karimmi Aizaia 44:27–45:2, ka zahim böhigu ɳɔ:

- Bo ka Baibul daa kali sɔñ, yuma 200 pɔi ka Babilon naanyi ti lu?

[Lihimi VIDEO ɳɔ.](#)

Lahabali din yeri kurumbuni yela, wuhiya ni Persia Naa Sairus mini o többih daa tuhi nyan Babilon kamani yuma 540 D.Y.* Be daa gbi n-yooi sooli n-ti ko' sheli din daa kaai gili tiñ maa, ka kom maa nyuu. Dunoya maa daa kul' yemi ka bi kpe n-liri ba. Yuma 2,500 m-bəñç, ka Babilon na kul' wurim dɔya. Kpahimmi Baibul ni daa pun dan yeli di yela shem.

Karimmi Aizaia 13:19, 20, ka zahim bɔhigu ᱥ:

- Sooli dini ka din daa paai Babilon wuhi ni anab'tali yetçya ᱥ paliya?

* D.Y. nyela "Saha din dan Yisa dɔxim" ka Y.N. nyela "Yisa dɔxim nyaana."

Zuñç, Babilon nyela dabɔyu Iraq tiñgban ni

6. Baibul daa pun yeli binsheña ti ni nyari zuñç maa niñbu

Baibul yeliya ni ti saha ᱥ nyela 'dunia yiñisibu saha.' (2 Timoti 3:1) Kpahimmi Baibul ni daa pun kali yel' sheña din yen niñ lala saha.

Karimmi Matiu 24:6, 7, ka zahim bɔhigu ᱥ:

- Baibul yeliya ni bo n-ti yen niñda dunia yiñisibu saha?

Karimmi 2 Timoti 3:1-5, ka zahim bɔhisi ᱥ:

- Baibul yeliya ni niriba ti yen bæla wula, dunia yiñisibu saha?
- Halli dini ka a kpahim ka di beni zuñç?

NIRIBA YERA: "Baibul yetçya kul' nyela salma."

- A suhu ni, shəhira dini n-timsi gari zaa, n-wuhi ni Baibul ni tooi dihi tabli?

TI NI BƏHİM SHELİ

Kurumbuni yela vihigu, tabibi ni anab'tali yetçya zaa wuhiya ni, a ni tooi dihi Baibul n-table.

Lab' Kahigi

- Baibul lahabali nyela salma bee yela din shiri niq?
- Yel' bonim' ka Baibul yeli ka tabibi gba saxi ti?
- Ka daa Baibul shiri yeri din ti yen niq? Bo zuju ka a yeli lala?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- A yi bəri ni a yeda kpañsi Baibul puuni, lihimi binshenja din be Bəhimmi Pam M-Pahi yayili maa puuni.
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M - PAHI

Ka daa tabibi barşim wuhiya ni Baibul mali galimi?

"Does Science Agree With the Bible?" (Web article)

"Dunia yiğisibu saha" shəhira nyela dini?

"6 Bible Prophecies You Are Seeing Fulfilled"

(*The Watchtower*, May 1, 2011)

Baibul daa yeliya ni yetçya shenja ni paai Griis. Kpahimmi di ni niq pali shem.

'Anab'tali Yetçya' Mali Kpañsibu

Baibul anab'tali yela zuju, do so ni lihi nya Baibul shem tayimi. Kpahimmi di ni kana shem.

"For Me, God Did Not Exist"
(*The Watchtower* No. 5 2017)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 03 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuju.

Ƞuni N-Lee Nyε Naawuni?

Ninsalnim' piligu hali ni zuŋo, niriba kul' jemdil a wuna balibu. Amaa Baibul yeli Wuni ḥun "gari wuna zaa" yela. (2 Yelikura 2:5) Wuni ḥun' n-lee bala? Di niŋ wula ka o gari niriba ni jemdil wuna shεŋa maa zaa? Bɔhimbu ḥo puuni, kpahimmi Wuni ḥo ni bɔri ni a baŋ o shem.

1. Naawuni yuli booni wula? Bo n-wuhi ni o bɔri ni ti baŋ li?

Naawuni che ka ti baŋ o yela Baibul puuni. O yeſliya: "**Mani n-nyε Yawε. N yuli m-bala.**" (Karimmi Aizaia 42:5, 8.) Hiburu yuli din liebigi "Jehova" maa gburri nyela "Ƞun Che Ka Di Niňda." Jehova bɔri ni ti baŋ o yuli. (Yibu 3:15) Ti niŋ wula baŋ lala? O che ka bε sab' o yuli Baibul puuni, ka di kalinli gari 7000.* Jehova nyela Naawuni yuli. Ƞuna n-su zuŋusaa ni dunia ḥo." —Zaligu Teebu 4:39.

* A yi bɔri ni a nya lahabali zaŋ jendi Naawuni yuli gburri ni nyε shem, ni din che ka yuli ḥo yihi Baibul shεŋa liebigibui ni, lihimi Appendix A4 New World Translation of the Holy Scriptures puuni.

2. Bo ka Baibul yeli ti zaŋ jendi Jεhova?

Baibul yeliya ni ninsalnim' ni jemdil wuna shεŋa zaa puuni, Jεhova kɔŋko n-nyε Wuni maŋli. Bo zuŋu? Daliri balibu m-beni. Jεhova fukumsi n-gari zaa, o kɔŋko n-nyε "**Zallakudura Naa ḥun su dunia ḥo zaa.**" (Karimmi Yilli 83:18.) ḥun' n-nyε "kpιɔŋlana", dama o mali yiko ni o niŋ o ni bɔri shεlikam zaa. ḥun' "n-nam binsheγukam zaa din be zugusaa ni dunia ḥo ni". (Kahigibu 4:8, 11) Jεhova kɔŋko n-nyε ḥun daa pun beni, ka kul' ni beni sahakam.—Yilli 90:2.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi wəliginsim din be Naawuni yul'buxsira ni o yu'maṇlı sunsuuni.
Ka nya daliri din che ka o wuhi ti o yuli, ni o ni dəli səl' shəli, n zaṇ li wuhi ti.

JEHOVA

VIDIO: *Yul'buxsira Balibu, Amaa Yuli Gaṇa* (0:41)

3. Naawuni mali yul'buxsira balibu amaa ka lee mali yu'maṇlı

A yi bɔri ni a baṇ wəliginsim din be nir' yul'buxsira mini o yu'maṇlı sunsuuni **Lihimi VIDIO** ḡo, ka zahim bəhigu din dəl' li.

- Wəliginsim dini m-be yul'buxsira kaman "Duuma" ni yuli maṇlı sunsuuni?

Baibul che ka ti baṇ ni niriba jemdi wuna ni duuma balibu. **Karimmi Yilli 136:1-3**, ka zahim bəhigu ḡo:

- Ḑuni n-lee nyę "Wuni ḣun gari wuna zaa", ni "Duuma ḣun gari duumanim' zaa?"

VIDIO: Naawuni Mali Yuli?
—Di Yay’ Sheli (3:11)

4. Jəhova bɔri ni a banj o yuli ka zaŋ li bɔl’ o

Bo n wuhi ni Jəhova bɔri ni a banj o yuli? [Lihimi VIDIO ɳɔ](#), ka zahim bɔhigu din dɔl’ li ɳɔ.

- Bo zuyu ka Jəhova bɔri ni niriba banj o yuli?

Jəhova bɔri ni niriba zaŋ o yuli n bɔl’ o. [Karimmi Romnima 10:13](#), ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Ti yi zaŋ Naawuni yu’majli Jəhova n-bɔl’ o, anfaani bo ka ti yen nya?
- So yi teei a yuli ka mal’ li booni a, a suhu ni, wula ka di yen be a?
- A yi zaŋ Jəhova yuli bɔl’ o, wula ka di yen be o?

5. Jəhova bɔri ni a leegi o zo

Paya ɳun yi Kambodia ka o yuli booni Soten yeliya, ni o ni banj Naawuni yuli maa che ka o yi pa mali “suhupielli pam.” [Lihimi VIDIO ɳɔ](#), ka zahim bɔhigu din dɔl’ li.

- Vidio maa puuni, Soten ni banj Naawuni yu’majli maa, di sɔŋ o wula?

Poi ka a leei so zo, di viel’ ni a banj o yuli. [Karimmi Jeemsi 4:8a](#), ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Bo ka Jəhova bɔri ni a niŋ?
- A yi banj Naawuni yuli ka zaŋ li bɔl’ o, wula ka di yen sɔŋ a ka a mini o sunsuuni nyaxsa?

VIDIO: N Daa Kul Bɔri La Wuni
Maŋli Maa Baŋbu (8:18)

NIRIBA YERA: “Naawuni yino m beni, dinzugu di bi kpa talahi ni a booni o yuli.”

- A sayi ti ni Jəhova nyela Naawuni yuli?
- Wula ka a ni tooi kahigi ni Naawuni bɔri ni ti booni o yuli ?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Wuni maŋli maa yuli nyela Jəhova.
O bəri ni ti banj yuli maa ka mal'
li booni o, ka di che ka ti mini o
sunsuuni nyaysa.

Lab' Kahigi

- Bo n-lee wələgi Jehova ka che
niriba ni jəmdi wuna shəŋə
maa zaa?
- Bo zuju ka di tu ni ti booni
Naawuni yuli?
- Bo n wuhi ni Jəhova bəri ni a
vuui miri o?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli

- A yi ti yəri Naawuni yəla, bəlimi
o yuli din nyə Jəhova maa.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Zahimmi daliri anu din wuhi ni
Naawuni shiri beni.

“Does God Exist?” (Web article)

Kpahimmi din che ka di mali
hankali pam, ni ti sayı ti, ni
Naawuni ka piligu.

“Who Made God?”

(The Watchtower, August 1, 2014)

Ti bi mi Naawuni yuli ni daa
booni shəm dede, amaa kpahimmi
din che ka di tu ni ti
booni o yuli maa.

“Who Is Jehovah?”

(Web article)

Di simdi ni ti zaŋ Naawuni yuli
n bəl' o? Kpahimmi shəhira din
wuhi ni Naawuni kul' malila
yu'gaña.

**“How Many Names Does God
Have?”** (Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 04 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Baibul Nyɛla Naawuni Lahabali Zaŋ Ti Ti

Jehova ti ti pini gahindili, dini n-nye Baibul. Di mali buku bihi 66. Di yi pa sheli, a bɔhiya: ‘Sɔli dini ka Baibul dɔli, n-paai ninsalnima? Ijuni lahabali m-be di ni?’ Che ka ti nya bɔhisi ŋɔ lab-sigu.

1. Ninsalnim’ n sab’ Baibul, ka bo zuyu ka di yɛli ni di yi la Naawuni sanna?

Niriba 40 n-daa sab’ Baibul. Be daa zaŋ yuma din gari 1,600 n sab’ li. Yuuni 1513 D.Y. ka di sabbu pili, ka naai yuuni 98 Y.N. Niriba balibu n-daa sab’ Baibul. Be shɛb’ daa nyɛla piɛguliba, pukpariba ni nanima. Amaa, be ni sab’ shɛlikam zaa saximi ti taba. Bo n-che ka di tooi nin lala? Baibul lahabali ni yi Naawuni sanna la zugu. (Kirimmi 1 Tesalɔ̄naikanima 2:13.) Ben sab’ Baibul daa bi sab’ be manmaj suhuyubu. Amaa, “Naawuni shia kasi n daa be ninsalnim’ ni, n che ka be tɔyisiri Naawuni yɛtɔya sheŋa din daa yiri o sanna maa.”* (2 Pita 1:21) Naawuni daa zaŋ o shia kasi n-ti ninsalnima, ka di che ka be tooi baŋ ka sab’ o yɛligu sɔŋ.—2 Timoti 3:16.

2. Banim’ n ni tooi di Baibul anfaani?

* Shia kasi nyɛla Naawuni ni mali yiko sheli n-tumdi tuma, bɔ-himbu 7 ni kahigi di yela.

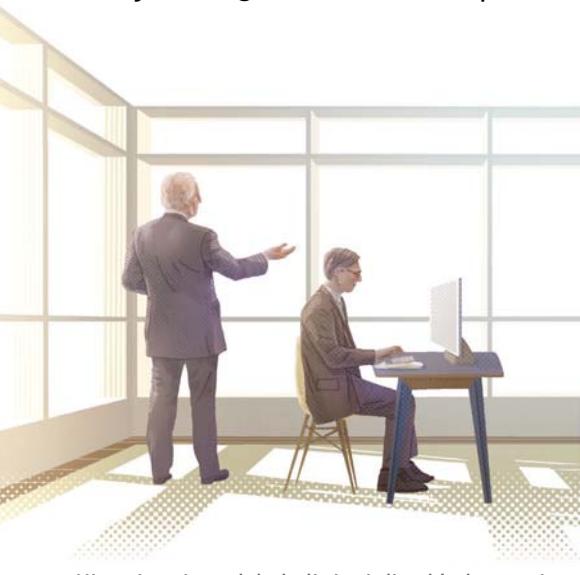
‘Zuliya balibu kam, ni tinzun yɛligu kam, ni nি-riba balibu kam’ ni tooi di lahabali suŋ din be Baibul puuni anfaani. (Kirimmi Kahigibu 14:6.) Naawuni chɛmi ka Baibul liɛbigi n-niŋ bala pam puuni n-gari bukunim’ zaa. Baibul paari niriba dunia yili zaa, ka di bi dɔli be ni be luxusheli bee be balli.

3. Barina bo n daa yɛn paai Baibul, ka Jehova daa gu li wula?

Baibul daa sabmi pa gbana din bi yuuri zuŋu. Dinzuŋu niriba ben suhuri daa ye Baibul zuŋu, daa kul’ yaari li mi n sabiri gbaŋ pala puuni. Zuyulannim’ mini Adiini kpamba daa kul’ nrindi la kam ni Baibul di lahi beni, di zaa yɔli, niriba daa yi polo n gu li, ni be nyeviya. Jehova bi sayi ka ninvuxu so, bee binsheli che ka ti kɔŋ o lahabali. Baibul yeliya: ‘Naawuni yɛligu kul’ ni beni hali ni saha din ka bahigu.’—Aizaia 40:8.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Naawuni ni zaŋ o yeligu n-ti niriba ka bε sab' Baibul shem, ka nya o ni gu li ka che ka di paai niriba zaa shem.

Nira ni tooi zaŋ lahabali ti, ni di sab' gbaŋ n-ti ti so, amaa lahabali maa nyela ḥun puhi sabbu maa dini. Lala n-nye li, ninsalnim' n-sab' Baibul ḥuna, amaa di lahabali yi la Naawuni sanna

4. Baibul wuhi di lahabali ni yi so sanna

Lihimi [VIDIO ፩](#). Karimmi 2 Timoti 3:16, ka zahim böhisi din dɔl' li.

VIDIO: Ya Ka Baibul Yi Na?
—Di Yay' Shele (2:48)

- Ninsalnim' n-daa sab' Baibul, ka bo zuyu ka di yeli ni di yi la Naawuni sanna?
- A dihi tabli ni Naawuni ni tooi zaŋ lahabali ti ninsalnim' ka bε sabi?

5. Baibul beni n-ti paai zuŋč

Baibul yi shiri nyela Naawuni yeligu, dinjuna ti lihiri səli ni o gu li. Kurumbuni ha zaŋ kanna, niriba ben mali fukumsi ninja kam, ni Baibul di lahi beni. Adiini kpamba daa niŋ kam, ni Baibul di yi polo. Amaa niriba pam daa gu li mi, bən tuhiri Baibul, ni kuri ba zaa yəli. A yi bɔri ni a nya niriba ḥo yino lahabali, [Lihimi VIDIO ፩](#), ka zahim böhisi din dɔl' li.

- A ni kana ti banj niriba ni di wahala shem, ni Baibul tooi beni maa, di kpaŋsiri a ni a karim li? Bo zuyu?

Karimmi Yilli 119:97, ka zahim böhigu ḥo:

- Bo n daa be niriba suhuri ni, ka di che ka bε liebigi Baibul n niŋ balli balibu puuni, ka che ka di paari niriba, bε ni kuri ba tuma ḥo zuyu zaa yəli?

VIDIO: Baibul Daa Mali Ba
Bukaata—Di Yay' Shele
(William Tindel) (6:17)

6. Buku din sab' sokam zaa zuyu

Kurumbuni ha ti paai zuŋo, Baibul n liebigi niŋ balli balibu ni, ka paai niriba n-gari bukunim' zaa. **Karimmi Tuma 10:34, 35**, ka zahim bɔ̄hisi ḥo:

- Bo zuyu ka Naawuni bɔ̄ri ni o Yeligu liebigi niŋ balli balibu puuni, ka paai niriba luxulikam?
- Bo ka a kpahim zaŋ jendi Baibul, ka a suhu pieli di zuyu?

Di yi bi yeli yayi,

Baibul paari niriba

dunia yili zaa

Be ni yeri balli
sheli puuni

Di zaya muni
ni di yaya beni
bala din gari

3000
puuni

5,000,000,000

N printi,

Dina n printi gari bukunim' zaa

NIRIBA YERA: "Baibul kul' nyela ninsalnim' ni sab' buku sheli kurumbuni ha."

- Ka nyin' fa?
- Shəhira bo n-wuhi ni Baibul nyela Naawuni Yeligu?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Baibul nyəla Naawuni Yəligu, o che ka di paari niriba dunia yili zaa.

Lab' Kahigi

- Naawuni zaŋ o shia kasi n-ti niriba ka bə sab' o Yəligu, di gbunni nyəla wula?
- Baibul ni beni hali ti paai zuŋo, n liəbige niŋ balli balibu puuni, ka paari niriba dunia yili zaa maa, bo ka a kpahim ka di nyəmdi a ni?
- A ni kana ti baŋ ni Naawuni bo səya n che ka o Yəligu paag' a maa, a suhu ni, wula ka di be a?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Shəli

- Baibul karimbu səli be yaylı shəli bə ni booni "Pilimi Baibul Karimbu." Dəl' li ka karim Baibul dabsili kam.
- A Ni Bəri Ni A Nin Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Karimmi di ni nin shəm ka Baibul liəbige niŋ balli balibu puuni, ka beni hali ti paai zuŋo.
"How the Bible Came to Us"
(Awake!, November 2007)

Yəla ata daa beni, din ni tooi che ka Baibul lahi kani, amaa kpahimmi di ni nin shəm, ka Baibul tooi beni hali ni zuŋo.
"The Bible—A Story of Survival" (The Watchtower No. 4 2016)

► 14:26
Niriba ni daa liəbige Baibul niŋdi balli balibu puuni maa, bə daa mi, ni bən tuhiri li, ni tooi niŋ ba alaka. Kpahimmi di ni nyə shəm.
Baibul Daa Mali Ba Bukaata

Baibul yaami niŋ gban pala puuni bu shəm, ka liəbige niŋ balli balibu ni. Ti niŋ wula ban ni di lahabalı bi taxi?
"Has the Bible Been Changed or Tampered With?"
(Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 05 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Nyevili Pili La Wula?

“Naawuni sani ka nyevili zaa yi na.” (Yilli 36:9) A sayi ti ni yelmanlı m-bala? Ninvuyş’ sheb’ yeziya, ni so bi nam nyevili, ni di kuli chirigimi kana di təli. Di yi shiri nye lala ḥuna, nyevili ka daliri sheli. Amaa, di yi nyela ti Duuma Jəhova n nam nyevili, di ku mali daliri?* Zahimmi Baibul ni yeli nyevili piligu yela shem, ka kpahim shehira din wuhi, ni di nyela yelmanlı.

1. Dunia, ni nema zaa din be zuysaa pili la wula?

Baibul yeziya: “Piligu ni, Naawuni daa nam la zuysaa ni dunia.” (Piligu 1:1) Tabibi bandiba pam sayiya, ni dunia, ni nema din be zuysaa zaa mali piligu. Səli dini ka Naawuni daa nam li? O daa zaŋ la shia kasi n-nam li. Shia kasi nyela o “yiko”—dina ka o zaŋ nam dunia, ni binshəyukam din be zuysaa.—Piligu 1:2.

2. Daliri dini zuyu ka Naawuni daa nam dunia?

Jəhova ‘daa bi nam [dunia] ni di kul beni yəli, amaa o daa nam li mi, ni nyevili be di zuyu.’ (Aizaia 45:18) O daa nam dunia ka di viela, m-mali binshəyukam din simdi, ni di che ka ninsalnim’ tooi be biehigu, ka mali suhupielli, hal’

ni saha din ka bahigu. (Karimmi Aizaia 40:28; 42:5.) Tabibi bandiba ni wuhi shem, dunia nyela zaya gahindili, ka be di ko ka che luy’sheňa zaa din kaai gili li. Vihigu ni wuhi shem, dunia ḥo ko, ka ninsalnim’ ni tooi ʒini ka mali nyevili.

3. Bo n-wəligi ninsalnim’ ka che binnamda zaa?

Jəhova ni daa nam dunia naai, o daa nam binnema niq di puuni. O daa danji nam tih mini binkəbiri. Ka, ‘Naawuni daa nam ninsala n-ŋmahindi omaňa.’ (Karimmi Piligu 1:27.) Bo n-wəligi ninsalnim’ ka che binnema zaa? O ni nam ti n-ŋmahindi omaň zuyu, ti ni tooi yihi o halli balibu polo, ti biehigu ni. Di kətomsi nyela, yurilim mini adalchi. O ni nam ti shem maa zuyu, ti tooi bəhindi balli balibu, n kpahindi bin’ viela, ka wumdi yila nyayisim. Binnamda zaa puuni, ninsalnim’ ko n-mali Naawuni jəmbu yela bə suhu ni, o ni nam ti shem la zuyu.

* Bohimbu 25 ni kahigi daliri sheli zuyu Naawuni ni nam ninsalnim'a.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi shəhira din wuhi ni shili malibu ni, ka nyevili yi polo. Ka kpahim shəhira din wuhi, ni Baibul ni buysi nambu shəm maa mali hankali. Ka nya ninsalnim' halli ni wuhi Naawuni yela shəm.

VIDIO: *Yeda Niñbu Naawuni Ni* (2:43)

A kpahimya?

A ni too nya lahabali, ni vidionim' din kahigi yelli ɳɔ jw.org zuyu. Lihimi "Was It Designed?" yayli, ni "Viewpoints on the Origin of Life."

4. Ninvuyu so n-daa mali shili, ka nam nyevili

Niriba kpahindi binnamda biehigu puuni, n-zanđi li maani binsheňja ka nyari jilima pam. Di saha, ɳuni n simdi ni o nya jilima binnamda din pun' beni maa zuyu? **Lihimi VIDIO ɳɔ**, ka zahim biehigu din dɔl' li.

- Bo ka ninsalnim' kpahim biehigu ni, ka zarj mali nema?

Pɔi ka yili me, so n-yen mali shili ka me. Di saha, ɳun' n-lee mali shili, ka nam din be dunia puuni zaa? **Karimmi Hiburunima 3:4**, ka zahim bchisi ɳɔ:

- Biehigu ni, banjsim bo ka a kpahim Naawuni nambu puuni, ka di tooi nyemdi a ni?
- Di mali hankali ni ti dihi tabli, ni din kam be dunia, ni zugusaa daa nam mi? Wula zuyu?

"Ninsal' n me yili kam din beni,
amaa Naawuni n nam binsheyukam zaa"

VIDIO: So N Nam Dunia Mini Dinkam
Gili Li?—Di Yay' Sheli (3:51)

5. Shəhira wuhiya ni Baibul ni buysi nambu shəm, nyəla yəlmanjlı

Baibul buysi dunia, ni di binnema zaa ni pili shəm, Piligu zuyu 1 puuni. A ni tooi dihi di lahabali maa tabli, bee di kul nyəla salma? **Lihim VIDIO դօ,** ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Baibul wuhiya ni Naawuni zaŋla dabsa ayəbu n nam dunia, ni di binnema zaa. Dabsa din wayilim nyə awa 24 m-bala?
- Baibul ni buysi nambu shəm maa mali hankali? Wula ka a təhi? Ka bo zuyu?

Karimmi Piligu 1:1, ka zahim bəhigu դօ:

- Tabibi baŋdiba yəliya, ni dunia դօ, ni nəma din be zuyxusaa zaa mali piligu. A yi zaŋ a ni karim shəli Baibul puuni, n mayisi Tabibi ni wuhi shəm, bo ka a kpahim?

Sheb' təhira ni di yi pa shəli, Naawuni daa nam la binniəŋ, ka di liəbgi hali n-ti yihi binnema balibu polo. **Karimmi Piligu 1:21, 25, 27,** ka zahim bəhisi դօ:

- Ka daa Baibul wuhiya ni Naawuni daa nam la binniəŋ ka di liəbgi hali n-ti yihi zahima, binkəbri balibu ni ninsalnim' polo? Bee di wuhiya ni Naawuni daa kul *nam* la binnema "balibu" maa zaa?

---

6. Ninsalnim' nyəla Naawuni nambu gahindili

Jəhova nam ti ka ti wələgi pam ka chə binkəbri. **Karimmi Piligu 1:26,** ka zahim bəhigu դօ:

- Naawuni ni nam ti n-ŋmahindi o maŋ maa n-tahali, ka ti tooi wuhiri yurilim ni nambəzəbo. Di saha, di wuhi a ni Naawuni be la wula?

NIRIBA YƏRA: "Baibul lahabali zaŋ jəndi nambu nyəla salma."

- Wula ka nyin' təhi? Bo zuyu?

TI NI BƏHİM SHELİ

Jehova n daa nam zuğusaa ni dunia, ni binshəyukam din be di ni.

Lab' Kahigi

- Bo ka Baibul wuhi a, zan jəndi zuğusaa mini dunia ni pili shəm?
- Naawuni daa nam la binniən, ka di *liebgi* hali n-ti yihi binnəma balibu polo? Bee o daa kul *nam* la binnəma “balibu kam” zaa?
- Bo n-wəligi ninsalnima ka che binnəma zaa bən kpəlim?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Sheli

- Karimmi lahabali bee lihimi video din be “Was It Designed?” yaylı, jw.org zuğu.
- A Ni Bəri Ni A Niş Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Kpahimmi nəma din be dunia ni, ka nya shəhira din wuhi ni so n daa nam li.

“What Does Nature Teach?”
(Awake!, September 2006)

Kpahimmi nir’ ni yən tooi dəli səl’ shəli, ka wuhi o bia Baibul ni buysi dunia nambu shəm.

“Jehova . . . Daa Nam Binshəyukam Zaa”

Niriba yəliya ni nambu kani, ka yəli ni binkəbri n-leei ninsalnima. Zahimmi n-nya, bə ni yəli shəm maa ni tooi nyə yəlmənli, ka Baibul ni wuhi shəm gba nyə yəlmənli?

“Did God Use Evolution to Create the Different Types of Life?” (Web article)

Tabibi bañdiba ni niş vihigu balibu, ka lahi gbi n-nya binkura shənə wuhiya ni nyevili daa nam mi, bee di daa kul yi la polo di təli? Zahimmi n-nya.

The Origin of Life—Five Questions Worth Asking (brochure)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim’ zaa din be
BƏHİM 06 puuni, skaanim’ kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuğu

Jehova Lee Kul' Be La Wula?

A suhu ni, wula ka a nyari Naawuni? A lihiri o la ninvuyu tibsili, ḷun be katiña, ka a mini o ku tooi kpe? O kuli nyela yiko bee pohim, kamani sa'tahirigu laasabu, ka pa ni nira? Jehova lee kul' be la wula? Baibul kul' kahigi la Jehova ni nyε ninvuyu so, ka lahi wuhi, ni o zaya be a ni.

1. Bo zugu ka ti bi nyari Naawuni?

"Naawuni nyela shia." (Jn 4:24) Jehova ka niŋgbur kamani ninsalnim' ni mali niŋgbuŋ shem maa. Nini ku tooi nya o. Zuyusaa n-nyε o biehi-gu shee, ka di gba ku tooi nya.

2. Buysimi Jehova halli shenja

Ti ku tooi nya Jehova, amaa ti yi baŋ o vienyela, di ni che ka ti yu o, dama, o mali la hall' suma. Baibul yeliya: 'Yawε kul bɔri la din tuhi, ka mi kul ku che o ninvuyu sheb' ben ze o yim.' (Yilli 37:28) Di lahi yeliya, ni '**o wuhiri yur'lim pam ka zɔri nambɔgu**', di yi ti kana ben diri wahala polo, ka di kpem pam. (Jeemsi 5:11, NWT) "Yawε miri ninvuyu sheb' ben suhuri sayim, ka tiligiri ninvuyu sheb' ben yihi tahima." (Yilli 34:18) A mi ni Jehova suhu ni tooi paligi, bee n-sayim, ti ni be

bieh' sheli zugu? Nir' yi kuli piigi tumbieri tumbu, di saxiñdi Jehova suhu pam. (Yilli 78:40, 41) Amaa nir' yi piigi tuunsuma tumbu ḷuna, di paligiri Jehova suhu.— Karimmi ḷaha 27:11.

3. Bo ka Jehova niŋ, ni di wuhi ni o yuri ti?

Jehova halli din yi polo n-gari zaa nyela yurilim. Baibul ni wuhi shem, "**Naawuni nyela yurilim.**" (1 Jn 4:8) Jehova bi yihi o yurilim polo Baibul puuni kɔŋko, o lahi yihi li polo, o nambu puuni. (Karimmi Tuma 14:17) Kɔtomsi nyela, o ni nam ti shem. O ni nam ti shem zugu, ti ni tooi nya na-hingbana balibu, kamani zee, pielli, dɔzim, ni din pahi viɛlim. Ti ni tooi wum yil' nyaxisa, ka wum bindirigu nyayisim gba ni nyε shem. O bɔri ni ti suhu pieł' biehigu ni.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi Jēhova ni zaŋdi yiko sheli n tumdi alahažiba tuma. Ka nya Jēhova halli ni viel' shem, ni o ni kahigi li n-wuhi ti shem.

4. Shia kasi nyela Naawuni ni mali yiko sheli n-tumdi tuma

Ti ni mali ti nuhi tumdi shem la, Jēhova gba zaŋdi shia kasi n tumdi tuma. Baibul wuhiya ni shia kasi pala nira, di lee nyela Naawuni ni mali yiko sheli n-tumdi tuma.
Karimmi Luk 11:13 ni Tuma 2:17, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Naawuni ni 'zaŋ o shia kasi n-ti' bən kam suhuri o li. A təhiya ni shia kasi nyela nira? Bo zuyu ka a yeli lala?

Jēhova zaŋdi o shia kasi n-tumdi alahažiba tuma.

Karimmi Yilli 33:6 ni 2 Pita 1:20, 21, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Tuma bo, ka Jēhova zaŋ o shia kasi tum?

5. Jēhova halli viel' zaa

Musa daa nyela Naawuni dabli ḥun ʒe o yim. Amaa o daa bɔri ni o banj ḥun nam o maa vienyela. O daa suhi Jēhova ka yeli o: "Wuhim' ma a soyə, din ni che ka m banj a." (Yibu 33:13) Dinzuğu, Jēhova daa kahigi o hall' shenja n-wuhi Musa. **Karimmi Yibu 34:4-6**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Jēhova hall' dini ka o daa kahigi wuhi Musa?
- Jēhova hall' dini ka a suhu gbaai?

6. Jəhova bayə be niriba ni

Hiburunim' maa daa nyəla Naawuni niriba. Be ni daa nyə daba, n diri wahala ljipti maa, di daa be Jəhova wula? **Əməmi di KARIMBU** ka dəl' li, bee ka a karim **Yibu 3:1-10**, ka zahim bəhisi din dəl' li.

KARIMBU: Jəhova Bayə Daa Be Be Ni,
Be Yəlmuyışira Saha (2:45)

- Baibul lahabali ɳɔ ni wuhi shəm, ti yi ti be yəlmuyışira ni, wula ka di be Jəhova?—Lihimi kalinli 7 ni 8.
- A təhiya ni Jəhova shiri bəri ni o sənə ninsalnima? O mali di yiko? Bo zuyu ka a yəli lala?

7. Ti yi kpahindi Jəhova binnamda, ti ni banj o ni nyə ninvuyu so

Jəhova nambu puuni, o wuhi ti o ni nyə ninvuyu so. **Lihimi VIDIO ɳɔ. Karimmi Romnima 1:20**, ka zahim bəhigu din dəl' li.

VIDIO: Jəhova Yurilim Yi Polo Nambu
Puuni—Ninsal' Niñgbuñ (1:57)

- Jəhova halli dini ka a kpahim o nambu puuni?

NIRIBA YƏRA: “Naawuni nyela yiko din be luyulikam, pala nira n-nyə o.”

- Bo ka nyin' təhi?
- Bo n-lee chə ka a təhi lala?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Jəhova nyela ninvuyu so ti nini ni ku tooi nya, ka o halli viəli zaa. Yurilim n-nye o halli din nyə kpani.

Lab' Kahigi

- Bo zuyu ka ti nini ku tooi nya Jəhova?
- Bo n-lee nyə shia kasi?
- Jəhova halli maa shənə n-nye dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Shəli

- A yi karindi Yilli 23, kpahimmi a ni yən tooi bəhim shəli n-zən jəndi Jəhova ni nyə ninvuyu so.
- A Ni Bəri Ni A Niş Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Zahimmi Jəhova halli balibu anahi din yi polo, ka di chə ka a barj o pahi.

“What Is God Like?”
(*The Watchtower* No. 1 2019)

Kpahimmi shəhira din wuhi ni Jəhova mali bishigushee ka pala o bela luyulikam.

“Is God Everywhere, Omnipresent?” (Web article)

Kpahimmi din chə ka Baibul zən shia kasi n-ŋmahindi Naawuni nuu.

“What Is the Holy Spirit?”
(Web article)

Di daa niş təm n-ti do' so ŋjun zəm, ni o dihi tabli, ni Naawuni yuri o. Kpahimmi o təha ni daa tayı shəm.

“I Now Feel That I Can Help Others” (*The Watchtower*, October 1, 2015)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 07 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Jehova Ni Toot Nyε A Zo

Jehova bɔri ni a ban o vienyela. Bo zugu? O lihi-ri sɔli ni a yi ban o vienyela, ka ban o ni tumdi o tuma shem, ni o nia ni nyε shem n-zaj ti a, a ni bɔri ni a leegi o zo. A dihiya tabli ni a shiri ni tooi leei Naawuni zo? (Karimmi Yilli 25:14.) Bo ka a yεn niŋ, ka leei Naawuni zo? Baibul labsi bɔhis iŋ, ka kahigi daliri din che ka zotali a mini Jehova sunsuuni mali bukaata n-gari zaa.

1. Jehova gahi nuu bɔl' a, ni a niŋ bo?

'Vuu' miri Naawuni, ka o mi vu' m-miri a.' (Jeems 4:8) Bo ka yetɔya nɔ wuhi? Di wuhiya ni Jehova gahi nuu bɔl' a, ni a leegi o zo. Sheb' təhiri ni, be ni bi nyari Naawuni zugu, di ku tooi niŋ ka be leegi o zo. Ka sheb' gba təhiri ni, ti pɔra n-yagl, ni ti buysiri zotali ti mini o sunsuuni. Amaa Baibul puuni, Jehova kahigi di ni simdi ni ti ban o shem zaa, ka tooi vuui m-miri o. Ti yi karindi Naawuni yεla Baibul puuni, di ni kpaŋsi zotali ti mini o sunsuuni, ti ni bi nyari o la zaa yɔli.

2. Bo n che ka Jehova nyε Zo maŋli n-gari zaa?

So bi yuri a ti paai Jehova. O bɔri ni a suhu piɛ-la, ka lahi bɔri ni a suhi o, a ni bɔri shəlikam zaa. A ni tooi 'zaj a suhu ni zəhiri shəlikam zugu niŋ o nuu ni, dama o bayə be a ni.' (1 Pita 5:7)

Jehova kuli bɔrimi, ni o wumdi o zonim' yεla, n-sɔŋdi ba, ka maari be suhuri sahakam.—Kirimmi Yilli 94:18, 19.

3. Ti yi bɔri ni ti leei Jehova zo, bo ka o lihiri sɔli ni ti niŋ?

Jehova yuri sokam, 'amaa wuntizɔriba n-nyε o zonima.' (Jaha 3:32) Jehova lihiri sɔli ni o zonim' zo n-yi zaya bieyu tumbu ni, ka niŋdi kam n tumdi din simdi. Sheb' təhiri ni be ku tooi tum Jehova ni bɔri shəlikam zaa, ka bi birigi. Amaa Jehova nyεla njuŋ zɔri nambɔyu pam. Dinzuγu, njuŋ kam yuri Jehova ni o suhu zaa, ka kpaŋdi o man' ni o tum O yubu, Jehova nini ni tixi di lana. —Yilli 147:11; Tuma 10:34, 35.

VIHIMI YELA PAHI

Lihimi a ni yen tooi doli so' shëja, n-leei Jëhova zo, ka kpahim din che ka zotali a mini o sunsuuni mali bukaata n-gari zaa.

4. Ibrahima daa nyela Jëhova zo

Di yi ti boli nira Naawuni zo, bo ka di wuh? Ibrahima (yjun yuli lahi booni Ibram) lahabali din be Baibul puuni che ka ti ban di ni wuh shem. **Karimmi Ibrahima yela din be Piligu 12:1-4.** Ka zahim böhisi ño:

- Bo ka Jëhova daa yeli Ibrahima ni o ninj?
- Alikauli bo ka Jëhova daa lo Ibrahima?
- Jehova ni yeli Ibrahima naai, bo ka Ibrahima daa ninj?

5. Bo ka Jëhova lihiri sôli ni o nya o zonim' sani?

Ti lihiri sôli ni ti zonim' be biëh' shëli din mali anfaani.

- Bo ka a lihiri sôli ni a zo ninj ti a?

Karimmi 1 Jön 5:3, ka zahim böhigu ño:

- Jëhova lihiri sôli ni o zonim' ninjdi wula?

Saha ni saha, di bori ni ti tagiri ti bishigu, ka naanyi tooi ninj Jëhova ni bori shem. **Karimmi Aizaia 48:17, 18,** ka zahim böhigu ño:

- Wula zuyu ka Jëhova bori ni o zonim' maani be biëhigu?

Zosimo yeri ti la yetçya shëja din yen gu ti, ka ninj ti anfaani. Lala ka Jëhova ninjdi o zonima

A yi ti bɔri sɔnsim saha sheli, zosima sɔndi a mi. Jéhova gba ni sɔŋ a lala

6. Jéhova ni sɔndi o zonim' shem

Yela yi paai Jéhova zonima, o sɔndi ba mi, ka di bi nyan ba.
Lihimi [VIDEO ɳɔ](#), ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

VIDEO: *Jéhova Mali N Bukaata*
(3:20)

- Sɔli din ka Jéhova sɔŋ paya ɳun' be video maa puuni, ka o suhusaχingu baligi?

Karimmi Aizaia 41:10,13, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Jéhova lo o zonim' zaa alikauli ni o ni niŋ ba wula?
- A təhiya ni Jéhova yi nyε a Zo, di ni niŋ viεnyεla? Wula zuχu?

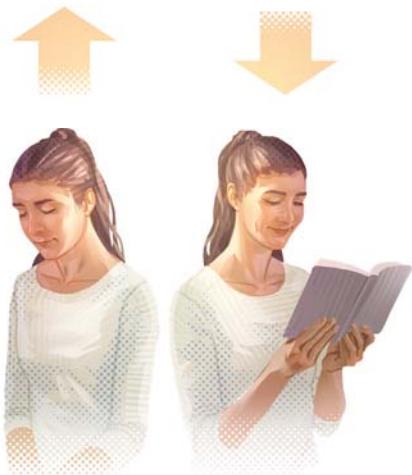
NIRIBA YΕRA: “Ninsal’ ku tooi nyε Naawuni zo.”

- Baibul yayli dini ka a yεn zaŋ leei shəhira, ka di wuhi ni ninsal’ ni tooi nyε Naawuni zo?

7. Ti yi bɔri ni ti leei Jéhova zo, faashee saawara malibu be ti mini o sunsuuni

Saawara malibu kpaŋsirila zotali. Karimmi Yilli 86:6, 11, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Sɔli dini ka ti yεn dɔli, ka tooi mali Jéhova saawara?
- Sɔli dini ka Jéhova dɔli, n maani ti saawara?

Ti maani Jéhova saawara wunsuhugu puuni; ka o mi dɔli Baibul zuyu n maani ti saawara

TI NI BƏHIM SHELI

Jehova bəri ni o nyə a Zo, ka o ni
sənə a, ka a tooi vuu' mir' o.

Lab' Kahigi

- Səli dini ka Jehova sənди o zonima?
- Wula zuyu ka Jehova yeli o zonim' ni bə maani bə biəhigu?
- A təhiya ni di niŋ təm n yağı, ni a leei Jehova zo? Wula zuyu ka a yeli lala?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Yəlimi a zo, a ni bəhim binsheli n-zənə jəndi Jehova.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

A yi leeı Naawuni zo, anfaani bo ka a yən nya?

"Jehovah—A God Worth Knowing" (*The Watchtower*, February 15, 2003)

Kpahimmi a ni yən niŋ shəm ka leei Naawuni zo.

"How Can I Become God's Friend?" (*Questions Young People Ask—Answers That Work*, Volume 2, chapter 35)

Paya so yəliya, ni o ni leei Jehova zo, chəmi ka o biəhigu mali viənyela. Kpahimmi di ni kana shəm.

"I Did Not Want to Die!"
(*The Watchtower* No. 1 2017)

Bipəla kahigi bə ni nyari Jehova shəm, kpahimmi di yela.

Zotali A Mini Naawuni Sunsuuni Nyəla Wula?

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 08 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Suhumi Viényela, Ka Di Kpaṇsi A Mini Naawuni Zotali

Di na min niŋ ka a bɔri dɔ̄lsibu a biehigu ni? Yεt̄ç̄ya kpana be a suhu ni, ka a bɔri ɳun yεn wɔ̄li-
gi li ti a? Yεla paag' a, ka a bɔri din yεn che ka a
suhu maai? A bɔri ni a vuui miri Jεhova viénye-
la pahi? Yεla ɳɔ̄ zaa puuni, wunsuhugu ni tooi
sɔ̄ŋ a. Ka wunsuhugu sɔ̄li dini n-niŋ kamaata?
Naawuni deeri niriba zaa suhugu, di ni kuli be
shεm zaa yɔ̄li? Bo ka a ni tooi niŋ, ka tooi dihi
tabli ni, o ni deegi a suhugu? Che ka ti nya.

1. ɻun' ka di simdi ni ti suhi, ka bo ni bo, ka ti ni tooi suhi o sani?

Yisa daa yeliya, ni ti suhimi ti Ba ɳun be zuγusaa
maa kɔ̄ŋko. Jεhova ka anab' Ibrahima, Musa,
Dauda ni Yisa gba daa suhi. Yisa daa yeliya:
"Suhumiya n-ɳɔ̄: 'Ti Ba ɳun be zuγusaa . . .'"
(Matiu 6:9, Yilli 143:1) Ti yi suhuri Jεhova, di
kpaṇsiri zotali ti mini o sunsuuni.

Ti ni tooi kul' suh' o yelli kam. Biehij kani, Naawuni
yi ni deeit̄ ti suhugu, faashee ti ni suhi shεm
maa, sayi ti o yubu. **'Ti yi suhi o shεlikam, ka
di dɔ̄li o [Naawuni] yubu, o deeri ti suhugu.'**
(1 Jɔ̄n 5:14) Yisa daa kali yεl' shεŋa n-zan niŋ
kɔ̄tomsi ti ti, ka di wuhi ti ni yεn tooi suhi binshε-
ɳa zuγu, ka di niŋ kamaata. (Karimmi Matiu 6:9-
13.) Ti yi suhuri ti maŋmaŋ biehigu yεla zuγu,
di niŋ kamaata ni ti teeri shεb' gba yεla, ka
lahi paŋi Naawuni, o ni pun niŋ ti anfaani shεŋa
zuγu.

2. Di simdi ni ti suhugu be wula?

Baibul kpaṇsi ti, ni ti 'yεlim' o [Naawuni] ti
muyisigu ni nye shεlikam zaa.' (Yilli 62:8) Di
saha, di simdi ni ti suhugu wuhi din shiri be
ti suhuri ni. Ti suhugu puuni, ti ni tooi yeli ka di
yina, bee ka ti yeli ti suhu ni. Ti yi yεn suhu Jεhova,
ti ni tooi gbani, bee n-zaya ka suhu o. Ti ni
kuli yεn niŋ shεm ka di wuhi jilima, di sayi ya o
sani. Ti ni tooi suhu Jεhova luyusheli kam, ni
saha shεlikam.

3. Sɔ̄ya bo ka Jεhova dɔ̄li n deeri ti suhugu?

O dɔ̄li sɔ̄ya balibu zuγu, n deeri ti suhugu. Jεhova
zan o Yεligu ti ti, dini n-nyε Baibul. Yεla yi ti
muyisi ti, ti ni tooi vihi Baibul puuni, n-nya di
dɔ̄lsibu. Naawuni Yεligu karimbu ni tooi "**[che
ka] nira niŋ hankali, hali o yi bi yuui biehigu ni**"
(Yilli 19:7, NWT; Karimmi Jeemsi 1:5.) Ti yi ti
mali yelmanuisira, o ni tooi ti ti suhudoo. Biehigu
yi ti niŋ tɔ̄m ti ti, o ni tooi che ka ti nya sɔ̄nsim ti
mini bεn jεmdi o maa sani.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi a ni yεn tooi dɔli so' sheli n yεli Naawuni din kuli be a suhu ni, ka o suhu paligi. Ka kpahim wunsuhugu ni yεn tooi niŋ a anfaani sheli.

4. Naawuni lihirimi ni o nya binshεŋa, ka naanyi deeи nira suhugu

Bo ka Naawuni bɔri ni o nya, ka naanyi deeи ti suhugu?

[Lihimi VIDEO እና](#)

Jehova bɔri ni ti suhu o. **Karimmi Yilli 65:2**, ka zahim bɔhisi እና:

- A tεhiya ni ‘Jun deeri suhugu’ maa bɔri ni a gba suhu o?
Bo zuyu ka a tεhi lala?

Ti yi bɔri ni Naawuni deeи ti suhugu, di simdi ni ti kpaŋ ti manja, ka ti biεhigu dɔli o zaligunima. **Karimmi Maika 3:4 ni 1 Pita 3:12**, ka zahim bɔhigu እና:

- Bo ka ti ni tooi niŋ, ka tooi dihi tabli ni Jehova ni deeи ti suhugu?

[VIDEO: Naawuni Deeri Suhugu
Kam Zaa?—Di Yεy’ Sheli \(2:42\)](#)

Tεbu tuhibu saha, yaya ayi maa
yi suhu Naawuni n-bɔri nasara,
di mali hankali ni ti lihi sɔli,
Naawuni ni deeи be suhugu maa?

5. Ti yi suhuri Jehova, di simdi ni ti yεl’ o din shiri be ti suhu ni

Ninvuγu shεb’ ni bɔhim Naawuni suhubu shεm nyεla, be yεn piila yetɔya sheli n-yεr’, ka lahi yεra, be suhugu puuni. Naawuni bɔri ni ti suhu o lala? **Karimmi Matiu 6:7**, ka zahim bɔhigu እና:

- A yi ti suhuri Naawuni, bo n-yεn sɔŋ a, ka a bi yεri yetɔya gbalinj, bee n-gbubi yetɔya yinga yεr’ ka lahi yεra?

Ba sun kam bɔri ni o wum
din shiri be o bia suhu ni.
Jehova gba bɔri ni ti yεl’ o
din shiri be ti suhuri ni

Dabsili kam puuni, bɔhimi a manja, ‘alibarika bo ka n lahi nya Jehova sani?’
Ka pay’ o di zuyu. A yi nin lala n paai dakulo, di saha, a suhuya zaŋ jεndi yεla
ayopɔin, ka bi gbubi bin yinga yεr’ ka lahi yεra.

6. Wunsuhugu nyela Naawuni pini gahindili zañ ti ninsalnima

Anfaani bo ka wunsuhugu yen tooi niñ ti, di bahi bamdi ti yelmanusira saha? [Lihimi VIDEO ḥo.](#)

Baibul yeliya ni wunsuhugu ni sɔñ ti, ka ti mali suhužia din nyé zaña mañli. **Karimmi Filipainima 4:6, 7**, ka zahim böhisi ḥo:

- Wunsuhugu bi wuhi ni ti yelmanusira yen vuumi ka che ti. Dinñuna di anfaani nyela dini?
- Yela bo n-be a suhu ni, ka a bɔri ni a suhi di zuğu?

VIDIO: Wunsuhugu Sɔñdi Ti, Wahala Puuni (1:32)

A kpahimya?

“Ami” gburri nyela “di niñmi lala” bee “lala dede.” Baibul ni yeli ninvuyu shëb’ yela maa saha ka “ami” naari wunsuhugu n mali ti paai zuño.—1 Yelikura 16:36.

7. Che ka wunsuhugu nya zaashee a biehigu ni

Saha shëja, ti zaña tooi be ti tuuntumsa puuni hali, ka ti bi teeri wunsuhugu yela. Yisa sani, wunsuhugu bukaata daa nyela wula? **Karimmi Matiu 14:23 ni**

Maak 1:35, ka zahim böhisi ḥo:

- Bo ka Yisa daa ninj, ni di che ka o nyari saha n-suhuri Naawuni?
- Saha dini ka a ni tooi bo n-zali, m-mali suhuri Naawuni?

NIRIBA YERA: “Wunsuhugu kul’ nyela, nira yohindi o manja, ni di che ka o suhusaxingu baligi.”

- Ka nyin’ fa?

TI NI BƏHIM SHELI

Ti yi yeri Naawuni din be ti suhu ni wunsuhugu puuni, di ni kpaŋsi zotali ti mini o sunsuuni. Di ni che ka ti mali suhužia ka kpaŋsi ti, ka ti tum Jəhova ni bəri shəm.

Lab' Kahigi

- Iŋun' ka di simdi ni ti suhi?
- Di simdi ni ti suhugu be wula?
- Wunsuhugu anfaani shəŋa nyəla dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- Suhumi Jəhova a yelmuçisira zuyu. Paymi o, a ni nya anfaani sheli o sani zuyu, ka suhumi səŋsim n-zan̄ ti so.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Niriba bəhiri bəhisi n-zan̄ jəndi wunsuhugu. Lihimi di labsigu.

“Seven Things You Need to Know About Prayer”
(*The Watchtower*, October 1, 2010)

Kpahimmi daliri sheli zuyu di ni simdi ni a suhura, ka nya a ni yen nin shəm ka a wunsuhugu tooi niŋ vienyəla m-pahi.

“Why Should I Pray?”
(Web article)

Baibul kahigi di ni simdi ni ti suhuri ninvuyu so. Kpahimmi di yəla.

“Should I Pray to Saints?”
(Web article)

Lihimi video din nyə yila ŋɔ, ka nya, wunsuhugu dɔ' la saha, bee nira ni be luxushəli?

Pray Anytime

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 09 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Jehova Shehiranim' Layinju Chandi, Ni Niñ A Anfaani Wula?

So na min gahi nuu bɔl' a ni a kana Jēhova Shēhiranim' ʒii puuni? Di yi nyela a na žin n-chaj bɛ ʒii puuni, di ni tooi mali a muysisigu ni a chan tuuli. A ni tooi bɔhiri a suhu ni: 'Bo n-lee niñdi ʒii ḥɔ puuni? Di bukaata nyela dini? Bo zuyu ka di simdi ni n-chaj? Bɔhimbu ḥɔ puuni, a ni bañ layinju chandi ni yen sɔñ a shem, ka a tooi vuui n-miri Naawuni, ka lahi nya di ni yen sɔñ a shem a biehigu ni.

1. Daliri dini n-gari zaa, ka Jēhova Shēhiranim' layindi di zuyu?

Naawuni anabi daa sab'ya Baibul puuni, n wuhi daliri din gari zaa, ka di zuyu che ka di simdi ni ti mini sheb' layinda. O daa yeliya: "N kul ni payiri nyin' Yawε, jembu layinju ni." (Yilli 26:12) Jēhova Shehiranim' gba gbubi lala hankali, bɛ suhu piela ni bɛ laxim n jem Naawuni. Dunia yili zaa, bɛ layindimi dakulo kam, n payiri Naawuni. Bɛ yiini yila ka suhuri o. Yuuni kam puuni, bɛ lahi ʒiini ʒii balibu, n jemdi Naawuni, ka bɛn layindi galisi pam.

2. A yi kana ti ʒii puuni, bo ka a yen bɔhim?

Ti ʒii kam zaa puuni, ti wuhigu dɔli la Naawuni Yēligu. Ti 'kahigiri li mi, ka niriba tooi bañ di ni wuhi shem.' (Karimmi Nəhimia 8:8) A yi chani ʒii

maa ni, a ni bɔhim Jēhova yela, ka bañ o halli ni viel' shem. A yen kpahindi la o yurilim n-zaq ti a, ni galisi shem. Di saha, a yurilim zaq ti o, yen kpansi mi. A ni lahi bañ, o ni yen sɔñ a shem ka a tooi mali suhupielli a biehigu ni.—Aizaia 48: 17, 18.

3. A yi kana ti ʒii puuni, niriba bɛn be nimaani, ni niñ a anfaani wula?

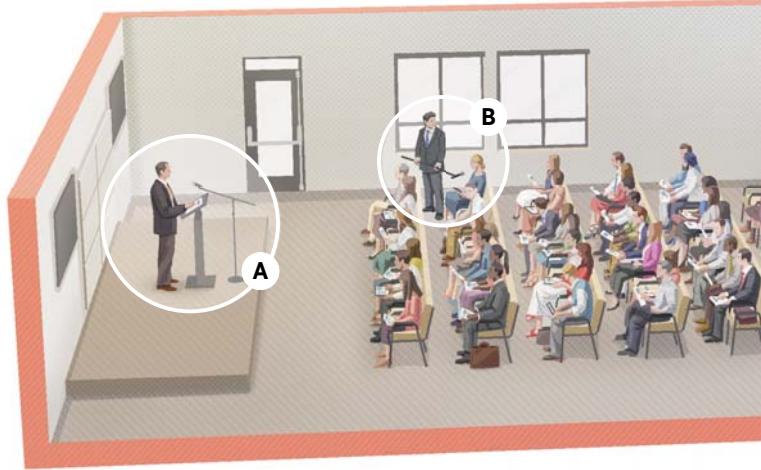
Jēhova yeliya ni ti che ka 'ti bay'a kuli be ti ni yen niñ shem n-kpansi tab' suhuri ni, ka di che ka ti wuhi ti yurilim ni nyε shem, ka tumdi tuun' suma, ka bi nayiri jembu layinju.' (Hiburu nimma 10:24, 25) Ti layinju puuni, a ni nya niriba bɛn shiri yuri taba, ka bɔri ni bɛ bañ Naawuni vienyela, a gba ni kuli bɔri ni a bañ o shem maa. A ni wum Baibul lahabali din mali kpansibu bɛ fiila puuni. (Karimmi Romnima 1:11, 12.) A ni nya sɔli, ka a mini bɛn niñ amiliya, ni bɛn na bi niñ, tooi di fiila, ka a bañ bɛ ni dɔli so' shenja m mali suhupielli, hali muysisigu yi be bɛ biehigu puuni. Daliri ḥɔ, ni din pahi zuyu, ka Jēhova bɔri ni ti laxindi sahakam ka bi nayira!

3ii ȝinibu saha

Kpahimmi Jehova Shəhiranim' ȝii ni nyə shəm, ka kpahim din chə ka di simdi ni a kpaŋ a maŋa n-chani di ni, ka bi nayira.

(A) Ti ȝii puuni, fasara yihrimi, vidionim' lihira, ka ti deeri Baibul wuhigu ni waazu tuma wumsibu. Yila ni wunsuhugu n-pilgiri ka naari ȝii kam

(B) 3ii maa puuni, zama maa nyari səli ka zaŋ be ni mali shili sheli n-yəli, ka di tab' səŋ ȝii maa

4. Din niŋdi Jehova Shəhiranim' layiŋgu puuni

Yuun' kəbgə sunsuuni, Yisa dəxim nyaanja, Kristiənnim' daa layindi n-jəmdi Jehova ka bi nayira. (Romnima 16:3-5) **Karimmi Koləsainima 3:16**, ka zahim bəhigu ȝo:

- Səli din' ka Kristiənnim' ȝo daa jəmdi Jehova?

Zuŋo, lala ka Jehova Shəhiranim' layindi be jəmbu duri puuni n-jəmdi Naawuni ka bi nayira. A yi bəri ni a baŋ din niŋdi be layiŋgu ȝii puuni, **Lihimi VIDEO ȝo**. Lihimi anfooni din buxsiri Jehova Shəhiranim' ni layindi be jəmbu duu puuni shəm, ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Bo ka a kpahim ka di niŋdi Jehova Shəhiranim' Jəmbu Duu ka di ȝmahindi yətçəya sheli ti ni karim Koləsainima 3:16?
- Bo ka a lahi kpahim video maa bee anfooni maa puuni, zaŋ jəndi Jehova Shəhiranim' layiŋgu, ka a suhu gbaai li?

Karimmi 2 Kərintinima 9:7, ka zahim bəhigu ȝo:

- Bo zuɣu ka Jehova Shəhiranim' bi bəhiri layiri yəla be ȝii kam puuni?

Chə ka a mini ȝun bəhinda pahi a zuɣu, ka yi lihi yətçəya sheli din yen zahim dakulo ȝo ȝii puuni.

- 3ii maa yaylı dini ka a təhi ni di ni nin a anfaani pam, bee n ni chə ka a suhu paligi pam?

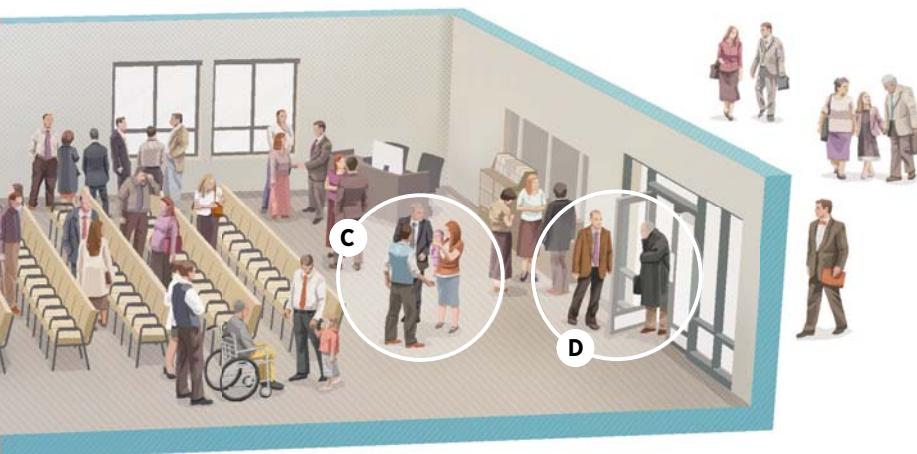

VIDEO: Bo N-Lee Niŋdi Jehova Shəhiranim' Nam Layiŋgu Duu? (2:12)

A kpahimya?

jw.org zuɣu, a ni tooi bo n-nya Jehova Shəhiranim' ȝii ni ziini luxusheli dunia yili zaa, ni di ni ziini saha sheli.

Poi ka ȝii piligi, ni ȝii yi kana bahigu

(C) Nira ni o dañ, bən bi niŋ amiliya, ninkura ni bihi zaa ni tooi kana

(D) Jəhova Shehiranim' layingu kam zaa puuni, layiri bi deera. Ti ku deeı a layiri ka a naanyi kpe, kəleshin mi bi deera

5. Layingu chandi bɔri kpaŋmaŋa

Kpahimmi Yisa dan ni daa zali kɔtomsi sheli. Yisa ni daa yiğisi dañ sheli puuni, bə daa yiğsiri la Nazarət yuuni kam, n-chani Jérusaləm n-ti puhuri chugu. Be daa chani la naba kilomita 60 laasabu, n-dəli səli din duri zəya mini kunküna hali n-ti paai. **Karimmi Luk 2:39-42**, ka zahim bɔhisi ȝɔ:

- A təhiya ni səli ȝɔ chandi n-ti paai Jérusaləm daa bɔri kpaŋmaŋa?
- Binsheli beni, ka di zuyu chə ka di bɔri kpaŋman a sani, ka a naanyi tooi chani layingu ni?
- A təhiya ni di niŋ kamaata ni a chani layingu ni, hali di yi niŋ tɔm n-ti a? Bo zuyu?

Baibul yeliya ni ti mini niriba yi layindi jemdi Jəhova, di mali anfaani pam. **Karimmi Hiburunima 10:24, 25**, ka zahim bɔhigu ȝɔ:

- Bo zuyu ka di simdi ni ti chani layingu ni ka bi nayira?

NIRIBA YERA: "Di bi kpa talahi ni a mini niriba layinda. A yi kuli bɔhindi Baibul yiŋa, di saŋiya lala."

- Baibul yağılı dini bee kɔtomsi dini n-wuhi Jəhova ni bɔri shəm?

TI NI BƏHİM SHELİ

Layinqu chandi ni che ka a banj Jəhova vienyela, ka kpaŋsi zotali a mini o sunsuuni, ka a lahi nya soli, n-pahi shəb' zugu ka yi jem o.

Lab' Kahigi

- Daliri dini zuyu ka Jəhova kpaŋsiri ti ni ti layinqda?
- A yi chanj Jəhova Shehiranim' ʒii puuni, bo ka a yən bəhim?
- A təhiya ni layinqu maa chandi ni tooi niŋ a anfaani shəli yaha?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli

- Kaami Jəhova Shehiranima, bə layinqu saha, ka kpaŋ a manja n-banj bə shəba.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Ka di yi mali a muysigu ni a chanj Jəhova Shehiranim' layinqu ni fa? Do' so daa mali muysigu lala, amaa o suhu pa ye layinqu maa chandi. Kpahimmi di ni kana shəm.

*Ti Ku Too! Tam Yurilim
Maa Yela*

Nachinbil' so ni daa chanj layinqu ni, di daa che ka o suhu paligi pam. Kpahimmi din tahi li, ka kpahim o ni mali shili shəm ni o tooi chani sahakam ka bi najira.

*Ni Daa Kpahim Yetəya Sheňa
Layinqu Maa Ni, Paligi N
Suhu Pam!*

Kpahimmi bən chanj layinqu ni, ni nya li shəm.

"Why Attend Meetings at the Kingdom Hall?" (Web article)

Kpahimmi ninkuunsinim' puuni yino ni chanj Jəhova Shehira-nim' layinqu ni ka o biehigu taxi shəm.

"I Never Went Anywhere Without My Gun" (The Watchtower, July 1, 2014)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 10 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

A Ni Yen Niş Shem Ka Di Baibul Anfaani Viényela

A na min bori ni a tum tuun' sheli amaa ka di niş di a təm? Di yi pa sheli, a daa tum li biela biela, ni di niş alaha n-ti a. Di yi ti kana Baibul karimbu polo, lala dede n-nyeli. A suhu ni, di karimbu ni tooi be ka tuun' karili. Bəhimbu niş puuni, ti ni nya yətçəya shənə din kul' lu alaha, ka a ni tooi niş li, ka Baibul karimbu niş a nyaysim.

1. Wula zugu ka di simdi ni ti karim Baibul, dabsili kam?

Nira yi karindi Baibul, ('Jehova zaligu') dabsili kam, o ni di nasara, ka mali suhupielli. (Karimmi Yilli 1:1-3.) A yi yen pili, a ni tooi zañ minti bihi n-karim dabsili kam puuni. Di saha, a ni mili Naawuni Yəligu. Miligu maa yi pahira, karimbu gba ni niş nyaysim n-pahi.

2. Bo ka a yen niş, ka di Baibul karimbu anfaani viényela?

A yi ni di Baibul karimbu anfaani viényela, di simdi ni a maari a manja, ka 'təhiri a ni karindi sheli maa yəla'. (Yilli 119:99) A suhu ni, di simdi ni a bəhiri bəhisi kaman: 'N ni karim yətçəya

sheli niş wuhi ma bo, n-zañ jəndi Jəhova, ti Duuma Naawuni? Bukaata bo, ka n ni tooi zañ li ku n biehigu ni? Səli dini ka n ni tooi zañ li sən niriba?'

3. Səli dini ka a yen dəli n bo saha, ka tooi karindi Baibul?

Di niş təm n-ti a, ni a nyari saha n karindi Baibul? Di bi niş alaha ti gba sani. Kpanmi amanja ka banj 'a saha zañ tum viényela, di ni simdi shem.' (Efesusnima 5:16) Di wuhiya ni a zalimi saha, din ni zañ karim Baibul dabsili kam puuni. Sheb' pii la asiba. Dabsili kam, bə yen dan la yiyisibu n karim Baibul. Sheb' mi pii la wuntan ni. Dabsili kam, bə yi tum tuma ka yen di ka vuhi, bə karindi mi. Sheb' pii zaawuni bee yunj. Dabsili kam, bə karindi la Baibul ka naanyi gbihi. Saha dini n-yen niş viényela n ti a?

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ shem, ka Baibul karimbu niŋ a nyaysim pahi.
Ka nya a ni yen tooi mali shili shem, ka di a Baibul bɔhimbu anfaani vienyela.

Ti suhu ni tooi piela, Baibul
karimbu ni, kaman nira ni yen
tooi mili bindiri' sheli o ni na ʒin di,
hali n-ti mali di kore la

4. Kpahimmi a ni yen niŋ shem, ka Baibul karimbu niŋ a nyaysim

Di ni tooi niŋ a tɔm ni a pili Baibul karimbu. Amaa ti ni tooi
bo n-nya di kore, kaman nira ni yen tooi mili bindiri' sheli o
ni na ʒin di, hali n-ti mali di kore la. **Karimmi 1 Pita 2:2,**
ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- A təhiya ni a yi karindi Baibul dabsili kam, a kore ni ti
zooi di karimbu ni, ka di karimbu niŋ a suhupielli?

Lihimi **VIDEO** ɳɔ ka nya di ni kana shem ka ninvuyu sheb' tooi
nya suhupielli Baibul karimbu ni. Ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

**VIDEO: Bipɔla Suhu Ye Naawuni
Yeligu Zuyu (5:33)**

- Vidio maa puuni, yelmuyisira bo n daa beni,
ka bipɔla maa nyar li?
- Shili bo ka bɛ mali, n tooi karindi Baibul dabsili
kam ka bi naŋira?
- Bo ka bɛ niŋ, ka Baibul karimbu niŋ nyaysim pahi?

A ni yen tooi dɔli so' shenja ka pili:

- Piimi Baibul din liebgi dede n-chan
ʒiem'an' ɳɔ balli puuni. Karimi New
World Translation a balli ni, di yi beni.
Bee ka a karim balli sheli a ni wumdi
vienyela puuni, ka nya di ni be shem.
- Pilimi yaylı sheli a ni lihirı sɔli ni di
karimbu ni niŋ a suhupielli pam. A
yi bɔri di kɔtomsi, lihimi yaylı sheli bɛ
ni bɔli "Pilimi Baibul Karimbu."
- Dalimmi a ni karindi paari yay'
shenja. Zaŋmi gbaŋ din yuli bɔli
"Kpahimmi A Baibul Karimbu Tooni
Tibu" n-tum tuma. Di be buku ɳɔ
puuni.
- Karimmi JW Library® app puuni. Di
saha, a ni tooi karim luyili kam, bee
ka a wumdi di karimbu a fon zuyu.
- Zaŋmi bɔhimbu sɔŋsim nɛma din
be New World Translation Puuni n
tum tuma. Di shenja nyela mapnima,
anfooni balibu, ni bachinim' din
gbunni kahigi. Di ni tooi che ka
karimbu niŋ a nyaysim pahi.

5. Malimi shili n guli a Baibul bɔhimbu

Karimmi Yilli 119:34, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

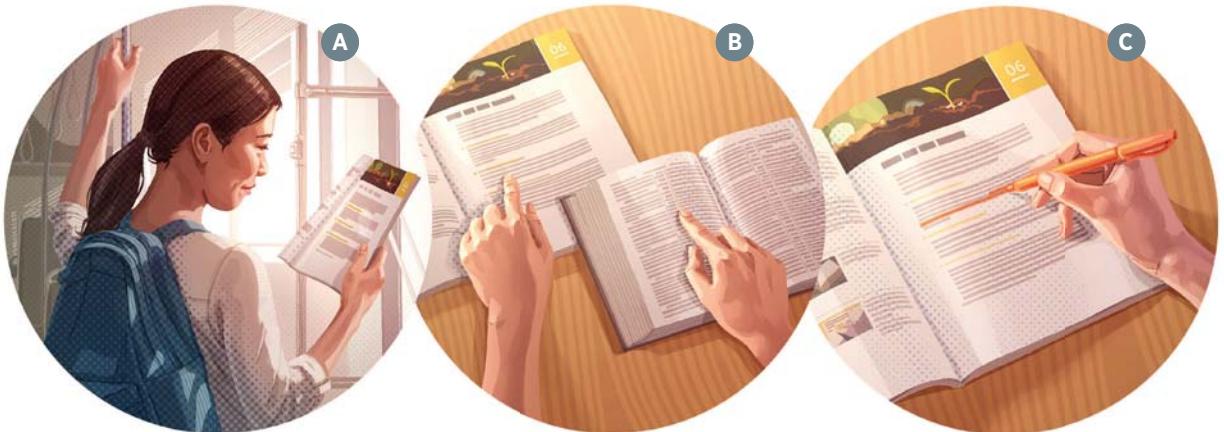
- Bo zuyu ka di niŋ kamaata ni a zaŋ wunsuhugu n-pili Baibul karimbu bee a Baibul bɔhimbu shili malibu?

Bo ka a yen niŋ ka di yi bɔhimbu maa anfaani vienyela?
A shili malibu ni, dɔli sɔya ɳɔ ka nya:

- (A) Karimmi bɔhimbu maa yaylı din daŋ ‘Vihimi Yela Pahi’.
- (B) Yoomi Baibul yaya shəŋa din beni, ka karim.
Kpahimmi di mini a ni bɔhindi sheli maa ni dɔli tab’ shem.
- (C) Kpahimmi yətɔya kpana din labsiri bɔhigu kam ka booi di gburri; di ni sɔŋ a ka a mini ɳun sɔŋdi a maa tooi zahim bɔhimbu maa vienyela.

A kpahimya?

Jəhova Shehiranim’ zaŋ Baibul liebgibu balibu n tum tuma. Amaa, be suhu ni gbaai sheli nyəla *New World Translation of the Holy Scriptures* dama, di liebgi la dede, di karimbu bi to, ka Naawuni yuli manlı be di ni.—Kpahimmi lahabali din be websait puuni ɳɔ “**Do Jehovah’s Witnesses Have Their Own Bible?**”

NIRIBA YERA: “Baibul bɔhimbu to pam. N dii ka saha, wumsim gba yii mali ma mi.”

- A suhi ni, wula ka nyin’ təhi?

TI NI BƏHİM SHELI

A yi bəri ni a di Baibul anfaani vienyebla, kpanjmi a manja n bo saha, ka karindi li. Suhimi Naawuni ni o sənə a, ka a banj a ni karindi sheli maa gbumni. Malimi shili poci ka njun sənđi a, naanyi kana ka yi bəhim.

Lab' Kahigi

- Bo n yən sənə a, ka a di Baibul anfaani vienyebla?
- Səli dini ka a yən tooi dəli n-bo saha, m mali karindi ka bəhindibul?
- Bo zugu ka di niŋ kamaata ni a mali shili n guli a Baibul bəhimbu?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Dəli a ni bəhim so' shənə bəhimbu nəc puuni, n mali shili guli a Baibul bəhimbu din paya.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M-PAHI

Labi vihi so' shənə din yən sənə a, ka a tooi di Baibul karimbu anfaani vienyebla.

"How to Get More From Reading the Bible"
(The Watchtower No. 1 2017)

Kpahimmi səya ata din yən sənə a, Baibul karimbu ni.

"How Can the Bible Help Me?—Part 1: Exploring Your Bible" (Web article)

Kpahimmi a ni yən niŋ shəm ka Baibul karimbu niŋ a nyaxsim.

"How Can the Bible Help Me?—Part 2: Make Bible Reading Enjoyable"
(Web article)

Ninvyu shəb' yuuya Baibul karimbu puuni. Kpahimmi bəhimbu səya bə sani.

Baibul Bəhimbu Səli Din Kuri Bukaata

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 11 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo N Yen Sɔŋ A, Ka A Nyan Yel' Shεŋa Din Ni Tooı Gu A Ka Che Baibul Bɔhimbu?

Baibul bɔhimbu mali anfaani. Amaa di bɔhimbu ni tooi niŋ tɔm saha ni saha. Saha shεŋa di ni tooi niŋ a ni a ku tooi tuyi di bɔhimbu. Anfaani bo ka a yen nya, a yi kpaŋ aman' ka tuyi? Bo n yen sɔŋ a ka a tuyi hali yεlmuyisira yi beni?

1. Bo zugu ka Baibul bɔhimbu mali bukaata?

'Naawuni yεligu mali nyevili ka niŋdi niriba yiko.' (Hiburunima 4:12) Baibul mali bukaata dama di ni wuhi a Naawuni tεha ni nyε shεm, ni o ni lihiri a shεm. Di ni lahi ti a baŋsim ni tahima ka pahi a yεm. Din gari zaa, Baibul ni sɔŋ a ka a leei Jεhova zo. A yi bɔhindi Baibul, a ni tooi che ka di dɔlsibu mali a biehigu.

2. Bo zugu ka di simdi ni a teeri Baibul baŋbu bukaata ni nyε shεm?

Baibul ninneesim nyabu be mi ka salma nyabu. Dinzugu ka Baibul wuhiri ti 'dam' yεlmaŋli mini yεm, ni wuhibu, ni baŋsim ka miri ka a zaŋ li kɔhi.' (Jaha 23:23) Ti yi teeri Baibul bukaata ni nyε shεm, ti ni kpaŋ ti maŋa ka tuyi di bɔhimbu hali yεlmuyisira yi beni.—Karimmi Jaha 2:4, 5.

3. Sɔŋsim bo ka Jεhova yen ti a, ka a tuyi bɔhimbu?

Jεhova n-nyε kpičjana. Juna n nam a, ka lihiri a o zo, dinzugu o bɔri ni o sɔŋ a, ka a baŋ o viεnyela. Jεhova ni tooi sɔŋ a 'ka a suhu ye, ka ti a yiko ka a tum.' (Karimmi Filipainima 2:13.) Dinzugu, di yi ti bɔri ni a kpaŋsi a zaya di bɔhimbu puuni, o ni tooi sɔŋ a. Yεlmuyisira bee tuhibu yi ti yi polo, o ni tooi pahi a yaa ka a nyan li. Suhumi Jεhova sahakam ni o sɔŋ a, ka a tuyi Baibul bɔhimbu.—1 Tessalonika nima 5:17.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi dɔli so' sheli ka tugi Baibul bɔhimbu hali a yel'niŋda yi galisi bee niriba yi tuhira. Ka nya Jəhova ni yen sɔŋ a shem, ka a tugi bɔhimbu.

A yi kpaai taŋkpayu n-pali dal'bila, ka bɔri ni a zaŋ kuya m-pahi di ni, kuya maa ku kpe.

A yi daŋ zaŋ kuya maa niŋ di puuni, taŋkpayu maa pam ni nya sɔli n kpe m-pahi. Lala n-nyeli, A yi dan zaŋ yel' sheŋa 'din mali bukaata n-gari zaa' kpəhi a biɛhigu ni, a ni nya saha n tum gbaai li, ka lahi nya saha n tum gbaai yel' sheŋa gba m-pahi

4. Che ka Baibul bɔhimbu mali dariza a sani

Sheli ni, biɛhigu yela yela ni tooi che ka di ŋmanila ti ka saha din ni zaŋ bɔhim Baibul. Bo n ni tooi sɔŋ ti? **Karimmi Filipainima 1:10**, ka zahim bɔhisiri ɳɔ:

- Biɛhigu puuni, bo ni bo ka a təhi ni 'di mali bukaata n-gari zaa'?
- Bo ka a yen niŋ, ka di wuhi ni a lihi nya Baibul bɔhimbu ka di mali bukaata pam?

Baibul bɔhimbu che ka ti maani ti mini Naawuni sunsuuni yela—dina n-nye di ni simdi ni ti baŋ o ka jem o la. **Karimmi Matiu 5:3**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Ti yi ku saha n-niŋ Baibul bɔhimbu ni, anfaani bo ka ti yen nya?

5. Kul tuyimi Baibul bəhimbu hali niriba yi tuhiri a di zuyu

Ninvuğu shəb' ni tooi dəli so' shənja ni di che ka a zaysi Baibul bəhimbu. Kpahimmi di ni daa paai Fransisko shəm. **Lihimi VIDIO** դՅ, ka zahim bəhisi din dəl' li դՅ.

- Vidio maa ni, Fransisko ni yeli o ma mini o zonima ni o bəhindi Baibul, bo ka bə daa niŋ?
- O ni bi che, ka tuyi bəhimbu maa, anfaani bo ka o nya?

Karimmi 2 Timoti 2:24, 25, ka zahim bəhisi դՅ:

- A yiŋnim' mini a zonim' lihi nya a ni bəhindi shəli maa wula?
- So suhu yi bi piela a ni bəhindi Baibul zuyu, Baibul yay' shəli a ni karim դՅ wuhi a ni a nin wula? Daliri dini zuyu?

**VIDIO: Anfaani Yi Polo
Anzansi Niŋbu Ni (5:22)**

6. Zaŋmi amar' n-jeli Jəhova, ka o səŋ a

Ti yi zoori Jəhova banbu ni, di kpansiri o suhuyubu tumbu ti suhuri ni. Amaa saha ni saha, di ni tooi niŋ ti təm, ni ti təyti biehigu ka dəli Jəhova ni bəri shəli. Di yi ti paagi a, di yihi tahima. Jəhova ni səŋ a. **Lihimi VIDIO** դՅ, ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Vidio maa ni, taxisim bo ka Jim daa niŋ ni di che ka Jəhova suhu piela?
- Bo ka a kpahim Jim niŋsim maa puuni, ka a suhu pieli di zuyu?

Karimmi Hiburunima 11:6, ka zahim bəhisi դՅ:

- Wula ka Jəhova yən niŋ "ban bəri o ni bə suhiri zaa"?—ban kpaŋdi bə man' ni bə ban o vienyəla ka tumdi o yubu m-bala.
- Di saha, Jəhova lihiri a kpanmaŋa ni a bəhim Baibul maa wula?

**VIDIO: Ti Tayiri Ti Biəhigu,
Jəhova Yiko Ni (3:56)**

SO NI TOO I BƏHI: "Daliri dini zuyu ka a bəhindi Baibul?"

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHİM SHELİ

Baibul bəhimbu ni tooi niq təm saha ni saha, amaa di bəhimbu ni sən a ka a tooi mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu. Zañmi a man' jeli Jəhova sahakam, ka o niq alibarika niq a ni .

Lab' Kahigi

- A sani, bo zugu ka Baibul nin-neesim nyabu mali anfaani?
- Biçhigu puuni, bo ni bo ka a təhi ni 'di mali bukaata n-gari zaa'?
- Bo zugu ka di simdi ni a suhu Jəhova ni o sən a, ka a tooi tuyi Baibul bəhimbu?

Pirigibu 1 naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niq Sheli

- Kpañmi amanja ka a mini ən səndi a bəhim dakulo kam, di yi nyela yim gba. Yi ni bəhind saha sheli maa yi ti bi lahi niq ti a, a ni tooi pii saha sheli din niq viñysela n-ti a.
- A Ni Bəri Ni A Niq Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M-PAHI

Kpahimmi səya anahi din sən niriba pam, ka bə zañ be saha n tum tuma viñyela.

"How to Invest Your Time Wisely" (Awake!, February 2014)

► 5:05

Paya so daa kpajdi o manja ni o tum Naawuni yubu, ka o yidana bi bañ di səli. Kpahimmi Jəhova ni sən paya maa shəm.

*Jehova Kpañsiri Ti,
Ti Yelmuvisira Saha*

► 6:30

Kpahimmi paya ni daa niq anzansi, ka di niq o yidana anfaani shəm.

*N Daa Vihi Yelmanlı Maa,
Ni Kul Mi Yela Vihibu Shəm*

Ninvyu shəb' galindi Jəhova Shehirinima, n-yera ni bə ənmari dañ. Be ni yeli shəm maa nyela yelmanlı?

"Do Jehovah's Witnesses Break Up Families or Build Them Up?" (Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 12 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

PIRIGIBU 1 LAB' KAHIGI

A mini ḥun sɔṇdi a zahimmi bɔ̄hisi
din dɔya ḥɔ:

1. Baibul alikauli zaa din jendi sɔhabiegu puuni,
din sani ka a suhu gbaai?

(Lihimi Bɔ̄himbu 02.)

2. Bo zuyu ka a dihi Baibul tabli, ni di nyela
Naawuni Yeligu?

(Lihimi Bɔ̄himbu 03 ni 05.)

3. Daliri dini zuyu ka di simdi ni a zaŋ Jəhova
yuli n bɔli o? (Lihimi Bɔ̄himbu 04.)

4. Baibul yeliya ni “nyevili” pili la Naawuni sani.
(Yilli 36:9) A niŋ di ni yeli shem maa yeda?

(Lihimi Bɔ̄himbu 06.)

5. Karimmi ḥaha 3:32.

- Daliri dini zuyu ka zotali ti mini Jəhova
sunsuuni mali anfaani n-gari zaa?
- Jəhova lihari sɔli ni o zonim’ niŋ wula?
A təhiya ni muxisigu m-balā?

(Lihimi Bɔ̄himbu 07 ni 08.)

6. Karimmi Yilli 62:8.

- Bo ni bo, ka a pun suhi Jəhova? Bo ka
a ni tooi suhi m-pahi?
- Sɔli dini ka Jəhova dɔli n-deeri ti suhigu?

(Lihimi Bɔ̄himbu 09.)

7. Karimmi Hiburunima 10:24,25.

- Jəhova Shehiranim’ lajingu chandi
ni niŋ a anfaani wula?

- Di niŋ kamaata, ni a kpaŋdi amanya
ka chani lajingu ni?

(Lihimi Bɔ̄himbu 10.)

8. Wula zuyu ka di simdi ni a karindi Baibul dabsili kam? Saha dini ka a karindi Baibul dabsili kam puuni?

(Lihimi Bɔ̄himbu 11.)

9. A ni pili Baibul bɔ̄himbu hali ni zuŋɔ, yεtɔγa din’ zuyu ka a suhu paligi pam n-gari zaa?

10. A Baibul bɔ̄himbu piligu hali ti paai saha ḥɔ, muxisigu bo n paagi a? Bo n yen sɔŋ a, ka a tuŋi bɔ̄himbu?

(Lihimi Bɔ̄himbu 12.)

A bɔ̄hisi:

PIRIGIBU 2

*Di Daliri: Kpahimmi Naawuni ni
niŋ ti anfaani shəŋa, ka kpahim
o ni sayi ti jəmbu shəli*

BCHIMBU DIN BENI

- 13** 3iri Adiini Ni Birigi Niriba Shem
- 14** Səli Dini Ka Ti Yen Jem Naawuni
Ka O Sayi Dee?
- 15** Əjuni N-Lee Nyə Yisa?
- 16** Yisa Ni Daa Be Dunia Ni, Tuma Bo
Ka O Daa Tum?
- 17** Yisa Halli Be La Wula?
- 18** Shəhira Dini Ka A Yen Kpahim,
Ka Ban Yelmaňlı Kristiennima?
- 19** Jəhova Shəhiranim' Shiri Nyela
Kristiennima?
- 20** Səli Dini Ka Naawuni Dəlisiri Kristiən
Laxıŋgu Maa?
- 21** Lahabali Suŋ Məlibu Tuma Maa
Chani la Wula?
- 22** Bo N-Yen Səŋ A, Ka A Məli Lahabali
Suŋ Maa?
- 23** Baptaizibu Ania Nyela Din Vieli Zaa!
- 24** Malaikanim' Mini Alizinnim' Wəliginsim
Nyela Dini?
- 25** Biəhigu Dini Ka Naawuni Bəri Ni Ti Be?
- 26** Bo N-Che Ka Zaŋa Bięgu Ni Wahala Ti
Be Dunia Ni?
- 27** Wula Ka Yisa Kum Ni Tooı Ti Ti Tiliginsim?
- 28** Wuhimi Nintiyibo, Jəhova Mini Yisa Ni
Niŋ A Anfaani Sheli Zuğu
- 29** Bo N-Lee Paari Bən Kpi?
- 30** A Ni Yuri Sheb' Maa Ni Tooı Nya
Nyəvili Yaha!
- 31** Naawuni Nam Nyela Wula?
- 32** Naawuni Nam Be Tuma Ni!
- 33** Nam Maa Ni Yen Mali Yela Shem

3iri Adiini Ni Birigi Niriba Shem

Naawuni nyela yurilim. Amaa adiini balibu tumdi la zaya biegu, ka yeli ni be tumdi la Naawuni yubu. Wula ka ḥo ni tooi niŋ? Yelmaŋlı maa nyela, adiini balibu ḥo zaa nyela 3iri adiini, dama be tuntumsa chəmi ka niriba birigi ka che Naawuni. Bo ka be niŋ ka niriba birigi ka che Naawuni? Naawuni suhu pieli di zuyu? Bo ka Naawuni yen niŋ zaŋ jəndi yelli ḥo?

1. Səli dini ka 3iri adiini zaŋ be wuhigu n birigi niriba?

3iri adiini zaŋla ‘**Naawuni yelmaŋlı yela n tayı 3iri.**’ (Romnima 1:25, NWT) Kotomsi nyela, adiini pam bi wuhiri be niriba Naawuni yuli. Amaa Bai-bul yəliya ni ti zaŋmi Naawuni yuli bəli o. (Romnima 10:13, 14) Zaya biegu yi ti niŋ, adiini kpamba shəba yera, ‘Naawuni yubu m-bala.’ Amaa di nyela 3iri. Naawuni pala ḥun tahiri zaya biegu na. (Karimmi Jeemsi 1:13.) Adiini 3iri wuhigu chəmi ka di niŋ təm, ni niriba baŋ Naawuni ka yu o.

2. Səli dini ka 3iri adiini zaŋ be tuntumsa m-birigi niriba?

Jəhova bayə be niriba ni, amaa 3iri adiini bayə ka niriba ni. Baibul yəliya, 3iri adiini “**daalahi-chi dumi hal’ ti paai sagbana.**” (Kahigibu 18:5)

Yuma kəbsi m-bəŋç, ka adiini balibu nuu be du-nia nama yela ni, n kpaŋsi təbu balibu, ka che ka niriba pam kəŋ be nyəviya. Adiini kpamba shəba ni bəri ni be leei bundannim’ zuyu, be bo səya n deeri niriba liyiri. Be tuntumsa maa wuhiya ni be zi Naawuni gba, di ti yeli ni be tumdi la o yubu.
—Karimmi 1 Jən 4:8.

3. Naawuni suhu pieli 3iri adiini zuyu?

Di yi nyela a suhu yiŷisimi, 3iri adiini tuma zuyu, wula ka di yen be Jəhova ḥun sani? Jəhova yuri niriba. Adiini kpamba bayə ni ka niriba ni, ka be lahi birigi niriba ka che Naawuni maa zuyu, o suhu yiŷisiya. Dinzuyu o lo nia ni o kpihim 3iri adiini, ‘**di ku lan beni.**’ (Kahigibu 18:21) Di ku yuui, Naawuni ni kpihim 3iri adiini balibu kam zaa.—Kahigibu 18:8.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi lahabali pahi, ka nya Naawuni ni lihiri ȝiri adiini shem. Kpahimmi ȝiri adiini tuntumsa, ka kpahim din che ka di simdi ni a tuyi Jeshova yela boshimbu.

4. Pa adiini zaa ka Naawuni sayi ti

Niriba pam tsha nyela, adiini balibu bemi ka soya din zaa kuni Naawuni sani. Be ni teshi shem maa nyela yelmanli?

Karimmi Matiu 7:13, 14, ka zahim boshigu nɔ:

- Baibul buysiya ni soli din kuni nyevili shee be la wula?

Lihimi VIDEO nɔ, ka zahim boshigu din dɔl' li.

VIDEO: Ka Daa Jema Zaa Ka Naawuni Deera?—Di Yay' Sheli (3:22)

- Baibul wuhiya ni Naawuni sayi ti adiini bɔbgu?

5. ȝiri adiini bi dɔli Naawuni yurilim soli

ȝiri adiini zaŋ yela balibu n ta Naawuni yuli dayiri. Yela maa shenja nyela zaya bieyu zaa. Kɔtomsi nyela, be tim be nuu tɔbu tuhibu ni. A yi bɔri ni a nya di lahabali, **Lihimi VIDEO** nɔ. Ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

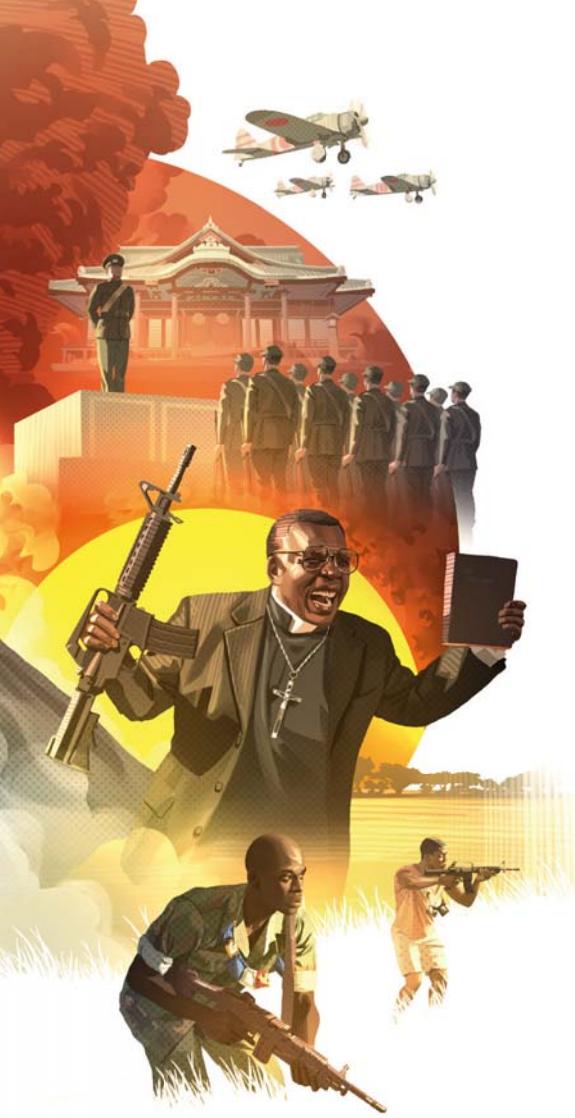

VIDEO: Cheechinim' Ni Daa Tim Be Nuu Dunia Yili Tɔbu Il Puuni Shem (2:22)

- Bo ka cheechinim' pam daa niŋ, Dunia Yili Tɔbu Il puuni?
- A yi lihi be ni daa niŋ shem maa, a suhu ni, wula ka di be a?

Karimmi Jɔn 13:34, 35; ni 17:16, ka zahim bɔhisi nɔ:

- Adiini balibu ni tim be nuu tɔbu tuhibu puuni maa, a teshiya ni di be wula Jeshova suhu ni?
- ȝiri adiini barina galisiya pam. ȝiri adiini bi dɔli Naawuni yurilim soli. Di shəhira dini ka a kpahim?

Žiri adiini bi doli
Naawuni yurilim sōli

6. Naawuni bɔri ni o sɔŋ niriba, ka bε zo n-yi ūri adiini puuni

Karimmi Kahigibu 18:4,* ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Naawuni bɔri ni ūri adiini ni birigi ninvuju shεb' maa dee i o sɔŋsim ka tiligi. A ni banj lala maa, a suhu ni, wula ka di be a?

* Baibul puuni, Kahigibu gbaŋ buyşı ūri adiini, ni di nyela paya ḥun yuli booni Babilon Titali. A yi bɔri ni a nya din tahi li, lihimi Pahigu Lahabali 1.

7. Kuli tuyimi Naawuni maŋli maa yεla bɔhimbu

Di simdi ni a lihiri ūri adiini tumbieri maa ka zaŋisi Naawuni baŋbu? Kpahimmi ɣmahinli ḥɔ, Bia zaŋisi o ba noli, ka zo n-yi yiŋa, n chanj ti be biɛh'yɔli, ka o ba maa suhu bi pieli di zuyu. Wula zuyu ka ti ku tooi galim ba maa, o bia biɛh'yɔli maa zuyu?

- A yi galim Jɛhova, ūri adiini tumbieri zuyu, ka zaŋisi o yεla bɔhimbu, di niŋ kamaata?

NIRIBA YERA: "Adiini zaa viela, Naawuni yino maa ka ti zaa jɛmda."

- Lala ka a gba tɛhi?
- Niriba ban be adiini balibu puuni yeliya ni Naawuni ka bε zaa jɛmda.
Amaa shehira dini n-wuhi ni Naawuni bi saŋi ti be jɛmbu balibu maa zaa?

TI NI BOHIM SHELI

3iri adiini ta Naawuni yuli dayiri, tumbieri tumbu ni, ni 3iri wuhibu puuni. Naawuni ni kpihim 3iri adiini kam zaa.

Lab' Kahigi

- A yi lihi 3iri adiini tuntumsa ni be wuhigu, a suhu ni, wula ka di be a?
- Jeshova yi lihiri 3iri adiini, o suhu ni, wula ka di be o?
- Bo ka Naawuni ti yen ninj 3iri adiini?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bori Ni A Ninj Sheli

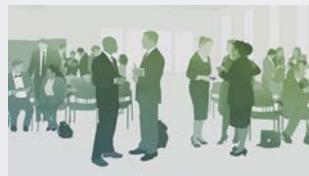
- A yi chanj lajengu 3ii din paya puuni, bohimi so ni o yeli a, Din che ka o leei Jeshova She-hiranira.
- A Ni Bori Ni A Ninj Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Adiini balibu be yela ayi puuni, ka Naawuni suhu bi pieli di zugu. Kpahimi di ni nye shem.

"Are All Religions the Same? Do They All Lead to God?"
(Web article)

Daliri dini zuyu ka Jeshova bori ni ti mini sheb' layindi n jemdi o?

"Is It Necessary to Belong to an Organized Religion?"
(Web article)

Adiini toondana suhu daa bi pieli be adiini zuyu. Amaa o bi yihi tahima, Naawuni banju ni di zuyu.

"Why a Priest Left His Church"
(Awake!, February 2015)

Adiini balibu zañ yum' bøbgu n-ñjma 3iri. Di che ka niriba lihiri Naawuni ni o bayo ka ti ni, ka nye ninkuunsi nira. Kpahimmi di balibu ata wøligibu ni nye shem.

"Lies That Make God Seem Unlovable" (*The Watchtower*, November 1, 2013)

A yi bori ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 13 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Sɔli Dini Ka Ti Yen Jem Naawuni Ka O Sayi Deei?

Ti ni pun nyε shem bɔhimbu pinaata puuni maa, pa adiini zaa n-tumdi Naawuni yubu. Amaa, ti ni tooi jem Naawuni o ni kuli bɔri shem. Di saha, "jembu dini n-nyε alali ka ka galimi" Naawuni sani? (Jeemsi 1:27, gburri pahigu lababali) Kpahimmi Baibul ni yeli shem.

1. Bo n-simdi ni di wuhi ti sɔli ka ti jemdi Naawuni?

Di simdi ni ti jembu dɔli Baibul ni wuhi shem. Yisa daa yeli Naawuni: "A yeligu nyela yelmanjili." (Jɔn 17:17) Yelmanjili maa n-nyε Naawuni Yeligu. Dina m-be Baibul puuni. Adiini sheŋa bi dɔli yelmanjili maa. Be zaŋ ninsal' milinsi ni kali n-zali yelmanjili maa zaani. Ben "zaxsi Jεhova zaligu" ka alibarika o sani. (Karimmi Maak 7:9.) Amaa, ti jembu yi dɔli Baibul ni wuhi shem, Jεhova suhu piela.

2. Jεhova jembu nyela wula?

Jεhova ni nam ti maa zuyu, di simdi ni ti jem o ko. (Kahigibu 4:11) Di ni wuhi shem nyela, ti yum Naawuni, ka gbaai ti maŋ ka che niriba ni zaŋ anfooni ni neen sheŋa ni be jem o maa.—Karimmi Aizaia 42:8.

Di simdi ni ti jembu 'be kasi ka tiyi' Jεhova nini. (Romnima 12:1) Di ni wuhi shem nyela, ti dɔli o zaligu. Kɔtomsi m-bɔŋɔ. Ben yuri Jεhova, dɔli o zaligu din jendi amiliya. Be bi kpuxiri ti kpema, be bi zaŋ dam nyubu n leei be tuma, bee n-nyuri li kuuna.*

3. Wula zuyu ka di simdi ni ti mini ben jemdi Jεhova layindi n jemdi o?

Di simdi ni ti jembu dɔli Baibul ni wuhi shem. Yisa daa yeli Naawuni: "A yeligu nyela yelmanjili." (Jɔn 17:17) Yelmanjili maa n-nyε Naawuni Yeligu. Dina m-be Baibul puuni. Adiini sheŋa bi dɔli yelmanjili maa. Be zaŋ ninsal' milinsi ni kali n-zali yelmanjili maa zaani. Ben "zaxsi Jεhova zaligu" ka alibarika o sani. (Karimmi Maak 7:9.) Amaa, ti jembu yi dɔli Baibul ni wuhi shem, Jεhova suhu piela.

* Yela ɳɔ ni kahigi vienyela bɔhimbu din na yen dɔli na puuni.

VIHIMI YELA PAHI

Jehova je ni ti zañ anfooni, ni nema n jem o. Kpahimmi din tahi li, ka nya di ni niñ kamaata ni ti doli so' shenga n-ti o jilima.

VIDIO: *Naawuni Sayi Ti, Ni Ti Doli Nema Zugu N-Jem O? (3:26)*

4. Di bi simdi ni ti zañ anfooni, ni din pahi n jem Naawuni

Shehira dini n-wuhi ni, ti yi zañ anfooni ni din pahi n jem Naawuni, o suhu bi yen pieli di zuyu? **Lihimi VIDIO** ḥo, ka zahim böhigu din döl' li.

- Naawuni niriba ni daa zañ ninsal' ni mali binshenga ni be jem o, di daa bahindi la wula?

Ninvuy' shëb tëhiya ni be yi zañ anfooni, ni din pahi n jem Naawuni, di ni che ka be miri o. Amaa a bi tëhi ni, di ni che ka Naawuni gbaai o marj ka che nira? **Karimmi Yibu 20:4-6 mini Yilli 106:35, 36**, ka zahim böhisi ḥo:

- Anfooni bee nema bo ka a kpahim ka niriba zañ pahi jembu puuni?
- Niriba yi zañ anfooni ni nema din pahi, ni be zañ jem Jehova, o suhu ni, wula ka di be o?
- A tëhiya ni, di niñ kamaata ni ti zañ anfooni ni nema din pahi n jem Naawuni? Wula zuyu?

5. Ti yi jemdi Jehova kõjko ni yelmañli, di yihiri ti yela ni

Kpahimmi Jehova jembu yelmañli puuni, ni yihiri nira yela ni shem. **Lihimi VIDIO** ḥo.

Karimmi Yilli 91:14, ka zahim böhigu ḥo:

VIDIO: *Yelmañli Bañbu Fa Ma Bahi (5:16)*

- Ti yi jemdi Jehova kõjko ni di wuhi o ti yurilim, o daalikauli zañ ti ti nyela wula?

6. Naawuni ka ti jemda layin̄gu ȝii kam puuni

Ti yi chaŋ layin̄gu ȝii puuni, ti payiri Jēhova ka kpaŋsiri taba, yila yilibu mini bōhisi labsibu puuni. **Karimmi Yilli 22:22**, ka zahim bōhisi ȝo:

- A na min' wum kpaŋsibu yetɔxa layin̄gu ȝii puuni ka a suhu paligi di zuyu?
- A bɔri ni a mali shili, ka gba tooi kpaŋsi sheba?

7. Ti yi wuhi niriba ti ni bōhim sheli Baibul puuni, Jēhova suhu pieli di zuyu

Ti zaa ni tooi nya sɔli n yeli niriba ti ni bōhim sheli Baibul puuni. **Karimmi Yilli 9:1 mini 34:1**, ka zahim bōhigu ȝo:

- Bo ka a bōhim Baibul puuni ka a bɔri ni a zaŋ yeli so?

NIRIBA YERA: “Naawuni bi lihiri ti ni jemdi o shem, o lihirimi ni o nya ti tuun’ suma.”

- Bo ka nyin’ təhi?

TI NI BOHIM SHELI

Ti yi jemdi Naawuni kɔŋko ka tibigiri o laxingu ɔii puuni, ka lahi yeri niriba o yela, o suhu ni paligi ti zuyu.

Lab' Kahigi

- Bo n-simdi ni di wuhi ti sɔli, ka ti jemdi Naawuni?
- Bo zugu ka di niŋ kamaata, ni ti jem Jēhova kɔŋko?
- Wula zugu ka di simdi ni ti mini bɛn bɔri ni be jem Naawuni, laxindi jemdi o?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli

- Malimi shili n kpaŋsi sheb' laxingu ɔii puuni.
- A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Paga so yi buy' jembu ni. Karimmi di yela "N Lahi Pa Buyili Dabili" puuni.

"The Bible Changes Lives"
(*The Watchtower*, July 1, 2011)

Kpahimmi din yen sɔŋ a, ka a tooi mali shili n kpaŋsi sheba laxingu ɔii puuni.

"Praise Jehovah in the Congregation" (*The Watchtower*, January 2019)

▶ 3:07 Kpahimmi laxingu ɔii ni daa niŋ nachimbil' so anfaani shem, hali di ni daa niŋ tɔm n-ti o, ni o chanj.

Jehova Sɔŋ Ma Pam

Niriba pam təhiya ni dapuli nyela Kristien Adiini shihirili. Di tuhiya ni ti zaŋ li pahi ti jembu puuni?

"Why Don't Jehovah's Witnesses Use the Cross in Their Worship?" (Web article)

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 14 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Ƞuni N-Lee Nyε Yisa?

Yisa pahi bən zali yuli n-gari zaa puuni, kurumbun' ni hali n-ti paai zuŋo. Niriba pam ni kuli mi shəli nyela o yuli. Bən yeli ni bə mi o galisiya pam, amaa ka bə gbub' təha balibu zaŋ jəndi o ni nyε ninvuŋu so. Baibul puuni, Yisa lahabali nyela dini?

1. Ƞuni N-Lee Nyε Yisa?

Yisa nyela malaika nun be zuyusaa ka mali yiko. Jəhova daa nam o mi ka naanyi nam binshegukam zaa. Daliri ḥo zuŋu ka Baibul yeli ni o nyela ‘Naawuni Bikrəm sani, ka daŋ binnamda kam zaa.’ (Kolbsainima 1:15, NWT) Baibul buysi Yisa ni o nyela “Naawuni Bi’ gaŋa” dama Naawuni maŋmar n-daa nam o. Yisa kəŋko ka Jəhova nam lala. (Jən 3:16) Yisa daa be o Ba Jəhova sani ka daa səŋ o ka bə nam binshegukam zaa din kpali. (Karimmi Ḥaha 8:30.) Yisa na kuli tumdi la Jəhova sani ni suhupielli. Yisa gubi ziyeimtali. Ḳuna n-nyε “Yeligu maa”, dama o nyela Naawuni wulana. O deeri lahabali Naawuni sani ka di paari maliakanima ni ninsalinima.

—Jən 1:14.

2. Daliri dini zugu ka Yisa daa kana dunia ni?

Yuma 2,000 ha, Jəhova daa zaŋ o shia kasi n tum alahaziba tuma. Yisa daa be la zuyusaa, ka Naawuni zaŋ shia kasi n-tahi o nyevili Mariama

ŋun nyε pay’peiliga puli ni. Ḳo zuŋu bə daa dɔŋi Yisa dunia ni ka o nyε ninsala. (Karimmi Luk 1:34, 35.) Yisa n-nyε Naawuni ni yeli Masia so kandina yela maa. O daa kana dunia ḥo ni, ni o tiligi ninsalinima.* Baibul puuni, anab’tali yetçxa zaa din jəndi Masia daa niŋ pali Yisa biɛhigu ni. Ḳo daa che ka niriba baŋ ni Yisa n shiri nyε ‘Masia, Naawuni ŋun be ḥo Bia’.—Matiu 16:16.

3. Ya ka Yisa be pumpoŋč?

Yisa nyevili ni daa naai dunia ni, Jəhova daa neegi o la malaika ka o ti be zuyusaa. ‘Naawuni daa zaŋ binshegukam zaa n-səŋ o naba ni’. (Efesussnima 1:22) Pumpoŋč, Yisa nyela ŋun mali yiko pam. Jəhova kəŋko n-gari Yisa yiko.

---

* Bəhimbu 26 ni 27 puuni, ti ni nya din che ka tiligisim nyε talahi yetçxa zaŋ ti daadam, ka nya Yisa ni yooi di səli shem.

VIHIMI YΕLA PAHI

Vihimi Yisa lahabali pahi, ka nya din che ka di simdi ni ti banj o.

4. Yisa pala Kpičηlan' Naawuni

Baibul ni wuhi shem, Yisa nyela malaika qun be zuqusaa ka mali yiko pam. O be la Jēhova qun nyē o Ba, ka lan nyē o Naawuni maa sulinsi ni. Sheshire bo n wuhi lala? **Lihimi VIDEO ሃ** ka nya Baibul puuni, wōliginsim din be Yisa mini ti Duuma Naawuni sunsuuni.

VIDEO: Yisa Masia N-Nyē Naawuni? (3:22)

Baibul yaşa shenja din yen dōli na qo wuhiri wōliginsim din be Jēhova mini Yisa sunsuuni. Karimmi di zaşa yini kam, ka zahim bōhisi din dōli li.

Karimmi Luk 1:30-32.

- Malaika maa buysiya ni wōliginsim dini m-be Yisa mini Jēhova qun nyē “Zallakudura Naa” sunsuuni?

Karimmi Matiu 3:16, 17.

- Yisa ni daa baptaizi saha sheli, bo ka kukoli din yi zuqusaa maa daa yeli?
- A tēhiya ni qun' kukoli n-daa bala?

Karimmi Jōn 14:28.

- Bia mini o ba sunsuuni, qun' n-nyē kpema, ka quni n lee su o kpee?
- Yisa ni yeli ni Jēhova nyela o Ba maa, bo ka di wuhi ti?

Karimmi Jōn 12:49.

- Yisa sani, quna n-lahi nyē o Ba maa?
Bo ka nyin' tēhi?

5. Shəhira wuhiya ni Yisa n-nye Masia

Masia gburri nyela, Naawuni ni pii ninvuju so ni o tiligi daadam. Anab'tali yetçya din jəndi Masia galisiya Baibul puuni. Di daa sən̄ niriba ka bə bañ ninvuju so ḥun nyé Masia maa. **Lihimi VIDEO ኃ** ka nya anab'tali yetçya din daa pali Yisa biehigu puuni maa shənja.

VIDEO: Anab'tali Yetçya Ni
Pali Yisa Biehigu Ni (3:03)

Karimmi Baibul anab'tali yetçya ኃ, ka zahim böhisi din dəl' li:

Karimmi Maika 5:2 ka nya di ni wuhi ni bə ni dəx̄i Masia lugusheli.*

- Ka daa anab'tali yetçya ኃ daa paliya Yisa dəx̄im puuni?—Matiu 2:1.

Karimmi Yilli 34:20 ni Zakaria 12:10 ka nya anab'tali yetçya ni daa pun buysi Masia ni ti yən kpi shəm.

- Anab'tali yetçya ኃ zaa daa paliya?
—Jən 19:33-37.
- Di ni tooi nyela Yisa n daa bo səya, ni di chə ka yela ኃ zaa niŋ pali?
- Bo ka ኃ wuhi a zaŋ jəndi Yisa ni nyé ninvuju so?

* Lihimi Pahigu Lahabali 2 ka nya anab'tali yetçya din wuhi Masia ni yən yi polo dunia ኃ ni saha shəli.

6. Yisa bañbu ni niŋ ti anfaani

Baibul yeliya ni Yisa, ni Naawuni ni puhi o tuun' shəli yela bañbu nyela yetçya kpani zaŋ ti ti.

Karimmi Jən 14:6 ni 17:3, ka zahim böhigu ኃ:

- Bo zugu ka di simdi ni ti bañ Yisa?

Yisa daa yooi səli ni ti leei Naawuni zonima. O daa kahigi Jəhova yela ni yelmaŋli. Ti yi dəl' Yisa, ti ni tooi nya nyevili din ka bahigu

NIRIBA YƏRA: “‘Jəhova Shəhiranim’ yeliya ni Yisa nyela Naawuni Bia.’ Amaa Naawuni ku tooi mali bia.”

- A ni garigi wula?

TI NI BOHIM SHELI

Yisa nyela malaika ḥun mali yiko pam. O nyela Naawuni Bia. Ḥuni n-nye Masia.

Lab' Kahigi

- Bo zuyu ka Baibul bɔli Yisa “bi-kpem’ sani ḥun dan binnamda zaa”?
- Tuma bo ka Yisa daa tum ka naanyi kana dunia ni?
- Shəhira bo n wuhi ni Yisa n-nye Masia?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Nin Sheli

- Lihimi vidio ḥo ‘Biehiq Kani, Naawuni Piigi O Mi Duuma Ni Masia’—Pirigibu I bee ka a karim Luk zuyu 2 ni 3 ka nya Yisa biehigu ni daa charj shem, o ni daa kana dunia ni.
- A Ni Bɔri Ni A Nin Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Kpahimmi shehira balibu din wuhi ni Yisa n-nye Masia.

“Do Messianic Prophecies Prove That Jesus Was the Messiah?” (Web article)

Ninsal’ ni namdi zuliya shem maa ka Naawuni daa dɔli n-nam Yisa? Vihimi ka nya Baibul ni wuhi shem.

“Why Is Jesus Called the Son of God?” (Web article)

Kpahimmi shehira din wuhi ni Ata Laxim Nyę Yini pala Baibul wuhigu.

“Is Jesus God?”
(The Watchtower, April 1, 2009)

Kpahimmi paya ni daa vihi Baibul puuni ka banj Yisa vienyela ka di ninj o anfaani shem.

“A Jewish Woman Explains Why She Reexamined Her Faith” (Awake!, May 2013)

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim’ zaa din be
BOHIMBU 15 puuni, skaanim’ kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Yisa Ni Daa Be Dunia Ni, Tuma Bo Ka O Daa Tum?

Niriba pam lihari Yisa la bilieyu, shəb' lihari o anabi titali, ka shəb' gba lihari o doo ḥun yen kpi. Ti yi zahim o ni daa be biəh' shəli dunia ḥo puuni, ti ni banj o pahi? Bəhimbu ḥo puuni, ti ni zahim tuun' gahinda shənja Yisa ni daa tum, ka lahi nya ti ni yen tooi bəhim shəli di ni.

1. Yisa tuun' kpani n daa nyə dini?

Yisa tuuni din nyə kpani daa nyəla 'Naawuni Nam lahabali suŋ maa waazu yihibu.' (Karimmi Luk 4:43.) O waazu tuma puuni, o daa yeliya ni Naawuni ni zali nam din ni mali ninsalinim' yela zaa.* Yisa daa məli lahabali suŋ maa ni o yaa zaa. O daa məli li yuma ata ni chira ayəbu.—Matiu 9:35.

2. Yisa alahažiba tuma maa daliri n-daa nyə dini?

Baibul buyisi 'tuun' kara mini alahažiba tun-tumsa balibu, ni shihira shənja Naawuni ni daa che ka Yisa tum.' (Tuma 2:22) Naawuni yiko puuni, Yisa daa bahi sanžieyu nəli ka di maai. O

daa dihi niriba tusa, n tibi barinima, hali ka neei bən kpi. (Matiu 8:23-27; 14:15-21; Maak 6:56; Luk 7:11-17) Yisa ni daa tum alahažiba tuun' shənja maa wuhiya ni Naawuni n-tim o na. Di lahi wuhiya ni Jəhova mali yiko ni o mali ti yəla zaa.

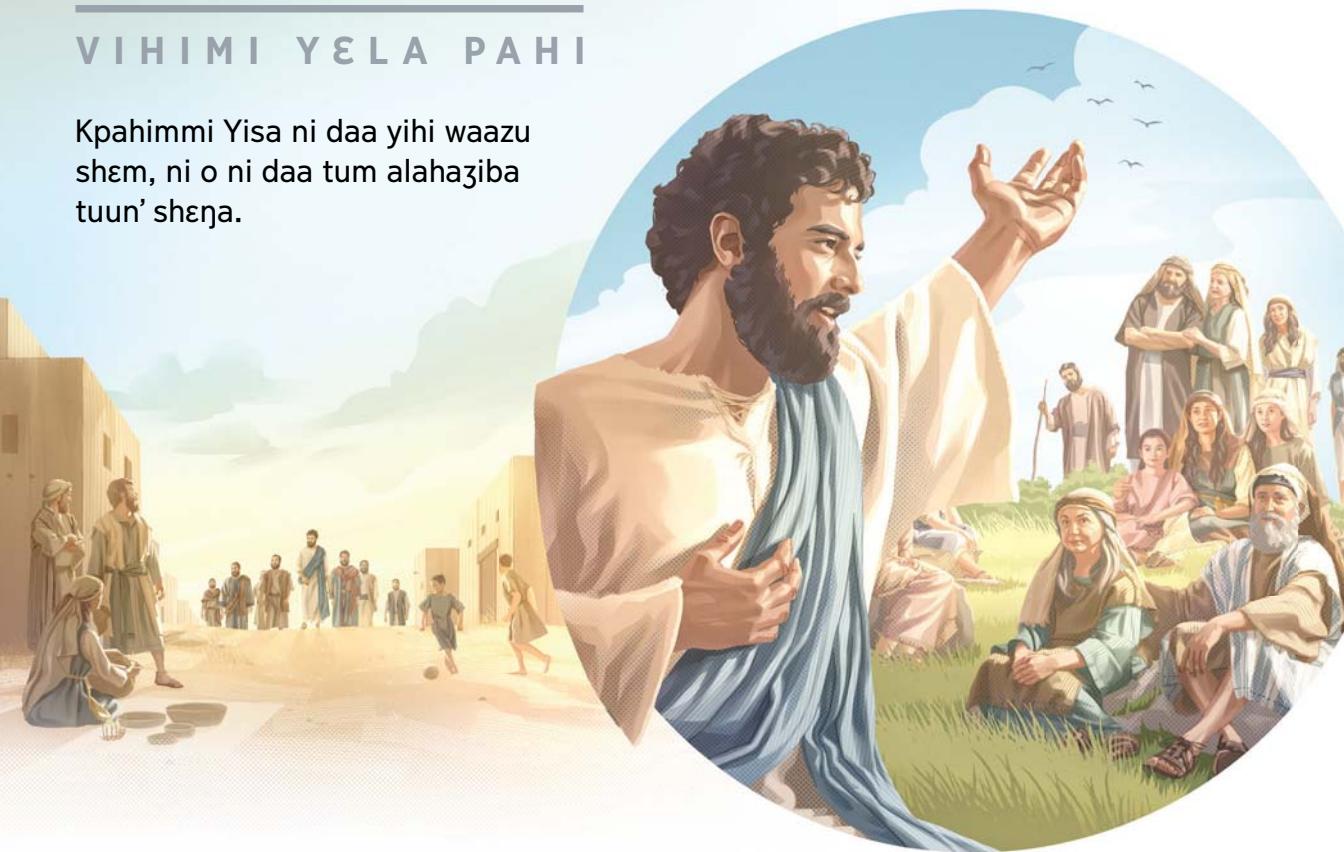
3. Bo ka ti ni tooi bəhim Yisa sani?

Yəlli kam puuni, Yisa daa deeji Jəhova nəli. (Karimmi Jən 8:29.) Bə ni daa tuhiri o zaa yəli, Yisa daa kul' ʒiəla yim ka tum o Ba yubu hali ni o nyəvili tariga. O daa wuhiya ni nira ni tooi jəm Naawuni hali yəlmuyisira saha gba. Di saha, Yisa zali 'kətomsi ni ti zaa dəli.'—1 Pita 2:21.

* Bəhimbu 31-33 ni kahigi Naawuni Nam maa yəla m-pahi.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Yisa ni daa yihi waazu shem, ni o ni daa tum alahažiba tuun' shenja.

4. Yisa daa yihi lahabali sunj maa waazu

Yisa daa chani la naba kamani maali kɔbiga, n dɔli tankpay' soya n-ti yihiri lahabali sunj maa waazu. **Karimmi Luk 8:1**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Ben daa layindi Yisa sani ni be wum o wuhigu maa kɔŋko ka Yisa daa yihiri waazu?
- Bo ka Yisa daa niŋda, ni o tooi paai niriba?

Naawuni daa pun yeli ni Masia ni yihi lahabali sunj maa waazu. **Karimmi Aizaia 61:1, 2**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Bo ka Yisa daa niŋ, ka di wuhu ni anab'tali yεtɔχa ḥo paliya?
- A tεhiya ni di kpa talahi ni niriba wum lahabali sunj maa yela zuŋč?

5. Yisa daa kahigi yela din mali bukaata

Yisa daa mɔli Naawuni Nam lahabali sunj maa, ka lahi zaŋ dɔlisibu ti, din ni tooi zaŋ mali ti yela dabsili kam puuni. Kpahimmi di shenja, o ni daa wuhu Wuhigu sheli Zɔli zuŋu maa puuni. **Karimmi Matiu 6:14, 34; 7:12**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Baibul yaŋa ḥo puuni, dɔlisibu dini ka Yisa zaŋ ti, ka di ni tooi zaŋ mali bukaata?
- A tεhiya ni dɔlisibu ḥo na kul' mali bukaata?

6. Yisa daa tum alahaziba tuma

Jehova daa ti Yisa yiko ka o tum alahaziba tuma balibu. A yi bɔri ni a nya di kɔtomsi, **Karimmi Maak 5:25-34** bee **lihimi VIDEO ፩**. Ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

VIDEO: Paya ለJun Daa Ka Alaafee
Nya Tibbu (5:10)

- Vidio maa puuni, bo ka paya እን bieri maa dihi tabili?
- Bo ka a suhu gbaai yel' sheli din daa niq maa puuni?

Karimmi Jōn 5:36, ka zahim bɔhigu የ፡

- Yisa alahaziba tuma maa ‘wuhiya’ ni o nyela እኔ?

A kpahimya?

Ti ni mali Yisa lahabali sheli maa pirigili be Baibul yaga እን puuni —Matiu, Maak, Luk, ni Jōn. Dina ka niriba booni Gospils (Lahabali Sunj). Matiu, Maak, Luk, ni Jōn ti lahabali balibu zañ jendī Yisa. Be lahabali maa yi layim taba, di mali hankali, ka ti nyeri Yisa biehigu ni daa vieli shem di puuni.

MATIU

n daa sabi buku din nye tuuli. O daa sabi Yisa wuhigu yela, amaa o sabbu maa puuni, din galisi nye la Yisa wuhigu zañ jendī Naawuni Nam.

MAAK

ni daa sabi lahabali sheli bi galisi. O sabbu maa pirigili zañmī jendī Yisa tuma din nyemdi ni.

LUK

sabbu maa kul yesli la wunsuhugu yela, ni Yisa ni daa gbubi payaba shem.

NCJ

sabbu yeli Yisa halli yela pam. Di yi polo, o mini o zonima, ni niriba balibu fiila dibu puuni.

NIRIBA YERA: “Yisa n-nye Naawuni.”

- A ni garigi wula?

TI NI BOHIM SHELI

Yisa daa yeli Naawuni Nam yela,
n tum alahažiba tuma, ka dee
Jehova noli yelli kam puuni.

Lab' Kahigi

- Yisa ni daa be dunia ḥo ni, o tuun' kpani daa nyela dini?
- Yisa alahažiba tuma maa wuhiya ni o nyela ḥuni?
- Yela bo ka Yisa daa kahigi ka ti ni tooi zaŋ mali ti bukaata?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bori Ni A Nin Sheli

- Lihimi vidio ḥo 'Biehiq Kani, Naawuni Piigi O Mi Duuma Ni Masia'—Pirigibu II bee ka a karim Matiu zuxu 5 n-ti paai 7 ka nya Yisa waazu tuma lahabali m-pahi.
- A Ni Bori Ni A Nin Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Yetçya dini n daa kul' be
Yisa noli ni?

**"God's Kingdom
—What It Means to Jesus"**
(The Watchtower, October 1, 2014)

Kpahimmi din che ka ti ni tooi
dihi tabili ni Yisa daa shiri tum
alahažiba tuma.

**"The Miracles of Jesus
—What Can You Learn?"**
(The Watchtower, July 15, 2004)

Doo ni kpahim ni Yisa lihiri niri-
ba bukaata malibu, ka naanyi
lihi omañman' dini zugu, o daa
taxi bishigu. Karimmi di yela.

"My Life Was All About Me"
(The Watchtower, October 1, 2014)

Kpahimmi yetçya kpana din
daa nin Yisa waazu tuma ni. Di
pumi n-doli taba, di ni daa shiri
nin shem.

**"Main Events of Jesus' Earthly
Life"** (New World Translation of
the Holy Scriptures, Appendix A7)

A yi bori ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 16 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Yisa Halli Be La Wula?

Ti yi kuli zahindi Yisa tuma ni o fiila ni daa nyε shem, ti ni banj o halli ni vieli shem. Dina n-yen che ka ti bɔri ni ti leei o mini o Ba Jεhova zo. O halli maa yaya shεnja nyεla dini? Bo ka ti zaya yino kam yen niŋ, ka di wuhi ni ti dɔli Yisa biεhigu?

1. Bo zuyu ka di ni tooi yeli ni Yisa be ka o Ba?

Yisa ni daa be zuyusaa, o daa zaŋ yum' bɔbgu n-kpahim o Ba halli ni be shem, ka dɔli O sɔya. Dinzuju Yisa tεha, o ni lihiri yεla shem, ni o tuma kul' bemi ka o Ba dini. (Karimmi Jɔn 5:19.) Yisa kul' dɔl' la o Ba biεhigu viεnyela hali ti yeli: '**Yun kam nya ma, nya m Ba gba.**' (Jɔn 14:9, NWT) A yi bɔhindi Yisa yεla, a ni banj Jεhova pahi. Kotomsi m-bɔŋɔ, Yisa daa sɔŋdi niriba pam, di wuhiya ni Jεhova zaya be a ni pam.

2. Bo ka Yisa niŋ, ka di wuhi ni o yuri Jεhova?

Yisa daa yeliya: '**N tumdi m Ba ni zali ma shem, ni dunianim banj ni n yuri m Ba maa.**' (Jɔn 14:31) Yisa ni daa be dunia ni, o daa wuhiya ni o yuri o Ba pam. O daa wuhi li wumti puuni. O daa

kul' deei la o Ba nɔli, hali tɔm puuni gba. O fiila gba daa wuhiya ni o yuri o Ba. O daa kul' yεri la o Ba yεla, ka sɔŋdi niriba ni bε leegi o Ba zonima.—Jɔn 14:23.

3. Bo ka Yisa niŋ, ka di wuhi ni o yuri niriba?

Baibul yeliya ni Yisa '**suhu pieli ninsalinim**' zuyu pam.' (Jaha 8:31, NWT, gburri paigu lahabal) O ni daa gbub' niriba shem wuhiya ni o yuri ninsalima. O ni daa sɔŋdi niriba, o daa bi lihiri di tɔm ni nyε shem. Yisa daa tum alahaziba tuma n wuhi ni o mali yiko, ka o bayə be niriba ni. (Maak 1:40-42) O daa niŋdi sokam nirilim, ka bi gaŋda. Niriba bεn bɔri yelmanlı daa nyari suhupielli Yisa fiila wumbu puuni. O fiila daa maari bε suhuri ka tiri ba tahima. Yisa ni daa yuri daadama zuyu, o daa saxiya ni o ni di wahala, ka kpi be zugu. Amaa o yurilim galisiya pam zaŋ ti bεnkam dɔli o wuhigu.—Karimmi Jɔn 15:13, 14.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Yisa halli n-pahi. Ka nya o kɔtomsi ni yen sɔŋ a shem, ka a gba tooi gbubi niriba, yurilim mini nirilim niŋbu puuni.

Yisa yuri o Ba pam, ka daa kul' suhiri o sahakam

4. Yisa yuri o Ba

Yisa kɔtomsi che ka ti baŋ ti ni yen niŋ shem, ka di wuhi ni ti yuri Naawuni. **Karimmi Luk 6:12 ni Jɔn 15:10; 17:26.** A yi karim yaŋli kam naai, zahimmi bɔhigu ŋɔ:

- Bo ka ti yen niŋ n wuhi ti yurilim zaŋ ti Jeshova, ka di dɔli Yisa kɔtomsi?

5. Yisa bayá be niriba ni

Yisa daa maani niriba bukaata, ka naanyi lihi o dini. Hali wumsim ni daa mal' o gba, o daa nya saha n-ti niriba, ka sɔŋ ba. **Karimmi Maak 6:30-44,** ka zahim bɔhisi ŋɔ:

- Lahabali ŋɔ puuni, bo ka Yisa niŋ ka di wuhi ni o bayá be niriba ni?—Lihimi kalinli 31, 34, 41, ni 42.
- Bo n daa be Yisa suhu ni, ka di zuyu che ka o sɔŋdi niriba lala?—Lihimi kalinli 34.
- Yisa daa yihi Jeshova halli polo o biɛhigu ni. Di saha, Yisa halli wuhi a ni Jeshova be la wula?
- Yela dini puuni, ka ti ni tooi wuhi niriba ni ti bayá be bɛ ni, kaman Yisa bayá ni kuli be niriba ni shem?

6. Yisa nyela ḥun tira

Yisa daa pa bundana, amaa o daa zan o ni mali sheli n sɔŋ niriba, ka kpaŋsi ti, ni ti gba niŋmi lala. **Karimmi Tuma 20:35**, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Sɔli dini ka Yisa yeli ni ti dɔli, m-bo suhupielli?

Lihimi **VIDIO** ḥɔ, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

- Ti yi ka pam gba, bo ni bo, ka ti ni tooi zan ti niriba?

VIDIO: “Ḥun Tira Mali Suhupielli Pam”—Di Yay’ Sheli (4:00)

A kpahimya?

Yisa yooi sɔli ni ti leei Jēhova zo-nima. Baibul yeliya ni ti yi suhuri Jēhova, ti suhimi Yisa yuli ni. (Karimmi Jōn 16:23, 24.) Ti yi suhuri lala, di wuhiya ni ti nini tiyi Yisa ni yooi sɔli sheli n-ti ti maa.

NIRIBA YERA: “Ti wahala dibu nyela Naawuni dahimbu.”

- Yisa dɔli la o Ba biɛhigu. A yi lihi Yisa ni daa ggbu’ niriba shem, wula zuyu ka ti ni tooi yeli ni, niriba wahala pala Jēhova dahimbu?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Yisa yuri Jəhova, ka lahi yuri niriba.
Yisa bemi ka o Ba. Di saha, ti yi banj
Yisa viənyela, ti ni banj Jəhova gba
viənyela.

Lab' Kahigi

- Bo ni bo ka ti yen ninj, n wuhi Jəhova ti yurilim, kaman Yisa ni daa wuhi shəm?
- Bo ni bo ka ti yen ninj, n wuhi niriba ti yurilim, kaman Yisa ni daa wuhi shəm?
- Yisa halli dini ka a suhu gbaai?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Shəli

- Piimi Yisa halli yinəga, ka kpaŋ amanja n dəli li dakulo ɳɔ puuni.
- A Ni Bəri Ni A Nin Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi Yisa halli maa shənə,
ka nya a ni yen tooi dəli li shem.

"To Imitate Jesus, Be . . ."
(Jesus—The Way, the Truth,
the Life, page 317)

Kpahimmi din che ka di simdi
ni ti suhi Naawuni, Yisa yuli ni.

"Why Pray in Jesus' Name?"
(The Watchtower, February 1,
2008)

Baibul wuhi Yisa ningbuŋ ni
be shəm?

"What Did Jesus Look Like?"
(Web article)

Ti yi lihi Yisa ni daa gbub'
payaba shəm, bo ka ti ni tooi
bəhim din ni?

**"Respect and Dignity Under
God's Care"** (The Watchtower,
September 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 17 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Shəhira Dini Ka A Yen Kpahim, Ka Ban Yelmañli Kristiennima?

Niriba pam yeri ni bə nyela Kristiennima. Amaa bə yeda pa zaq' yinsi, ka bə wuhigu ni bə bebu gba be kənqəba. Di saha, bo ka ti yen kpahim ka ban yelmañli Kristiennima?

1. Kristien gbumni nyela wula?

Kristien nyela Yisa nyaandəla. (Karimmi Tuma 11:26.) Shehira bo n yen che ka a ban ben shiri nyə Yisa nyaandəliba? Yisa daa yeliya: ‘*Yi yi dəli n yeligu, dinjuna yi shiri nyela n nyaandəliba.*’ (Jən 8:31, NWT) Əç wuhiya ni di simdi ni yelmañli Kristiennim’ dəli Yisa wuhigu. Yisa wuhigu zaa tam la Naawuni Yeligu zuju. Dinzugu, yelmañli Kristiennim’ gba wuhigu zaa tam la Baibul zuju.—Karimmi Luk 24:27.

2. Bo ka yelmañli Kristiennim’ niñda ka di wuhi ni bə yuri taba?

Yisa daa yeli o nyaandəliba: ‘*Yi gba yumiya taba, ni kuli yun ya shəm maa.*’ (Jən 15:12, NWT) Bo ka Yisa daa niñ, ka di wuhi ni o yuri o nyaandəliba? O daa ku saha niñ bə ni, n səñdi ba ka kpansiri ba. Hali o daa zañ o nyevili n pa

talima bə zuju. (1 Jən 3:16) Dinzugu, yelmañli Kristiennim’ bi yeri yurilim yəla bə nəli ni kənqo. Bə yətəqə ni bə tuntumsa nyela shəhira din wuhi ni bə yuri taba.

3. Tuun’ dini ka yelmañli Kristiennim’ tumda?

Yisa daa puhi o nyaandəliba tuma. ‘*O daa tim ba ni bə chañ ti yihi Naawuni Nam maa waazu.*’ (Luk 9:2) Tuuli Kristiennim’ maa daa bi yihi waazu bə jəmbu duri puuni kənqo. Bə daa lahi chani la niriba ni kuli be luqushənə n-ti yihiri waazu. (Karimmi Tuma 5:42; 17:17.) Dinzuyu, ti saha əç, yelmañli Kristiennim’ chani la niriba ni kuli be luqushənə n-ti wuhiri ba Baibul yelmañli ni nyə shəm. Bə ni yuri niriba zuju, bə tumdi tuma əç ni bə yaa, suhupielli puuni. Bə kuri bə saha n səñdi niriba ka bə bəhində Baibul. Di che ka niriba maa nyeri suhužia ni tahima.—Maak 12:31.

VIHIMI YELA PAHI

Yelmanlı Kristiennim' beni ka che bən
zayısi Yisa wuhigu mini o biəhigu dəlibu.
Zahimmi bə wəliginsim ni nyə shəm.

4. Bə vihiri Baibul puuni ni bə banj yelmanlı

Ninvyu shəb' yeliya ni bə nyəla Kristiennima amaa di yi ti kana wuhigu polo, bə bayə kani, ni bə vihi Baibul ka banj yelmanlı. Di saha, bə bayə ka yelmanlı dəlibu ni. **Lihimi VIDEO** ɳɔ, ka zahim bəhigu din dəl' li.

VIDEO: *Ziri Ni Daa Kpe Kristien Jembu Puuni Shəm (5:11)*

- Chəechinin' pam yeliya ni bə nyəla Kristiennima, amaa bə birigi niriba ka che Yisa wuhigu. Səli dini ka bə niŋ lala?

Yisa daa kuli kahigi la Naawuni Yəligu yelmanlı ni nyə shəm. **Karimmi Jən 18:37**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Yisa ni wuhi shəm, bo ka ti yen kpahim ka ban Kristiennim' bən dəli yelmanlı?

Naawuni Yəligu daa mali tuuli
Kristiennim' maa bukaata pam.
Bə daa wuhiri niriba Naawuni Yəligu
yelmanlı ni nyə shəm, ka daa gbub'
taba ni yurilim

5. Bə yihiri waazu, n kahigiri Baibul ni shiri yeli shəli

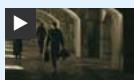
Pɔi ka Yisa labi zuğusaa, o daa puhi o nyaandəliba tuma, ka di na tumdi zuŋç. **Karimmi Matiu 28:19, 20 ni Tuma 1:8**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Tuma ɳɔ yən tummi n ti paai saha dini?

6. Be tuntumsa dɔl' la be wuhigu

Bo ni bo ka doo ɔun yuli booni Tɔɔm daa kpahim, ka ti yeda ni o banj yelmanjli Kristiennima? [Lihimi VIDEO ɳɔc](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

VIDEO: *N Daa Bi Lahi Nya Ka Adiini
Mali Bukaata Sheli* (5:20)

- Vidio maa puuni, bo zuyu ka Tɔɔm daa yihi tahima adiini puuni?
- Shəhira bo n-wuhi o, ni o yi pa banj yelmanjli Kristiennima?

Tuntumsa n-gari nɔlini yetcɔya. [Karimmi Matiu 7:21](#), ka zahim bɔhigu ɳɔc:

- Dini n-lee mali bukaata Yisa sani—ti yi yeli ti nɔlini, ni ti dɔli o, bee ti tuntumsa yi wuhi lala?

7. Be yuri taba

Ka daa Kristiennim' shiri yi polo ni be sɔŋ taba hali di yi ni di be nyeviya gba? [Lihimi VIDEO ɳɔc](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li ɳɔc.

VIDEO: *O Daa Sayya Ni Be
Yihi O Nyevili* (2:55)

- Vidio maa puuni, bo zuyu ka Lɔid daa sɔŋ o Mabia Yohansin, hali di yi ni di o nyevili?
- A təhiya ni Kristien manjli tuma ka o tum maa?

[Karimmi Jɔn 13:34, 35](#), ka zahim bɔhisi ɳɔc:

- A təhiya ni sɔli dini n simdi ni Yisa nyaandɔla (yelmanjli Kristien) gbubi nira ɔun pa o zulyi?
- Təbu yi ti lu, bo ka yelmanjli Kristiennim' yen niŋ, ka di wuhi ni be gbub' lala hankali?

NIRIBA YERA: “Niriba kul’ chani la chεech ka be biɛh’ yɔya, be adiini ku tooi nyε yelmanjli”

- Baibul yaqli dini ka a ni tooi zaŋ wuhi ni yelmanjli Kristiennim' beni ka chε ʒiri Kristiennima?

TI NI BƏHİM SHELİ

Yelmanlı Kristiennim' biehigu döli Baibul wuhigu. Be yuri niriba, ka wuhiri ba Baibul yelmanlı ni nyə shem.

Lab' Kahigi

- Ya ka yelmanlı Kristiennim' wuhigu yina?
- Halli dini ka a yen kpahim, ka banj yelmanlı Kristiennima?
- Yelmanlı Kristiennim' tuma nyela dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Sheli

- A yi ni tooi, kaami Jəhova Shehiranim' tuma duu din be yoma.
- A Ni Bəri Ni A Niş Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M-PAHI

► 1:13

Ninvyu shəb' kpandi be mana, ni be döli Yisa biehigu ni o wuhigu. Kpahimmi be yela.

*Jəhova Shehiranima
—Banim' N-Lee Nyə Ti?*

► 3:57

Paya daa chan ti be Adiini toondaanba yili. Kpahimmi di ni kana shem ka o yi pa mali suhupielli "yelmanlı Kristiennim' sani."

"They Used the Bible to Answer Every Question!"
(The Watchtower, April 1, 2014)

Kpahimmi yelmanlı Kristiennim' ni wuhiri tab' yurilim shem, wahala saha.

*Ti Ni Səndi Ti Mabihi Shem,
Aləbo Saha—Di Yay' Sheli*

Yisa daa buysi o nyaandəliba biehigu ni nyə shem. Di daa yi polo tuuli Kristiennim' biehigu puuni ka lahi yi polo yelmanlı Kristiennim' biehigu puuni zuñç. Kpahimmi di ni nyə shem.

"What Are the Marks of True Christianity?" (The Watchtower, March 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 18 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Jehova Shəhiranim' Shiri yəla Kristiənnima?

Ti nyəla Jəhova Shəhiranima. Ti dihiya tabli ni ti nyəla yəlmanlı Kristiənnima. Bo zuyu ka ti yəli lala? Kpahimmi ti wuhigu ni yi shəli na, ti yuli maa gbuuni ni wuhi shəm, ni ti yurilim zañ ti taba.

1. Ya ka Jəhova Shəhiranim' wuhigu yina?

Yisa daa yeliya: “[Naawuni] yəligu nyəla yəlmanlı.” (Jən 17:17) Jəhova Shəhiranim' dəli la Yisa, dinzuzu ti wuhigu zaa tam la Naawuni Yeligu zuyu. Kpahimmi di ni daa nyə shəm ti piligu ni ha. Yuuni 1870 polo ka niriba bən bəri yəlmanlı daa pili zinibu, n vihiri Baibul vienyela ni bə nya di ninneesim. Bə ni daa vihiri ka nyari shəli maa ka bə daa gbuba, hali chəechinim' ni daa bi saygı ti li gba. Bə daa yeri niriba bə ni vihi Baibul ka bən yəlmanlı sheli.*

2. Bo zuyu ka ti bəli ti mañ' Jəhova Shəhiranima?

Jəhova jəmdiba ni kahigiri o yəla ni yəlmanlı zuyu, o booni ba o shəhiranima. (Hiburunima 11:4-12:1) Kurumbun' ni ha, Naawuni daa yeli o

niriba: “Yinim’ n-nyə n shəhiranima.” (Karimmi Aizaia 43:10.) Baibul bəli Yisa “Shehiralana Ijun Gbub’ Yəlmanlı.” (Kahigibu 3:14, NWT) Dinzuzu yuuni 1931, ti daa gbaaya ni ti yuli yen nyəla Jəhova Shəhiranima. Ti suhu piəli yuli nə zuyu pam.

3. Səli dini ka Jəhova Shəhiranim' dəli Yisa yurilim?

Yisa daa yuri o nyaandəliba pam, hali ka bə ti be ka o dañ. (Karimmi Maak 3:35.) Jəhova Shəhiranim' gba be lala. Bə be dunia yili zaa, amaa ka nyə mabihi yinsi, n mali naqgbanyini. Dinzuzu ti booni tab' mabihi. (Failimən 1, 2) Baibul zaligu nyəla: ‘Yumiya mabihi maa zaa naqgbanyini.’ Ti dəli zaligu nə (1 Pita 2:17, NWT). Jəhova Shəhiranim' wuhiri yurilim nə yəla balibu puuni. Kətomsi nyəla, ti səndi ti mabihi dunia yili zaa, yəla yi ti paa' ba.

* Ti ni əmari lahabali n-niñdi gbañ shəli puuni pam n-nyə *Tiñ-gula Pia*. Yuuni 1879 zañ kanna, ka ti kul' zañ Baibul n-kahigi yəlmanlı gbañ nə puuni hali ni zuñç.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi Jəhova Shəhiranim' yəla pahi, ka kpahim shəhira
din wuhi ni ti shiri nyəla yəlmaŋlı Kristiənnima.

Yəlmaŋlı Kristiənnim' wuhigu tam la Baibul zuyu,
ka bə kahigiri Baibul ni wuhi shəli

4. Ti wuhigu zaa tam la Baibul zuyu

Jəhova daa yəliya ni niriba ni ti baŋ Baibul yəlmaŋlı ni nyə shəli.
Karimmi Daniël 12:4, NWT, ni di gbumni pahigu lahabali,
ka zahim bəhigu nə:

- Bo 'n-ti yen yəlegi' Naawuni niriba sani, saha shəli bə ni kul' be Baibul vihibu ni?

Kpahimmi Chaals Rasəl mini o Baibul bəhindiba taba, ni daa bəhindidi Naawuni Yəligu shəm. [Lihimi VIDEO դ»,](#) ka zahim bəhigu din dəl' li.

- Vido maa puuni, səli dini ka Chaals Rasəl mini o Baibul bəhindiba taba daa dəli n bəhindidi Baibul?

**VIDEO: Yəlmaŋlı Maa Lahi Yi Polo
Baibul Vihibu Ni (7:45)**

A kpahimya?

Ti təyi ti wuhigu shəna. Bo zuyu? Wuntəŋ' yibu ni kul' che ka ti nyari nəma ninneesim bielabiela shəm maa, lala ka Naawuni che ka ti nyari o Yəligu ninneesim bielabiela. (Karimmi İaha 4:18.) Baibul lahabali bi təyira, ti bənsim ni yəlegiri di puu-ni zuyu ka ti təyi ti wuhigu shəna.

5. Ti kul' tumdila ti yuli ni wuhi shem

Bo zuju ka ti gbaai ni ti yuli yen nyela Jēhova Shēhiranima? [Lihimi VIDEO 12](#), ka zahim bōhigu din dōl' li.

VIDEO: *Yuli Din Wuhi Ti Tuma Ni Nyε Sheli (2:40)*

- Ti bōli ti manj' Jēhova Shēhiranima. Wula zuju ka yuli ḥo niñ kamaata?

Daliri dini zuju ka Jēhova pii niriba ni bē nyε o shēhiranima? O pii ba, ni bē kahigi ni ḥuna n-nyε Naawuni manjli, dama niriba ḥma ȝiri balibu pa o. Kpahimmi ȝiri maa kōtomsi ayi kōnko.

Adiini shēnja wuhi bē niriba, ni Naawuni bōri ni bē dōli anfoonni ni binyara balibu zuju n jēm o. Amaa **Karimmi Yibu 20:4** ka nya yelmanjli maa ni nyε shem, ka zahim bōhigu ḥo:

- Nira yi dōli binyara balibu ni o jēm Jēhova, Jēhova lihire li wula?

Adiini toondaanba yeliya ni Yisa nyela Naawuni. Amaa **Karimmi Jōn 20:17**, ka zahim bōhisi ḥo:

- Yelmanjli maa nyela dini? Yisa n-nyε Naawuni?
- A ni kana ti bañ ni Jēhova puh i o Shēhiranima, ni bē kahigi o mini o Bia yela ni nyε shem maa, a suhu ni, wula ka di be a?

Yelmanjli Kristiennim' sōndi bēn diri wahala. Yurilim tuma m-balā

6. Ti yuri taba

Baibul yeliya ni Kristiennim' bemi ka ninsal' ningbuñ yaña balibu. Karimmi **1 Kōrintinima 12:25, 26**, ka zahim bōhisi ḥo:

- Yelmanjli Kristiennim' yi ti nya ka bē tab' be wahala puuni, bo ka di simdi ni bē niñ?
- Di yi kana yurilim polo, bo ka a kpahim Jēhova Shēhiranim' sani?

Jēhova Shēhiranim' yi ti be wahala ni dunia yaña sheli, Jēhova Shēhiranim' bēn kpalim dunia yili zaa yirimi na yomyom n-ti sōñ ba. A yi bōri ni a nya di kōtomsi, [Lihimi VIDEO 12](#), ka zahim bōhigu din dōl' li.

VIDEO: *Heiti Niñ Anzansi Ni Suhužia Matiu Sanžiegu Titali Saha (5:29)*

- Wula zuju ka Jēhova Shēhiranim' sōñsim tuma maa nyε yurilim yela?

NIRIBA YERA: "Jēhova Shēhirinim' nyela chēech." A ni garigi wula?

- Saha dini ka Jēhova pili o jemdiba bōlibu shēhiranima?

TI NI BƏHİM SHELİ

Jehova Shehiranim' nyela yelmanjli Kristiennima. Ti nyela mabiligu dunia yili zaa puuni. Ti jembu, ni ti wuhigu zaa dəl' la Baibul. Ti kahigiri Jehova yela ni kul' nyel sheli.

Lab' Kahigi

- Bo zugu ka ti gbaai ni ti yuli yen nyela Jehova Shehiranima?
- Ti gbub' la ti mabihi maa wula?
- A təhiya ni Jehova Shehiranim' nyela yelmanjli Kristiennima?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Sheli

- Bəhimi Jehova Shehiranira, ni o yeli a din che ka o ti yeda, ni ti gbub' yelmanjli.
- A Ni Bəri Ni A Niş Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M - PAHI

Bəhimmi ti lahabalı ni nyeshem, kurumbuni hazan kanna.

Jehova Shehiranima—Yeda Yi Polo Tuntumsa Puuni, Pirigibu 1: Zimsim Yibu Ni

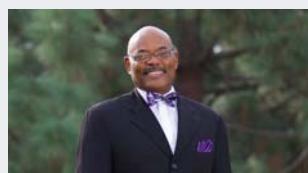
Jehova Shehiranım' wələgi yelmanjli ka che ziri wuhigu. Lihimi di kətomsi yinəga.

*Naawuni Niriba Tiri La O
Yuli Jilima*

Di yi pa sheli a mali bəhisi zan jəndi Jehova Shehiranima. Lihimi nya di labsigu.

"Frequently Asked Questions About Jehovah's Witnesses"
(web page)

Stivin daa je ben pa o zulya yela, hali ka tuhiri ba. Kaphimmi o ni nya binsheli Jehova Shehiranım' sani ka di che ka o təxi biəhigu.

"My Life Was Going From Bad to Worse"
(The Watchtower, July 1, 2015)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 19 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Sōli Dini Ka Naawuni Dōlisiri Kristien Layin̄gu Maa?

Jehova nyela Naawuni ḥun tuma zaa dōli sōli. (1 Kōrintinima 14:33, NWT) Dinzugu, ti lihiri sōli ni o ni zaŋ dōlisibu kam n ti o niriba. Sōli dini ka Naawuni dōlisiri Kristien layin̄gu maa? Bo ka ti yen niŋ ka layin̄gu maa ti tooni?

1. Ḧuni n-lee nyę layin̄gu maa zuyulana?

“Yisa n-nyę layin̄gu maa zuyulana.” (Efesusnimma 5:23) O be la zuyxusaa, ka lihiri Jehova niriba tuma zugu dunia yili zaa. Yisa puhila ‘yin̄bia ḥun gbubi yelmanjli ka nyę yendant maa’ tuma. Be nyela ninkura ben kalinli pōra. Be yuuya Naawuni tuma ni, bēna n-nyę Sōliuhiriba. (Karimmi Matiu 24:45-47, NWT.) Tuuli kristiennim’ saha maa ha, layin̄gu ninkura mini tuumba ben daa be Jérusalem n-daa dōlisiri Naawuni jemdiba zaa. Zuŋ̄ lala ka di be. Sōliuhiriba maa n-dōlisiri dunia yili kristien layin̄gu maa zaa. (Tuma 15:2) Amaa Sōliuhiriba maa pa la layin̄gu maa toondannima. Be saŋ̄ti Yisa toondaantali. Be kul’ vihiri la Baibul, ni be baŋ̄ Jehova yubu ni nyę sheli ka dōli li.

2. Banim’ n-nyę layin̄gu ninkura, ka be tuma nyela dini?

Layin̄gu ninkura nyela Kristien dōbba ben yuui Naawuni tuma ni ka gbub’ yelmanjli. Be zaŋ̄ Baibul n dōlisiri Jehova niriba, n sōndi ka kpaŋ̄siri ba. Be bi deeri yɔri tuma ḥo zuyu. Amaa

be ‘bōrimi ka tumdi Naawuni zugu, ka pa ni liyiri zugu, be suhu n-ye di tumbu.’ (1 Pita 5:1, 2, NWT) Layin̄gu maa puuni, dōbba ben sōndi layin̄gu ninkura beni. Saha nyaanga, sōndiba maa ni tooi ti tooni, n-gba ti leei layin̄gu ninkura.

Sōliuhiriba maa piiri layin̄gu ninkura maa shēba ka be leei Kaarokaaronima. Kaarokaaronim’ kaari layin̄gu balibu, n dōlisiri ka kpaŋ̄siri ba. Kaarokaaronim’ n-piiri ben yen nyę ninkura ni sōndiba layin̄gu kam puuni. Be dōli la Baibul ni wuhi shēm, ka piiri ninkura mini sōndiba maa. —1 Timoti 3:1-10, 12; Taitus 1:5-9.

3. Jehova Shēhiranir’ kam tuma nyela dini?

Benkam be layin̄gu maa puuni “tiri Jehova yuli jilima”. Be niŋdi lala layin̄gu ɿi balibu tuma tumbu ni. Ka yihiri waazu, be yaa tariga ni nyę shēm. —Karimmi Yilli 148:12, 13.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi Yisa toondaantali ni nyε shεm.
Kpahimmi ninkura ni dɔli o kɔtomsi shεm,
ka nya ti ni yεn tooi deei Yisa nɔli ka sɔŋ
ninkura maa shεm.

Layinju ninkura kpaŋdi bε maŋa ni
bε mini Jεhova sunsuuni kul' viela,
ka sɔŋdi bε yinjima ni bε gba niŋ lala

Layinju ninkura zaŋ be ben
zaa be layingu maa puuni

4. Yisa nyεla toondan' ηun niŋdi nirlim

Yisa bɔli ti ni suhupiɛlli, ni ti sayi deei o
toondaantali. **Karimmi Matiu 11:28-30**,
ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Yisa toondaantali nyεla wula? O bɔri
ni ti lihari o la wula, ti suhu ni?

Sɔli dini ka ninkura maa dɔli Yisa biɛhigu?
[Lihimi VIDEO ɳɔ.](#)

**VIDEO: Tiŋgban' Daa Damya
Nepal, Ka Layinju Ninkura
Zaŋ Sɔŋsim Ti (4:56)**

Baibul kul' kahigi la di ni simdi ni ninkura
tum be tuma shεm.

Karimmi Aizaia 32:2 ni 1 Pita 5:1-3, ka za-
him bɔhisi ɳɔ:

- A ni kana ti baŋ ni layingu ninkura kul'
bɔri la sɔya, ni bε kpaŋsi niriba kaman
Yisa ni daa kpaŋsiri niriba shεm maa, a
suhu ni, wula ka di be a?
- Bo ni bo ka layingu ninkura lahi niŋda,
ka di wuhi ni bε dɔli Yisa biɛhigu?

5. Layinju Ninkura Zaani Kɔtomsi Vielli

Sɔli dini ka Yisa bɔri ni ninkura maa tum be tuma?
[Lihimi VIDEO ɳɔ.](#)

**VIDEO: Layinju Ninkura Zaani
Kɔtomsi Vielli! (7:39)**

Yisa daa zali kɔtomsi, ni di wuhi layingu ninkura,
di ni simdi ni bε be layingu maa tooni shεm.

Karimmi Matiu 23:8-12, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Baibul ni wuhi ni ninkura be shεm, ni adiini
toondannim' ni be shεm maa, wɔligrinsim dini
ka a kpahim di sunsuuni? A suhu ni, wula ka
ɳɔ ti a?

6. Ti ni tooi sɔŋ ninkura tuma

Baibul yeliya, ni ti deemi ninkura nɔli, ka wuhi daliri din che ka di nyɛ yetɔ̄ya kpani. **Karimmi Hiburunima 13:17**, ka zahim bɔ̄hisi ŋɔ:

- Baibul ni yeli ni ti deemi ninkura nɔli, ni ti suhu zaa maa mali hankali? Bo zuγu ka a yeli lala?

Karimmi Luk 16:10, ka zahim bɔ̄higu ŋɔ:

- Wula zuγu ka di simdi ni ti deeri layingu ninkura nɔli yelli kam puuni, hali ti suhu yi ti ti, ni di pa yetɔ̄ya sheli?

Layingu ninkura bi nayiri waazu yihibu

Layingu ninkura nyela Baibul
wuhiriba. Be lahi tumdi sabta
mini yela balibu tuma

NIRIBA YERA: “Di pa talahi ni a pahi adiini layingu puuni ka naanyi tooi jem Naawuni.”

- Anfaani bo ka a tehi ni nira ni nya, o yi pahi layingu puuni n jemdji Naawuni?

TI NI BOHIM SHELI

Yisa n-nye layinggu maa zu gulana. Ninkura be la o sulinsi ni. Ti səndji ninkura tuma ni suhupielli, dama bə zaani ti kətomsi vielli ka kpañsiri ti.

Lab' Kahigi

- Əjuni n-lee nyε layinggu maa zu gulana?
- Layinggu ninkura tuma anfaani nyela wula zan ti layinggu maa?
- Jehova Shəhiranira kam tuma nyela dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- A yi chan layinggu ʒii din paya puuni, bəhimbi layinggu ninkurug, din chə ka o suhu pieli o tuma zuyu layinggu maa puuni.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Səliuhiriba mini ninkura bayə be Kristiennim' ni pam. Kpahimmi shehira din wuhi lala.

Ti Mabihi Kpañsibu, Saha Sheli Fukumsi Ni Zayisi Ti Tuma

Kpahimmi Kaarokaaronim' tuma ni nyε shəm.

Kaarokaaro Tuma Ni Nyε Shəm O Yi Kaari Tiñkpañsi

Karimmi ka nya payaba tuma ni nyε shəm layinggu maa puuni.

“Do Jehovah’s Witnesses Have Women Ministers?”
(The Watchtower, September 1, 2012)

Kpahimmi layinggu ninkura ni kpəndi bəmarj' shəm, ni bə kpañsi bə mini bən layingdi jemda.

“Christian Elders—‘Fellow Workers for Our Joy’”
(The Watchtower, January 15, 2013)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be BOHIMBU 20 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Lahabali Suṇ Mɔlibu Tuma Maa Chani La Wula?

Di ku yuui Jēhova Nam ni yihi ti yēlmusira zaa bahi. Lahabali suṇ m-bala. Di simdi ni sokam zaa wum li. Yisa daa yeli o nyaandɔliba ni be mɔli lahabali suṇ ɳɔ, ka di paai niriba! (Matiu 28: 19, 20) Sɔli dini ka Jēhova Shehiranim' dɔli Yisa zaligu ɳɔ?

1. Sɔli dini ka Matiu 24:14 niñdi palim zuṇɔ?

Yisa daa yeliya: “Naawuni Nam lahabali suṇ ɳɔ waazu ni ti yihi gili dunia ɳɔ zaa.” (Matiu 24:14) Jēhova Shehiranim' tumdi tuuni din mali bukaata pam ɳɔ ni suhupielli. Ti yihiri lahabali suṇ maa waazu dunia yili zaa, bala din gari 1,000 puuni! Di bɔri ni ti kpaŋti maŋa, n mali shili vienyela, ka tooi tum tuun' karili ɳɔ. Di yi pa Jēhova sɔñsim, tuma ɳɔ ku tooi tum.

2. Sɔya dini ka ti dɔli m-paari niriba, ka yihiri ba waazu?

Ti kpaṇdi ti maŋ' ni ti yihi sokam waazu. Tuuli Kristiennim' daa chani “yili ni yili” n-ti yihiri waazu. Lala ka ti gba ninđa. (Tuma 5:42, NWT) Dinzuyu ti paari niriba pam yuuni kam. Ti lahi

yihiri waazu niriba ni be lugushenga zaa, dama pa sahakam ka ti yen paai niriba, be yinsi. Ti kul lihirimi m-bɔri sɔya balibu ni ti yeli niriba, Jēhova ni o nia yela.

3. Banim' tuma n-nye lahabali suṇ maa mɔlibu

Yelmanjli Kristien kam tuma nyela, o mɔli lahabali suṇ maa. Ti tumdi tuuni ɳɔ ni nimmoo. Ti niñdi kam, ni ti yihi waazu, dama ti mi ni dina n-yen tiligi niriba nyeviya. (Karimmi 1 Timoti 4:16.) Ti bi deeri yɔri tuma ɳɔ tumbu zuγu, dama Baibul yeliya: “Yi deei li la yɔli, yi gba timya li yɔli.” (Matiu 10:7, 8) Pa sokam n deeri lahabali maa. Amaa ti na kul yihiri waazu, dama ti bɔri ni ti deei Jēhova nɔli, ka di che ka o suhu paligi.

VIHIMI YΕLA PAHI

Jehova Shəhiranim' kpaṇdi bε maṇa,
ni bε yihü waazu dunia yili zaa. Kpahimmi
di yεla pahi, ka nya Jehova ni sɔṇdi ti shem.

Waazu yihü dunia yili zaa: (A) Kosta Rika, (B) Yunaited Stets, (C) Benin, (D) Tailand, (E) Yap, (F) Swidin

4. Ti kpaṇdi ti maṇ' ni lahabali suj maa paai sokam

Jehova Shəhiranim' niṇdi kam, ni lahabali suj maa paai niriba luyulikam. [Lihimi VIDEO ḥo](#), ka zahim böhigu din dɔl' li.

[VIDEO: Waazu Yihü "Dunia Yili Zaa" \(7:33\)](#)

- Vido maa puuni, bo ka a nya ka di wuhi ni Jehova Shəhiranim' niṇdi kam, ni lahabali suj maa paai niriba, ka a suhu pieli di zuxu?

Karimmi Matiu 22:39 ni Romnima 10:13-15, ka zahim böhisi ḥo:

- Bo n-lee wuhi ni waazu yihü nyela yurilim zap ti, ti ʒiʒiinikpee?
- Jehova yi lihiri ben yihiri lahabali suj maa waazu, o suhu ni, wula ka di be o?—Lihimi kalinli 15.

5. Ti mini Naawuni n tumda

Kötomsi balibu wuhiya ni Jēhova m be tooni, ka tuma ḥo tumda. Kpahimmi di zaya yini. Ti mabia Pocoł daa kperi niriba yinsi Niw Ziiland tingban' ni, n-ti yihiri waazu. O daa kpe paya so yinja, wuntan ni. Dindali maa asiba, paya maa daa suhi la Naawuni, ka zaq o yu' manjli Jēhova m bɔl' o. O daa suhimi ni Naawuni che ka so kana ti kaag' o. "Awa ata nyaanga," ka Pocoł daa 'kpahi paya maa dunqli ni'.

Karimmi 1 Kōrintinima 3:9, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Din daa niq Niw Ziiland maa kötomsi balibu beni. Bo zuyu ka di nyé shehira ni Jēhova m be waazu tuma maa tooni?

Karimmi Tuma 1:8, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Bo n wuhi ni di yi pa Jēhova sɔnsim zuyu, ti ku tooi tum waazu tuma maa?

6. Ti yihiri waazu, dama ti bɔri ni ti deei Naawuni nɔli

Yuu' kɔbiga din nyé tuuli maa saha, niriba daa tuhiri Yisa nyaandɔliba waazu tuma. Tuuli Kristiennim' maa daa "dɔli zaligu sɔli," n zabi bɛ yelmaŋli zuyu, ni di che ka "lahabali sun maa ba n-zani." (Filipainima 1:7, NWT) Jēhova Shəhiranim' gba niŋdi lala zuŋo.*

Lihimi **VIDEO** ḥo.

VIDEO: Ti Dɔli Zaligu Sɔli N Zabiri Lahabali Sun Maa Zuŋo (2:28)

Karimmi Tuma 5:27-42, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Ti ku che waazu yihibu. Bo zuyu?
—Lihimi kalinli 29, 38, ni 39.

* Naawuni n puhu ti waazu yihibu. Dinzuyu di pa talahi ni zuylannim' ti Jēhova Shəhiranim' sɔli ka bɛ naanyi mɔli lahabali sun maa.

A kpahimya?

Ti ʒii din ʒiini dakulo sunsuuni kam puuni, ti deeri dɔlsibu, ni di sɔŋ ti ka ti yihiri waazu. A yi na min ʒini ʒii ḥo puuni, a suhu ni, wula ka dɔlsibu maa daa be a?

SO NI TOO! BOHI: "Bo zuyu ka Jēhova Shəhiranim' bɔri ni bɛ kpe yili kam, n ti yihiri waazu?"

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHİM SHELİ

Yisa daa puhi o nyaandəliba ni bə yihi lahabali suŋ maa waazu dunia yili zaa. Jəhova səndi o niriba, tuma ɳɔ̄ tumbu puuni.

Lab' Kahigi

- Dunia yili zaa, lahabali suŋ maa waazu tuma chani la wula?
- Bo n wuhi ni waazu yihibu nyəla ti yurilim zaŋ ti ti ʒižiinikpee?
- A təhiya ni waazu yihibu ni che ka a suhu piɛla? Bo zuyu?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- A yi chan̄ laxıŋgu ʒii puuni, bəhimi ti mabihi maa shəba, bə ni nyən muysigu shəna ka tooi tumdi waazu tuma, ni bə ni nya anfaani shəna.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi Jəhova Shehiranim' ni dəli so' shəna n-yihiri waazu tinsi kara puuni.

*Tinsi Kara Sambani Polo
Waazu Tuma, Paris*

Səli dini ka Jəhova Shehiranim' dəli m-paari yaakooronima?

*Səŋsim Din Maani Yaakoronim'
Mini Naawuni Sunsuuni*

Kpahimmi din che ka paya so zaŋ o nevili zaa tumdi waazu tuma, ka di nye suhupielli n ti o.

*N Suhu Pieli Pam, Ni Pii Tuun'
Sheli Maa Zuyu*

Kpahimmi nasara gahinda din daa di saria karitiba tooni, ka di kpanși lahabali suŋ maa waazu yihibu.

"Kingdom Preachers Take Their Case to Court" (God's Kingdom Rules!, chapter 13)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 21 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo N-Yen Sɔŋ A, Ka A Mɔli Lahabali Suŋ Maa?

A yi kuli baŋdi Baibul yelmanjli, di ni tooi niŋ ka a yeli a suhu ni, ‘Di simdi ni sokam baŋ yelli ḥo!’ Yelmanjli, di simdi ni sokam baŋ li! Amaa, dabiem ni tooi mali a, bee ka a zɔri vi, ni a yeli shɛba, a ni bɔhindi sheli maa yela. Che ka ti nya a ni yen niŋ shem, n tuhi nyaŋ vi bee dabiem, ka tooi yihi Baibul lahabali suŋ maa waazu ni suhupielli.

1. Sɔli dini ka a ni dɔli, n yeli niriba a ni bɔhim sheli maa yela?

Yisa nyaandɔliba daa yeliya: ‘**Ti ku tooi che ti ni daa nya, ka wum sheli maa yela tɔyisibu.**’ (Tuma 4:20) Be ni daa bɔhim sheli Yisa sani maa daa kpe be suhuri pam, ka be daa bɔri ni sokam wum li. Di be a gba lala? Di yi nye lala, sɔli yi ti yooi ni a yeli a dan, bee a zonima, a ni bɔhim sheli maa yela, kpaŋmi a maŋa n niŋ lala jili ma sɔli zuyu.—Karimmi Kolbsainima 4:6.

2. Bo zuyu ka di viela, ni a zali nia ni a pahi layinGU maa zuyu, n yihi waazu?

Yisa nyaandɔliba daa bi yihi be ni mi sheb’ kɔŋko waazu. Yisa daa ‘**tim ba ayi yi, ni be daŋ o, n chan tinsi puuni**’ n-ti yihi waazu. (Luk 10:1, NWT) Yisa ni daa dɔlisí ba ka be tum shem maa daa che ka lahabali suŋ maa paai niriba pam. Yisa nyaandɔliba ni daa dɔli taba n yihi waazu maa, be daa nyari suhupielli pam. (Luk 10:17) A bɔri ni a zali nia ka gba pahi layinGU maa zuyu, n yihi waazu?

A ni yen tooi pili shem

- A mini a daŋ yi diri fiila, bɔmi sɔli n yeli ba a ni bɔhim sheli Baibul puuni. A ni tooi yeli: “M bɔhim la bin’ palli dakulo ḥo.”
- Zanjmi Baibul yaylı n kpaŋsi a zo ḥun biera bee ḥun be muysigu ni.
- A tumtumda kpee yi bɔh’ a, ‘di sa be wula?’ A ni tooi yel’ o a ni bɔhim sheli a Baibul bɔhimbu ni bee layinGU ʒii puuni.
- Wuhimi a zonim’ jw.org websait maa.
- Bɔlimi so ka o kana pahi a zuyu a Baibul bɔhimbu ni bee ka a wuhi o, o ni yen kpe jw.org shem n ti zaŋ lahabali ti, ka so sɔŋ o ka o bɔhim Baibul.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi a ni yen niŋ shem, ka tooi tuhi nyaŋ dabiem bee vi,
ka nya lahabali sunj maa waazu yihibu ni mali suhupielli shem.

3. Jehova ni sɔŋ a

Sheb' bɔri ni bε yih waazu amaa ka zɔri dabiem,
dama bε ʒi niriba ni yen deei li shem.

- Dabiem mali a ni a yeli niriba a ni bɔhim sheli
maa yela? Bo n che ka di be a lala?

Lihimi VIDEO ፩, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

**VIDIO: N Daa Bo Suhukpeeni
Jehova Sani (4:05)**

- Bo n sɔŋ bipɔla maa, ka bε tuhi nyaŋ dabiem,
ka yihiri waazu?

Karimmi Aizaia 41:10, ka zahim bɔhigu ፩:

- Waazu yihibu dabiem yi mali a, wunsuhugu ni
sɔŋ a wula?

A kpahimya?

Jehova Shehiranim' pam daa tehiya ni
di ku tooi niŋ, ka bε yih lahabali sunj
maa waazu ni suhukpeeni. Kɔtomsi
m-bɔŋɔ, Sege daa ʒiem o man' pam,
dinzuyu o daa zɔri dabiem ni o di niri-
ba fiila. Amaa o yeliya: "Ni daa bɔhim
Baibul, n daa pili fiila dibu. N dabiem
maa zaa yɔli, n daa zaŋ ni bɔhindi
sheli maa n yeli niriba. Ni kpahim
shem nyela, ni yeri niriba Baibul yela,
dina n kpaŋsiri n suhukpeeni. Di niŋ
ma lahažibsi pam. Ni kahigiri n yeda
maa, n yeda kpaŋsiya pahi."

4. Timi niriba jilima

A yi yen yeli so lahabali suŋ maa yela, di təhiri a ni yen yeli *yelčya sheli* maa yela kənko, amaa təhim a ni yen yeli *li shem* ka di wuhi jilima. **Karimmi 2 Timoti 2:24 ni 1 Pita 3:15**, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- A mini sheb' yi diri Baibul fiila, ti ni karim Baibul yaşa shənja maa ni sən a wula?
- Di yi niŋ ka a dan, bee a zonima bi saŋti Baibul wuhigu, bo ka a ni tooi niŋ? Bo ka di bi simdi ni a niŋ?
- Anfaani bo m beni, a yi bəhiri bəhisi din vəri hankali, n gari a kul kahigiri a ni mi shem?

5. Lahabali suŋ maa mɔlibu mali suhupiɛlli

Jehova daa pahi Yisa ni o mɔli lahabali suŋ maa yela. Wula ka Yisa daa lihi nya tuma ɳɔ? **Karimmi Jən 4:34**, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- Ti yi diri bindir' suma, ti suhu piela, ka di pahiri ti alaafee. Bo zugu ka Yisa daa zaŋ Naawuni yubu tumbu (kaman lahabali suŋ maa mɔlibu) m maxisi bindirigu dibu?
- Bo zugu ka ti yen mali suhupiɛlli, lahabali suŋ maa mɔlibu ni?

Yela din ni tooi sən a

- Dakulo sunsuuni layinggu ɿii puuni, lihi n-nya a ni yen tooi zaŋ dəlisibu sheli m pili fiila dibu.
- Che ka be sabi a yuli, ka a pahi Waazu Tuma Wumsibu Shikuru puuni. Shikuru maa tuma ni sən a, ka a tooi yeri niriba a ni bəhindin sheli Baibul puuni.
- Zaŋmi "Niriba Yera" yaylı, buku ɳɔ puuni, m bəhim a ni yen labsi niriba ni bəhiri bəhisi shənja maa shem, bee n garigi bən bi saŋti Baibul wuhigu.

SO NI TOOI BƏHI: "Ka bo n-lee chana?"

- Səli dini ka a ni tooi zaŋ lala saha, n yel' o, a ni bəhim sheli, a Baibul bəhimbu puuni?

TI NI BƏHİM SHELİ

Lahabali sunj maa məlibu mali suhu-pielli. Di ni ninj a lahažibsi ni a banj ni di məlibu bi to.

Lab' Kahigi

- Bo zuyu ka di simdi ni ti yeli niriba lahabali sunj maa yela?
- Səli dini ka a ni tooi ninj lala ni jilima?
- Waazu yihibu dabiem bee vi yi mali a, bo ka a yen ninj n nyəŋ li?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- Tehimi ninvuğu so, a ni yen tooi yeli lahabali sunj maa yela. Tehimi a ni yen yeli sheli, a ni yen yeli li shem, ni saha din viela yela.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M-PAHI

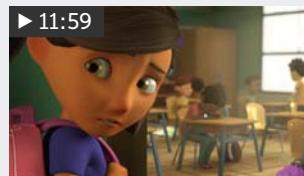
Kpahimmi soyə anahi din yen tooi sən a, ka a zaŋ jw.org kəntakt kad n yihi lahabali sunj maa waazu.

JW.ORG Kəntakt Kad Zaŋ Di Fiila

Kpahimmi halli anahi din yen sən a, ka a tooi yihi lahabali sunj maa waazu.

"Are You Ready to Become a Fisher of Men?"
(The Watchtower, September 2020)

Lihimi Baibul kətomsi nə ni yen sən a shəm, ka a ninj suhukpeeni lahabali sunj maa waazu yihibu ni, hali a yi nyəla bia.

Jehova Ni Ti A Suhukpeeni

Kpahimmi a ni yen tooi dəli so' sheli, ka a mini a yiqnim' ben ʒi Jehova di Baibul fiila.

"Reaching the Heart of Unbelieving Relatives"
(The Watchtower, March 15, 2014)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİM 22 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Baptaizibu Nia Nyεla Din Vieli Zaa!

Yisa daa yeliya ni nira yen baptaizimi, ka naanyi leei Kristien. (Karimmi Matiu 28:19, 20.) Amaa bo n-lee nyε Baptaizibu? Bo n tu ni nira niŋ, ka tooi baptaizi, kamani Yisa ni wuhi shem maa?

1. Bo n-lee nyε baptaizibu?

“Baptaizibu” yi la Griik bachi puuni. Di gburri nyεla “bini zaŋ ləhi kəm ni.” Be ni daa baptaiziri Yisa, be daa zaŋ o mi fim Jəɔdan məxili maa ni, kamani be ni zaŋdi bini ləhiri kəm puuni shem la, ka o naanyi “puhi yina kom” maa ni. (Maak 1: 9, 10) Yisa kətomsi wuhiya ni yəlmaŋlı Kristien-nim’ baptaizibu nyεla be zaŋ nira fim kəm ni zaa, ka o puhi yina.

2. Nira yi baptaizi, bo ka di wuhi?

Nira yi baptaizi, di wuhiya ni o zaŋ o man’ ti Jəhova, ti Duuma Naawuni, ni o tum o yubu. Man’ zaŋ ti, səli nyela dini? Poi ka nira baptaizi, o yeri Jəhova wunsuhugu puuni, ni o bəri ni o jəm O ka tum O yubu hali ni saha din ka bahigu. O yen lo la Jəhova alikauli ni o ni jəm O kəŋko, ka ni zaŋ ḥun Jəhova yubu n gari tooni o biehigu

puuni. O gbaaya ni o “zayisi o maŋa . . . ka lee kul dəli” Yisa wuhigu, ni o kətomsi. (Matiu 16: 24, NWT) O man’ zaŋ ti, mini o baptaizibu maa yoori səli ni o mini Jəhova sunsuuni viela ka lahi mali zosimli ni Jəhova jəmdiba.

3. Bo ka nira yen niŋ, ka tooi baptaizi?

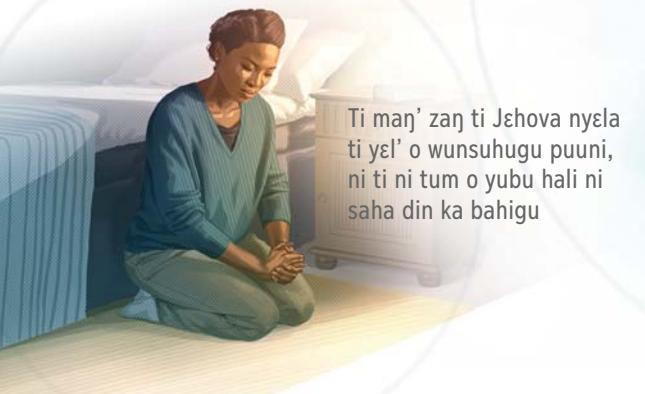
A yi ni baptaizi, faashee a baŋ Jəhova ka niŋ o yəda. (Karimmi Hiburunima 11:6.) A yi baŋdi Jəhova, a yəda niŋbu o ni, yen zoorimi. Di saha, a yurilim zaŋ ti o gba kpaŋsirimi. Di yi kana lala, a yen bərimi ni a dəli o zaligu ka yeri niriba o yəla. (2 Timoti 4:2; 1 Jən 5:3) Nira biehigu yi wuhi “ni o bəri ni o tum Jəhova yubu ni o suhu zaa,” di saha, səli beni ni o zaŋ o man’ ti Naawuni ka baptaizi.—Kolɔsainima 1:9, 10, NWT.*

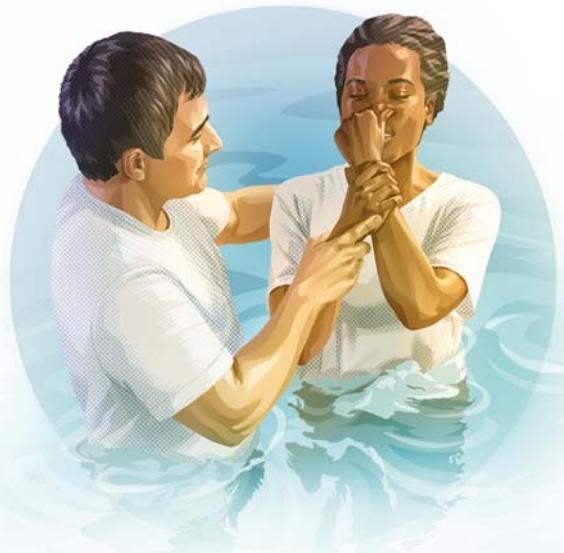
* Nira yi pun baptaizi adiini shəli ni, faashee o lahi baptaizi. Bo zuyu? Dama adiini maa daa bi zaŋ Baibul n wuhi o yəlmanlı. —Lihimi Tuma 19:1-5 ni Bəhimbu 13.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi ti ni yen tooi bɔhim sheli,
Yisa baptaizibu ni, ni nira ni yen tooi
mali shili shem, ka baptaizi.

Ti maŋ' zaŋ ti Jəhova nyela
ti yel' o wunsuhugu puuni,
ni ti ni tum o yubu hali ni
saha din ka bahigu

Ti baptaizibu uhiri ni ti pun zaŋ ti
maŋ' n ti Naawuni wunsuhugu puuni

4. Lihimi Yisa baptaizibu ka baŋ baptaizibu ni nyε shem

Karimmi Matiu 3:13-17 ka bɔhim Yisa baptaizibu
yela m-pahi, ka zahim bɔhisi ḥc:

- Yisa ni daa baptaizi, o daa nyela bileγu?
- Wula n daa nyε o baptaizibu maa? Be daa
mihi o la kɔm?

Yisa ni daa baptaizi naai, o daa pili Naawuni ni
puhi o tuun' gahindili sheli dunia ni maa tumbu.

Karimmi Luk 3:21-23 ni Jɔn 6:38, ka zahim
bɔhigu ḥc:

- Yisa baptaizibu nyaanja, tuun' dini ka o daa
tum ni nimmɔhi n gari zaa, o biehigu ni?

5. Baptaizibu yela bi to

Nira ni tooi lihi ni baptaizibu tuma galisiya
n-yayi. Amaa yelmanlı maa nyela, a ni tooi ti
tooni hali ti mali dihi tabli, ni a saŋi baptaizibu.
A yi bɔri ni a nya di nasara dibu kɔtomsi, **Lihimi
VIDIO ḥc.**

VIDIO: Zotali Bɔbu Jəhova Sani
(1:11)

Karimmi Jɔn 17:3 ni Jeemsi 1:5, ka zahim
bɔhigu ḥc:

- Bo n yen sɔŋ nira, ka o niŋ baptaizibu shili?

6. Ti baptaizibu wuhiya ni ti kana ti pahi Jēhova dan ni

Ti yi baptaizi, ti yen pahi la dunia yili mabiligu din mali nangbanyini zuyu.

Ti nyela zuliya balibu. Amaa ti yeda mini ti ni sayi ti biçigu sheli nyela zaya yinsi.

Karimmi Yilli 25:14 ni 1 Pita 2:17, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Nira yi baptaizi, di anfaani nyela wula, o mini Jēhova sunsuuni,
ni o mini bən jemdi Jēhova sunsuuni?

NIRIBA YERA: “N na bi sayi baptaizibu.”

- Di yi be a gba lala, a zali nia ni a ti baptaizi?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Yisa yəliya ni faashee nira baptaizi ka naanyi leei Kristiən. Nira yi ni tooi baptaizi, faashee o niŋ yəda Jəhova ni, n dəli Jəhova zaligu, ka zaŋ o manj' n ti o.

Lab' Kahigi

- Bo n-lee nyə baptaizibü, ka bo zuxu ka di nyə yəltəyə kpani?
- Nira yi baptaizi, bo ka di wuhı?
- Bo ni bo ka nira yen niŋ ka naanyi tooi zaŋ o manj' ti Naawuni ka baptaizi?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- Lihimi tooni tibu soyə din be Pirigibu 4 bahigu, "N Shili Biya Ni M Pahi Layinqu Maa Zuyu N Yihi Waazu?" ni "N Shili Biya Ni M Baptaizi?", ka nya din yen tooi sən a, ka a baptaizi
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi baptaizibü ni shiri nyə sheli.

"What Is Baptism?"
(Web article)

Vihimi so' shəja nira ni yen dəli n ti tooni hali ti baptaizi.

"Love and Appreciation for Jehovah Lead to Baptism"
(*The Watchtower*, March 2020)

Do so daa gbaaya ni o baptaizi, kpahimmi din tahi li.

"They Wanted Me to Prove the Truth to Myself"
(*The Watchtower*, February 1, 2013)

Bo zuyu ka baptaizibü nyə nia vielli, ka bo ka a ni tooi niŋ, ka mali di shili.

"Should I Get Baptized?"
(*Questions Young People Ask –Answers That Work*, Volume 2, chapter 37)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 23 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Malaikanim' Mini Alizinnim' Wɔligginsim Nyɛla Dini?

Jehova bɔri ni ti banj o ni su sheba zaa zugusaa. Malaikanim' be Jehova sani, Baibul bɔli ba "Naawuni bihi." (Ayuba 38:7, NWT) Bo ka Baibul yeli n zaŋ jendi malaikanima? Be tuma nyɛla dini, n zaŋ charj ninsalnim' polo? Malaikanim' zaa n-nyɛ Naawuni bihi?

1. Wula ka malaikanim' be?

Jehova daa nam la malaikanima ka naanyi nam dunia. Ti bi nyari malaikanima dama be yino kam nyɛla shia, kaman Jehova ni be shem maa. Be be la zugusaa. (Hiburunima 1:14) Malaikanim' maa galisiya pam amaa be zaya yino kam ni o halli ni nyɛ shem. (Kahigibu 5:11) Be "**deeri [Jehova] nɔli, ka tumdi o ni puhi ba shem.**" (Yilli 103:20, NWT) Kurumbuni ha, malaikanim' zaŋ Jehova yeligu ti o niriba, n soŋ ba, ka gu ba. Zuŋ, malaikanim' soŋdi Kristiennima, ka be paari niriba bən bɔri ni be banj Naawuni.

2. Ninvugu bo n-lee nyɛ Sintani? Ka alizinnim' maa fa?

Malaikanim' maa sheb' daa yi Jehova nyaanga. Malaika ḥun daa yi Naawuni nyaanga tuuli ka "**be bɔli Fijsira ni Sintani, ḥun yɔhindi dunia zaa la.**" (Kahigibu 12:9, NWT) Sintani daa bɔri ni o deeji ninsalinim' sulinsi. Dinzuŋ, o daa yɔhim

Adam mini Hawa ka be zaŋsi Jehova nɔli. Hali o daa yɔhim malaikanim' sheb' gba ka be pahi o zuŋu. Malaika bieri ḥo n-nyɛ alizinnima. Jehova daa kari ba zugusaa m-bahi dunia ḥo ni. Di ku yuui, Jehova ni kpihim be zaa.—Karimmi Kahigibu 12:9, 12.

3. Sɔli dini ka Sintani mini alizinnim' dɔli n yɔhindi niriba?

Sintani mini alizinnim' dɔli bayabuyibu ni din pahi n yɔhindi niriba. Kötomsi nyɛla, bukpahigu, bihigunməbu, jinwaritali, ni sotali. Sheb' mi chani timanim' sani n-ti bɔri tibbu. Sheb' gba bɔri soya ni be mini kpiimba di fiila. Amaa Jehova yeliya: "**Miriya ka yi zaya charj shia bieri polo. Miriya ka yi bo sɔnsim ben buyuri baya sani.**" (Levinima 19:31, NWT) Jehova bɔri ni o gu ti ka che Sintani mini alizinnima, dinzuŋ ka o zali ti zaligu ḥo. Be nyɛla Naawuni dimnima, ka bɔri ni be tum ti barina.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi malaikanim' tuun' suma ni nyε shεm. Ka kpahim bayabuyubu barina ni nyε sheli, ni ti ni yεn niŋ shεm n gu ti maŋ' ka chε Sintani mini alizinnima.

4. Malaikanim' sɔŋdi niriba ka bε baŋdi Jεhova

Naawuni malaikanim' bi chani niriba sani n ti yihiri waazu. Amaa bε ni tooi chε ka Naawuni niriba paaι bεnkam bɔri ni bε baŋ Naawuni. **Karimmi Kahigibu 14:6, 7**, ka zahim bɔhisி እ፡፡

- Sɔŋsim bo ka ti nyari malaikanim' sani, waazu yihibu ni?
- A ni kana ti baŋ ni malaikanim' ni tooi sɔŋ a, ka a paaι bεn bɔri ni bε bɔhim Baibul maa, di kpansiri a ni a yihi waazu? Bo zuyu?

5. Gbaami a maŋ' ka chε shia bieri

Sintani mini alizinnim' nyεla Jεhova dimnima. Ka nyε ti gba dimnima. **Karimmi Luk 9:38-42**, ka zahim bɔhigu እ፡፡

- Bo ka alizinnim' niŋdi niriba?

Ti je ni ti yooi sɔli ka alizinnim' kpe ti bεhigu ni. **Karimmi Zaligu Teebu 18:10-12**, ka zahim bɔhisi እ፡፡

- Sɔli dini ni dini zuyu ka alizinnim' dɔli ni bε tooi paai niriba? A fɔŋ ni, dini ni dini n yεm?
- Jεhova chihiri shia bieri tuma. A tεhiya ni di mali hankali? Bo zuyu?

Lihimi **VIDIO** ፩፭, ka zahim böhisi din dōl' li ኃ.

- A tēhiya ni ban' din daa piri Palesa bia nuu ni maa mali barina? Bo zuçu?
- Bo n daa simdi ni Palesa niŋ, ka di gu o ka che alizinnima?

Kurumbuni hali ni zuŋo, yelmanjli Kristiennim' kuli gbaai la bē man' ka che alizinnima. **Karimmi Tuma 19:19 mini 1 Kointinima 10:21**, ka zahim böhigu ኃ:

- Bo zuçu ka di nyę talahi, ni a yihi binsheli kam din jəndi shia bieri, a bișhigu ni m-bahi?

VIDIO: “Zaysimi Sintani” (5:02)

6. Gbaami a maŋa ka che Sintani mini alizinnima

Alizinnim' maa be la Sintani sulinsi ni. Amaa malaika suma ban be la Maikel ንን nyę malai-kanim' zaa kpëma, sulinsi ni. Yisa yuli n lahi nyę Maikel. Maikel yiko galisim nyela wula? **Karimmi Kahigibu 12:7-9**, ka zahim böhisi ኃ:

- Yaylı dini n gari di kpee yiko, Maikel mini o malaikanima bee Sintani mini o alizinnima?
- A tēhiya ni daliri beni, ni di che ka Yisa nyaan-dōliba zo Sintani mini alizinnim' dabiem?

A ni tooi gbaai a maŋa ka che Sintani ni malaika bieri. **Karimmi Jeemsi 4:7**, ka zahim böhigu ኃ:

- Bo ka a ni tooi niŋ, ka di gu a ka che Sintani mini alizinnima?

NIRIBA YERA: “Di pa taali ni nira lihi sinii, bee n diem diema din mali shia bieri yela di puuni. Di kuli nyela diema.”

- Nira yi tēhiri lala, di barina nyela dini?

TI NI BƏHİM SHELİ

Malaika suma səndi ti. Sintani mini alizinnim' nyela Jəhova dimnima. Bə dəli səya balibu n yəhindi niriba.

Lab' Kahigi

- Səli dini ka malaikanim' səndi bən bəri ni bə baŋ Jəhova?
- Ninvuŋu bo n-lee nyə Sintani? Ka alizinnim' maa fa?
- Bo zuju ka a bəri ni a gbaai a manj' ka che shia bieri?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- Vihimi ka nya, shia bieri nəma be a sani? Binsheli yi beni lala, suhumı Jəhova ni o ti a yəm ka a baŋ a ni yen gbaai shəm.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi shehira din wuhi ni Yisa n-nyə Maikiel, malaikanim' zaa kpəma.

"Who Is the Archangel Michael?" (Web article)

Kpahimmi shehira din wuhi ni Sintani shiri beni.

"Is the Devil Real?"
(Web article)

Kpahimmi paşa so ni daa zo n yi shia bieri yəla ni shəm.

"She Found a Purpose in Life"
(*The Watchtower*, July 1, 1993)

Kpahimmi Sintani ni dəli shia bieri zuju n-yəhindi niriba shəm.

"The Truth About Magic, Sorcery, and Witchcraft"
(*The Road to Everlasting Life*, part 5)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 24 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuju

Biehigu Dini Ka Naawuni Bɔri Ni Ti Be?

Baibul yeliya, ‘daadam dabsa bi yaxi lala, ka wahaha kul’ pali di ni.’ (Ayuba 14:1) Biehigu ɳɔ ka Naawuni bɔri ni ti be? Di yi pa lala, o daliri zaŋ ti ti nyela dini? Di ni niŋ pali? Kpahimmi Baibul ni labsi bɔhigu ɳɔ ka di maari suhu shem.

1. Biehigu bo ka Jehova bɔri ni ti nya?

Jehova bɔri ni ti mali suhupielli, biehigu ni. O daa nam la Adam mini Hawa ka zaŋ ba niŋ gariche viɛlli din yuli booni Iden puuni. Ka “Naawuni niŋ alabarika niŋ bɛ ni, ka yeli ba: ‘Dɔximiya n-nab’ pali dunia ɳɔ, ka su di fukumsi.’” (Piligu 1:28) Jehova daa bɔri ni bɛ dɔyi, ka chɛ ka dunia zaa leei alizanda, ka lihi binkɔbri maa zaa zuyu. O nia daa nyela, ninsalnim’ mali alaafee din nyɛ dede, ka beni hali ni saha din ka bahigu.

Zuŋɔ, biehigu pa lala ɳuna,* amaa Naawuni nia na bi taxi. (Aizaia 46:10, 11) O bɔri ni bɛn mali wumti beni hali ni saha din ka bahigu, biehigu din nyɛ dede puuni.—Karimmi Kahigibu 21:3, 4.

* Bɔhimbu din yen dɔli na puuni, ti ni barj din chɛ ka biehigu bi chani dede zuŋɔ.

2. Ti yen niŋ la wula ka ti biehigu mali anfaani zuŋɔ?

Jehova ni nam ninsalnim’ shem zuyu, di simdi ni be nya dɔlsibu o sani. Dinzuyu ka ninsalnim’ suhu ye ni be barj o ka jem o. (Karimmi Matiu 5: 3-6.) O bɔri ni ti leei o zonima ka “dɔli o sɔya zaa, ka yu o,” ka lahi jem o “ni ti suhuri zaa.” (Zaligu Teebu 10:12, NWT; Yilli 25:14) Ti yi niŋ lala, yelmuysira beni zaa yɔli, ti yen mali la suhupielli. Ti yi jemdi Jehova, ti biehigu ni mali anfaani, dama ti deeri o dɔlsibu.

VIHIMI YELA PAHI

Jehova ni mali dunia ɳɔ shem wuhiya ni o yuri ti pam. Kpahimmi di shəhira, ka nya Naawuni Yeligu ni kahigi o nia zaŋ jəndi ti biehigu shem.

3. Jehova bɔri ni ti be nyevili ni ka mali suhupielli

Lihimi **VIDEO ɳɔ**, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

- Daliri dini zuyu ka Naawuni daa nam dunia ka di viela?

Karimmi Waazuyihira 3:11, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Bo ka ɳɔ wuhi a n zaŋ jəndi Jehova?

VIDEO: Daliri Dini Zuyu Ka Naawuni Daa Nam Dunia?
—Di Yay' Sheli (1:41)

Yili din sayim ni tooi lahi mali, ka di viela.
Ninsalinim' bahi dunia yoli, amaa Naawuni
ni lahi mali li vienyela ka zañ ti ben yuri o

4. Jéhova nia bi tayi

Karimmi Yilli 37:11, 29 ni Aizaia 55:11, ka zahim böhigu ñɔ:

- Shëhira bo n wuhi ni Jéhova nia bi tayi?

5. Jéhova jembu tiri suhupielli

Ti yi bañ nyevili daliri ni nyę shëli, ti ni nya suhupielli. **Lihimi VIDIO ñɔ**, ka zahim böhigu din dɔl' li.

- Tërumi ni daa bañ nyevili daliri ni nyę shëli, anfaani bo ka di nin o?

Karimmi Waazuyihira 12:13, ka zahim böhigu ñɔ:

- Jéhova ti ti binsuma pam. Bo ka ti yen ninj n wuhi o, ni ti nini tiçiya?

VIDIO: M Bañ Biçhigu Daliri (5:03)

SO NI TOO I BOHI: "Nyevila daliri nyela dini?"

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Jəhova bəri ni dunia əç viela, ka ti be bəshigu din mali suhupielli, hali ni saha din ka bahigu. Hali zuç, ti yi jəm o ni ti suhu zaa, di maani ti bəshigu.

Lab' Kahigi

- Daliri dini zuyu ka Jəhova daa nam Adam mini Hawa?
- Shəhira bo n wuhi ni Naawuni niazan ti ninsalnim' bi tayı?
- Bo ka a yən ninj, ka mali suhupielli bəshigu ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Shəli

- Yəlimi so Jəhova nia ni vieli shəm.
- A Ni Bəri Ni A Nin Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi shəhira din wuhi ni İden daa shiri beni.

“The Garden of Eden – Myth or Fact?”

(*The Watchtower*, January 1, 2011)

Kpahimmi shəhira din wuhi ni dunia əç kul ni beni hali ni saha din ka bahigu.

“Will the Earth Be Destroyed?” (Web article)

Kpahimmi Baibul ni yeli shəli nızañ jəndi a suhupielli nyabu.

“What Is the Meaning of Life?” (Web article)

Do so daa təhiya ni o mali binsheyukam, amaa o daa ka suhupielli. Kpahimmi di ni kana shəm.

M Bəshigu Yi Pa Mali Anfaani

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 25 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo N-Chε Ka Zaya Biεyu Ni Wahala Ti Be Dunia Ni?

Ninsalnim' ni be shem, zaya bieyu yi ti niŋ, ti bo-hira, "Bo n tahili?" Ti suhu piſli pam, dama Bai-bul labsi bɔhigu ɳɔ vienyela!

1. Bo ka Sintani daa niŋ, ka tumbieri pili dunia ni?

Sintani n-nyε Fiyisira. O daa birigi Naawuni zali-gu. Sintani daa bɔri ni o deei ninsalnim' sulinsi. Dinzuγu o daa yɔhim Adam mini Hawa, ka bε pahi o zugu n birigi Naawuni zaligu. O daa ɳma la Hawa ɿiri. (Piligu 3:1-5) Sintani daa che ka Hawa tεhi ni Jεhova mɔŋ o (Hawa) la binsun. Sintani daa yeliya: 'ninsalinim' yi bi dɔli Naawuni nɔli, bε ni nya suhupielli m pahi.' Sintani daa yeli Hawa ni o (Hawa) ku kpi. ɿiri din nyε tuu-li m-bala. Dinzuγu Baibul bɔli Sintani "ɿirilana ni ɿiri zaa ba."—Jɔn 8:44, NWT.

2. Gbaabu dini ka Adam mini Hawa daa gbaai?

Jεhova daa niŋ Adam mini Hawa nirilim pam. O daa yeli ba ni bε ni tooi di tiwɔla din be Idεn zaa, naŋila zaya yini ko. (Piligu 2:15-17) Di zaa yɔli, bε daa gbaaya ni bε ni di tiwɔlli maa. Hawa "daa pili tia maa wala dibu." Di nyaanja, Adam gba daa "pili di dibu." (Piligu 3:6, NWT) Be daa zaysi Naawuni nɔli. Naawuni daa nam la Adam mini Hawa dede. Dinzuγu di daa bi niŋ tɔm ni bε tum

din tuhi. Amaa bε daa gbaaya ni bε ni zaysi Naawuni nɔli. Alahachi ka bε daa tum maa. Bε ni daa tum shem maa wuhiya ni bε zaysi Naawuni sulinsi. Bε je ni o wuhiri ba din tuhi, ni din bi tuhi. Bε gbaabu maa daa niŋ ba barina pam.—Piligu 3:16-19.

3. Adam mini Hawa gbaabu maa shihi ti wula?

Adam mini Hawa ni daa tum alahachi zuyu, bε daa lahi pa dede. Dina n che ka alahachi looi bε yaansi zaa. Baibul yeli Adam yela: 'Ninvugy uino alahachi tumbu zuyu n-daa che ka alahachi kpe dunia ɳɔ ni, ka alahachi maa tahi kum na, ka di che ka kum paari sokam.'—Romnima 5:12.

Yela balibu che ka ti diri wahala. Saha sheli, ti diri wahala ti gbaabu ni bi viɛli zuyu. Saha sheli gba, niriba gbaari gbaabu ka di che ka ti diri wahala. Barina ni tooi paai ti, ka di kuli nyela, ti ni be lugusheli maa m bi viela.—Karimmi Waazu-yihira 9:11.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi shəhira din wuhi ni pa Naawuni
n che ka zaya bieyu mini wahala be dunia.
Kpahimmi di ni be o shem, saha sheli ti ni
diri wahala.

Adam mini Hawa daa nyela dede, m be
Alizanda, dunia η ni. Amaa be daa dee
Sintani noli ka zaysi Jeshova noli

4. Ηun che ka ti diri wahala

Niriba pam təhiya ni dunia η be la Naawuni sulinsi ni. Be ni təhi shem maa nyela yelmanjli?

Lihimi VIDEO η.

Karimmi Jeemsi 1:13 ni 1 Jon 5:19, ka zahim bəhigu η:

- Naawuni n che ka zaya bieyu mini wahala paari ti?

**VIDEO: Ήuni Sulinsi Ni,
Ka Dunia Be? (1:24)**

5. Kpahimmi Sintani sulinsi ni mali barina shem

Lihimi VIDEO η.

Karimmi Piligu 3:1-6, ka zahim bəhisi η:

- 3iri bo ka Sintani daa ηma?—Lihimi kalinli 4 ni 5.
- Bo ka Sintani daa yeli, ni di wuhi ni Jeshova mən la ninsalinim' binsuma?
- Sintani fiila wuhiya ni di nyela talahi ni ninsalinim' be Jeshova Sulinsi ni, ka naanyi mali suhupielli?

**VIDEO: Bo Zuyu Ka Naawuni
Ti Səli Ka Wahala Beni?
—Di Yay' Sheli (3:07)**

Karimmi Waazuyihira 8:9, ka zahim bəhigu η:

- Dunia ni lahi ka Jeshova Sulinsi ni maa, wula ka di be?

6. Ti yi diri wahala, Jehova bayá beni

Ti yi diri wahala, Naawuni bayá beni? Kpahimmi Naa Dawuda mini tumo Pita ni daa sabi yelçya sheli.

Karimmi Yilli 31:7 ni 1 Pita 5:7, ka zahim böhigu ḥc:

- A ni pa banj ni Jehova bayá be ti ni, ti wahala dibu zaa puuni maa, a suhu ni, wula ka di be a?

A kpahimya?

Sintani n daa njma ziri tuuli m pa Jehova. O ziri maa daliri nyela, di sayim Jehova yuli. Amaa Jehova mali yurilim, ka g bub' adalchi. Dinzuju di ku yuui, Jehova ni yihi ninsalinim' wahala zaa bahi. Di saha maa, zaa ni banj o yelmanjli ni nye shem. Sokam ni banj ni o sulinsi n shiri nye din viela. Dunia zaa puuni, yelçya sheli din nye kpani n gari zaa nyela, Jehova yelmanjli yi polo.—Matiu 6:9,10.

7. Naawuni ni yihi ninsalinim' wahala zaa bahi

Karimmi Aizaia 65:17 ni Kahigibu 21:3, 4, ka zahim böhigu ḥc:

- Ti ni banj ni Jehova ni yihi ninsalinim' wahala ni bierim zaa bahi maa, bo zuju ka di maari suhi?

Jehova ni yihi alahachi, wahala, ni kum m-bahi. Di saha maa, ninsalinim' yen be la Alizanda, dunia ḥc ni, ka nye dede

NIRIBA YERA: "Wahala dibu nyela Naawuni nia zaŋ ti ti."

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHIM SHELI

Sintani, Adam, ni Hawa n chə ka zaya bieyu pili dunia puuni. Ti wahala dibu zaa puuni, Jəhova bayə be ti ni. Di ku yuui, o ni yihi di zaa bahi.

Lab' Kahigi

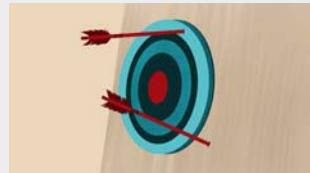
- 3iri bo ka Sintani daa ɳma Hawa?
- Adam mini Hawa ni daa tum shem maa shihi ti wula?
- Ti niŋ wula banj, ni ti wahala zaa puuni, Jəhova bayə be ti ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Kahigi wuhi so, ni pa Naawuni n chə ka zaya bieyu niŋda.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Karimmi ka nya Baibul ni kahigi alahachi gburri shem.

“What Is Sin?” (Web article)

Karimmi ka nya Sintani ni daa yeli yetçya sheli Iden puuni maa yela pahi.

“Why Does God Allow Suffering?” (The Watchtower, January 1, 2014)

Kpahimmi Baibul ni labsi bəhisini ɳč ka di maari suhu shem.

“Why Did the Holocaust Happen? Why Didn’t God Stop It?” (Web article)

Do so daa bəhimya ka banj din chə ka ti diri wahala. Lihimi vidio ɳč, ka nya o ni daa bəhim sheli

N Yi Pa Mali Səjda

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 26 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Wula Ka Yisa Kum Ni Toodi Ti Ti Tiliginsim?

Adam mini Hawa n-nye ninsalinim' bən nye tuuli. Be daa zaysi Naawuni nəli. Dina n chə ka alahachi, wahala ni kum be dunia ni.* Amaa tahima beni. Jəhova dəli o Bia Yisa zuyu, n yooi səli ti ti, ni ti tiligi mbusum ŋɔ ni. Baibul wuhiya ni Yisa daa zaŋ o nyevili pa talima, ni ti tiligi. Talima nyela binsheli din ni tooi zaŋ ti, ka fa nira bahi. Yisa nyevili daa ka galimi. Dina ka o daa zaŋ pa talima. (Karimmi Matiu 20:28.) Yisa daa mali səli ni o be dunia, hali ni saha din ka bahigu, amaa o daa zaŋ o nyevili pa talima. Di yooi səli ni Adam mini Hawa ni daa kən anfaani shənja maa zaa, kpe ti nuu ni. Yisa wuhigu mini o tuma daa wuhiya, ni o mini Jəhova yuri ti pam. Bəhimbu ŋɔ ni soŋ a, ka a banj Yisa kum anfaani ni galisi shəm n zaŋ ti a.

1. Yisa kum maa anfaani n-nye dini, n zaŋ ti ti zuŋɔ?

Ti ni nyə alahachinim' zuyu, ti niŋsim pam bi dəli Jəhova yubu. Amaa ti yi tum alahachi, səli beni ni ti mini Jəhova sunsuuni niŋ nyaxisim. Di səli nyela, ti suhi Jəhova, Yisa Masia yuli ni m bo taali che m-parj, ka lahi niŋ kam, ni ti di kpe lala

* Alahachi pa la zaŋ bieŋu tumbu kəŋko. Di yay' shəli nyela, Adam mini Hawa alahachi zuyu, be ni kuli dəŋti, zaŋabietali pun be la ti kəbli ni, ka ti mini Naawuni sunsuuni bi viela.

taali ni yaha. (1 Jən 2:1) Baibul yeliya: "Masia daa kpi ti daalahachi zuyu yim, ka di yela naai zaa, wontizora daa kpi la bən pa wontizɔribə zuyu, ni di chə ka bə paai Naawuni sani." —1 Pita 3:18, NWT.

2. Yisa kum maa anfaani nyela dini, n zaŋ ti ti səhabieyu?

Jəhova daa tahi Yisa dunia ni, ni o ti zaŋ o (Yisa) nyevili din ka galimi m pa talima, ka 'ŋunkam niŋ o (Yisa) yeda ti ku bahi yəli, amaa ka ni nya la nyevili din ka bahigu.' (Jən 3:16) Yisa talima zuyu, di ku yuui, Jəhova ni yih Adam tipawumli maa barina dunia ni. Di saha, ti yi niŋ Yisa talima maa yeda, di ni yooi səli, ka ti mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu, alizanda ni, dunia ŋɔ ni!—Aizaia 65:21-23.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi Yisa talima pabu daliri m-pahi. Ka kpahim ti ni yen di o talima pabu anfaani shem.

Adam daa nyela dede, ka zaysi Naawuni noli. Dinzuu ka ninsalinim' leei alahachinima, ka kpira

3. Yisa kum maa yihi ti alahachi mini kum ni

Lihimi **VIDEO** ፩, ka zahim böhigu din döl' li.

VIDEO: *Daliri Dini Zuyu Ka Yisa Daa Kpi?—Pirigibu 1* (2:01)

- Bo ka Adam daa kör, o ni zaysi Naawuni noli zuyu?

Karimmi Romnima 5:12, ka zahim böhigu ኃ:

- Adam alahachi maa barina n-nye dini n zaŋ ti a?

Karimmi Jən 3:16, ka zahim böhigu ኃ:

- Daliri dini zuyu ka Jəhova daa tim o Bia na dunia ni?

4. Yisa kum maa ni tooi niŋ sokam anfaani

Lihimi **VIDEO** ፩, ka zahim böhigu din döl' li.

VIDEO: *Daliri Dini Zuyu Ka Yisa Daa Kpi?—Pirigibu 2* (2:00)

- Di niŋ wula ka ninvuğu gaŋ' kum, yen tooi niŋ sokam anfaani?

Karimmi 1 Timoti 2:5,6, ka zahim böhigu ኃ:

- Adam daa nyela dede. O alahachi tumbu zuyu, alahachi mini kum looi la sokam. Yisa gba daa nyela dede. Malibu dini ka o kum maa daa mali, ka di ni tooi yeli ni o daa zaŋ o nyevili pa 'talima'?

Yisa daa nyela dede ka deei
Naawuni nɔli, ka di yooi sɔli, ni
ninsalnim' ti nyɛ dede, ka beni
hali ni saha din ka bahigu

5. Talima maa nyela Jəhova pini zaŋ ti a

Jəhova zonim' mi, ni talima maa, nyela pini zaŋ ti ba. **Karimmi Galešianima 2:20**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Bo ka tumo Pɔɔl yeli ka di wuhi ni talima maa nyela pini n zaŋ ti a?

Adam alahachi maa zuyu, kum paai o mini o yaansi zaa. Amaa Jəhova daa tahi o Bia na dunia, ni o ti zaŋ o nyevili m pa talima, ka a tooi nya nyevili din ka bahigu.

A yi karindi Baibul yaqa ɳɔ, təhimi di ni daa be Jəhova shəm, o Bia ni daa diri wahala saha shəli maa. Karimmi **Read Jən 19:1-7, 16-18**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Jəhova mini Yisa ni daa niŋ shəli n ti a maa, a suhu ni, wula ka di be a?

SO NI TOO I BOHI: "Wula ka ninvyu gaŋ' yen tooi kpi sokam zuyu?"

- A ni labsi wula?

TI NI BOHIM SHELI

Yisa kum maa zuyu Jeshova ni tooi che ti taali m pañ ti, ka ti ni tooi mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu.

Lab' Kahigi

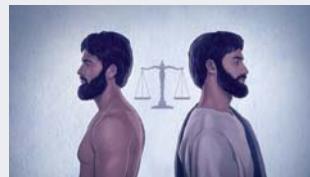
- Daliri dini zuyu ka Yisa daa kpi?
- Bo zugu ka di ni tooi yeli, ni Yisa nyevili din ka galimi la, ni tooi zañ pa talima?
- Yisa kum maa ni tooi ninj a anfaani wula?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bori Ni A Nin Sheli

- A yi suhuri Jeshova, pañimi o, o Bia talima maa zuyu.
- A Ni Bori Ni A Nin Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Kpahimmi din che ka Yisa nyevili din nye dede la nye talima.

"How Is Jesus' Sacrifice 'a Ransom for Many'?"
(Web article)

Kpahimmi di ni simdi ni ti nin shem ka tiligi.

"Jesus Saves—How?"
(Web article)

Nira yi tum alahachi din nye zaya kpeeni, Jeshova ni tooi che m-pañ o?

"Bible Questions Answered"
(The Watchtower, May 1, 2013)

Do so daa bohim Yisa talima pabu yela ka di tañi o biehigu. Kpahimmi di ni kana shem.

"I Am No Longer a Slave of Violence" (Web article)

A yi bori ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 27 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org/zuyu

Wuhimi Nintiyibo, Jehova Mini Yisa Ni Niñ A Anfaani Sheli Zugu

A zo yi ti a pini din viela, a suhu ni, wula ka di yen be a? Biñiq kani, a suhu ni paligi, a ni bori ni a wuhi o ni a nini tiyi li. Jehova mini Yisa ti ti pini din vieli n-gari zaa. Pini maa nyela dini? Bo ka ti yen niñ ka di wuhi nintiyibo?

1. Sɔli dini ka ti ni tooi wuhi ni ti nini tiyi Naawuni mini Yisa ni niñ sheli n ti ti maa?

Baibul yeliya, “**ṇjunkam niñ [Yisa] yeda**” ni tooi nya nyevili din ka bahigu. (Jn 3:16) Yeda *niñbu* nyela wula? Yeda *niñbu* pa nɔli ni kɔŋko, amaa di simdi ni ti tuuntumsa mini ti gbaabu wuhi ni ti mali yeda Yisa ni. (Jeemsi 2:17) Ti fiila mini ti tuuntumsa yi wuhi ni ti mali yeda, di ni kpaŋsi zotali ti mini Yisa ni o Ba, Jehova sunsuuni.
—Karimmi Jn 14:21.

2. Chuyu dini n yooi sɔli, ni ti wuhi Jehova mini Yisa ti nintiyibo?

Pɔi ka bieŋu neei ka Yisa kpi, o daa yeli o nyaandɔliba yun, be ni yen niñ shem n wuhi o kum maa nintiyibo. O daa zali chuyu gahindili. Dina

ka Baibul bɔli “Duuma Zaawuni Bindirigu.” Dina n-nye Yisa Kum Teebu chuyu. (1 Kɔrintinima 11:20) Yisa daa zali li, ni di che ka o tuumba, ni benkam ti yen leei Kristiennim’ teeri ni o daa zaŋ o nyevili pa talima be zugu. Dinzyu Yisa daa yeliya: “**Niñmiya dimbɔŋɔ n teemi n yela.**” (Luk 22:19) A yi chanj chuyu ɳɔ puhibu ni, di wuhiya ni a nini tiyi Jehova mini Yisa ni wuhi ti yurilim sheli maa.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi lahi dɔli so' shεŋa n
wuhi Jεhova mini Yisa, ni a nini tiyi be yurilim
din galisi maa. Kpahimmi din che ka Yisa Kum
Teebu Chuğu maa nyε nimmoo yεtçha.

3. Ti nintiyibo yiri polo ti tuma ni

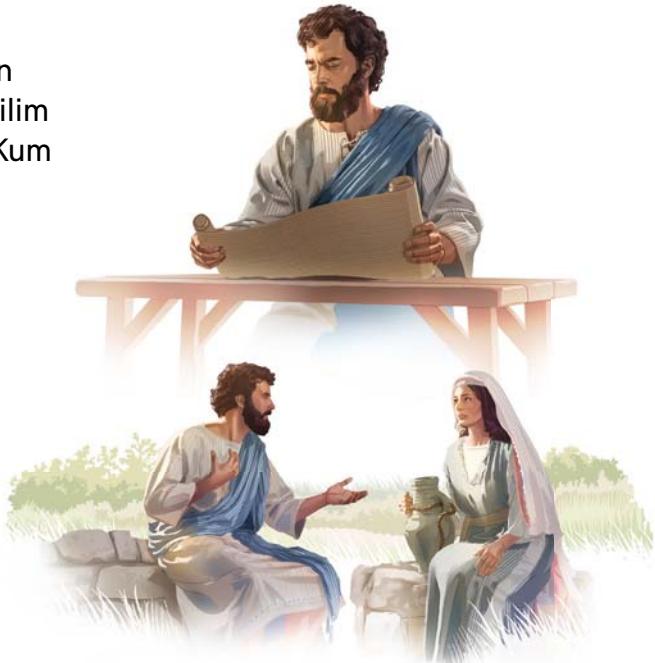
Kom yi yεn di a, ka so yihi a di ni, a yεn
tam la o yela? Bee a yεn bɔri la sɔya ni a
wuhi nintiyibo?

Di yi di pa Jεhova, ti di kani. Karimmi
1 Jɔn 4:8-10, ka zahim bɔhisı ḥɔ:

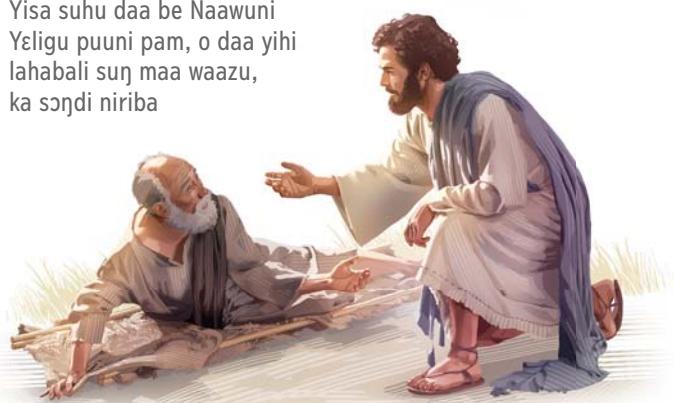
- Bo n wuhi ni Yisa talima maa nyela
pini gahindili?
- Jεhova mini Yisa ni niŋ sheli n ti a
maa, a suhu ni, wula ka di be a?

Bo ka ti yεn niŋ, ka di wuhi ni ti nini tiyi
Jεhova mini Yisa ni niŋ sheli n ti ti maa?
Karimmi 2 Kɔrintinima 5:15 ni 1 Jɔn 4:11;
5:3. A yi karim di zaya yino kam n naai,
zahimmi bɔhigu ḥɔ:

- Baibul yaylı maa ni wuhi shεm, bo ka
ti ni tooi niŋ n wuhi ti nintiyibo?

Yisa suhu daa be Naawuni
Yεligu puuni pam, o daa yihi
lahabali suŋ maa waazu,
ka sɔŋdi niriba

4. Dɔli Yisa naba

Ti ni tooi lahi wuhi nintiyibo, Yisa kɔtomsi dɔlibu ni.
Karimmi 1 Pita 2:21, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Baibul kpaŋsi ti, ni ti dɔli Yisa kɔtomsi vienyεla.
A yi lihi a biɛhigu ni, yεl' dini ni dini puuni, ka di
bɔri ni a niŋ lala?

5. Chami Yisa Kum Teebu Chuğu maa puhibu ni

VIDIO: Teemi Yisa Kum Yela
(1:41)

Boroboro mini wain maa kuli nyela ɳmahinli. Boroboro maa zani la Yisa niŋgbuŋ din nyę dede la zaani. Dina ka o daa zaŋ pa talima ti zugu. Wain maa gba zani la Yisa ȝim zaani

A yi bɔri ni a nya Duuma Zaawuni Bindirigu chugu din nyę tuuli ni daa puhi shem, **Karimmi Luk 22:14, 19, 20**, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Bo n daa niŋ Duuma Zaawuni Bindirigu maa dibu ni?
- Boroboro mini wain maa daa zaŋmi zali bo ni bo zaani?
—Lihimi kalinli 19 ni 20.

Yisa ni daa zali Duuma Zaawuni Bindirigu chugu, o nia daa nyela, di puhiri yim, yuuni kam, o kum maa dabsili yi ti paai. Dinzuŷu, yuuni kam, Jəhova Shehiranim' layindimi, n teeri Yisa kum yela kaman Yisa ni daa wuhi shem. A yi bɔri ni a nya chugu ɳɔ puhibu lahabali, **Lihimi VIDIO ɳɔ**. ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

- Yisa Kum Teebu Chuğu maa puhibu ni, bo ni bo n niŋda?

NIRIBA YERA: “Tiliginsim kul nyela a niŋ Yisa yeda.”

- Hankali bo ka a yen pii Jɔn 3:16 ni Jeemsi 2:17 puuni, ka zaŋ wuhi ni ka zaa n dii bala?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Ti yi niş Yisa yeda, ka chani o
Kum Teebu Chugu maa puhibu ni,
di wuhiya ni ti nini tıyi o ni niş shəli
n ti ti maa.

Lab' Kahigi

- Bo ka nira yen niş, ka di wuhi ni o niş Yisa yeda?
- Bo ka a bəri ni a niş, ka di wuhi ni a nini tıyi Jəhova mini Yisa ni niş shəli n ti a maa?
- Bo zugu ka Yisa Kum Teebu Chugu maa puhibu nyə nimmoo yətəxə?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Shəli

- Nişmi shili ka chanj Yisa Kum Teebu Chugu din kanna puhibu ni. Bəhimi ən səndi a ka a bə-hindi Baibul, ka o wuhi a di dabsili, ka a sabi li n sən luşu-shəli din yen che ka a bi tam.
- A Ni Bəri Ni A Niş Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

► 9:28

Bo ka Yisa kum kpansiri ti,
ni ti niş?

*Yisa Daa Zəj O Nyəvili
N Tibigi Jəhova*

Bəhimmi yeda nipbu ni nyə shəm m-pahi, ka kpahim ti ni yən tooi wuhi ti yeda shəm.

“Exercise Your Faith in Jehovah’s Promises”
(*The Watchtower*, October 2016)

Paya so daa bəhim Yisa kum yəla, ka di niş o anfaani. O lahabali be “I Feel Clean, Alive, and Whole,” puuni. Karimmi di yəla.

“The Bible Changes Lives”
(*The Watchtower*, August 1, 2011)

Yisa Kum Teebu Chugu maa puhibu ni, bən ənbirli boroboro ka nyuri wain maa bi galisi. Kpahimmi din tahili.

“Why Do Jehovah’s Witnesses Observe the Lord’s Supper Differently From the Way Other Religions Do?”
(Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim’ zaa din be
BƏHIMBU 28 puuni, skaanim’ kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo N-Lee Paari Ben Kpi?

A kɔŋ a ni yuri ninvugу so kum ni? A nira yi kpi, di mali biɛrim. Di yi pa sheli, a bɔhiya: ‘Nira yi kpi, bo m paari o? Ni nya o dahinsheli?’ Bɔhimbu ɳɔ, ni din paya puuni, kpahimmi Baibul ni labsi bɔhisi ɳɔ, ka di maari suhi shem.

1. Nira yi kpi, bo m-paari o?

Yisa yeliya, ni kum bemi ka nira gbihiya ka tam o mar’ yela. Nira ɳun gbihi lala bi mi din ninjda. Sɔli dini ka kum be ka gom? Nira yi kpi, o ku tooi wum biɛrim. Muqisigu sheli ku tooi paagi o. Bai-bul yeliya, ‘**Ben kpi lahi zi sheli yaha.**’—Karimmi Waazuyihira 9:5.

2. Nira yi ban yelmanjli zaŋ jendi kum, anfaani bo ka di yen niŋ o?

Niriba pam zɔri kpibu, ka lahi zɔri ben kpi. Amaa a yi ban Baibul ni buysi kum shem, a suhu ni maai. Yisa daa yeliya: “**Yelmanjli maa banbu ni che ka yi nya faako.**” (Jɔn 8:32, NWT) Adiini balibu yeliya ni nira yi kpi, binsheli yiri la o ni, n-ti be biehigu lugusheli, amaa Baibul bi wuhi lala. Yelmanjli maa nyela, nira yi kpi, o ku tooi lahi

wum biɛrim. Di ni lahi wuhi shem nyela, ben kpi ku tooi tum ti barina sheli, dama be lahi zi sheli yaha. Dinzuğu di bi simdi ni ti zɔri ben kpi, bee n suhiri Naawuni sɔŋsim zaŋ ti ba.

Ninvugу sheb’ yeliya ni be mini kpiimba diri fiila. Amaa kpiimba ku tooi di fiila. Bɔhimbu ɳɔ puuni, ti banja ni kpiimba “lahi zi sheli yaha.” Ninvugу sheb’ ben təhi ni be mini kpiimba diri fiila, be barina puuni, dama di ni tooi nyela be mini alizinnim’ n diri fiila maa. Alizinnim’ maa ni bɔri ni be yɔhim niriba zuju, be tayiri la biehigu, ka di che ka be njmani ben kpi maa. Dinzuğu ti yi ban yelmanjli zaŋ jendi kum, di ni gu ti ka che alizinnima. Jeshova yeliya ni ti miri ka ti buysi ni ti mini ben kpi di fiila, dama o mi ni ti mini alizinnim’ yi miri taba, di ni niŋ ti barina.—Karimmi Zaligu Teebu 18:10-12.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Baibul ni buysi kum shem, ka bɔhim Naawuni yurilim yela pahi, ka di kpansi a yeda. Kpahimmi shəhira din wuhi ni Naawuni bi ninди bən kpi alaka.

3. Kpahimmi kpiimba biəhigu ni shiri nyə shem

Dunia yili zaa, niriba yeri yela balibu n zaŋ jəndi din paari nira, o kum nyaanja. Biəhij kani, di zaa ku tooi nyə yelmaŋli.

- A fəŋ ni, bo ka niriba pam yera, n zaŋ jəndi din paari nira kum nyaanja?

A yi bɔri ni a baŋ Baibul wuhigu n zaŋ jəndi yelli ɳɔ, [Lihimi VIDEO ɳɔ](#).

Karimmi Waazuyihira 3:20, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Baibul yağlı ɳɔ ni wuhi shem, nira yi kpi, bo m-paari o?
- Ka daa nira yi kpi, binsheli yiri o ni n-ti be luyusheli?

Baibul yeli Yisa zo Lazaros kum yela. **Karimmi Jən 11:11-14**, ka kpahim Yisa ni daa buysi Lazaros kum shem, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Bo ka Yisa daa zaŋ kum m mayisi?
- Yisa ni buysi kum shem maa, di wuhiya ni kpiimba biəhigu be la wula?
- A yi lihi Baibul ni buysi kum shem maa, a təhiya ni hankali be di ni?

VIDEO: Nira Yi Kpi, Bo M Paari O?—Di Yay' Sheli (1:19)

4. Ti yi baŋ yelmanlı zaŋ jəndi kum, di ni yihi ti yela ni

Ti yi baŋ kum ni nyę sheli, ti bi yen zəri kpiimba. **Karimmi Waazuyihira 9:10**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Kpiimba ni tooi tum ti barina?

Ti yi sayi deei Baibul ni buysi kum shem, di ni gu ti ka che barina din dəli ɿiri wuhigu. Kotomsi nyela, ti bi yen zəri dabiem ni ben kpi ni tum ti barina. Ti mi bi yen suhiri Naawuni ni ti bo sɔnsim n ti ba. **Karimmi Aizaia 8:19** ni **Kahigibu 4:11**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Nira yi bɔri sɔya ni o nya sɔnsim kpiimba sani, a təhi ni, di be Jəhova wula?

5. Ti yi baŋ yelmanlı zaŋ jəndi kum, di maari suhu

Niriba pam ni g bub' təhi sheli nyela, nira yi tum tumbieri ka kpi, o yen nya la o tumbieri maa tibili darigibu. Amaa lahabali sun maa nyela, Baibul wuhiya ni nira yi kpi, wahala bi paari o, hali di yi nyela o tum la tumbieri gba. Yelmanlı ɳɔ baŋbu maari suhu. **Karimmi Romnima 6:7**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Ti ni karim Baibul yaya sheli maa wuhiya ni nira yi kpi Naawuni bi lahi g bub' o taali. Dinzuxu, a təhiya ni nira yi kpi, Naawuni yen bɔri la sɔya ni o darigi o tibili o ni daa tum tumbieri shənja zuyu?

Ti yi bandi Jəhova m pahira, di ni kpaŋsi ti yeda ni o pa la ɳun ni sayi niŋ niriba alaka be kum nyaanja. **Karimmi Zaligu Teebu 32:4** ni **1 Jən 4:8**, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- Ti ni karim Baibul yaya shənja maa buysi Naawuni halli ni vieli shem. A təhi ni Wuni ɳɔ ni sayi niŋ niriba alaka be kum nyaanja?
- A ni kana ti baŋ Baibul wuhigu zaŋ jəndi kum ni nyę shem maa, di maagi o suhu? Bo zuyu?

NIRIBA YERA: "N suhu bi ɿiya, dama n bi mi din yen paai ma, n kum nyaanja."

- Baibul yaya dini ka a ni tooi zaŋ maagi o suhu?

TI NI BƏHİM SHELİ

Nira yi kpi, o lahi ka luxusheli. Wahala bi paari kpiimba, bə mii ku tooi tum ti barina sheli.

Lab' Kahigi

- Nira yi kpi, bo m-paari o?
- Nira yi banj yelmanjli zañ jəndi kum, anfaani bo ka di yen niñ o?
- Bo zuñu ka yelmanjli banjbu zañ jəndi kum maari suhu?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niñ Sheli

- Bəhimbu ñə puuni, Baibul yaylı balibu wuhi kum ni nyə shəm. Gbaami di zaya yini n niñ a zuñu ni, ka zañ li wuhi so.
- A Ni Bəri Ni A Niñ Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

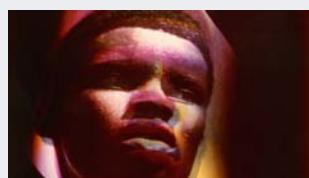
Baibul shiri wuhiya ni nira yi kpi, binsheli yiri o ni, n-ti be luxusheli?

“What Is the Soul?”
(Web article)

Naawuni shiri ninjdi ninvuyu bieri azaaba buyim ni? Vihimi ka nya.

**Naawuni Niñdi Niriba
Azaaba Buym Ni?**

Daliri sheli beni ni ti zəri kpiimba?

**Spirits of the Dead
—Can They Help You or Harm You? Do They Really Exist?**
(brochure)

Do so daa bəhim Baibul, ka banj kum ni shiri nyə shəm ka di maagi o suhu pam. Kpahimmi di yəla.

**“I Was Impressed by the
Bible’s Clear, Logical
Answers”** (*The Watchtower*,
February 1, 2015)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 29 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

A Ni Yuri Sheb' Maa Ni Toot Nya Nyevili Yaha!

Kum mali bierim ni suhusayingu pam. Dinzuğu ka Baibul yeli ni kum nyela ti dim. (1 Kointinima 15:26) Böhimbu 27 puuni, ti böhimya ni Jéhova ni nyaq ti dim njo. Amaa bo n yen paai ben pun kpi? Böhimbu njo ni, ti ni nya Jéhova alikauli n zaq jendi ben kpi—o ni neei niriba pam kum ni, ka be labna n-ti be dunia ni, hali ni saha din ka bahigu! Di ni tooi niq lala? Be yi neei, ya ka be yen be, zuusaa bee tingban' njo ni?

1. Jéhova nia nyela dini n zaq jendi ban kpi?

Jéhova suhu kul yemi, ni o neei ben kpi ka be labna ti be nyevili ni. Ayuba daa mali yeda pam, dinzuğu o daa mali dihi tabli ni o yi kpi, Naawuni ku tam o yela. O daa yeli Naawuni: “**A ni ti bɔli ma, ka n sayi [Gballi ni].**”—Karimmi Ayuba 14: 13-15.

2. Ti niq wula baq, ni ben kpi ni neei kum ni?

Yisa ni daa be dunia ni, Naawuni daa ti o kum neebu yiko. Yisa daa neei yuma 12 bipuyimbila, ni pakoli so gba bidibiga kum ni. (Maak 5:41, 42; Luk 7:12-15) Di nyaanja, Yisa zo Lazaros, daa kpiya. Lazaros ni daa kpi ka be sɔy়ি o, di daa niq dabsa anahi, amaa ka Yisa neegi o kum ni. Yisa

daa suhi Naawuni, n njmaligi kpa Lazaros siligi polo, ka yeli: “Lazaros, yimina!” ka “**Lazaros ḥun daa kpi maa shiri yina**” (J̄n 11:43, 44) Biéchin kani, Lazaros danj, ni o zonim’ suhuri daa paligiyam!

3. Tahima dini m beni, n zaq chanj ti yurinim’ ben kpi polo?

Baibul yeliya: “**niriba ni neei kum ni.**” (Tuma 24: 15, NWT) Yisa ni daa neei ninvugu sheb’ kum ni, daa bi chanj zuusaa. (J̄n 3:13) O daa neei ba na dunia njo ni, ka di niq ba suhupielli pam. Lala ka Yisa ti yen neei niriba pam kum ni, ka be ti be nyevili ni, hali ni saha din ka bahigu, alizanda ni, dunia njo ni. Yisa daa yeliya, “Naawuni ni mi sheba yela maa zaa”—ni ti neei kum ni.—J̄n 5: 28, 29, NWT.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi shəhira Baibul puuni, din wuhi ni kpiimba ni neei şəhabiyə. Ka nya kum neebu tahima ni yən tooi kpaŋsi a, ka maagi a suhu şəm.

4. Yisa ti shəhira n wuhi ni o ni tooi neei bən kpi kum ni

Kpahimmi Yisa ni daa niq shəli n-ti o zo Lazaros.

Karimmi Jən 11:14, 38-44, ka zahim bəhisi nə:

- Ti niq wula baŋ ni Lazaros daa shiri kpi mi?
—Lihimi kalinli 39.
- Di yi nyəla Lazaros daa chan la zugusaa, a təhiya ni Yisa naan labsi o na dunia nə ni?

Lihimi **VIDIO** nə.

VIDIO: Yisa Neei Lazaros Kum Ni (1:16)

5. Niriba pam ni ti neei kum ni!

Karimmi Yilli 37:29, ka zahim bəhigu nə:

- Ya ka niriba pam bən yən neei kum ni maa ti yən be?

Pa bən jəm Jəhova kəŋko ka Yisa ti yən neei, o ni neei shəba gba m-pahi. **Karimmi Tuma 24:15**, ka zahim bəhigu nə:

- Əjuni ka a lihiri səli pam ni a ti nya, kum neebu ni?

Tehimi yelli ɳɔ zuyu: Di bi niŋ tɔm
ni niri neegi o bia gom ni, lala ka
Yisa ni tooi neei bən kpi

6. Kum neebu ni tooi ti a suhumaabo, ni tahima

Jairus bipuximbila lababali be Baibul puuni. Ben kɔŋ bε ni yuri
shɛba nyari suhumaabo ni kpaŋsibu di karimbu ni. **Karimmi di
yɛla Luk 8:40-42, 49-56 puuni.**

Yisa ni daa yen neei Jairus bipuximbila maa kum ni, O daa yeli la
bia maa ba: “Di chɛ ka a suhu zjhira, kul niŋmi la yeda.” (Lihimi
kalinli 50.) Sɔli dini ka kum neebu tahima ni tooi sɔŋ a . . .

- a yi kɔŋ a yura?
- barina din ni tooi di nyevili yi paagi a?

Lihimi **VIDEO** ɳɔ, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

- Di niŋ wula ka kum neebu tahima kpaŋsi Fɛlisiti laamba,
ka maai bε suhuri?

VIDEO: *Kum Neebu Tahima Tiri
Suhukpeeni—Sɔli Dini Zugu?*
(3:21)

NIRIBA YERA: “Kum neebu ɳuna, ka dunia ɳɔ yela m-bala.”

- Bo ka nyin' tɛhi?
- Shɛhira dini ka a ni pii Baibul puuni, n zaŋ wuhi, ni niriba pam ni neei kum ni,
dunia ɳɔ ni?

TI NI BƏHİM SHELİ

Baibul yəliya ni niriba pam ni neei kum ni. Jəhova bəri ni bə labna nyəvili ni. O niş Yisa yiko ni o neei ba.

Lab' Kahigi

- Bo n wuhi ni Jəhova mini Yisa suhu kul ye la bən kpi neebu?
- Ya ka niriba pam bən ti yən neei maa yən ʒini—zuxusaa bee dunia nəç ni? Bo zuyu ka a yeli lala?
- Bo n che ka a ti yəda, ni a ni yuri shəb' la ni labna nyəvili ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niş Shəli

- Nira yi kən o yura ka be bierim ni, piimi saha din simdi, ka zañ a ni bəhim kum neebu tahima shəli yəla maa m maagi o suhu.
- A Ni Bəri Ni A Niş Shəli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M-PAHI

A yi kən a yuri kum ni, kpahimmi a ni yən tooi dəli so' şerja, ka a bierim baligi.

"Help for Those Who Grieve"
(Awake! No. 3 2018)

Nira yi kən o yura ka be bierim ni, Baibul ni tooi sən o?

A Yura Yi Kpi

Sənəsim dini m-beni, n zañ ti bihi bən kən bə yurinima?

Yisa Talima Pabu

Sokam n yən neei kum ni ka chan zugusaa? Banim' n bi yən neei kum ni?

"What Is the Resurrection?"
(Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 30 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Naawuni Nam Nyela Wula?

Naawuni Nam lahabali n-nye din nyé kpani Bai-bul puuni. Jéhova ni zaŋ Nam ḥo, m mali dunia ka di ti be o ni daa pun bɔri ni di be shem la. Wula n-lee nyé Nam maa? Shehira bo n wuhi ni Nam maa tumdi zuŋo? Tuma bo ka di pun tum? Tuma bo ka di yen tum sɔhabieyu? Bɔhimbu ḥo, bɔhimbu 32 ni 33, ni kahigi yela ḥo.

1. Bo n-lee nyé Naawuni Nam, ka ḥuni n-lee nyé di Naa?

Jéhova n zali Nam maa. Yisa Masia n-nye di Naa. O nam ʒishee be la zuγusaa. (Matiu 4:17; Jɔn 18:36) Baibul yeliya: ‘Yisa ni di Nam . . . hali ni saha din ka bahigu.’ (Luk 1:32, 33) Niriba dunia yili zaa yen be la Yisa sulinsi ni.

2. Banim' n-yen pahi Yisa zuγu n di nam?

Ninvuγu sheb' ni pahi Yisa zuγu n di nam. Baibul yeli be yela: Niriba bən yi “dɔyim kam, ni zuliya balibu kam, ni niriba balibu kam ni na, ni ti di nam n su dunia fukumsi.” (Kahigibu 5:9, 10, NWT) Niriba ala n yen pahi Yisa zuγu ka be di nam? Yisa ni daa kana dunia saha sheli hali ti paai zuŋo, niriba bən leei o Nyaandɔliba galisiya, amaa niriba 144,000 n yen pahi o zuγusaa.

(Karimmi Kahigibu 14:1-4.) Kristiennim' bən yen kpalim dunia ḥo ni, yen nyela Nam maa bihi. —Yilli 37:29.

3. Bo n-lee chε ka Naawuni Nam mali bukaata pam n gari ninsal' nama zaa?

Dunia ḥo nanim' tooi kparndi be marja, ni be tum din viela, amaa saha ni saha, yiko maa kani, bee ka di bi yuui, ka nam maa kpe ninvuyu so ḥun ka təhi suma nuu ni. Naawuni Nam maa din pa lala. Di ku yi Yisa ḥun nyé Di Naa maa nuu ni, n-ti kpe so dabam nuu ni. Naawuni “zali nam din ku wu-rim.” (Daniel 2:44, NWT) Yisa yen su la ninsalinim' zaa dunia puuni, o mi bi yen gaŋ so. O yuri niriba, n ninди nirilim ka gburub' adalchi. O ni dɔlisi ninsalinima, ka be gba ti gburub' taba lala. —Karimmi Aizaia 11:9.

VIHIMI YΕLA PAHI

Kpahimmi din chε ka Naawuni Nam mali bukaata pam n-gari ninsal' nam kam.

4. Nam din mali yiko pam, ni su dunia yili zaa fukumsi

Kurumbuni ha ti paai zuŋč, naa n kani m mali yiko din ni gbub' niriba kaman Yisa Masia.

Karimmi Matiu 28:18, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Bo n-lee wɔligi Yisa yiko ka chε dunia yili nanim' dini?

Dunia yili nanim' su la dunia bɔba ni yaya.
Naawuni Nam maa sulinsi tariga nyela dini?

Karimmi Daniel 7:14, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Naawuni Nam "ku wurim." Bo zuyu ka ɳɔ nyε lahabali sun?
- Di ni su niriba dunia yili zaa. Bo zuyu ka ɳɔ gba nyε lahabali sun?

5. Di nyεla talahi ni bε yihι dunia yili nama bahi, ka Naawuni Nam zani

Bo zuyu ka di nyε talahi, ni Naawuni Nam dee ninsalinim' sulinsi dunia nanim' nuu ni? **Lihimi VIDIO ɳɔ**, ka zahim bɔhigu din dɔ'l' li.

VIDIO: Bo N-Lee Nyε Naawuni Nam?—Di Yay' Sheli (1:41)

- Ninsalinim' nam dibu bahindi la wula?

Karimmi Waazuyihira 8:9, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- A tεhiya ni di simdi ni Naawuni Nam dee ninsalinim' sulinsi, dunia yili nanim' nuu ni? Bo zuyu?

Jehova pii dəbba mini payaba balibu,
ni bə pahi Yisa zuyu n di nam

6. Bən gbub' Naawuni Nam fukumsi mi ninsalinim' biəhigu yəla

Yisa daa ʒini dunia ni. Dinzuju, o yen nyəla Naa ʃun mi ti yəlmuysira yəla, ka ni 'zo ti nambəyu.' (Hiburunima 4:15) Jehova pii niriba 144,000 bən gbubi yəlmaŋli, ni bə pahi Yisa zuyu n di nam. Be yi la "dəyim kam, ni zuliya balibu kam, ni niriba balibu kam puuni."—Kahigibu 5:9, NWT.

- A ni kana ti baŋ ni Yisa mini bən yen pahi o zuyu, mi ninsalinim' biəhigu yəla maa, di maari a suhu? Bo zuyu?

7. Naawuni Nam zaligu mali bukaata pam n-gari ninsalnim' zaligu

Nam kam zaani la zaligu balibu, ni di gu di tiŋ bihi, ka ninj ba anfaani. Naawuni Nam gba mali zaligu balibu. Di simdi ni Nam maa bihi dəli li. **Karimmi 1 Kɔrintinima 6:9-11**, ka zahim bəhisi ɻɔ:

- Sokam yi dəli Naawuni zaligu, a təhiya ni wula ka dunia yen be?*
- Jəhova lihiri səli, ni o Nam maa bihi dəli Nam maa zaligu. A təhiya ni di mali han-kali? Bo zuyu?
- Shehira dini n wuhi ni bən bi dəli Naawuni zaligu ni tooi taxi biəhigu, n kana ti dəli li?
—Lihimi kalinli 11.

* Pirigibu 3 puuni, ti ni zahim Naawuni zaligu maa shəŋa.

Nanim' zaani zaligu ni di səŋ ka gu tiŋ bihi, amaa Naawuni Nam zaligu mali bukaata pam n-gari ninsal' nam zaligu

SO NI TOO! BOHI: "Bo n-lee nyə Naawuni Nam?"

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHİM SHELI

Naawuni Nam nyela Nam din be zuygusaa. Di ni su niriba dunia yili zaa.

Lab' Kahigi

- Banim' n gububi Naawuni Nam fukumsi?
- Bo zuyu ka Naawuni Nam mali bukaata n-gari ninsalnim' nama zaa?
- Jəhova lihari səli ni Nam maa bihi dəli Nam maa zaligu. Zaligu maa shənə nyela dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- Karimmi Yisa nam dibu yəla Aizaia 11:1-10, ka nya di ni wəlgi ka chə ninsalinim' nam dibu shəm.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Yisa daa yeli Nam maa ni be lugushəli yəla. Kpahimmi di ni nye shəm.

"Is the Kingdom of God in Your Heart?" (Web article)

Jəhova Shehiranim' zan Naawuni Nam zaligu nimmoo n-gari ninsal' dini. Wula zuyu?

Ti Za La Naawuni Nam Nyaanja

Jəhova pii niriba 144,000 ni be pahi Yisa zuyu n di nam. Baibul yeli be yəla. Kpahimmi di ni nye shəm.

"Who Go to Heaven?" (Web article)

Bo ka pəya so daa kpahim saha shəli o ni daa be sarika, ka di wuhi o ni Naawuni kənjkən ni tooi chə ka adalchi kana dunia ni?

"How I Found the Answer to Injustice"
(Awake!, November 2011)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 31 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Naawuni Nam Be Tuma Ni!

Yuuni 1914 ka Naawuni daa zali Nam maa zuysaa. Dunia yiysisibу saha gba piligu m-bala. Ti niј wula baŋ? Kpahimmi di shəhira, Baibul anabtali yetçya puuni, n-ti pahi yel' shənja din ninja, ni niriba ni be biɛhigu shəli, yuuni 1914 zaŋ kanna.

1. Baibul puuni, bo ka anabtali yetçya wuhi?

Baibul puuni, anabi Daniel sabbu wuhiya, ni Naawuni Nam ni pili “**saha ayopɔin**” naabu ni. (Daniel 4:16, 17, NWT) Yuma kɔbsi nyaanja, Yisa daa buyisi saha ŋo la “**saha din zaŋ ti zuliya bən pa Naawuni niriba.**” Ka yeli, ni di na bi naai. (Luk 21:24, NWT) Ti ni yen zahim shəhira shənja maa wuhiya, ni saha ayopɔin maa daa naai la yuuni 1914.

2. Yuuni 1914 zaŋ kanna, yela bo n niŋda? Ka niriba biɛhigu be wula?

Yisa nyaandɔliba daa bɔhi o: ‘Bo n ti yen nye a kandina, ni dunia yiysisibу saha shəhira?’ (Matiu 24:3) Yisa ni daa labsi ba, o daa kali shəhira balibу din yen wuhi ni o pili nam dibu Naawuni Nam ni, zuysaa. Di shənja nyela tɔbu tuhibu,

bindirigu kalinsi, ni tingban’ dambu. (Karimmi Matiu 24:7.) Baibul yeliya, “**dunia yiysisibу saha,**” niriba biɛhigu ni che ka “**wahala ni nandahima**” ti beni. (2 Timoti 3:1-5, NWT) Yuuni 1914 zaŋ kanna ka shəhira ŋo daa yi polo.

3. Bo zuyu ka biɛhigu niј tɔm, Naawuni Nam piligu ni n zaŋ kanna?

Yisa ni daa leei Naa, Naawuni Nam ni, di bi yuui ka tɔbu lu o mini Sintani, ni malaika bieri sunsuuni. Sintani daa kɔŋ nasara. Baibul yeliya, “**bən daa zaŋ o luhi na dunia ni, ka zaŋ malaikanim’ bən dɔli o gba luhi na, m-pahi o zuyu.**” (Kahigibu 12:9, 10, 12, NWT) Sintani mi, ni sayiŋu ni paagi o, dinzuŋu o suhu yiysisiya pam. Dinzuŋu ka o tumdi tuma din che ka wahala mini bierim paari niriba, dunia yili zaa. Di ka lahažibsi, biɛhigu ni niј tɔm dunia ni maa! Naawuni Nam ni mali yela ŋo zaa.

Zahimmi shəhira din wuhi ni Naawuni Nam maa daa pili la yuuni 1914, ka kpahim di ni simdi ni ti niŋ shəli.

4. Saha laasabu malibu din dəli Baibul anabtali yətçya, wuhiya ni Naawuni Nam daa pili la yuuni 1914

Lihimi VIDEO ን.

VIDEO: Naawuni Nam Daa Pili Tuma Yuuni 1914 (5:02)

Kurumbuni Babilon Naa, Nebukadneza daa zahin zahinli. Zahinli maa ni, Naawuni daa wuhi o yel' shəja din ti yen niŋ. Zahinli maa mini anab' Daniel ni kahigi li shəm, be Baibul puuni. Di wuhiya ni zahinli maa zaŋmi jəndi Nebukadneza nam mini Naawuni Nam.

—**Karimmi Daniel 4:17.***

Karimmi Daniel 4:20-26. Lihimi anfooni din buysiri zahinli maa ka labsi bħisi ነ:

- (A) Nebukadneza zahinli maa puuni, bo ka o daa nya?—Lihimi kalinli 20 ni 21.
- (B) Bo n ti yen paai tia maa?
—Lihimi kalinli 23.
- (C) Bo n ti yen niŋ "saha ayopčin" maa naabu ni?—Lihimi kalinli 26.

* Bəhimbu ነ puuni, lihimi Bəhimmi Pam M-Pahi yaḡli yela din pahi ata mini anahi.

Anabtali yətçya ነ tuuli palib . . .

- (D) ላuni yela ka tia maa wuhi?
—Lihimi kalinli 22.
- (E) Di niŋ wula ka o nam ḥmaai?
—**Karimmi Daniel 4:29-33.**
- (F) Bo n daa paai Nebukadneza, "saha ayopčin" maa naabu ni?
—**Karimmi Daniel 4:34-36.**

Anabtali yətçya ነ palibu din pahi ayi . . .

- (G) Di niŋ wula ka o nam dibu ḥmaai?
Shehira bo n wuhi ni Yisa ni daa be dunia saha shəli, Nam maa daa na kul bi labi Naa maa nuu ni?
—**Karimmi Luk 21:24.**
- (H) Saha dini, ni luġu dini, ka Nam maa daa labi Naa maa nuu ni?

Wula n-nye saha ayopčin maa wayilim?

Baibul sənđi ti ka ti bandi di yaya shəja għunni. Kōtomsi m-bərja, Baibul puuni, Kahigibu buku yəliya, ni saha ata, ni pirigili nyela dabsa 1,260. (Kahigibu 12:6, 14) Saha ayopčin nyela saha ata ni pirigili zjii buyi, dabsa 2,520 m-bal. Saha ni saha, Baibul yi ti yeli dabsili, di nyela yuuni. (Ezekiel 4:6) Lala n-nye li n zaq charj Daniel buku ni yeli saha ayopčin shəli yela maa polo. Dinzuġu, saha ayopčin maa nyela yuma 2,520.

Tia Maa Yela Ni Zaŋ Jəndi Naawuni Nam Shəm

ANABTALI YETÇYA MAA (Daniel 4:20-36)

(A) Tia titali

 Nam dibu

(B) “ʃmami tia maa luhi,”
ka che ka “saha ayopçin” gari

 Nam dibu ʃmaaya

(C) “A nam ni labi
a nuu ni”

 Nam dibu lahi piliya

DI TUULI PALIBU

(D) Nebukadneza,
Babilon Naa

(E) Yuuni 606 D.Y., Nebukadneza kɔŋ
o hankali. Dinzuyu, nam dibu yi o nuu ni,
yuma ayopçin

(F) Nebukadneza hankali labna,
ka o lahi pili nam dibu

DI PALIBU DIN PAHI AYI

(F) Israeł nanim' bən daa di
nam Naawuni yuli ni

607 D.Y. → Yuma 2,520 →

(G) Jerusalem wurimya, ka nam
dibu yi Israeł nanim' nuu ni, hali ka
yuma 2,520 gari

1914 Y.N.

(Y) Yisa pili Nam dibu
Naawuni Nam ni, zuγusaa

VIDIO: Dunia Tayiya, Yuuni 1914 N Zaŋ Kanna (1:10)

5. Dunia tayiya, yuuni 1914 zaŋ kanna

Lihimi VIDIO ኃር.

Yisa daa kali shəhira din ti yen be dunia ni, o yi pili Nam dibu. **Karimmi Luk 21:9-11**, ka zahim bəhigu ኃር:

- Shəhira ኃር puuni, din sani yəla ka a wum, bee ka a nya?

Tumo Pɔɔl daa kahigi ninsalinim' biehigu ni ti yen be shəm, dunia yiğisibu saha. **Karimmi 2 Timoti 3:1-5**, ka zahim bəhigu ኃር:

- Halli balibu ኃር puuni, dini ka a kpahim niriba sani zuñç?

A yi nya lahabali din ni tiligi
niriba, bo ka a yen niŋ?

6. Ti yi baŋ ni Naawuni Nam tumdi tuma, di simdi ni ti baŋ bebu

Karimmi Matiu 24:3, 14, ka zahim böhisi ḥɔ:

- Bukaata tuun' dini n tumdi zuŋč, ka di wuhi ni Naawuni Nam tumdi tuma?
- Söli dini ka a yen tooi sɔŋ tuma ḥɔ?

Naawuni Nam be tuma ni pumpɔŋč, di ku yuui di ni deei dunia sulinsi. **Karimmi Hiburunima 10:24, 25**, ka zahim böhigu ḥɔ:

- 'Ti ni nya ka dabsili maa mirina maa,' bo n simdi ni ti zaŋa yino kam niŋda?

SO NI TOO I BOHI: "Bo zuŋu ka 1914 yela kul be Jəhova Shəhiranim' nəli ni?"

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHİM SHELİ

Baibul anabtali yətçya, dabsa laasabu malibu din dəli Baibul anabtali yətçya, ni yə'l' shənə din niñdi dunia ni, wuhiya ni Naawuni Nam tumdi tuma. Ti yi dihi tablı, ni di shiri be lala, di simdi ni di yi polo ti waazu yihibu ni, ni laçingu chandi ni.

Lab' Kahigi

- Bo n daa niñ saha ayopçin maa naabu ni?
- Shəhira bo ka a nya, ka niñ yeda ni yuuni 1914 ka Yısa pili nam dibu, Naawuni Nam ni?
- Bo ka a yən niñ, ka di wuhi ni a dihi tablı ni Naawuni Nam maa tumdi tuma pumpçəŋ?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niñ Sheli

- Timi tooni, ka tooi pahi laçingu maa zuyu, n yihi lahabali suñ maa waazu.
- A Ni Bəri Ni A Niñ Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Kurumbuni lahabali bañdiba, ni bən pahi, yəli təyisim shənə din niñ dunia ni, yuuni 1914 zañ kanna.

"When Morals Declined Dramatically"
(*Awake!*, April 2007)

Karimmi ka nya anabtali yətçya din be Matiu 24:14, ni təyi do so biçigu shəm.

"I Loved Baseball More Than Anything!" (*The Watchtower* No. 3 2017)

Shəhira bo n wuhi ni anabtali yətçya din be Daniel zuyu 4 zañmi jendi Naawuni Nam?

"When Did God's Kingdom Begin Ruling? (Part 1)"
(*The Watchtower*, October 1, 2014)

Shəhira bo n wuhi ni "saha ayopçin" din be Daniel zuyu 4 maa daa naai la yuuni 1914?

"When Did God's Kingdom Begin Ruling? (Part 2)"
(*The Watchtower*, November 1, 2014)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 32 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Nam Maa Ni Yen Mali Yela Shem

Naawuni Nam pun be tuma ni. Di ku yuui, di ni chə ka yela tayı dunia ni. Di ni chə ka dunia pali ni binsuma. Chə ka ti zahim di yela.

1. Bo ka Naawuni Nam yen niŋ, ka di chə ka suhudoo mini adalchi labna dunia ni?

Amagedən təbu ni, Yisa, Naawuni Nam maa Naa, ni sayim ninvugu bieri, ka yihi ninsalnim' nama zaa bahi. (Kahigibu 16:14, 16) Baibul yəliya: “di ku yuui, ka ninvugu bieri vuui.” (Yilli 37:10) Amagedən nyaanja, anabitali yətəxa ɳə ni pali. Yisa nam dibu puuni, o ni chə ka dunia pali ni suhudoo mini adalchi.—Karimmi Aizaia 11:4.

2. Naawuni yubu yi ti niŋ dunia ni, wula ka biehigu yen be?

Naawuni Nam maa tuma zuyx, “wuntizəriba ni su tiŋban’ ɳə, ka be di ni hali ni saha din ka bahigu.” (Yilli 37:29, NWT) Təhimi di ni yen viel shəm, wuntizəriba kəŋko yi ti be dunia ni. Di saha, niriba zaa yen yuri la Jəhova, ka yuri taba! Doro ku lahi beni, ka sokam ni beni, hali ni saha di ka bahigu.

3. Anfaani bo ka Naawuni Nam yen niŋ ninsalnima, di yi kpihim ninvugu bieri n-naai?

Yisa yi kpihim ninvugu bieri n-naai, o ni be Nam ni, yuma 1,000. Yuma tuhuli maa saha, Yisa mini niriba 144,000 bən yen pahi o zugu ka bə di Nam maa, ni səŋ ninsalnima, hali ka ninsalnim' ti niŋ dede, ka alahachi yi be kəbli ni. Yuma tuhuli maa ti yen kana di tariga, dunia ni leei alizanda. Di saha maa, niriba zaa ni nya suhupiellli pam, dama bə dəli Jəhova zaligu, ka nyari di anfaani. Di saha, Yisa ni labsi Nam maa n-niŋ o Ba Jəhova nuu ni. “Jəhova yuli ni tibigi zaa” dama shəhira yi polo ni Jəhova nyəla Na’ suŋ, ɳun zaya be o ni su sheba ni. (Matiu 6:9, 10, NWT) Di saha maa, Jəhova ni kpihim Sintani, malaika bieri, ni ninsalnim' zaa bən zaysi Jəhova sulinsi. (Kahigibu 20:7-10) Di saha, Naawuni Nam mali biehigu naai, dunia ni. Biehigu suŋ ɳə ni kpəlim, hali ni saha din ka bahigu.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi shəhira din wuhi ni Naawuni ni zaŋ o Nam maa m pali alikauli kam din be Baibul puuni.

4. Naawuni Nam ni yihi ninsal' nama bahi

"Ninsalnim' zaŋ bε yaa n nahim bε taba." (Waazuyihira 8:9, NWT) Jəhova Nam maa ni mali yelli ŋɔ, ka chε ka bε ni nahim shəba maa nya faako.

Karimmi Daniel 2:44 ni 2 Tesalonaikanima 1:6-8, ka zahim bəhisi ŋɔ:

- Bo ka Jəhova mini o Bia Yisa yεn niŋ dunia nama, ni bεn za nama maa nyaanga?
- A ni kana ti baŋ Jəhova mini Yisa shəm maa, shəhira bo n wuhi a, ni bε tuma zaa ni mali adalchi?

VIDIO: Yisa Daa Wuhi
Naawuni Nam Ni Yεn Mali
Yela Shəm (1:13)

5. Yisa Nam Dibu n yεn mali ti bukaata

Yisa Nam Dibu Naawuni Nam ni, ni niŋ Nam maa bihi anfaani pam dunia ni. **Lihimi VIDIO ŋɔ** ka kpahim shəhira din wuhi ni Yisa bɔri ni o sɔŋ niriba. Kpahimmi shəhira din wuhi ni Naawuni pun zaŋ di yiko n ti o.

Yisa ni daa be dunia ni, o tuma daa wuhi Naawuni Nam ni ti yεn niŋ ninsalnim' anfaani shəm. Anfaani maa sheŋa n sabi sɔŋ gburri ŋɔ. Di puuni dini ka a lihiri sɔli pam, ni di niŋ? **Karimmi Baibul yaya din yεri anfaani maa yela.**

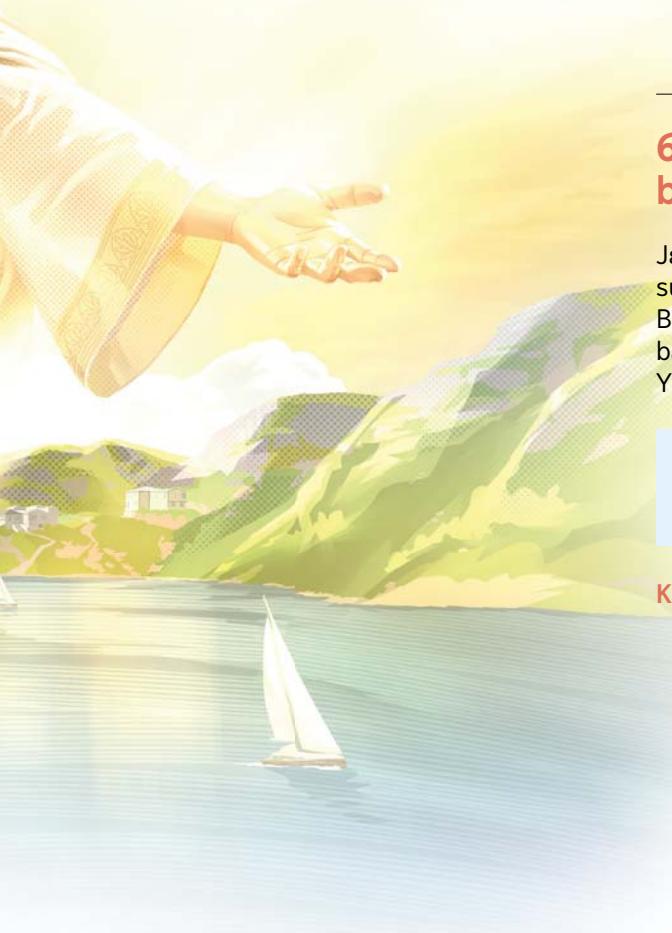

YISA NI DAA BE DUNIA NI, O DAA . . .

- mali yiko din nyandi alabo.—Maak 4:36-41.
- dihi niriba pam, alahažiba sołi zuyu.—Matiu 14:17-21.
- tibi niriba balibu.—Luk 18:35-43.
- neei niriba kum ni.—Luk 8:49-55.

YISA YEN BE LA ZUYUSAA, KA . . .

- mali dunia, ka di lahi viela, di ni daa pun be shem piligu ni.—Aizaia 35:1, 2.
- yihi kum dunia ni m-bahi.—Yilli 72:16.
- chε ka sokam nya alaafee.—Aizaia 33:24.
- neei bən kpi.—Kahigibu 21:3, 4.

6. Naawuni Nam ni chε ka biɛhigu niŋ vienyela zaa

Jehova ni daa nam ninsalnima, o daa bɔri ni bε mali suhupielli biɛhigu ni. Nam maa ni chε ka di kana lala. Be yen be la alizanda, dunia ni, hali ni saha din ka bahigu. [Lihimi VIDEO ኃ](#) ka nya, Jehova ni zaŋ o Bia Yisa, n tum tuun' shεŋa, ni di chε ka O nia maa pali.

**VIDEO: Yela Din Wuhi Səhabieyu Ni
Yen Vieli Shem (4:38)**

Karimmi Yilli 145:16, ka zahim bɔhigu ኃ:

- A ni kana ti banj, ni Jehova ni chε ka ti 'zaya yino kam nya ti suhu ni bɔri sheli' maa, wula ka di be a?

NIRIBA YERA: "Ti yi di mali nangbanyini, ti naan mali yelli kam biɛhigu ni."

- Yela bo ka Naawuni Nam yen mali ka ninsal' nama ku tooi mali li?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Naawuni Nam ni chə ka o nia pali.
Di ni chə ka dunia zaa leei alizanda,
ka pali ni ninvuyu suma, bən ni jəm
Jəhova, hali ni saha din ka bahigu.

Lab' Kahigi

- Səli dini ka Naawuni Nam yən yihı Jəhova jılıma polo?
- Bo zugu ka ti ni tooi niñ yəda, ni Naawuni ni zar o Nam m pali alikauli kam din be Baibul puuni?
- Naawuni Nam ni yən tum tuun' shənə zaa puuni, dini ka a lihiri səli pam?

Pirigibu bəhimbu ni naai dabsili shəli

A Ni Bəri Ni A Ninj Shəli

- Zañmi gbañ din yuli bəli
What Is the Kingdom of God?
m pili fiila.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi Amagedən ni nyə shəli.

“What Is the Battle of Armageddon?”
(Web article)

Yisa daa buyşı saha shəli
ka bəli li 'wahala titali' saha.
Kpahimmi yel' shənə din ti
yən niñ din saha.

“What Is the Great Tribulation?”
(Web article)

Lihimi ti mini ti danj ni yən tooi təhi Alizanda yəla shəm.

Lih Nya A man' Alizanda Dunia Ni

Lahabali din yuli bəli “I Was Troubled by Many Questions,”
puuni, kpahimmi paati paati
duñtaara ni daa nya o bəhisil
labsigu shəm.

“The Bible Changes Lives”
(*The Watchtower*, January 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 33 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org/zuyu

PIRIGIBU 2 LAB' KAHIGI

A mini ɳun sɔndi a zahimmi bɔhisi
din dɔya ɳɔ:

1. Bo ka Naawuni yen niŋ, n zaŋ jəndi ɿiri adiini?
(Lihimi Bɔhimbu 13.)
2. Karimmi Yibu 20:4-6.
  - Ben yeli ni be jemdi Jəhova yi zaŋ binŋma-hindili m-pahi jembu puuni, di be o wula?
(Lihimi Bɔhimbu 14.)
3. ɻuni n-lee nyε Yisa?
(Lihimi Bɔhimbu 15.)
4. Yisa halli dini ka a suhu gbaai pam?
(Lihimi Bɔhimbu 17.)
5. Karimmi Jɔn 13:34, 35 ni Tuma 5:42.
  - Zuŋɔ, banim' n shiri dɔli Yisa? Shəhira dini ka a nya ka di wuhi a ni be nyela yelmanji Kristiennima?
(Lihimi Bɔhimbu 18 ni 19.)
6. ɻuni n-lee nyε laŋingu maa toondana? Ka sɔli dini ka o dɔlisiri laŋingu maa?
(Lihimi Bɔhimbu 20.)
7. Karimmi Matiu 24:14.
  - Shəhira dini n wuhi ni anabtali yεtɔya ɳɔ niŋdi zuŋɔ?
  - Banim' ka a yeli lahabalı suŋ maa yela?
(Lihimi Bɔhimbu 21 ni 22.)
8. A təhiya ni di viɛli ni nira zali baptaizibu ania? Bo zuŋu?
(Lihimi Bɔhimbu 23.)
9. Bo ka a ni tooi niŋ, ka di gu a ka che Sintani ni alizinnim' maa?
(Lihimi Bɔhimbu 24.)
10. Naawuni nia nyela dini, n zaŋ ti ti?
(Lihimi Bɔhimbu 25.)
11. Bo zuŋu ka ninsalnim' diri wahala ka kpira?
(Lihimi Bɔhimbu 26.)
12. Karimmi Jɔn 3:16.
  - Bo ka Jəhova niŋ, ni o yihi ti alahachi mini kum ni?
(Lihimi Bɔhimbu 27.)
13. Karimmi Waazuyihira 9:5.
  - Nira yi kpi, bo m-paari o?
  - Bo ka Yisa ti yen niŋ niriba pam ben kpi?
(Lihimi Bɔhimbu 29 ni 30.)
14. Bo zuŋu ka Naawuni Nam mali bukaata pam, n-gari nama zaa?
(Lihimi Bɔhimbu 31 ni 33.)
15. A dihi tabli ni zuŋɔ, Naawuni Nam tumdi tuma? Shəhira dini ka a nya? Yuuni dini ka di pili tuma?
(Lihimi Bɔhimbu 32.)

A Bɔhisi:

PIRIGIBU 3

*Di Daliri: Zahimmi Naawuni ni
bɔri ni bən jemdi o be shəm*

BÖHIMBU DIN BENI

- 34** Bo Ka Ti Yen Niŋ, Ka Di Wuhi Ni
Ti Yuri Jəhova?
- 35** Sɔli Dini Ka Ti Yen Dɔli, N Gbaai
Gbaabu Suma?
- 36** Gbub' Yelmanjlı Yelli Kam Puuni
- 37** Baibul Ni Yeli Sheli N Zaŋ Jəndi
Tuma Mini Lixiri
- 38** Nyəvili Nyəla Pini, Wuhimi Nintiŋibo
Di Zuŋu
- 39** Naawuni Ni Lihiri 3im Shəm
- 40** Bo N Yen Sɔŋ Ti Ka Ti Be Kasi
Naawuni Sani?
- 41** Bo Ka Baibul Yeli N Zaŋ Jəndi
Paşa Mini Doo Laçimbu?
- 42** Lahabali Dini M Be Baibul Puuni,
N Zaŋ Jəndi Ben Niŋ Amiliya Ni Ben
Na Bi Niŋ?
- 43** Hankali Dini Ka Di Simdi Ni Kristiennim'
Gbubi N Zaŋ Jəndi Dam?
- 44** Naawuni Sayi Ti Chuğu Kam Puhibu?
- 45** Nira Yi Ka Nuu Timbu Dunia Yela Ni,
Di Gbunni Nyəla Dini?
- 46** Bo Zuŋu Ka Di Simdi Ni A Zaŋ A Maŋ'
N Ti Jəhova Ka Baptaizi?
- 47** A Shili Biya Ni A Baptaizi?

Bo Ka Ti Yen Niŋ, Ka Di Wuhi Ni Ti Yuri Jēhova?

A ni pili Baibul bɔhimbu hali ni zuŋo, a yurilim zaŋ ti Naawuni zooya? A bɔri ni a yurilim zaŋ ti o kpaŋsi pahi? Di yi nye lala, di viela. Dama Jēhova yi nya ka a yurilim zaŋ ti o zoora, o gba ni yu a pam ka sɔŋ a m-pahi. A ni niŋ wula n wuhi ni a yuri o?

1. Ti ni niŋ wula n wuhi ni ti yuri Jēhova?

Ti yi dɔli Jēhova nɔli, di wuhiya ni ti yuri o. (Kirimmi 1 Jɔn 5:3.) O bi niŋdi ti kiŋkansi ni ti dee i nɔli, o che n-ti ti yino kam, ni ti gbaai ti gbaabu. Dinzuŋu ti yi ni dee i o nɔli, di nyɛla ti maŋmaŋ' gbaabu. Bo zuŋu ka o niŋ lala? Jēhova bɔri ni ti "dee i o nɔli ni ti suhuri zaa." (Romni-ma 6:17) Di ni wuhi shem nyɛla, o bɔri ni ti dee i o nɔli, ka di nyɛla ti ni yuri o zuŋu, ka pa la di nyɛla talahi. Buku ŋɔ pirigibu 3 mini 4 daliri nyɛla di sɔŋ ti, ka ti niŋ din ni paligi Jēhova suhu, ka lahi gbaai ti maŋ' ka che o ni chihiri yel' shɛŋa, ka di wuhi ni ti yuri o.

2. Bo zuŋu ka di ni tooi niŋ tɔm, ni ti wuhi yurilim zaŋ ti Jēhova?

"Wuntizɔra muysigu galisiya pam." (Yilli 34:19, NWT) Ti yino kam chirinda. Fara, adalchi kailinsi ni yela balibu gba ni tooi paai ti. Miisim yi paai ti, di ni tooi niŋ tɔm ni ti dee i Jēhova nɔli, dama zaŋa bieŋu tumbu bi to. Amaa a yi kul niŋdi kam ni a tum Jēhova yubu, di ni wuhi ni a yuri o n-gari yellı kam, ka lahi wuhi ni a ze o yim. Di yi kana lala, o gba ku che a bahi.—Karimmi Yilli 4:3.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi din chε ka Jεhova zaya be
a wumti puuni, ka bɔhim din yen sɔŋ
a ka a tooi ʒe o yim.

3. Yelli din nya a

Sintani ɳma ɿiri m-pa Ayuba mini bənkam bɔri ni be
jɛm Jεhova. Di yela be Ayuba gbaŋ puuni. **Karimmi
Ayuba 1:1, 6–2:10**, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Sintani sani, daliri dini zuyu ka Ayuba daa deeri
Jεhova nɔli?—Lihimi Ayuba 1:9-11.
- Yεtɔya dini puuni ka Sintani galim ninsalinim' zaa
ka di tabli a gba?—Lihimi Ayuba 2:4.

Karimmi Ayuba 27:5b, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Bo ka Ayuba niŋ, ka di wuhi ni o shiri yuri Jεhova?

Ayuba daa ɜe Jεhova yim,
ka di leei shεhira ni o yuri
Jεhova

4. Chε ka Jεhova suhu paligi

Karimmi ɿaha 27:11, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Ti yi deei Jεhova nɔli, wula ka di be o? Bo zuyu?

5. A ni tooi ze Jēhova yim

Ti ni yuri Jēhova zuyu, ti yeri niriba o yela. Ti bori ni ti ze o yim. Dinzugu hali di yi kul niŋ tōm gba, ti kul yeri la niriba o yela. [Lihimi VIDIO ɳɔ](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

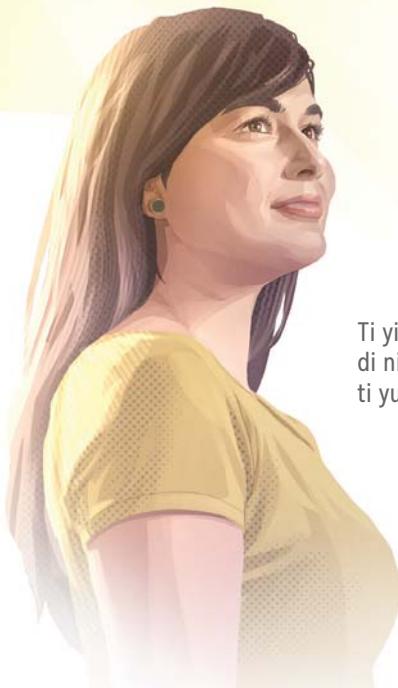
- Di ninди a tōm ni a yeli niriba Jēhova ysla?
- Vidio maa puuni, bo n daa sɔŋ Greesin ka o tuhi nyəŋ dabiem?

VIDIO: Kahigimi A Yeda, Hali Niriba Yi Tuhiri A (5:09)

Ti yi yuri Jēhova ni yuri sheli, ka chihiri o ni chihiri sheli, di ku niŋ tōm ni ti ze o yim. [Karimmi Yilli 97:10](#), ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- A ni bɔhim m-paai shem maa, a kpahimbu puuni, yel' dini ni dini zuyu ka Jēhova suhu piebla? Ka dini ni dini ka o chihira?
- Bo ka a ni tooi nin n kpaŋsi zaŋa biɛy়u chihibu a suhu ni, ka kpaŋsi yurilim zaŋ ti din tuhi?

Ti yi ze Jēhova yim,
di ni leei shehira ni
ti yuri o

6. Ti yi deei Jēhova nɔli, di ni niŋ ti anfaani

Saha shelikam, Jēhova nɔli deebu m mali bukaata n gari yelli kam. [Karimmi Aizaia 48:17, 18](#), ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- A t̄ehiya ni ti ni tooi dihi tabli ni saha shelikam, Jēhova mi din yen niŋ ti anfaani? Bo zuyu?
- A ni bɔhim Baibul ka baŋ Jēhova ḷun nyę Wuni maŋli la, anfaani bo ka di niŋ a?

NIRIBA YERA: “Naawuni bayá ka n tuuntumsa ni.”

- Baibul yayli dini ka a ni zaŋ wuhi, ni Jēhova bayá be ti tuuntumsa ni?

TI NI BƏHIM SHELI

Yelmanysira beni zaa yoli, a yi deei Jəhova nəli ka ʒe o yim, di ni wuhi ni a yuri o pam.

Lab' Kahigi

- Bo ka a bəhim Ayuba kətomsi maa puuni?
- Bo ka a yən niŋ ka di wuhi ni a yuri Jəhova?
- Bo n yən səŋ a, ka a ʒe Jəhova yim?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Gbaami yetçya sheli din be İaha 27:11 n niŋ a zugu ni. Ka təhi di yela, di yi ti niŋ a təm ni a deei Jəhova nəli.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

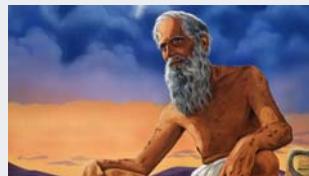
BƏHIMMI PAM M - PAHI

► 16:49

Kpahimmi a ni yən tooi niŋ shəm, n wuhi ni a ʒe Jəhova mini lajinqu maa yim.

"A Gbubi Ijunkam ʒe A Yim Ni ʒiεyimtali"

Sintani galim ninsalinima. Bəhimmi di yela m-pahi.

"Job Keeps His Integrity"
(*The Bible—What Is Its Message?* section 6)

Kpahimmi bihi ni yən tooi niŋ shəl, ka di wuhi ni bə yuri Jəhova.

Che Ka Jəhova Suhu Paligi

Bo ka bipəlli yən niŋ, ka tooi ʒe Naawuni yim, hali o taba yi bəri ni bə zaŋ o kpəhi tumbieri tumbu ni?

Di Che Ka A Taba Zaŋ A Kpəhi Tumbieri Tumbu Ni!

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 34 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Sɔli Dini Ka Ti Yen Dɔli, N Gbaai Gbaabu Suma?

Sokam gbaari gbaabu. Gbaabu shεŋa ni tooi niŋ ti barina ka sayim zotali ti mini Jεhova sunsuuni. Shεŋa mii ni tooi niŋ ti anfaani ka che ka zotali ti mini Jεhova sunsuuni kpaŋsi. Gbaabu shεŋa zaŋmi jɛndi bɔhigu shee, tuma yεla, ni amiliya lɔbu. Ti yi gbaai gbaabu suma, ti ni mali suhupielli, ka Jεhova gba suhu paligi.

1. Sɔli dini ka Baibul yεn tooi sɔŋ a, ka a gbaai gbaabu suma?

Pɔi ka a gbaai gbaabu, suhimi Jεhova m-bo sɔŋsim, ka vihi Baibul puuni n-nya o ni yeli shεli n-zaŋ jɛndi yεlli maa. (Karimmi ḅaha 2:3-6.) Yεl' shεŋa puuni, Jεhova zaligu wuhi di ni simdi ni ti gbaai shεm. Di yi kana lala, dɔli zaligu maa, dina n nyε gbaabu suŋ.

Ka Baibul zaligu yi kani n-zaŋ jɛndi yεl' shεli? Di zaa yɔli Jεhova ni wuhi a "di ni simdi ni a dɔli so' shεli." (Aizaia 48:17, NWT) Sɔli dini zuŋ? Di nyεla a bo yεl'tamdigu din ni tooi sɔŋ a. Baibul yεl'tamdigu nyεla yεtɔχa jihi din ni che ka ti baŋ Naawuni hankali, ni yεla ni be o shεm. Ti yi karim yεtɔχa shεŋa din daa niŋ, Baibul puuni, ti ni baŋ yεla ni be Naawuni shεm. Ti yi kpahindi yεla ni be Jεhova shεm, di ni sɔŋ ti ka ti gbaari gbaabu din ni paligi o suhu.

2. Yεl' dini ni dini ka di simdi ni a lihi, ka naanyi gbaai gbaabu?

Baibul yeliya: "Yεndan' tεhiri la gbaabu kam zuŋ." (ጀaha 14:15, NWT) Di wuhiya ni ti yi yεn gbaai gbaabu, ti maami ti maŋa, ka tεhi ti ni yεn tooi pii shεŋa maa zuŋ vienyεla. A yi tεhiri a ni yεn tooi pii shεŋa maa yεla, bɔhimi a maŋa: 'Baibul yεl'tamdigu dini ni dini, n ni tooi sɔŋ ma? Gbaabu dini n yεn che ka n suhu bi galim ma? N gbaabu maa ni niŋ niriba anfaani, bee di ni niŋ ba barina? Bɔhigu din nyε kpani nyεla, Jεhova suhu ni paligi?"—Zaligu Teebu 32:29.

Jεhova n simdi ni o wuhi ti din niŋ kamaata. Ti yi baŋ Jεhova zaligu mini o yεl'tamdigu balibu vienyεla, ka dɔli li ni ti suhu zaa, di ni wumsi ti suhuni-dɔlsira. Suhuni-dɔlsira nyεla nira suhu ni tiri o hankali shεli, n wuhiri o, ni bini niŋ kamaata bee di bi niŋ. (Romnima 2:14, 15) Ti yi wumsi ti suhuni-dɔlsira, di ni sɔŋ ti ka ti gbaari gbaabu suma.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Baibul yel'tamdigu ni suhuni-dəlsira bukaata, n zaŋ chan gbaabu polo.

3. Che ka Baibul wuhi a səli

Ti yi yen gbaai gbaabu, səli dini ka Baibul yel'tamdigu yen tooi soŋ ti? [Lihimi VIDEO ŋɔ](#), ka zahim bəhisi din dəl' li.

**VIDEO: Che Ka Baibul
Yel'tamdigu Wuhi A Səli
(5:54)**

- Bo n lee nyə suhuyubu?
- Daliri dini zuyu ka Jəhova ti səli ni ti pii ti suhuyubu?
- Sənsim dini ka o zaŋ ti, ni di che ka ti dəli ti suhuyubu, amaa ka gbaari gbaabu suma?

Karimmi Efesusnima 5:15, 16, NWT ka nya Bai-bul yel'tamdigu kətomsi. Ka zahim a ni yen tooi 'zaŋ a saha n-tum vienyela' ka di niŋ a anfaani shəm, di yi kana . . .

- Baibul karimbu dabsili kam puuni.
- a ni yen gbubi a paya, a yidana, a bihi bee a laamba vienyela shəm.
- laxingu ʒii chandi.

4. Wumsimi a suhuni-dəlsira, ka tooi gbaai gbaabu suma

Zaligu yi be Baibul puuni n-zaŋ jəndi yel' shəli, di bi to ni nira ban gbaabu din niŋ kamaata n zaŋ jəndi yelli maa. Ka zaligu yi kani? [Lihimi VIDEO ŋɔ](#), ka zahim bəhigu din dəl' li.

**VIDEO: "Gbubi A
Suhuni-Dəlsira Vienyela"
(5:13)**

- Vido maa puuni, bo ni bo ka paya maa niŋ, ni di wumsi o suhuni-dəlsira, ka o gbaai gbaabu din ni paligi Jəhova suhu?

Bo zuyu ka di bi simdi ni ti che gbaabu shəli din nyə ti tuma n jeli so? **Karimmi Hiburunima 5:14**, ka zahim bəhisi ŋɔ:

- Di ni tooi nin alaha ni ti che ka niriba gbaai gbaabu ti ti, amaa bo ka di simdi ni ti yino kam tooi wəlgi?
- Sənsim dini m-beni n-ti a, ka a ni tooi zaŋ n wumsi a suhuni-dəlsira, ka tooi gbaari gbaabu suma?

Kaman' map ni wuhiri səli shəm, ti suhuni-dəlsira ni tooi wuhi ti səli biehigu ni

5. Di ziem niriba suhuri ni dolsi ba shem

Zaa pa yim. Dinzuju yelli kam puuni, niriba gbaabu ni tooi nyε kɔŋkɔba. Bo ka ti yεn niŋ ka di wuhi ni ti bi ziem niriba suhuri ni dolsi ba shem? Lihimi ŋmahinli ayi:

Din nyε tuuli: Mabi' paya suhu be chilo balibu mini nangbanpiba boobu ni. O chaŋ layingu sheli puuni, ka di yεla nyε muŋisigu n zaŋ ti mabi' payaba ben be nimaani.

Karimmi Romnima 15:1 ni 1 Kɔrintinima 10:23, 24, ka zahim bɔhisi ŋɔ:

- Mabi' paya maa yi lihi Baibul yaŋa ŋɔ, gbaabu dini ka di ni tooi sɔŋ o ka o gbaai? A suhu yi ti a ni a yεl' sheli pa taali, ka a be di ni muŋisi so sani, bo ka a yεn niŋ?

Din pahi ayi: Mabi' doo mi ni Baibul bi zaŋsi dam nyu n-saŋsi, amaa o gbaaya ni o ku nyu dam. Be gahi nuu m bɔl' o 3ii puuni, ka o chaŋ n ti nya o mabi' taba ni nyuri dam.

Karimmi Waazuyihira 7:16 ni Romnima 14:1, 10, ka zahim bɔhisi ŋɔ:

- Mabi' doo maa yi lihi Baibul yaŋa ŋɔ, gbaabu dini ka di ni tooi sɔŋ o ka o gbaai? A suhu yi ti a, ni a di niŋ yεl' sheli, ka a ti nya ka so niŋdi li, bo ka a yεn niŋ?

Bo ni bo n yεn sɔŋ nira, ka o gbaari gbaabu suma?

1. Suhumi Jεhova ni o sɔŋ a, ka a ban gbaabu.—Jeems 1:5.

2. Vihimi Baibul puuni, ni gbana din kahigiri Baibul wuhigu, n bo yεl'tamdigu din jɛndi a gbaabu maa. A ni tooi lahi che ka Kristien-nim' ben mali yεla wɔlɔgibυ baŋsim pahi a hankali.

3. Tehimi ka nya, a gbaabu maa ni che ka a suhu galim a? Di yεn nyεla galimi shεb' sani?

NIRIBA YΕRA: "Niŋmi a suhuyubu, di lihiri so."

- Bo zuju ka di simdi ni ti lihiri yεla ni be Naawuni shem, n ti pahi di ni be niriba gba shem?

TI NI BOHIM SHELI

Ti yi kpahindi Jēhova hankali ni nyę sheli n-zaq jendi yela, ka kpahim yela maa anfaani bee di barina n-zaq ti sheba, di ni soŋ ti ka ti gbaari gbaabu suma.

Lab' Kahigi

- Bo ka a ni tooi niŋ, ka gbaai gbaabu din ni che ka Jēhova suhu piela?
- Bo ka a ni tooi niŋ n wumsi a suhuni-dəlsira?
- Bo ka a ni tooi niŋ ka di wuhi ni a bi ȝiem niriba suhuri ni dəlsi ba shem?

Bōhimbu naabu dabsili

A Ni Bōri Ni A Nin Sheli

- Piimi yelli din bōri ni a gbaai gbaabu. Lihimi adaka din yuli bōli “Bo Ni Bo N Yen Sōŋ Nira, Ka O Gbaari Gbaabu Suma?” maa puuni, ka dōli di yela ata maa, n gbaai a gbaabu.
- A Ni Bōri Ni A Nin Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Sōli dini ka a ni tooi dōli, n gbaai gbaabu ka di kpaŋsi zotali a mini Naawuni sun-suuni?

“Make Decisions That Honor God” (*The Watchtower*, April 15, 2011)

Kpahimmi Jēhova ni dōli so' shenja m-pahiri ti hankali.

Jēhova Wuhiri O Niriba Sōli

Kpahimmi doo ni daa zahim yetçya shenja ka tooi gbaai gbaabu din daa niŋdi o tɔm.

Biehiŋ Kani, Jēhova Ni Zaq Bin' Sun Kam N Ti

Jēhova yi bi zali zaligu n zaŋ jendi yel' sheli, kpahimmi a ni yen tooi dōli so' shenja n che ka o suhu paligi.

“Do You Always Need a Bible Command?” (*The Watchtower*, December 1, 2003)

A yi bōri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 35 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org/zuyu

Gbub' Yelmañli Yelli Kam Puuni

Sokam bɔri ni o zonim' gbub' yelmañli. Jəhova gba bɔri ni o zonim' gbub' yelmañli. Amaa yelmañli gbubbu bi ninj alaha ziemanı ɳɔ ni, dama niriba pam bi gbub' yelmañli. Nira yi gbub' yelmañli yelli kam puuni, di anfaani nyela dini?

gbub' yelmañli bi zura, o mi ku fa so. (Karimmi ɻaha 24:28 ni Efesusnima 4:28.) O yɔri farigu kam din dɔl' o. (Romnima 13:5-7) Yela ɳɔ, ni din pahi puuni, ti ni tooi wuhi ni ti "gbubi yelmañli yelli kam puuni."—Hiburunima 13:18, NWT.

1. Yelli dini n-nye kpani, n wuhiri ti ni ti gbubimi yelmañli?

Ti yi gbub' yelmañli yelli kam puuni, ti ni wuhi Jəhova ni ti yuri o ka tiri o jilima. Di tam, Jəhova mi ti təha mini ti tuuntumsa yela. (Hiburunima 4:13) Ti yi pii yelmañli sɔli, Jəhova kpahinda. O suhu pieli di zuyu. O Yəligu puuni, o yeliya: "Jəhova chihiri ɳun yɔchindi niriba, amaa bən dɔli yelmañli n-nye O zo suma."—ɻaha 3:32, NWT.

3. Yelmañli gbubbu anfaani nyela dini?

Niriba yi baŋ ni ti gbub' yelmañli, bɛ ni ninj ti naani. Layingu maa puuni, ti yelmañli gbubbu kpañsiri yurilim ka che ka sokam mali suhužia. Ti yi gbubi yelmañli, ti suhuri ku galim ti. Ti yelmañli gbubbu ni lahi che ka "**Naawuni ɳun nyé ti Tiligira maa wuhigu nya tibiginsim**," ka che ka jembu din nyé yelmañli ninj niriba kore.—Taitus 2:10, NWT.

2. Dabsili kam puuni, yel' dini ni dini puuni ka ti ni tooi wuhi ni ti gbub' yelmañli?

Jəhova bɔri ni ti "**yeri tab' yelmañli**." (Zakaria 8:16, 17) Bo ka di wuhi? Di wuhiya ni, ti mini ti daŋ, ti mini bən tumdi tuma, ti Kristien mabihi bee bən su fukumsi yi diri fiila, ti di ɳma ziri bee n zaŋ lahabali din ni yɔhim nira n zaŋ ti. Nira ɳun

VIHIMI YELA PAHI

Lihimi yelmanjli gbubbu bukaata ni nyę shem Jəhova sani, ni a biəhigu ni.
Ka kpahim a ni yęn tooi gbub' yelmanjli shem, yela balibu puuni.

4. Jəhova suhu pieli bən gbubi yelmanjli zuyu

Karimmi Yilli 44:21 ni Malaki 3:16, ka zahim
bəhisi ŋɔ:

- Niriba təhiya ni yelmanjli ni tooi zaŋ sɔχi.
A sani, bo zuyu ka di ka hankali, ni ti
gba təhi lala?
- Yelmanjli yelibu yi niŋ tɔm, amaa ka ti na
kul gbubi yelmanjli, a təhiya ni wula ka di
yęn be Jəhova?

Bihi yi yeri yelmanjli, bə laamba suhu pieli pam.
Ti gba yi yeri yelmanjli, Jəhova suhu pieli pam

**VIDIO: Bo N Ni Tooı Kpaŋsi
Suhupielli?—Ti Suhuni-Dəlisira
Yi Bi Galindi Ti (2:32)**

5. Gbubi yelmanjli sahakam

Niriba pam təhiya ni yel' shəŋja puuni, ʒiri ŋmabu nyəla talahi.
Amaa kpahimmi din che ka di simdi ni ti gbubi yelmanjli sahakam.
Lihimi VIDIO ŋɔ.

Karimmi Hiburunima 13:18, ka zahim ti ni yęn niŋ sheli, ka di
wuhi ni ti gbubi yelmanjli . . .

- ti danj ni.
- ti tuma shee bee shikuru ni.
- yel' shəŋja din pahi puuni.

6. Yelmanjli gbubbu niñdi ti anfaani

Di ni tooi nin ka di ñmani la yelmanjli gbubbu nyela mujisigu. Amaa yelli kam naabu ni, yelmanjli gbubbu m mali anfaani. **Karimmi Yilli 34:12-16**, ka zahim böhigu ñɔ:

- A yi gbubi yelmanjli, anfaani bo ka a yen nya?

Tumalana niñdi o tuuntumdiba
ben gbubi yelmanjli naani

Doo mini o paya yi gbubi yelmanjli
ni taba, di kpañsiri be amiliya

Tiñ bihi ben gbubi yelmanjli zaani
yuli vielli ben su fukumsi sani

NIRIBA YERA: “Ziri shëña nyela zir’ bihi, di pa yëtçya shëli.”

- Shëhira bo n che ka a ti yëda, ni Jëhova chihiri ziri kam?

TI NI BƏHİM SHELİ

Jehova bəri ni o zonim' gbubi yelmanlı, yelli kam puuni.

Lab' Kahigi

- Bo ni bo ka nira yən niŋ, ka di wuhi ni o gbub' yelmanlı?
- Bo zuyu ka di ka hankali, ni ti təhi ni yelmanlı ni tooi zaŋ sox?
- Daliri dini zuyu ka a bəri ni a gbubi yelmanlı, yelli kam puuni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- Bəhimi a maŋa, 'Jehova lihiri ma la yelmanlilana?' Təhimi di ni simdi ni a nin təyisim yel' shəŋa puuni.
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M-PAHI

► 1:44

Səli dini ka laamba ni tooi wuhi bə bihi yelmanlı gbubbu?

Gbubi Yelmanlı

► 9:09

Ti yi paani alikauli, di anfaani nyela dini?

Palimi Alikauli, Ka Nya Alibarika

Farigu deeriba yi bi zəndi farigu lixir n kuri bukaata, di simdi ni ti kuli yəri farigu maa? Kpahimmi ka nya.

"Taxes—Must You Pay Them?"
(*The Watchtower*, September 1, 2011)

Doo ḥun daa fari niriba yi pa təyi o biehigu. Kpahimmi din che ka di kana lala.

"I Learned That Jehovah Is Merciful and Forgiving"
(*The Watchtower*, May 1, 2015)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİM 36 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Baibul Ni Yeli Sheli N Zaq Jendi Tuma Mini Liyiri

Nya n-di yela che ka a kɔŋ suhužia? Di ni tooi niŋ tɔm, ni ti bo ti ni yen di sheli, ka lahi jem Jəhova di ni simdi shem. Baibul ni tooi dɔlisi ti, yelli ŋu puuni.

1. Bo ka Baibul yeli n-zaq jendi tuma?

Naawuni bɔri ni ti nya suhupielli tuma tumbu ni. Baibul yeliya, “**bin’ sun kani n ti daadam, n gari . . . suhupielli nyabu o tuma tumbu ni.**” (Waazuyihira 2:24, NWT) Jəhova tumdi o tuma zaa ni nimmoo. Ti yi dɔli o kɔtomsi, o suhu ni paligi, ti mii ni nya suhupielli tuma tumbu ni.

Tuma tumbu maani ti bukaata. Amaa di bi simdi ni ti zaq li n leei din mali bukaata n gari Jəhova jembu. (Jən 6:27) O lo ti alikauli, ni ti yi zaq o jembu ni nimmoo n gari yelli kam, o ni che ka ti nya ti ni yen di sheli.

2. Liyiri anfaani mini di barina nyela dini?

Baibul yeliya ni “liyiri ni tooi gu ti,” amaa di lahi che ka ti baŋ ni liyiri kɔŋko ku tooi che ka ti mali suhupielli. (Waazuyihira 7:12, NWT) Di wuhiya ni ti gbaami ti man’ ka che layiyubo, ka che ka ti “**nini tiyi ti ni mali sheli.**” (Karimmi Hiburuni-ma 13:5.) Ti yi mali nintiyibo, di ni gu ti ka che

suhugarigu, dama ti bi yen muyisiri ti man’ sa-hakam ni ti bo liyiri m pahi. Di ni gu ti ka che samli dibu din bi simdi. (Jaha 22:7) Di ni lahi gu ti ka che chacha mini tete tɔbu barina, n-ti pahi alaha arizichi bɔbu sɔya.

3. Sɔli dini ka ti ni tooi zaq ti liyiri n niŋ nirilim?

Jəhova nyela ŋun tira. Ti gba yi “tira, ka ti suhu-ri piɛla ni ti zaq ti ni mali sheli n sɔŋdi niriba,” di wuhiya ni ti dɔli Naawuni kɔtomsi. (1 Timoti 6:18, NWT) Ti yi zaqti liyiri n sɔŋdi laxingu maa, ni niriba bən be wahala ni, di bahibamdi ti mabi-hi, nirilim ka ti nindji maa. Jəhova lihiri la ti ni gbubi nia sheli ka tira, ka pa la pini maa galisim. Ti yi ti, ti yaa tariga ni ti suhu zaa, ti ni mali suhupielli. Jəhova gba suhu ni paligi.—Karimmi Tuma 20:35.

VIHIMI YΕLA PAHI

Nira yi zaŋ tuma n zali di zaashee ka mali nintiyibo,
di mali anfaani. Kpahimmi di ni nyε shεm.

4. Che ka Jεhova nya tibigibu, a tuma tumbu ni

Di simdi ni ti tuma tumbu wuhi ni ti mi Jεhova. [Lihimi VIDEO ηç](#),
ka zahim bøhisi din døl' li.

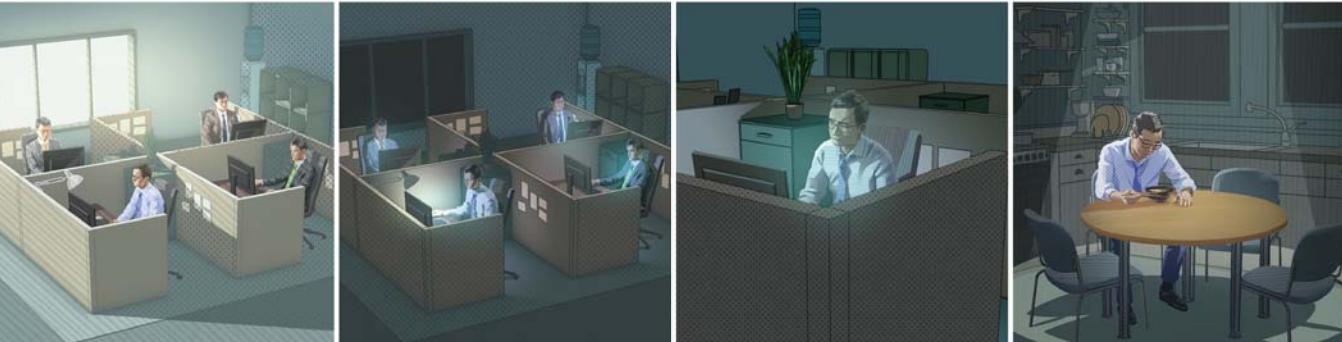

VIDEO: Tummi Jεhova Tuma Ni A Suhu Zaa (4:39)

- Vidio maa puuni, halli dini ka Jeesin gbubi o tuma shee ka a suhu piɛli di zuxy?
- Bo ka o daa niŋ ka di wuhi ni o zaŋ tuma zali di zaashee?

Karimmi Kolɔsainima 3:23, 24, ka zahim bøhigu ηç:

- Bo zuxy ka ti ni lihiri tuma shεm nyε nimmoo yεtɔya?

Tuma mali bukaata. Amaa ti di zaŋ li n leei din mali bukaata n gari Jεhova jεmbu

5. Nintiyibo ni yihi ti yela ni

Niriba pam kul' be la arizichi bəbu ni. Amaa Baibul wuhi ti, ni ti di be lala. **Karimmi 1 Timoti 6:6-8**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Bo ka Baibul yeli ni ti niŋ?

Hali ti yi ka pam, ti ni tooi mali suhupielli. **Lihimi VIDEO ɳɔ**, ka zahim bəhigu din dɔl' li.

VIDEO: Che Ka A “Nini Tiyi A Ni Mali Sheli” (3:20)

- Vidio maa ni, nya n-di niŋ tɔm n ti daŋnim' ayi.
Di zaa yɔli, be mali suhupielli. Bo zuxu?

Ka nira yi kul' bɔri ni o bo m-pahi o ni pun mali sheli zuyu? Yisa daa yeli di barina yela ɳmahinli puuni. **Karimmi Luk 12: 15-21**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Hankali dini ka a gbaai, Yisa ɳmahinli maa puuni?
—Lihimi kalinli 15.

Karimmi ɻaha 10:22 ka zaŋ li m mayisi 1 Timoti 6:10.

Ka zahim bəhisi ɳɔ:

- A mini Jəhova sunsuuni niŋ vienyela, bee a nya liyiri pam.
A təhiya ni dini m mali bukaata pam? Bo zuxu?
- Nira yi zo n dɔli arizichi, di barina nyela dini?

6. Jəhova ni che ka ti nya ti ni yen di sheli

Nya n-di yi ti niŋ tɔm, di ni che ka ti banj, ti mali yeda Jəhova ni bee ti ka. **Lihimi VIDEO ɳɔ** ka nya ti ni yen tooi dɔli so' shənja n nyaŋ yela din ni tooi zahim ti yeda. Zahimmi bəhisi din dɔl' li.

VIDEO: Jəhova Ni Zaŋ Ti Bimbora N Ti Ti (6:21)

- Vidio maa ni, yel' dini ni dini n daa paai mabia maa?
- Bo ka o daa niŋ, ka tooi di nasara?

Karimmi Matiu 6:25-34, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Alikauli dini ka Jəhova lo bən zaŋ o jəmbu nimmoo n gari yelli kam?

NIRIBA YERA: “N ku tooi chani layinggu ɣii puuni dakulo kam. Di simdi ni n tum tuma n zaŋ lihi n danj.”

- Baibul yaŋlı dini n ti a shəhira, ni yelli kam puuni, a zaŋ Jəhova jəmbu nimmoo n gari shəlikam, m mali hankali?

TI NI BOHIM SHELI

Tuma mini liyiri mali bukaata, amaa di bi simdi ni di chirim ti, Jēhova jembu ni.

Lab' Kahigi

- Bo n ni tooi sɔŋ a, ka a zaŋ tuma n zali di zaashee?
- A yi mali nintiyibo, di anfaani nyela dini n-zaŋ ti a?
- Jēhova lo o niriba alikauli, ni oni che ka bę nya bę ni yen di sheli. Bo ka a yen niŋ ka di wuhi ni a niŋ o naani?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bori Ni A Niŋ Sheli

- Zahimmi ka nya, chira din gari puuni, tuma che ka a naŋ layin-gu ȝii chandi bee? Di yi nyę lala, təhimia ni yen niŋ shem n nyę muχisigu ȝo.
- A Ni Bori Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Ka daa Baibul yeliya ni nira yi mali liyiri, di nyela taali? Zahimmi ka nya.

"Is Money the Root of All Evil?" (Web article)

Kpahimmi ti ni yen tooi zaŋ ti liyiri n niŋ nirlim shem, ka di che ka Naawuni suhu piela.

"What Does the Bible Say About Giving?" (Web article)

Chacha mini tete təbu mali barina?

"The Bible's Viewpoint —Gambling"
(Awake!, March 2015)

Doo ḥun daa təri tete ka zura, yi pa taŋi biehigu. Kpahimmi din daa sɔŋ o.

"I Was Passionate About Racehorses" (The Watchtower, November 1, 2011)

A yi bori ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 37 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Nyevili Nyela Pini, Wuhimi Nintiyibo Di Zugu

Ti yi kul mali nyevili, ti ni tooi nya suhupielli, yela balibu puuni. Hali yelmuysira yi paai ti, ti ni tooi nya suhupielli yel' sheŋa puuni. Nyevili nyela pini. Ti ni niŋ wula n wuhi ni ti nini tiyi li? Ka daliri dini n-nye kpani, ka di simdi ni ti wuhi nintiyibo di zuyu?

1. Bo zugu ka di simdi ni ti gbubi nyevili vienyela?

Nyevili ni nyę pini din yi Jéhova ti Ba sani la zuyu, di simdi ni ti gbubi li vienyela. Ḧuna ‘n-nam nyevili zaa.’ (Yilli 36:9, NWT) “**Ḩuna n-tiri daadam nyevili, vuhim, ni binshęyukam.**” (Tuma 17:25, 28) Jéhova ti ti binshęna din yen che ka ti be nyevili ni. Hali o pahi ti yel' sheŋa, ni di che ka ti mali suhupielli.—Karimmi Tuma 14:17.

2. Nyevili nyela pini. Ti ni niŋ wula n wuhi Jéhova ni ti nini tiyi li?

A ma ni zali a puli dahinsheli ka Jéhova bayę pun be a ni. Wunsuhugu puuni, Dawuda daa yeli Jéhova: “**A nini daa nya ma n nambu saha.**” (Yilli 139:16) A nyevili mali bukaata pam Jéhova sani. (Karimmi Matiu 10:29-31.) Nira yi kuli mi,

ka yihi o nyevili bee so dini, di sayindi Jéhova suhu.* (Yibu 20:13) Ti yi niŋ m bayę-ka, ka bari-na paai ti, bee shęba, di gba sayindi Jéhova suhu. Ti yi niŋ kam ni ti gu ti mini niriba nyeviya ka che barina, di ni wuhi ni ti nini tiyi pini gahindili ḥo.

---

* Jéhova zaya kul” be la ben suhuri sayim polo. (Yilli 34:18) Nira suhu yi ti o, ni o yihi o nyevili, Jéhova mi di ni be nira maa shem. O lahi mi din che ka di kana lala, ka mii bori ni o sɔŋ o. Bɔhimmi Pam M-Pahi yaŋli din be bɔhimbu ḥo puuni, karimmi gbaŋ din yuli boli “I Want to Die—Can the Bible Help Me When I Have Suicidal Thoughts?” ka nya Naawuni dɔlsibu ni mali bukaata sheli n zaŋ jendı yelli ḥo.

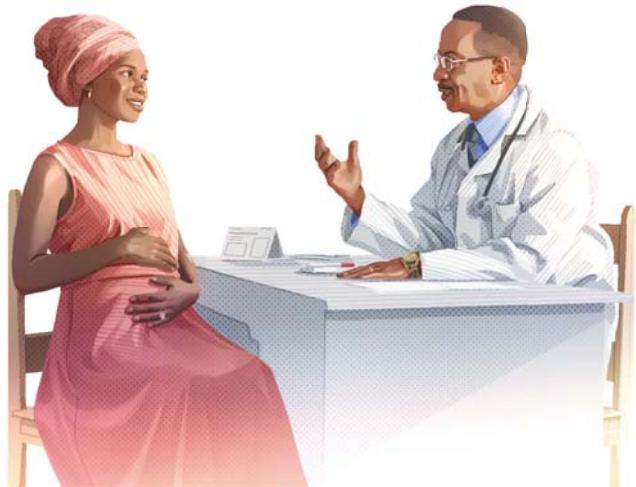
VIHIMI YELA PAHI

Nyevili nyela pini. Kpahimmi so' shenja a ni yen dolin wuhi nintigibo di zuyu.

3. Lihimi a daalaafee zuyu vienyela

Ti ni lo Jehova alikauli ni ti tum o yubu sahakam la zuyu, ti jemdi o ni ti nyevili mini ti yelli kam. Di ni tooi yeli ni ti zan ti manj' m mali sara n ti Naawuni. **Karimmi Romnima 12:1, 2**, ka zahim bchisi njo:

- Daliri dini zuyu ka di simdi ni a lihi a daalaafee zuyu vienyela?
- Bo ni bo ka a ni tooi niñ ka di wuhi ni a niñdi lala?

4. Dolisiri so' sheli din ni gu a mini sheba ka che barina bee kum

Baibul dolisiri ti, ni ti gbaai ti manj' ka che yel' shenja din mali barina. **Lihimi VIDEO njo** ka banj a ni yen tooi niñ sheli n taçi barina.

VIDEO: Che Ka A Baya Be Barina Tayibu Ni (8:34)

Karimmi Naha 22:3, ka zahim a ni yen tooi niñ sheli n gu a mini niriba ka che barina . . .

- a yiña.
- a tuma shee.
- diëma shee.
- a yi be loori ni bee moto zuyu.

5. Che ka bia ḥun na be puli ni nyevili mali bukaata a sani

Dawuda daa yeliya ni Jēhova bayā be bia ḥun na be puli ni, ni din kam ninđi o puuni. **Karimmi Yilli 139:13-17**, ka zahim bōhigu ḥo:

- Jēhova sani, nira nyevili piligiri la o dōxim ni, bee o puli zalibu ni?

Jēhova ni daa zaŋ zaligu shēja n ti kurumbuni Izraēlnim' maa daa gu pačapuunima ni bihi ben na be puli ni. **Karimmi Yibu 21:22, 23**, ka zahim bōhisi ḥo:

- Nira yi daa *bi mi* ka yihi bia ḥun na be puli ni nyevili, Jēhova ni zaŋ nira maa taali?
- Nira yi *kuli mi* ka yihi bia ḥun na be puli ni nyevili, wula ka di yen be Jēhova?*
- A ni kana ti banj Naawuni ni lihiri yelli ḥo shēm maa, a suhu ni, wula ka di be a?

Lihimi VIDIO ḥo.

Sahashēli, di ni tooi niŋ ka paya ḥun mi nyevili bukaata tēhi, ni di kpa talahi ni o yihi puli. **Karimmi Aizaia 41:10**, ka zahim bōhisi ḥo:

- Be yi ti yeli paya ni di kpa talahi ni o yihi puli, ḥuni sani ka di simdi ni o bo hankali n zaŋ jēndi yelli ḥo? Bo zuyu?

* Nira yi na min yihi puli, Jēhova ni tooi che m-paŋ o. Bōhimmi Pam M-Pahi yaŋlı din be bōhimbu ḥo puuni, karimmi gbaŋ din yuli bōli "What Does the Bible Say About Abortion?" n-nya yelli ḥo lahabali m-pahi.

VIDIO: Che Ka Nyevili Mali Bukaata A Sani, Di Ni Kuli Mali Bukaata Shēm Naawuni Sani (5:00)

NIRIBA YERA: "Sokam su la o niŋgbuŋ. Di yi ti kana puli yihibu, di simdi ni paya kam niŋ o suhuyubu."

- Shēhira bo n wuhi a, ni Jēhova sani, pačapuulana nyevili ni bia ḥun be o puli ni nyevili mali bukaata?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Baibul wuhi ti ni nyəvili nyəla pini din yi Jəhova sani. Di lahi wuhi ti, ni ti yumi sokam, n che ka nyəvili mali bukaata ti sani, ka niŋ kam n gu ti mini niriba ka che barina.

Lab' Kahigi

- Daliri dini zuyu ka nyəvili mali bukaata pam Jəhova sani?
- So yi kuli mi, ka yihı nyəvili, wula ka di be Jəhova?
- Nyəvili nyəla pini. Bo zuxu ka a suhu pişli di zuxu?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli

- Vihimi a biehigu ni, n-nya a ni yen tooi niŋ shəli n lihi a daalaafee zuxu viənyela.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli Yaha:

BƏHİMMI PAM M - PAHI

Nyəvili nyəla pini. Ti ni niŋ wula n wuhi Jəhova ti nintiyibo pini nəç zuxu?

Song 141—The Miracle of Life

Paya yi yihı puli, Naawuni ni che o taali? Karimmi ka nya di labsigu.

“What Does the Bible Say About Abortion?” (Web article)

Ti ni kana ti baŋ Naawuni ni lihiri nyəvili shəm maa, di simdi ni di səŋ ti ka ti pii diəma shəna din ku bahindi barina. Kpahim-mi di yəla.

“‘Extreme Sports’—Should You Take the Risk?”
(Awake!, October 8, 2000)

So suhu yi ti o, ni o yihı o nyəvili, səŋsim bo ka o ni tooi nya Baibul puuni ka zaŋ nyan lala təha?

“I Want to Die—Can the Bible Help Me When I Have Suicidal Thoughts?” (Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 38 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Naawuni Ni Lihiri 3im Sh  m

3im mali bukaata pam. 3im yi kani, nyevili kani. Naawuni n-nam ti, dinzu   o mali y  lma  li ni o wuhi, di ni simdi ni 3im za  n tum tuma sh  m. La-habali dini ka o za  n ti, n-za  n j  ndi 3im? S  li beni ni di za  n di, bee n-za  n kpehi nira? S  li dini ka a ni tooi gbaai gbaabu su   n-za  n j  ndi y  lli   ?

1. J  hova lihiri 3im la wula?

Kurumbuni ha, J  hova daa y  li o niriba: “**Bin-ne  n kam nyevili ny  la o 3im.**” (Levinima 17:14) J  hova n za  n nyevili n ti ti. O sani, 3im ny  la nyevili. Nyevili ny  la bin’ gahindili. Dinzu  , 3im gba ny  la bin’ gahindili.

2. 3im za  n tum tuma s  ya dini ka Naawuni chihira?

3iemani din dan   Yisa kandina, J  hova daa zali o j  emdiba, ni b   miri ka b   di 3im. (Karimmi Piligu 9:4 ni Levinima 17:10.) O zaligu maa daa lahi yi polo, saha sh  li s  liuhiriba maa ni daa za  n d  lsibu n ti Kristiennima. Be daa y  liya, “**kuli gbaamiya yi manj’ . . . ka che 3im.**”—Karimmi Tuma 15:28, 29.

Bo ka nira yen ni   ka di wuhi ni o gbaai o manj’ ka che 3im? D  xiti yi y  li ni a gbaai a manj’ ka che dam, ma a ku nyu li. Ka di yi ny  la dam gabii la bindir’ sh  li ni, a ni di li? Ka a ni sayi ka b   za  n dam n kpehi a   i s  ya? Bi  hiж kani, a ku sayi.

Naawuni zali ti, ni ti gbaai ti manj’ ka che 3im. Lala ka o zaligu maa gba wuhi. Di wuhiya ni di bi simdi ni ti nyu 3im bee n   ubi bink  bigu din bi k  rigi nimdi. Di mii bi simdi ni ti di bindirigu din mali 3im di ni.

Ka di yi ti j  ndi alaafee y  la? 3im za  n tum tuma s  ya maa sh  na birigiri Naawuni zaligu. Di sh  li ny  la 3im kpehibu. 3im mali la z  i pirigibu buna  i, dina n-ny   sel z  iehi, sel pi  la, pleetilets, ni plasma. Pirigibu   o sh  li kam yi za  n kpehi nira, di ni birigi Naawuni zaligu. Di yi kana 3im za  n tum tuma s  ya maa sh  na, Naawuni zaligu bi kahigi n y  li ni di mali taali bee di ka. K  tomsi ny  la, pirigibu sh  na din pii n gba pirigi pahi, ni di za  n tum tuun’ sh  na la. S  ya maa sh  na gba ny  la nira manjmanj’ 3im za  n tum tuma. Y  elli   o puuni di simdi ni sokam gbaai o gbaabu.* —Galeshianima 6:5.

* Lihimi B  himbu 35, “S  li Dini Ka Ti Yen D  li, N Gbaai Gbaabu Suma?”

VIHIMI YΕLA PAHI

Zahimmi a ni yen tooi dɔli so' shεŋa, n gbaai gbaabu n zaŋ jεndi ʒim zaŋ tum tuma alaafee bɔbu ni.

3. Di yi kana alaafee polo, gbaami gbaabu din ni che ka Jεhova suhu paligi

Di yi kana alaafee polo, wula ka a ni tooi baŋ gbaabu din ku birigi Naawuni zaligu n-zaŋ jεndi ʒim? [Lihimi VIDEO ኃይል](#), ka zahim shili malibu sɔli din yen dɔli na maa anfaani ni nye sheli.

VIDEO: Gbaabu N Zaŋ Jεndi ʒim, Alaafee Bɔbu Ni
(5:47)

- Suhimi Naawuni m-bo yεm.—Jeemsi 1:5.
- Zahimmi Baibul yεl'tamdigu balibu, ka nya di ni yen sɔŋ a shεm.—Ijaha 13:16.
- Bɔhimmi ka baŋ tibbu sɔya din beni.
- Lihimi ka yihi sɔya din bi niŋ kamaata m bahi.
- Gbaami gbaabu din ku che ka a suhu galim a.—Tuma 24:16.*
- Di yi ti kana Naawuni ni bi kahigi zaligu n-zaŋ jεndi yεl' shεŋa polo, di bi simdi ni so gbaai gbaabu n ti a, hali o yi nyεla a paya bee a yidana, laxiŋgu ninkurugu bee ኃንን sɔŋdi a, ka a bɔhindii Baibul.—Romnima 14:12.
- Che ka a gbaabu maa kpe gbana ni, ka di leei shεhira.

4. Jεhova Shεhiranim' kariti tibbu sunj nyabu

A ni tooi nya tibbu sunj ka di bi ʒiya ni a birigi Naawuni zaligu n-zaŋ jεndi ʒim.
[Lihimi VIDEO ኃይል](#).

VIDEO: Be Bɔhiya Ka Wum Profesa Massimo P. Franchi, M.D Noli Ni. (1:36)

Karimmi Tatus 3:2, ka zahim bɔhigu ኃይል:

- Bo zuyu ka di simdi ni a ti alaafee tuuntumdiba jilima, ka di ba fiila ni suyulo?

* Lihimi yelli din pahi 5, "Di Yi Ti Jεndi ʒim Pirigibu Bihi," ni Pahigu Lahabali 3, "ʒim Zaŋ Tum Tuma Alaafee Bɔbu Ni."

Din chihira

Kristien kam n yén gbaai o gbaabu

3im pirigibu din nyé kóm (plasma) ..... Plasma pirigibu bihi balibu

Sel piela ..... Sel piela pirigibu bihi balibu

Pleetilets ..... Pleetilets pirigibu bihi balibu

Sel zíehi ..... Sel zíehi pirigibu bihi balibu

5. Di yi ti jëndi 3im pirigibu bihi

3im pirigibu ni, din nyé tuuli nyéla 3ii bunahi. Dina n-nyé sel zíehi, sel piela, pleetilets, ni 3im pirigibu din nyé kóm (plasma). Pirigibu bunahi ḥo yino kam mali pirigibu bihi.* Bé zañ di pirigibu bihi maa shënya m maani tima. 3im yi yiri so, tima maa shënya tuma nyéla di ḥmaai 3im maa.

* Alaafee tuuntumdiba sheb' booni 3im pirigibu 3ii bunahi maa gba la pirigibu bihi. Dinzuğu, di ni tooi ninj ka di bɔri ni a kahigi, ka alaafee tuuntumdiba banj, ni a bi sayı ni bi kpeshi a 3im, sel zíehi, sel piela, pleetilets, ni 3im pirigibu din nyé kóm (plasma).

Di yi kana 3im pirigibu bihi polo, di simdi ni Kristien kam zañ o ni zañ Baibul n wumsi o suhuni-dölisira shëm, n gbaai o gbaabu. Di yi kana 3im pirigibu bihi zañ tum tuma polo, di ni tooi ninj ka Kristien sheb' zayxi li. Sheba mii suhu ni tooi ti ba, ni be sayi deei.

Pɔi ka a gbaai a gbaabu, bɔhimi a manj' bɔhigu ḥo:

- Sɔli dini ka n yén kahigi n wuhi dɔxiti, ka o banj din chë ka n sayı deei 3im pirigibu bihi maa shëli, bee n zayxi di deebu?

SO NI TOOI BOHI: “Bé yi kpeshi nira 3im, taali n nyé li?”

- Wula ka a tèhi?

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Jəhova bəri ni ti lihi ʒim la bin' gahindili.

Lab' Kahigi

- Bo zugu ka ʒim nye bin' gahindili Jəhova sani?
- Ti niŋ wula banj, ni ʒim kpəhibu birigi Naawuni zaligu din yeli ni ti gbaai ti manj' ka che ʒim la?
- Səli dini ka a yen dəli, ka tooi gbaai gbaabu sunj, di yi kana ʒim zaŋ tum tuma, alaafee bəbu ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli

■ Karimmi nəma din be Bəhimmi Pam M-Pahi yaylı maa, ka di sənə a ka a gbaai gbaabu, di yi kana (1) ʒim kpəhibu, (2) bə ni zaŋ ʒim pirigibu bihi m mali tima shənə (3) a manjmanj' ʒim zaŋ tum tuma. Che ka a gbaabu kpe gbana ni.

■ A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

A yi gbaari gbaabu n-zaŋ jəndi a manjmanj' ʒim zaŋ tum tuma, bo n simdi ni di be a suhu ni?

“Questions From Readers”
(*The Watchtower*, October 15, 2000)

A yi gbaari gbaabu n-zaŋ jəndi ʒim pirigibu bihi zaŋ tum tuma, bo n simdi ni di be a suhu ni?

“Questions From Readers”
(*The Watchtower*, June 15, 2004)

Di niŋ wula ka alaafee tuun-tumda so sayi, ni Jəhova ni lihiri ʒim shəm mali hankali?

“I Accepted God’s View of Blood” (*Awake!*, December 8, 2003)

Ninkura be Kəmitii Din Kpənsiri Puha Yooi Taba, Alaafee Bəbu Ni. Kpəhimmi bə ni sənđi mabihi shəm.

Jəhova Sənđi Barinima

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 39 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo N Yen Sən Ti Ka Ti Be Kasi Naawuni Sani?

Lihimi yelli ɳɔ. Paya maani o bia shili ni o chanj shikuru, o su o kɔm, n zaŋ nema din mali sabita n yel' o, ka mali o vienyela. Di ni che ka bia maa mali alaafee. Niriba ni banj ni bia maa laamba yuri o ka lihiri o vienyela. Jəhova, ti Ba ɳun yuri ti maa gba bɔri ni ti be kasi, ti ningbuŋ polo, n ti pahi ti təha, ti yetçya, ni ti tuuntumsa puuni. Ti yi gbubi kasitali, di ni niŋ ti anfaani, ka che ka o nya jilima.

1. Bo ka nira yen niŋ, ka o ningbuŋ mini o biehigu shee be kasi?

Jəhova yeli ti: “**Benya kasi.**” (1 Pita 1:16) Kasitali zaŋmi jəndi ti ni maani ti ningbuŋ ni ti biehigu shee shem n-ti pahi ti tuuntumsa. Di yi kana ti ningbuŋ polo, kasitali zaŋmi jəndi kɔm subu, ti nema payabu, ti yinsi malibu, ti loorinima ni din pahi payibu. Dinzugu di simdi ni ti kpanji sabita tuma ti Nam LayinGU Duri puuni. Ti yi gbubi kasitali n zaŋ chanj ti ningbuŋ polo, ni ti biehigu shee, di ni che ka Jəhova nya jilima.—2 Kɔrintini-ma 6:3, 4.

2. Ti yi bɔri ni ti be kasi, yel' dini ni dini ka di simdi ni ti gbaai ti man' ka che?

Baibul yeliya ni ti “yihimi dayari kam ti ni, dayari din ni tooi ta ningbuŋ bee n sayim nira mini Naawuni sunsuuni.” (2 Kɔrintinima 7:1, NWT)

Dinzugu, di simdi ni ti niŋ kam n gbaai ti man' ka che binshənja din ni sayim ti təha bee ti ningbuŋ. Di simdi ni ti ni təhiri yel' shənja zuyu che ka Jəhova suhu paligi. Dinzugu ti niŋdi kam ni ti zaysi təha bieri. (Yilli 104:34) Ti lahi gbaari ti mar' ni yetçya yɔya.—Karimmi Kolɔsainima 3:8.

Bo yaha n ni tooi ta ti ningbuŋ dayari n ti pahi ti təha, ti yetçya ni ti tuuntumsa? Vari, taba, ni tikpəma kpuŋibū ni tooi sayim ti ningbuŋ. Dinzugu di simdi ni ti gbaai ti man' ka che li. Ti yi niŋ lala, ti ni mali alaafee ka wuhi ni ti lihiri nyevili la pini gahindili. Ninvuŋu sheb' mali be tooni n diɛmda, ni be tooi wum paya mini doo dɔnibu nyagasm. Amaa ti yi bɔri ni ti təha be kasi, di simdi ni ti gbaai ti man' ka che yelli ɳɔ, ka lahi gbaai ti man' ka che zina anfooninima, di bukunima, ni di siniinim' lihibu. (Yilli 119:37; Efesus-nima 5:5) Di ni tooi niŋ ti tɔm ni ti tuhi n nyaŋ kɔr' bieri ɳɔ, amaa Jəhova ni tooi sən ti ka ti nyaŋ li.—Karimmi Aizaia 41:13.

VIHIMI YΕLA PAHI

Ti yi maani ti ningbuŋ ni ti biɛhigu shee ka di be kasi, Jɛhova nyari jilima. Kpahimmi di yɛla. Ka nya ti ni yɛn tooi yihi dayari tuma ti biɛhigu ni m-bahi shɛm.

3. Ti yi maani ti ningbuŋ mini ti biɛhigu shee, Jɛhova nyari jilima

Ti yi lihi Jɛhova ni zali o niriba Izrael-nim' zaligu shɛnja, ti ni banj o ni lihiri kasitali shɛm, ni din che ka o bɔri ni o niriba be kasi. **Karimmi Yibu 19:10 ni 30:17-19**, ka zahim bɔhisi ɲɔ:

- Baibul yaşa maa ni wuhi shɛm, ti yi maani ti ningbuna ka gbubi ti biɛhigu shee ni kasitali, Jɛhova ni nya li wula?
- Bo ni bo ka a ni niŋ dabsili kam puuni, ka di che ka a ningbuŋ mini a biɛhigu shee be kasi?

Nira yi ni gbubi o ningbuŋ mini o biɛhigu shee ni kasitali, di bɔri kpajmaŋa ni saha. Di bi dɔli ti mali lixiri bee ti ka, di mii bi dɔli ti ni be lugushɛli. Ti ni tooi mali ti ningbuŋ mini ti biɛhigu shee ka di be kasi. **Lihimi VIDEO ɳɔ**, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

VIDEO: Naawuni Yuri Ninvugy Sheb' Ben Be Kasi (4:10)

- Ti yi maani ti manja, ni ti nɛma, ti ni yihiri shɛb' waazu jilima zaŋ ti Jɛhova ni pahi. Bo zuyu?

Jɛhova ni tooi sɔŋ ti ka ti nyāŋ dayari tuma kam

4. A ni tooi nyāŋ hall' biɛgyu kam

Di yi pa sheli, a mi ni di bi niŋ alaha ni nira che shigaari nyubu bee ti'kpema kpuŋib⁹. Di yi nyela a bɔri la sɔya ni a yi yellì ɲɔ puuni, bo n ni tooi sɔŋ a? Tshimi di ni yɛn tooi niŋ a barina sheli yela. **Karimmi Matiu 22:37-39**, ka kpahim shigaari, taba ni ti'kpema kpuŋib⁹ ni yɛn tooi n shihi . . .

- zotali din be nira mini Jɛhova sunsuuni shɛm.
- nira yinjima ni o ʒiŋiinitab' shɛm.

Niŋmi shili din ni zaŋ n-nyāŋ hall' biɛgyu.* **Lihimi VIDEO ɳɔ**.

VIDEO: Dɔli Maŋ'gbubbu Sɔli (2:47)

Karimmi Filipainima 4:13, ka zahim bɔhigu ɲɔ:

- Nira yi gbubi wunsuhugu, Baibul karimbu ni layingu chandi ka bi naŋira, sɔli dini ka di yɛn ti o yiko ka o zaŋ nyāŋ hall' biɛgyu?

* Bɔhimbu ɲɔ puuni, gbaŋ din yuli boli "How to Quit Smoking," be Bɔhimmi Pam M-Pahi yaŋli. Di kahigi so' shenja nira ni yɛn tooi dɔli, ka tuhi nyāŋ shigaari bee taba nyubu ni ti'kpema kpuŋib⁹.

5. A ni tooi tuhi n-nyan təha bieri ni dayari tuma zaa

Karimmi Kolbsainima 3:5, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- Nira yi lihiri zina anfooninima, bee di sinii, bee o yi zaŋdi zina lahabali n tiri niriba fən bee komputa zuğu, bee nira yi mali o tooni n diemda, ni o nya doo mini paşa dənbibu nyaxasim, Jəhova sani, di nyela dayari tuma. Ti nj̄ wula ban?
- Jəhova ni lihiri ni ti təha, ti yetçya ni ti tuuntumsa be kasi maa, a təhiya ni di mali hankali? Bo zuğu?

Lihimi a ni yen tuhi nyan təha bieri shəm.

Lihimi VIDEO ɳɔ.

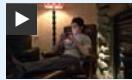
Yisa daa zaŋ ɳmahinli n wuhi, ni di simdi ni ti təha, ti yetçya, ni ti tuuntumsa zaa be kasi. **Karimmi Matiu 5:29, 30**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Yisa daa bi wuhi ni ti timi ti man' dansi. O yetçya maa wuhiya ni di simdi ni ti taŋi biehigu. Təysim dini ka nira ni tooi niŋ, n yihi təha bieri o suhu ni?*

Jəhova yi nya ka a niŋdi kam ni a yihi təha bieri a suhu ni, o suhu piela. **Karimmi Yilli 103:13, 14**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- A yi niŋdi kam ni a yihi təha bieri a suhu ni, amaa ka di niŋdi a təm, səli dini ka Baibul yayli ɳɔ ni tooi səŋ a ka a bi yihi tahima?

* A yi bəri ni a nya sənsim ka tooi nyang nira tooni zaŋ diem, lihimi "How Can I Conquer the Habit of Masturbation?" din be buku din yuli bəli *Questions Young People Ask—Answers That Work*, Pirigibu 1, yayli 25 puuni.

VİDİO: Niŋmi Təysim Ka Tooı Gbubi A Kasitali (1:51)

Kul' tuxima, miri ka yihi tahima!

A ni tooi təhi a suhu ni, 'di nyan ma, n lahi ka ni yen niŋ shəli.'

Amaa lihimi yelli ɳɔ: nira yi guura, di ni tooi niŋ ka o tuui lu. Di bi wuhi ni o kən nasara. Di mii bi ʒiya ni o lab' ti pili guubu. Dinzuğu a yi kpaŋdi a manja ni a yihi təha bięgu bee hall' bięgu m-bahi amaa ka ti lab' din ni, di bi wuhi ni a ku tooi nyang li. Di mii bi wuhi ni a ni kpaŋ a manja n ti tooni shəm maa bahi la yəli. Nira yi kpaŋdi o manja ka ti tuui lu, di pa lahažibsi. Lala ka tooni tibū be. Dinzuğu di yihi tahima! Jəhova sənsim zuğu, a ni tooi ti tooni hali n ti nyang a muğisigu maa.

NIRIBA YƏRA: "N ku tooi nyang yelli ɳɔ. Di mili ma mi."

- Baibul yayli dini ka a ni zaŋ wuhi o, ka o ban ni Jəhova ni tooi səŋ o, ka o yihi təha bięgu bee hall' bięgu m-bahi?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Ti yi gbubi kasitali ti təha puuni, n
ti pahi ti ningbuna, ni ti tuuntumsa
puuni, Jəhova suhu ni paligi.

Lab' Kahigi

- Daliri dini zuju ka di simdi ni ti be kasi?
- A ni niŋ wula ka a niŋbuŋ mini a biehigu shee be kasi?
- Bo n ni tooi sən a, ka a gbubi kasitali a təha mini a tuuntumsa puuni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli

- Suhimi Jəhova ni o sən a, ka a banj di ni simdi ni a niŋ taxsim shəli a biehigu ni, ka tooi ti tooni kasitali puuni.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Bo ni bo ka a ni tooi niŋ, hali
a yi ka liyiri, ka a niŋbuŋ mini
a biehigu shee niŋ kasi?

*Alaafee Mini Sabita Yela
—Nuu Payibu*

Kpahimmi a ni yen tooi döli so'
sheňa ka che shigaari nyubu.

"How to Quit Smoking"
(Awake!, May 2010)

Kpahimmi zina anfooninima,
di bukunima, ni di sinii lihibu
ni mali barina shəm.

**"Pornography
—Harmless or Toxic?"**
(The Watchtower, August 1, 2013)

Kpahimmi bin' shəli din daa
sən do' so, ka o che zina
anfooninima, di bukunima,
ni di sinii lihibu.

**"I Failed Many Times
Before I Succeeded"**
(The Watchtower No. 4 2016)

A yi bəri ni a nya anfooninima' zaa din be
BƏHIMBU 40 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo Ka Baibul Yeli N Zañ Jendi Payä Mini Doo Layimbu?

Di niñdi niriba pam sayisayi ni bë yeli doo mini payä layimbu yela. Amaa Baibul kahigi doo mini payä layimbu yela ni jilima. Di ni kahigi shëli maa ni tooi niñ ti anfaani. Di ka lahažibsi. Dama Jëhova n-nam ti, ḥuna m-mi din yen niñ ti anfaani. O wuhi ti, ti ni yen be biëhi' shëli ka o suhu piela, ni ti ni yen dëli so' shëli, ka nya suhupielli hali ni saha din ka bahigu.

1. Jehova hankali n-zañ jëndi doo mini payä layimbu nyëla dini?

Doo mini payä layimbu nyëla pini din yi Jëhova sanna. O bëri ni doo mini o payä nya suhupielli bë layimbu puuni. Di pa la zuliya nambu kënjko zugu ka o zañ pini ḥo n-ti, amaa o bëri ni doo mini o payä tooi wuhi tab' yurilim, suhupielli sôli zugu. Dinzuju ka Naawuni yeli o Yëligu puuni: “*Chë ka a mini a ni kpuyi payä so a bipolitali saha mali suhupielli.*” (Iøaha 5:18, 19, NWT) Jëhova lihari sôli ni Kristiennim’ bën niñ amiliya gbubi ȝieyimtali bë amiliya puuni. ȝieyimtali ni sôñ Kristien kam ḥun niñ amiliya ka o bi yi o payä bee o yidan’ nyaanja.—Karimmi Hiburuni-ma 13:4.

2. Tuun’ dini ni dini n-nyë zina?

Baibul yeliya, “*bën tumdi zina tuma . . . ku kpe Naawuni Nam ni.*” (1 Korintinima 6:9, 10) Bën daa sabi Baibul Griik balli puuni, ni zañ bachi shëli n buysi zina nyëla *por-nei’ā*. *Por-nei’ā* buysiri la yela balibu. Di shëli nyëla (1) Doo mini payä bën bi niñ amiliya layimbu* yela, (2) Doo mini doo bee payä mini payä layimbu, n-ti pahi (3) ninsal’ mini biŋkëbgu layimbu. Ti yi ‘gbaai ti maña ka chë zina,’ di ni niñ ti anfaani, ka paligi Jëhova suhu.—1 Tësalõnaikanima 4:3.

* Jehova ni chihiri layimbu yel’ shëja galisiya. Di shëja nyëla doo mini payä layimbu, nira zañ nçli n diem doo bee payä tooni, ni o nya layimbu nyagiasm, nyirivoxu polo layimbu, nira zañ doo bee payä tooni n diem, ni o nya layimbu nyagiasm.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ sheli n gu a maŋa ka che zina, ka zahim a ni yen di anfaani sheli, a yi gu a maŋa ka che li.

3. Zomi ka che zina

Yisifu daa doli Naawuni ni yelmanjli. O daa kpaŋ o maŋa n zaŋsi zina tuma. **Karimmi Piligu 39:1-12**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Daliri dini zuŋu ka Yisifu daa guui ka che paŋa maa?—Lihimi kalinli 9.
- A tehiya ni Yisifu gbaabu maa mali hankali? Bo zuŋu?

Zuŋo, sɔli dini ka bipola yen tooi doli Yisifu kɔtomsi, n guui ka che zina? [Lihimi VIDEO ḥo](#).

**VIDEO: Zomi Ka Che Zina
(5:06)**

Jehova bɔri ni ti zaŋa yino kam zaŋsi zina. **Karimmi 1 Kɔrintinima 6:18**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Yel' dini ni dini n ni tooi zaŋ nira kpe zina tumbu ni?
- Sɔli dini ka a ni tooi zo ka che zina?

4. A ni tooi nyaŋ kore bieri

Bo n ni tooi che ka di niŋ tɔm ni nira zaŋsi zina kore? [Lihimi VIDEO ḥo](#), ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

**VIDEO: Che Ka Baibul Karimbu
Sɔŋ A, Ka A Nyəŋ Kore Bieŋu
(3:02)**

- Vidio maa puuni, mabia maa ni kpahim ni o teha mini o tuuntumsa ni tooi che ka o yi o paŋa nyaana maa, bo ka o niŋ?

Saha ni saha, di niŋdi tɔm ni Kristiennim' ben doli Naawuni ni yelmanjli, gbubi teha kasi. Bo ka a yen niŋ ka zina yela bi kpali a teha puuni? **Karimmi Filipainima 4:8**, ka zahim bɔhisi ḥo:

- Yel' dini ni dini yela ka di simdi ni ti tehira?
- Ti yi karindi Baibul ka jemdi Jehova ni nim-mɔhi, di ni sɔŋ ti ka ti zaŋsi alahachi tumbu. Bo zuŋu?

5. Jēhova zaligu mali anfaani n ti ti

Jēhova mi din yen tooi niŋ ti anfaani. O wuhi ti, ti ni yen tooi dōli so' sheli n gu ti maŋa ka che zina, ni di anfaani ni nyę sheli. **Karimmi ḥaha 7:7-27 bee lihimi VIDIO ḥo**, ka zahim bōhisi din dōl' li.

VIDIO: *Nira ḥun Bi Tooı
Wəligiri Yela (9:31)*

- Bo ka nachimbil' maa niŋ n ti kpe yel' shenja din ni tooi bahindi zina tumbu ni?
—Lihimi ḥaha 7:8, 9.
- ḥaha 7:23, 26 ni wuhi shem, zina mali barina pam. Ti yi gbaai ti maŋa ka che zina, di ni gu ti ka che barina maa. Di shenja nyela dini?
- Ti yi gbaai ti maŋa ka che zina, solı dini ka di yen soj ti, ka ti nya suhupielli hali ni saha din ka bahigu?

Sheb' sani, Baibul ni yeli sheli n-zan jendi doo mini doo bee paya mini paya lajimbu maa bi wuhi yurilim. Amaa Jēhova n-nyę yurilim Wuni. O bōri ni sokam mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu. Nira yi ni mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu, faashee o sajı deeı Naawuni soya. **Karimmi 1 Kɔrintinima 6:9-11**, ka zahim bōhigu ḥo:

- Naawuni sani, doo mini doo bee paya mini paya lajimbu kore kɔŋko n-nyę kore biegyu?

Di simdi ni ti yino kam taŋiri biehigu ka tiri tooni, ni di che ka Naawuni suhu pieli ti zuyu. Lala ninju mali anfaani? **Karimmi Yilli 19:8, 11**, ka zahim bōhisi ḥo:

- A sani, Jēhova zaligu zaŋ jendi zina mali hankali? Bo zuyu?

Jēhova soj niriba balibu ka bę dōli o zaligu din jendi zina ka di nasara. O ni tooi soj a gba

NIRIBA YERA: "Niriba ayi yi kuli yuri taba ḥuna, bę ni tooi layim. Di pa taali."

- A ni garigi wula?

TI NI BƏHIM SHELI

Doo mini paya lajimbu nyela Jəhova ni zan pini sheli n ti doo mini o paya, ni di ti ba suhupiellı.

Lab' Kahigi

- Yel' dini ni dini n-nye zina?
- Bo n-yen tooi sən ti, ka ti zaxsi zina?
- Ti yi dəli Jəhova zaligu n zan jəndi zina, di anfaani nyela dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- Bəhimbu əq puuni, piimi Baibul yay' sheli din ni tooi sən a, ka a nyar zina kore. Zanji li nin a suhu ni.
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi din che ka Naawuni bəri ni doo mini paya lo amiliya ka naanyi ʒini.

"What Does the Bible Say About Living Together Without Marriage?"
(Web article)

Baibul ni yeli sheli n-zan jəndi doo mini doo, bee paya mini paya lajimbu maa pa la jelinsi yela.

"Is Homosexuality Wrong?"
(Web article)

Naawuni zaligu n-zan jəndi lajimbu yelli kam, nyela gubu n zan ti ti. Kpahimmi di ni nye shəm.

"Is Oral Sex Really Sex?"
(Web article)

Doo əjun mini dəbba lajindi, daa kpahim yetçya sheli ka tağı biehi, ni di che ka Naawuni suhu piela. Kpahimmi di yela, lahabali din bəli "They Treated Me With Dignity" puuni.

"The Bible Changes Lives"
(The Watchtower, April 1, 2011)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 41 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupiellı Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Lahabali Dini M Be Baibul Puuni, N Zaŋ Jəndi Ben Niŋ Amiliya Ni Ben Na Bi Niŋ?

Kali shənja puuni, niriba təha nyəla, nira yi bi kuli doo bee n kpuysi paya, o ku tooi mali suhupielli. Amaa yelmanjlı maa nyəla, pa ben kuli dəbbba bee n kpuysi payaba zaa m mali suhupielli. Pa ben mi bi kuli dəbbba bee n kpuysi payaba zaa n ka suhupielli. Baibul yəliya ni nira yi na bi kpuysi paya bee n kuli doo, Jəhova zaŋ pini gahindili n ti o. Ka nira yi kpuysi paya bee n kuli doo, Jəhova zaŋ pini gahindili n ti o gba.

1. Anfaani dini m-beni n zaŋ ti ben bi kpuysi paya bee n kuli doo?

Baibul yəliya: “**Əun kam lo amiliya ni ti tooni, amaa əun kam bi lo amiliya ni ti tooni n-gari lala.**” (Karimmi 1 Kərintinima 7:32, 33, 38, NWT.) Səli dini ka əjun bi lo amiliya yən tooi “ti tooni n-gari” əjun lo amiliya? Ben bi lo amiliya nuu ka paya bee yidan’ gbubbu tuma puuni. Be mali səli din ni tooi zaŋ tum tuma balibu, Jəhova jəmbu puuni. Kətomsi nyəla, bə ni tooi yışisi n əchaŋ tinsi balibu n-ti yihı waazu. Din gari zaa nyəla, bə mali saha pam din ni tooi zaŋ kpaŋsi zotali bə mini Jəhova sunsuuni.

2. Amiliya yi lo, di anfaani nyəla dini?

Paya kpuyibü bee doo kulibü gba mali anfaani. Baibul yəliya, “**niriba ayi so ninvug yino.**” (Waazuyihira 4:9, NWT) Kristiennim’ bən zaŋdi Baibul yəl’tamdigü m maani bə amiliya, nyari

yətçəya əç yelmanjlı ni nyə shəm vienyela. Doo mini paya yi lo amiliya, bə lo alikauli ni bə gbubi taba ni yurilim mini jilima, ka gbubi bə amiliya ni nimməhi. Alikauli maa zuxu, ben lo amiliya mali suhužia n-gari doo mini paya ben be du yinga ka bi lo amiliya. Amiliya maa yi lo, di nyəla tanzaa zaŋ ti bihi wumsibu.

3. Wula ka Jəhova lihiri amiliya İsbu?

Jəhova ni daa zali amiliya, o daa yəliya: “**Doo ni yi o ba mini o ma sani n-ti zaŋ o man' tabli o paya.**” (Piligu 2:24, NWT) Jəhova bəri ni doo mini o paya kpəlim bə amiliya ni, ka gbubi taba ni yurilim hali ni bə nyəviya tariga. O bi ti səli ni amiliya larigi, amaa doo bee o paya yi tum zina, əjun bi tum zina maa mali səli, ni o larigi amiliya maa.* (Matiu 19:9) Jəhova bi sayi ti pay’ bəbgu kpuyibü. Kristiən laxıngu maa ni, pay’ bəbgu kpuyibü nyəla yətçəya kpeeni.—1 Timoti 3:2.

* Lihimi Pahigu Lahabali 4 puuni, ka nya amiliya wələgibü lahabali ni nyə shəli, di yi nyəla zina bi tum amiliya maa ni.

VIHIMI YELA PAHI

A yi pun niŋ amiliya bee a yi na bi niŋ, kpahimmi a ni yen tooi niŋ sheli m mali suhupielli, ka Jəhova gba suhu pieli a zuyu.

4. A yi na bi niŋ amiliya, a mali pini gahindili, Zaŋmi li ku bukaata

Yisa yeliya ni nira yi na bi kpuyi paya bee n kuli doo, di nyela pini n zaŋ ti nira maa. (Matiu 19:11, 12) **Karimmi Matiu 4:23**, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Yisa daa bi kpuyi paya. Sɔli dini zuyu ka o daa zaŋ pini ḥɔ n jem o Ba, ka lahi sɔŋ niriba?

Yisa kɔtomsi wuhiya ni Kristiennim' bɛn na bi kpuyi payaba bee n kuli dɔbba ni tooi mali suhupielli. **Lihimi VIDEO ḥɔ**, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

VIDEO: Be Bi Niŋ Amiliya, Be Gbubi 3ieyimtali (3:11)

- Bukaata tuun' gahinda bo ka Kristiennim' bɛn na bi niŋ amiliya yen tooi tum Jəhova jembu ni?

A kpahimya?

Baibul bi yeli yuma sheli di ni simdi ni nira paai, ka naanyi tooi kpuyi paya bee n kuli doo. Amaa Baibul yeri ḥunkam bɔri ni o niŋ amiliya, ni o che ka "o bipɔltali yela ni puhiri yirina saha sheli gari," ka o naanyi kpuyi lala napɔŋ. Bipɔltali yela ni puhiri n yirina saha sheli, paya mini doo lajimbu kore kpem pam nira suhu ni. Di ni tooi che ka di niŋ bipɔlli tɔm ni o gbaai gbaabu din mali hankali.—1 Kɔrintinima 7:36, NWT.

5. A yi bɔri ni a bo paya bee n kuli doo, baŋmi piibu

A yi bɔri ni a pii a ni yen kpuyi paya so, bee n kuli do' so, di tam ni a nyevili ni, gbaabu din tibsa n gari zaa yino m-bala. **Karimmi Matiu 19:4-6, 9**, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Daliri dini zuyu ka di simdi ni Kristiennim' maagi o manja, n təhi vienyela, ka naanyi lo amiliya?

Baibul ni tooi sɔŋ a, ka a baŋ di ni simdi ni a bo paya so bee n kuli do so. Yelli din nye kpani nye-la, a bo ḥun yuri Jəhova.* **Karimmi 1 Kɔrintinima 7:39 ni 2 Kɔrintinima 6:14**. Ka zahim bɔhisi ḥɔ:

- Daliri dini zuyu ka di simdi ni ti kpuyi bee n kuli ti Kristiennim' kpee?
- Ti yi kpuyi paya bee n kuli do' so ḥun bi yuri Jəhova, a təha ni, wula ka di yen be Jəhova?

* Kali sheŋa puuni, laamba m piiri payaba bee dɔbba n tiri be bihi. Di yi nye lala a kali puuni, ka a yen pii doo bee paya n ti a bia, din yen wuhi ni a yuri a bia nyela, a pii ḥun yuri Jəhova, ka pa ni ḥun mali buni bee ḥun zali yuli.

6. Gbubi Jēhova hankali n zaŋ jəndi amiliya

Kurumbuni Izraelnim' saha, dɔbbba sheba daa mali kore bieri. Dinzuğu be daa kari be payaba yihi. **Karimmi Malaki 2:13, 14, 16**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Daliri dini zuyu ka Jēhova chihiri amiliya larigibu din ka adalchi?

Lihimi **VIDEO ɳɔ**, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

**VIDEO: Amiliya Nyela Alikauli
Din Ka Naabu (4:30)**

- A yi mali paya bee yidana ɳun bi yuri Jēhova, bo ka a ni tooi nin ka suhupielli be amiliya maa ni?

Yidana bee paya yi tum zina, bee amiliya yi larigi, ɳun bi tum taali maa, ni bihi beni beni nyari bierim pam

SO NI TOO! BOHI: "Amiliya lɔbu bukaata mii nyela dini?
Doo mini paya yi lajim beni ka bi lo amiliya, di taali nyela dini?"

- A ni garigi wula?

7. Dɔli Jēhova zaligu din jəndi amiliya

Di ni tooi bɔri kpaŋmaŋ' pam, ka nira naanyi tooi dɔli Jēhova zaligu din jəndi amiliya.* Amaa Jēhova niŋdi ben dɔli li alibarika. **Lihimi **VIDEO ɳɔ****

**VIDEO: A Ni Too! Dɔli Jēhova
Ni Wuhi So' Sheli N Zaŋ Jəndi
Amiliya, Ka Di Nasara (4:14)**

Karimmi Hiburunima 13:4, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- A təhiya ni Jēhova zaligu n zaŋ jəndi amiliya mali hankali? Bo zuyu?

Tinsi balibu puuni, zaligu wuhiya ni di simdi ni amiliya lɔbu ni di larigibu kpe gbana puuni. Jēhova bɔri ni Kristiennim' dɔli zaligu ɳɔ. **Karimmi Taitus 3:1**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- A yi niŋ amiliya, di kpe gbana puuni, zaligu ni kul wuhi shem?

* Di yi nyela a mini doo bee paya lajimmi m-be, ka di pa la yi niŋ la amiliya, di simdi ni a gbaai gbaabu, ka yi lo amiliya bee ka yi wɔligi.

TI NI BƏHIM SHƏLI

Nira yi na bi niq amiliya bee o yi pun niq amiliya, di nyela Jəhova pini gahindili n zaq ti o. O yi dəli Jəhova nəli, o ni mali suhupielli.

Lab' Kahigi

- Nira yi na bi kpuysi paya bee n kuli doo, anfaani tuma bo ka o ni tooi zaq o saha n tum?
- Daliri dini zuyu ka Baibul yeli ni ti kpuymisi paya bee n kuli doo jənun nyəti Kristien kpee?
- Daliri yinga kənko m beni ka Naawuni ni ti səli di zuyu ni nira che o paya bee o yidana. Dina n-nyəti dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niq Shəli

- A yi na bi niq zaligu ni bəri ni a niq shəli zaa n zaq chaq yi amiliya polo, bəhimi ka banj so' shəli di ni simdi ni a dəli n niq lala.
- A Ni Bəri Ni A Niq Shəli Yaha:

BƏHİM Mİ PAM M-PAHI

Baibul yeliya n zaq chaq amiliya ləbu polo, piimi la 'jun jəndi Jəhova.' Di gburri nyela dini?

"Questions From Readers"
(The Watchtower, July 1, 2004)

► 11:53

Lihimi vidionim' ayi nə, ka di sən a ka a gbaai gbaabu din mali hankali n zaq jəndi amiliya ləbu ni di shili malibu.

Amiliya ləbu Shili Malibu

► 1:56

Do' so daa zaq binşənja m-bahi, ni o tooi jəm Jəhova. Lih nya din che ka o yeli ni Jəhova ni ti o shəli, gari o ni daa zaq binşənja m bahi.

**N Daa Lihiri Səli Ni O Bəhim
Baibul Ka Banj Yelmaqli Maa**

Nira yi bəri ni o larigi amiliya, bee n wələgi ka che o paya bee o yidana, yəla bo ka di simdi ni o zahim?

"Honor 'What God Has Yoked Together'" (The Watchtower, December 2018)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİM 42 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Hankali Dini Ka Di Simdi Ni Kristiennim' Gbubi N Zan Jëndi Dam?

Dunia yili zaa, niriba mali tsha balibu zañ jëndi dam. Ninvüyü sheba mini be zonim' yi layim saha ni saha, be nyuri dam. Sheb' mii gbaaya ni be ku nyu dam. Ka sheb' mii nyuri kuuna. Bo ka Baibul yeli n zañ jëndi dam nyubu?

1. Di nyela taali ni nira nyu dam?

Baibul bi yeli ni nira di nyu dam. Baibul kali dam m-pahi pini sheña Naawuni ni ti ti puuni. Di yeliya, ‘**wain tiri nira suhupielli.**’ (Yilli 104:14, 15) Baibul yeliya ni ben daa jëmdi Naawuni maa sheb' daa nyu dam.—1 Timoti 5:23.

2. Dolsibu dini m be Baibul puuni, n zañ ti ben gbaai gbaabu ni be nyu dam?

Jehova chihiri dam nyu n yayi, ni dam nyu m-buyi. (Galešianima 5:21) O Yëligu yeliya: ‘**Miri ka a zañ a man' m pahi ben nyuri wain pam zuyu.**’ (Iaha 23:20) Dinzuğu, hali so yi ka ti sani, ka ti yen nyu dam, di simdi ni ti tëhi yel' sheña zuyu. Kötomsi nyela, di bi simdi ni ti nyu hali n ti kɔŋ ti man' gbaabu zañ chan ti tëha, ti yëtçya, ni ti nijsim polo, bee n ti kɔŋ alaafee. Di yi niŋ tɔm ni ti nyu n saysi, di viela ni ti dii che di nyubu zaa.

3. Nira yi gbaai gbaabu ni o ni nyu dam bee o ku nyu, ti ni nin wula ka di wuhi ni ti zañ jilima n ti o?

Di yi kana dam nyubu, di simdi ni sokam gbaai o gbaabu. Nira yi pii ni o nyu dam n saysi, di bi simdi ni ti galim o. So mii yi gbaai ni o ku nyu, di bi simdi ni ti bo soya ni o tayı o tëha. (Romnima 14:10) Ti yi ni nyu dam ka di muxisi sheba, di simdi ni ti che di nyubu. (Karimmi Romnima 14:21.) Ti ‘**bi lihiri bɔri ti maŋman'** anfaani nyabu, **amaa ti lihiri la ti tab' dini.**—Karimmi 1 Kɔrintinima 10:23, 24, NWT.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi Baibul yel'tamdigu din ni tooi sən a ka a gbaai gbaabu n zañ jəndi dam nyubu. Ka zahim din yen tooi sən a, di yi nyela di niñ a təm ni a che dam nyubu.

4. Di ni simdi ni a lihi yətçya shənə ka naanyi gbaai gbaabu n zañ jəndi dam nyubu

Yisa hankali zañ jəndi dam nyubu daa nyela dini? Lihimi o ni daa tum alahažiba tuun' sheli tuuli, ka nya. **Karimmi Jən 2:1-11**, ka zahim bəhisni ŋɔ:

- Alahažiba tuma ŋɔ wuhiya ni Yisa hankali n zañ jəndi dam, ni bən nyuri li nyela dini?
- Yisa daa bi yeli ni dam nyubu nyela taali. Dinzugu, nira yi pii ni o nyu dam, di simdi ni Kristiennim' lihi dilana wula?

Səli beni ni Kristiən nyu dam, amaa saha sheli, di yen nyela hankali ni o zəysı di nyubu. **Karimmi Jaha 22:3**, ka zahim yel' shənə din yen dəli na maa daliri ni nyə sheli n zañ chanj a gbaabu polo:

- A yi yen duhi loori bee n zañ məzini tum tuma.
- A yi mali pua.
- Dəyiti yi yeli ni a di nyu dam.

- Di yi niñ a təm ni a nyu n saysi.
- Zaligu yi bi ti a səli ni a nyu dam.
- Nira ŋun che dam nyubu yi be a sani. O che nyubu dama di daa ninđi o təm, ni o nyu n saysi.

Amiliya ləbu ni, bee dibu mini nyubu saha, di simdi ni a zañ dam n ti bən lajim maa? A yi bəri ni a nya din yen sən a ka a gbaai gbaabu, **Lihimi VIDEO ŋɔ**.

VIDEO: N Timi Bən Yen Kana Maa Dam? (2:41)

Karimmi Romnima 13:13 ni 1 Kərintinima 10:31, 32. A yi karim Baibul yaylı maa yino kam, zahimmi bəhigu ŋɔ:

- Səli dini ka yel'tamdigu ŋɔ ni tooi sən a, ka a gbaai gbaabu din ni paligi Jəhova suhu?

Di yi kana dam nyubu, di simdi ni Kristiən kam gbaai o gbaabu. Hali o yi nyuri n saysira, saha shənə, yətçya sheli ni tooi che ka o zəysı di nyubu

5. Gbaami gbaabu n zañ jëndi a ni yën nyu n saysi shëm

A yi pii ni a nyu dam, di tam ni Jëhova bi mogn ti dam nyubu amaa o chihiri dam nyu n yayi. Kpahimmi din che ka o chihiri dam nyu n yayi. **Karimmi Hozia 4:11, 18**, ka zahim bëhigu ño:

- Nira yi nyu dam yayi, di barina nyela dini?

6. Din yëن tooi sɔñ nira, ka o nyañ danyubo

Kpahimmi din daa sɔñ do' so ka o che dam nyubu. **Lihimi VIDIO ño**, ka zahim bëhisi din dɔl' li.

- Vidio maa puuni, Dimitri ni daa nyuri dam maa, wula ka o bëhigu daa be?
- Di daa niñ alaha ni o che dam maa nyubu?
- Bo n daa sɔñ o ka o nyañ danyubo?

Karimmi 1 Kɔrintinima 6:10, 11, ka zahim bëhisi ño:

- Bo zuju ka danyubo nyë nimmochi yëtɔya?
- Shëhira dini n wuhi ni bëñ nyuri dam n yayi ni tooi tayi bëhigu?

Karimmi Matiu 5:30, ka zahim bëhigu ño:

- Nuu ñmaai m bahi buysiri la bini zañ bahi, ni di che ka Jëhova suhu paligi. Di yi niñ a tɔm ni a che dam nyubu, bo ka a ni tooi niñ?*

Karimmi 1 Kɔrintinima 15:33, ka zahim bëhigu ño:

- A ni dɔli ninvuju shëba ni tooi kpañsi dam nyubu a bëhigu ni. Sɔli dini zuju?

* Di yi niñ so tɔm ni o che dam nyubu, di ni tooi bɔri ni o bo sɔñsim, bandiba sani. Dɔxitinin' yeliya, ni di yi nyela di daa niñ so tɔm ni o che dam nyubu, di vieli ni o di lahi miri dam.

SO NI TOOI BɔHI: "Nira yi nyuri dam, di nyela taali?"

- A ni labsi wula?

Bo n yëñ sɔñ nira ka o bi nyu dam n yayi? Di simdi ni ti mali mañsiyisibu halli, ka banj ti tariga ni nyë shëli. **Karimmi Ðaha 11:2**, ka zahim bëhigu ño:

- Di yi kana dam nyubu, bo zuju ka di mali hankali ni ti danj gbaai gbaabu n zañ jëndi ti ni yëñ nyu n saysi shëm?

VIDIO: 'N Nyee Daa Nyɔni N Bëhigu' (6:32)

TI NI BƏHIM SHƏLİ

Jehova zañ dam m pahi ninsalinim' biehigu ni, ni di ninj ti suhupielli, amaa o chihiri dam nyu m-buþi bee dam nyu n-yayı.

Lab' Kahigi

- Bo ka Baibul yeli n zañ jəndi dam?
- Nira yi nyu dam n yaxi, di barina nyela dini?
- Nira yi gbaai gbaabu n zañ jəndi dam nyubu, bo ka ti yen niñ ka di wuhi ni ti bi ȝiem o gbaabu maa?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Shəli

- A yi pii ni a nyu dam, təhimi yel' shənja din beni yela. Gbaami gbaabu n zañ jəndi a ni yen nyu n sayxi shəm.
- A Ni Bəri Ni A Nin Shəli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

► 2:31

Bo n yen soñ bipçla ka be gbaai gbaabu sun n zañ jəndi dam nyubu?

Təhimi Dam Nyubu Ni Yen Bahindi Shəm

Kpahimmi a ni yen tooi döli so' shəli n nyanj danyubo.

"Keeping Alcohol in Its Place"
(The Watchtower, January 1, 2010)

Sheb' yi yen nyu dam, be puhiri la zugu sun puhigu. Di viela ni Kristien niñ lala?

"Questions From Readers"
(The Watchtower, February 15, 2007)

Doo daa nyanj danyubo. Kpahimmi di ni kana shəm "I Was a Bottomless Barrel" puuni.

"The Bible Changes Lives"
(The Watchtower, May 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 43 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Naawuni Sayi Ti Chuçu Kam Puhibu?

Jehova bɔri ni ti mali suhupielli. Hali o bɔri ni ti puhiri churi ni suhupielli saha ni saha. Amaa chuçu kam puhibu ka o sayi ti? Churi puhibu puuni, ti ni niŋ wula n wuhi ti yurilim zaŋ ti Jehova?

1. Bo zugu ka Jehova bi sayi ti chuçu kam puhibu?

Di yi pa sheli, di ni niŋ a lahažibsi ni a baŋ ni churi maa pam pili la buŋ jembu puuni, ka di shenja kpansiri ʒiri wuhugu. Churi maa shenja nyela ʒiri adiini churi. Di shenja zaŋmi jendi alizzinnim' yela. Ka shenja mii kpansiri hankali din wuhi ni ninsal' nyevili bi naara. Churi maa shenja zaŋmi jendi tima yela. Di shenja mii nyela zuŋ suŋ puhigu. (Aizaia 65:11) Jehova yeliya: “Wɔligimya yi maŋa . . . ka miriya ka yi shihi din ni ta nira dayari.”—2 Kɔrintinima 6:17, NWT.*

2. Ti yi puhiri churi din ni tibigi ninsalinim' n yayi, wula ka di yen be Jehova?

Jehova yeliya ni ti miri ka ti ‘niŋ ti ninsal’ taba naani.’ (Karimmi Jεrimia 17:5.) Chuçu maa shenja puhiri mi, ni di tibigi zuyulannima bee soojanima. Shεb’ gba puhiri tingban’ manṣulinsi

chuçu, ka jemdī di anfooninima mini di nema balibu. (1 Jɔn 5:21) Churi maa shenja kpansiri layingu din kariti tayibu tuma. Shenja mii kpansiri paati paati yela. Ti yi zaŋ tibigibu din bi simdi n ti ninsala bee layingu, di bahibamdi bɛn kpansiri Jehova ni chihiri hankali sheli, wula ka di yen be o?

3. Yell' dini ni dini n yen niŋdi chuçu puhibu ni, ka di che ka Naawuni zaysi chuçu maa?

Baibul wuhiya ni Naawuni bi sayi ti “dam nyu n-yayi, di ka nyu mini diɛma din nyɛ zaya yari-ga, [ni] danyubo.” (1 Pita 4:3, NWT.) Churi shenja kpansiri m bay-a-ka halli ni zina. Ti yi bɔri ni ti gbubi zotali ti mini Jehova sunsuuni, di simdi ni ti niŋ katiŋa ka che dağarı tuma ኃ tatabo zaa.

* Lihimi Pahigu Lahabali 5 ka nya a ni yen tooi gbubi a man' shem, churi shenja yi ti puhira.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ shem n gbaai gbaabu suma n zaŋ jendi churi puhibu, ka di che ka Jēhova suhu piela.

4. Gbaami a maŋ' ka che Jēhova ni chihiri churi sheŋa

Karimmi Efesusnima 5:10, ka zahim bɔ̄hisi ḥo:

- Ti yi yen gbaai gbaabu n zaŋ jendi chuyu sheli puhibu, yel' dini ni dini ka di simdi ni ti zahim?
- A fɔŋ ni, chuyu dini ni dini ka niriba puhira?
- A təhiya ni Jēhova suhu pieļi di zuyu?

Kötomsi m-bɔ̄jɔ̄, niriba puhiri dɔ̄xim dabsili chuyu. A vihiya ni a banj Naawuni təha ni nyé sheli n zaŋ jendi di puhibu? Baibul yeli bən daa jemdi Jēhova yela. Di lahabali puuni, yetɔ̄xa sheli kani n wuhi ni be yino na min puhi dɔ̄xim dabsili chuyu. Amaa di yeli dɔ̄xim dabsili churi ayi puhibu yela. Ben daa puhi li daa bi jemdi Jēhova. **Karimmi Piligu 40:20-22 ni Matiu 14:6-10.** Ka zahim bɔ̄hisi ḥo:

- Yela dini puuni ka di ni tooi yeli ni churi ayi maa nyela zay' yinsi?
- A yi lihi ti ni karim Baibul lahabali sheli maa, a təha puuni, Jēhova lihari dɔ̄xim dabsili chuyu la wula?

Di yi pa sheli a bɔ̄hiya, 'N yi tim nuu dɔ̄xim dabsili chuyu, bee Baibul ni bi sayi ti churi sheŋa la puhibu ni, Jēhova bayā beni?' **Karimmi Yibu 32:1-8. Lihimi VIDEO ḥo** ka zahim bɔ̄hisi din dɔ̄l' li.

- Bo zuyu ka di simdi ni ti kpanj ti maŋa m banj Jēhova ni sayi ti yel' sheli?
- Sɔ̄li dini ka ti ni tooi niŋ lala?

Ti ni yen niŋ shem m banj Naawuni ni chihiri churi sheŋa

- **Chuyu maa tam la ziri wuhugu zuyu?** A yi bɔ̄ri ni a banj, vihi nya chuyu maa ni pili shem.
- **Chuyu maa tibigiri ninsala, layingu bee tingban' sheli anfooni n yayi?** Jēhova ka di simdi ni ti tibigi n-gari yelli kam. Ȑuna ka ti niŋ yeda ni o ni mali dunia yelmanysira zaa.
- **Chuyu maa yela mini di puhibu sɔ̄ya dɔ̄li Baibul wuhigu?** Di simdi ni ti kul gbubi kasitali ti təha puuni ka gu ti maŋa ka che zina yela.

VIDEO: Naawuni Ni Bi Sayi Ti Churi Sheŋa (5:07)

5. Sənəmi niriba ka bə baŋ hankali din be a gbaabu puuni

Niriba yi bəri ni a puhi Jəhova ni chihiri churi shənə, di ni tooi niŋ a təm ni a zayı. A yi yen kahigi a gbaabu, niŋmi suyulo ka baŋmi fiila. A yi bəri ni a nya a ni yen tooi niŋ li shəm, [Lihimi VIDEO ɳo](#).

VIDEO: *Kahigimi A Yəda, Jilima Mini Hankali Səli Zuyu (2:01)*

Karimmi Matiu 7:12, ka zahim bəhisi ɳo:

- Baibul yağlı maa ni wuhi shəm, di niŋ kamaata ni a yəli a yığnim' bən bi jəmdi Jəhova, ni bi di puhi chugu shəli?
- Bo ka a ni tooi niŋ ka a yığnim' baŋ ni a yuri ba hali a yi ku pahi bə zuyu m puhi chugu shəli?

6. Jəhova bəri ni ti suhu piəla

Jəhova bəri ni ti mini ti daŋ ni ti zonim' mali suhupiəlli. **Karimmi Waazuyihira 8:15**, ka zahim bəhigu ɳo:

- Shəhira bo m be Baibul yağlı ɳo, n wuhi ni Jəhova bəri ni ti suhu piəli sahakam?

Jəhova bəri ni o niriba nyari suhupiəlli diəma diəmbu, ni yəla balibu puuni. [Lihimi VIDEO ɳo](#) ka nya di shəhira ti ləyinGU 3ii titali din nyə dunia bəba ni yaşa ləyimbu la puuni.

Karimmi Galeşianima 6:10, ka zahim bəhisi ɳo:

- Faashee ti puhi chugu din ləyindi niriba pam, ka naanyi tooi niŋ niriba 'din viəla'?
- Nirlim niŋbu dini ka a bəra? A niŋ so din viəla chugu puhibu zuyu, bee a kul' yi a suhu ni saha shəlikam, n niŋ o din viəla?
- Saha ni saha, Jəhova Shehiranim' pam niŋdi bin' gahinda n tiri bə bihi, kamani diəma din mali dibu mini nyubu, bee görüm chandi din ni che ka bihi maa suhuri piəla. Hali bə tiri ba bə ni bi lihiri pini shənə səli. A yi mali bihi, bin' gahindili dini ni dini ka a ni tooi niŋ n ti ba, ka bə suhu paligi?

VIDEO: *Saani Niŋbu, Dunia Bəba Ni Yaya LəyinGU 3ii Titali Puuni (5:40)*

NIRIBA YƏRA: "Di yi kana chugu puhibu, chugu maa ni yi shəli na pa yətçəya shəli. Di kul' nyəla nira mini o daŋ, ni o zonim' ləyim n di ka nyu."

- A ni garigi wula?

TI NI BƏHİM SHELİ

Jəhova bəri ni ti mini ti dañ, ni ti zonim' ləxindi saha ni saha, n diri fiila, n diemdi diema, ka ninđi din ni che ka ti suhu piela. Amaa o bəri ni ti gbaai ti man' ka che o ni chihiri churi shəna.

Lab' Kahigi

- Ti yi bəri ni ti ban Jəhova hankali n zañ jəndi chugu shəli, bəhisni dini ni dini ka di simdi ni ti bəhi ti manja?
- Di yi kana chugu puhibu, səli dini ka ti ni tooi sən tı dañ mini ti zonima, ka bə ban ti gbaabu daliri ni nye shəli?
- Bo n wuhi ni Jəhova bəri ni ti suhu piela, ka ninđi din yən yihitə ninsabigi ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Shəli

- Zañmi a ni bəhim shəli bəhimbu nəç puuni n zahim churi din puhiri a fən ni, ka nya Jəhova ni saçı n ti shəli.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Shəli Yaha:

BƏHİMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi churi shəna din bi nir kamaata n zañ ti Kristiennima.

"Why Don't Jehovah's Witnesses Celebrate Certain Holidays?" (Web article)

Ti nya la shəhira, ka dihi tabli ni Naawuni chihiri dəçim dabsili chugu puhibu. Kpahimmi diba anahi.

"Why Don't Jehovah's Witnesses Celebrate Birthdays?" (Web article)

Lihimi video nəç, ka nya bihi ben yuri Jəhova ni yen tooi nir shəli churi puhibu saha, n che ka o suhu paligi.

Jəhova Suhu Pieli A Zuyu

Kristiennim' pam gbaaya ni bə ku di Burunya. Be suhu ni, wula ka bə gbaabu maa be ba?

"They Found Something Better" (*The Watchtower*, December 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 44 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Nira Yi Ka Nuu Timbu Dunia Yεla Ni, Di Gbunni Nyεla Dini?

Yisa daa yeli o nyaandɔliba ni ‘bε pa dunia maa niriba.’ (Jɔn 15:19, NWT) Di wuhiya ni bε ku tooi kpe tɔbu mini paati yεla ni. Zaligu ɳɔ dɔlibu bi niŋ alaha. Di dɔlibu zuyu, niriba ni tooi maani ti ansarisi. Sɔli dini ka ti ni tooi gbaai ti maŋa ka che dunia yεla yεla, ka tooi ɣe Jεhova yim?

1. Yεlmaŋli Kristiennim’ sani, ninsalinim’ nama zaashee nyεla dini?

Kristiennim’ tiri tingbani zuyulannim’ jilima. Ti dɔli Yisa wuhigu. O daa yεliya, “**zaŋmiya Siiza ni su sheli n ti Siiza**”—dinzugu ti dɔli tingbani zali-gunima. Kɔtomsi nyεla, ti yɔri farigu. (Maak 12:17) Baibul yεliya ni Jεhova n ti sɔli ka ninsal’ nama beni. (Romnima 13:1) Dinzugu ti mi ni o gari ninsalinim’ nama yiko. Ti Duuma Naawuni ka ti lihiri sɔli, ni o zaŋ o Nam din be zuxusaa la, m mali ninsalinim’ yεla.

2. Bo ka ti yεn niŋ ka di wuhi ni ti ka nuu timbu dunia yεla ni?

Ti dɔli Yisa kɔtomsi, dinzuyu ti bi kperι paati paati yεla ni. Niriba ni daa kpahim Yisa alahaži-ba tuma, bε daa bɔri ni bε dihi o nam, amaa o daa bi sayi. (Jɔn 6:15) Bo zuyu? O daa kahigi yεli, ‘**n Nam pa dunia ɳɔ nam.**’ (Jɔn 18:36) Ti dɔli la Yisa, dinzuyu yεla balibu puuni, di simdi ni ti tuuntumsa wuhi ni ti ka nuu timbu dunia yεla ni. Kɔtomsi nyεla, ti bi chani tɔbu ni. (Karimmi Maika 4:3.) Ti mali jilima n zaŋ ti tingbani anfooninim’ mini di nema kaman’ flaaginima, amaa ti bi jεmdi li. (1 Jɔn 5:21) Ti bi dɔli paati sheli, ti bi zaani paati zuyulan’ so nyaanja, ti mii bi tuhiri so. Yεla ɳɔ, ni din pahi puuni, ti wuhiri ni Naawuni Nam maa kɔŋko polo ka ti be.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi saha shəŋa di ni yən tooi niŋ təm ni ti gbaai ti maŋa ka che dunia yela. Ka nya a ni yən tooi gbaai gbaabu sheli, ka di che ka Jəhova suhu piela.

3. Yelmaŋlı Kristiennim' ka nuu timbu dunia yela puuni

Yisa mini o nyaandəliba daa zali ti kətomsi. **Karimmi Romnima 13:1, 5-7 ni 1 Pita 2:13, 14.** A yi naai, [lihimi VIDEO 1](#) ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Daliri dini zuyu ka di simdi ni ti zaŋ jilima n ti zuylannima?
- Bo ni bo ka ti yən niŋ, ka di wuhi ni ti mali wumti n zaŋ ti zuylannima?

Təbu yi tuhira, tinsi shəŋa səŋdi bən tuhira taba maa, amaa ka yəri ni bə nuu ka təbu maa ni. Nira yi ka nuu timbu yelli ni, di gburri nyəla dini? **Karimmi Jən 17:16.** A yi naai, [lihimi VIDEO 1](#) ka zahim bəhigu din dəl' li.

- Nira yi ka nuu timbu yelli ni, di gburri nyəla dini?

Zuyulannim' yi bəri ni ti nin binsheli din ni birigi Naawuni zaligu, bo ka di simdi ni ti niŋ? **Karimmi Tuma 5:28, 29.** A yi naai, [lihimi VIDEO 1](#) ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Ninsal' zaligu yi ni che ka ti birigi Naawuni zaligu, bo ka di simdi ni ti niŋ?
- A təha ni, yəl' dini ni dini puuni ka di simdi ni Kristiən zayſi zuylannim' nəli deebu?

**VIDEO: Yelmaŋlı Kristiennim'
Ka Nuu Timbu, Dunia Yel'niñda
Puuni—Pirigibu 1 (4:28)**

**VIDEO: Yelmaŋlı Kristiennim'
Ka Nuu Timbu, Dunia Yel'niñda
Puuni—Pirigibu 2 (3:11)**

**VIDEO: Yelmaŋlı Kristiennim'
Ka Nuu Timbu, Dunia Yel'niñda
Puuni—Pirigibu 3 (1:18)**

4. Che ka a t̄eha mini a tuuntumsa wuhi ni a bi timdi nuu dunia ȳela ni

Karimmi 1 J̄en 5:21. A yi naai, [Lihimi VIDEO ŋɔ](#) ka zahim b̄ohisi din dɔl' li.

- Vidio maa puuni, daliri dini zuyu ka Ayenge gbaai o manja ka che paati paati ȳela mini tingbani churi puhibu, kaman' flaag gbeyu chebu?
- A t̄ehiya ni o gbaabu maa mali hankali?

Ȳel' dini ni dini puuni ka di lahi b̄ori ni ti gbaai ti manja ka che dunia ȳel' ninđa? [Lihimi VIDEO ŋɔ](#), ka zahim b̄ohisi din dɔl' li.

- Tinsi yi zaŋ be nȳɔri n kpa taba, b̄olli ŋm̄ebu ni, guubu ni, ni ȳela din pahi puuni, s̄ɔli dini ka ti ni tooi wuhi ni ti ka nuu timbu dunia ȳela ni?
- Zuyulannim' yi gbaai gbaabu ka di shihi ti, s̄ɔli dini ka ti ni tooi wuhi ni ti ka nuu timbu dunia ȳela ni?
- Ti ni wumdi lahabalı sheli molo m̄olibu ni, bee ti ʒ̄iʒ̄iini taba sani, ni tooi che ka di niŋ̄ t̄om ni ti gbaai ti manja ka che dunia ȳela. Bo zuŷ?

VIDIO: Din Che Ka Suhukpeeni Nȳe Talahi N Zan Ti Kristiennima—Be Ka Nuu Timbu Dunia Ȳela Ni (2:49)

VIDIO: Hankali B̄ohimbu, Tingula Pia Puuni—Dunia Kpaŋ̄siri Niriba W̄oligibu, Di Tim A Nuu Di Ȳela Ni (5:16)

Kristiën t̄eha mini o nīsim puuni, yel' dini ni dini puuni ka di simdi ni o wuhi, ni o ka nuu timbu dunia ȳela ni?

SO NI TOOI BOHI: “Bo zuŷu ka a bi cheri flaag gbeyu bee n yiini tingbani tibigibu yila (Antem)?”

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHİM SHELİ

Kristiennim' kpaŋdi bə maŋa ni bə che ka bə təha, bə fiila ni bə nrjsim wuhi ni bə ka nuu timbu dunia yəla ni.

Lab' Kahigi

- Bo ka di simdi ni ti zaŋ ti zuŋlannima?
- Daliri dini zuyu ka ti bi timdi nuu paati paati yəla ni?
- Yəl' dini ni dini puuni, ka di bəri ni ti wuhi, ni ti ka nuu timbu dunia yəla ni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Təhimi yəl' shəli din ni tooi paa-gi a, ka ni tooi che ka a tim nuu dunia yəla ni. Malimi di shili.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHİMMI PAM M-PAHI

Bo ka di ni tooi bəri ni ti zaŋ bahi, ka di wuhi ni ti ka nuu timbu dunia yəla ni?

Jehova Na 3in Che Ka Biəhigu Niŋ Ti Yəli

Bo ka dan kam yen tooi ninj, mali shili guli yəl' sheňa din ni tooi zahim ba n zaŋ jəndi nuu timbu dunia yəla ni?

A Yi Be Zama Ni, Di Tam Ni A Ka Nuu Timbu Dunia Yəla Ni

Pa nira zabi o tingbani zuyu n-nye tuuni din mali jilima n-gari zaa. Bo zuyu?

"Naawuni Sani, Binshəyukam Ni Tooij Nin"

A yi yen gbaai gbaabu n zaŋ jəndi tuma bəbu, kpahimmi a ni yen tooi nin sheli ka di wuhi ni a ka nuu timbu dunia yəla ni.

"Each One Will Carry His Own Load" (The Watchtower, March 15, 2006)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMBU 45 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo Zugu Ka Di Simdi Ni A Zaŋ A Maŋ' N Ti Jεhova Ka Baptaizi?

Maŋ' zaŋ ti Jεhova nyela wula? Di nyela a yeli Jεhova wunsuhugu puuni, ni a ni jem o, ka zaŋ o yubu tumbu n gari tooni a biehigu ni. (Yilli 40:8) Di nyaanja, a ni tooi baptaizi. A yi baptaizi, niri-ba ni baŋ ni a zaŋ a maŋ' n ti Jεhova. Nira yi gbaai ni o zaŋ o maŋ' ti Jεhova, gbaabu suŋ din gari zaa m-bala. Daliri dini n yen che ka a gbaai gbaabu tibsili ḥo?

1. Daliri dini n yen che ka nira zaŋ o maŋ' ti Jεhova?

Yurilim zaŋ ti Jεhova n yen che ka nira zaŋ o maŋ' ti o. (1 Jɔn 4:10, 19) Baibul yeliya: “**Yum’ Jεhova a Naawuni ni a suhu zaa, mini a nyevili zaa, ni a tεha zaa, ni a kpiɔŋ zaa.**” (Maak 12:30, NWT) Ti wuhiri Naawuni ni ti yuri o, ti tuuntumsa puuni, ka pa la ti nɔli ni ko. Yurilim n che ka doo mini paya lɔri amiliya. Lala ka di be ti gba sani. Ti yurilim n zaŋ ti Jεhova zuŋu, ka ti ni zaŋ ti maŋ' n ti o, ka baptaizi.

2. Nira yi baptaizi, n leei Jεhova Shεhiranira, alibarika bo ka o yen nya Jεhova sani?

Jεhova dan mali suhupielli pam. A yi baptaizi, a yen pahi la di ni. Yεla balibu ni, a ni nya Jεhova yurilim a biehigu ni, ka zotali kpansi a mini o sunsuuni n gari di ni daa be shεm. (Karimmi Malaiki 3:16-18.) Jεhova yen nyela a Ba, ka a kana ti pahi dunia yili mabiligu ni. Be yuri Jεhova ka ni yu a gba. (Karimmi Maak 10:29, 30.) Amaa di simdi ni ti mali shili, ka naanyi tooi baptaizi. Di simdi ni a baŋ Jεhova, n yu o, ka niŋ o Bia yeda. Di nyaanja, di simdi ni a zaŋ a maŋ' n ti Jεhova. A yi dɔli sɔli ḥo n ti baptaizi, din ḥuna a be sɔli zuxyu ni a ti mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu. Naawuni Yεligu yeliya: “**Baptazibū . . . nyela din ni tiligi ya.**”—1 Pita 3:21.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi din chε ka di nyε
yεtɔγa kpani, ni a zaŋ a maŋ'
n ti Jεhova ka baptaizi.

3. Di simdi ni ti yino kam pii ti ni bɔri ni ti jem so

Kurumbuni Izraelnim' maa shεb' daa tεhiya, ni bε ni tooi jεmdi Jεhova ka lahi jεmdi buŋli din yuli bɔli Beel. Amaa Jεhova daa tim anab' Elaija bε sani, ni o sɔŋ ba ka bi taŋi bε tεha. **Karimmi 1 Nanim 18:21**, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- Yell' dini puuni ka di daa nyε talahi ni Izraelnim' maa gbaai gbaabu?

Ti gba mali gbaabu. Di nyεla ta-lahi ni ti pii ti ni bɔri ni ti jem so. **Karimmi Luk 16:13**, ka zahim bɔhisi ḥɔ:

- Ti ku tooi jεmdi Jεhova ka lahi jεmdi so, bee binsheli. Bo zuŋu?
- Sɔli dini ka ti yεn wuhi Jεhova, ni ḥun' ka ti bɔri ni ti jem?

4. Tεhimi Jεhova ni wuhi a yurilim shεm maa yela

Jεhova ti ti pini suma balibu. Bo ka ti gba ni tooi zaŋ ti o? **Lihimi VIDIO ḥɔ:**

VIDIO: A Pini Zaŋ Ti Naawuni
(3:04)

A biehigu ni, yεlli dini ni dini puuni ka Jεhova wuhi a yurilim? **Karimmi Yilli 104:14, 15 ni 1 Jɔn 4:9, 10**, ka zahim bɔhisi ḥɔ:

- Jεhova ni ti a pini shεŋa zaa puuni, dini n chε ka a suhu paligi pam?
- A yi tεhiri o ni ti a pini shεŋa maa yela, bo ka a suhu tiri a, n zaŋ chaŋ o polo?

Nira yi ti a pini ka di nin a anfaani pam, biehin kani, a yεn bɔri la sɔya ni a wuhi o nintiyibo. **Karimmi Zaligu Teebu 16:17**, ka zahim bɔhigu ḥɔ:

- A yi lihiri Jεhova ni niŋ shεlikam n ti a, bo ka a suhu tiri a ni a niŋ n ti o?

5. A yi zaŋ a maŋ' n ti Jéhova, a ni nya alibarika pam

Niriba pam təhiya ni bə yi zali yuli, n tumdi tuma din mali dariza pam, bee m mali liyiri pam, dina n yən che ka bə mali suhupielli biehigu ni. Lala n shiri nye li? [Lihimi VIDEO እና](#), ka zahim bəhisi din dəl' li.

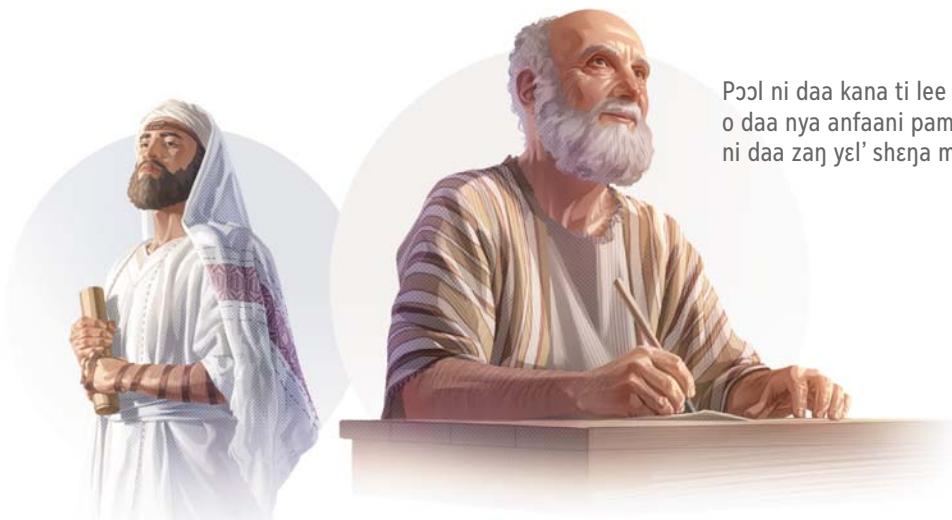
- Bəlli' ነገራ ma suhu daa be bəlli ነገብу ni pam, amaa bo zuyu ka o daa che di ነገብу?
- O daa gbaaya ni o zaŋ o maŋ' n ti Jéhova ka pa ni bəlli ነገብу. A təhiya ni gbaabu sunj ka o gbaai maa? Bo zuyu?

Poi ka tumo Pəoł ti leei Kristien, o daa tumdi la tuma din mali dariza pam. O daa bəhim Yehudianim' zaligu yəla, karimba የንግድ zali yuli pam sani. Amaa o da che di zaa bahi ka kana ti leei Kristien. Pəoł gbaabu maa daa niŋ o yəli? [Karimmi Filipainima 3:8](#), ka zahim bəhisi እና:

- Bo zuyu ka Pəoł yəli, ni o ni che binshəja n kana ti leei Kristien maa nyəla "sağarı din galisi pam?"
- Anfaani bo ka o gbaabu maa daa niŋ o?
- A zaŋ a saha ni a yaa zaa n jəm Jéhova, bee a zaŋ li tum tuun' shəli, dini n lee mali bukaata pam?

**VIDEO: Bəlli ነገብу N Daa Nyę
N Yelli Kam (5:45)**

Pəoł ni daa kana ti lee Kristien, o daa nya anfaani pam n gari o ni daa zaŋ yel' shəja m bahi

NIRIBA YERA: "N mi ni yelmanjli maa m-bərə, amaa n ku tooi be Naawuni ni bəri shəm."

- Shəhira dini n wuhi a, ni a yi zaŋ a maŋ' n ti Jéhova, di mali hankali?

TI NI BƏHIM SHƏLI

Yurilim zañ ti Jəhova ni che ka ti zañ ti manj' n ti o, ka baptaizi.

Lab' Kahigi

- Jəhova n simdi ti yurilim zaa zaa ni ti jəma. Bo zuyu?
- Nira yi baptaizi n leei Jəhova Shəhiranira, alibarika bo ka o nyari Jəhova sani?
- A bəri ni a zañ a manj' n ti Jəhova?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- A yi maani bəhimbu din paya shili, zahimmi yel' shənja din ni tooi che ka di ninj a təm ni a zañ a manj' n ti Jəhova.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

► 6:54

Kpahimmi din che ka yila yiina, ni bəlli njmera zañ be manj' n ti Jəhova.

Bipəla Bəhira—Bo Ka N Yen Zañ N Nyəvili Niñ?
—Di Ni Bahindi Shəm

Kpahimmi yel' shənja din lahi beni, n wuhi ni di simdi ni a zañ a manj' n ti Jəhova.

"Why Dedicate Yourself to Jehovah?" (*The Watchtower*, January 15, 2010)

Vidio din nyə yila nə puuni, kpahimmi bən zañ be manj' n ti Jəhova suhu ni pieli shəm.

I Give My Life to You

Lahabali din yuli bəli "For Years I Wondered, 'Why Are We Here?'" puuni, kpahimmi din che ka paya zahim di ni simdi ni yel' shənja gari tooni, o biəhigu ni.

"The Bible Changes Lives"
(*The Watchtower*, November 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 46 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

A Shili Biya Ni A Baptaizi?

A Baibul bōhimbu ni, a bōhim yēla pam n zañ jēndi Jēhova. Di yi pa shēli, di chē ka a tāyi biehi-gu. Amaa yēl' shēli zuyu, di ni tooi niñ ka a suhu ti a, ni a bi niñ shili ni a zañ a manj' n ti Jēhova, ka baptaizi. Bōhimbu ñō puuni, ti ni zahim yēl' shēna din gu niriba pam sōli, ka bē na bi baptaizi. Ka zahim a ni yēn tooi nyan yēla ñō shēm.

1. Bo ni bo ka di simdi ni nira banj vienyela, ka naanyi baptaizi?

Pōi ka a baptaizi, di simdi ni a ‘**banj yēlmanjli maa vienyela**.’ (1 Timoti 2:4, NWT) Di bi wuhi ni a tooi labsi bōhisi kam din yēn yi polo n zañ jēndi Baibul, ka naanyi baptaizi. Hali Kristiennim’ bēn baptaizi ka di yuui gba na kuli bōhindi mi. (Kolbsainima 1:9, 10) Amaa di simdi ni a banj Baibul wuhigu kpana vienyela. Lāyingu ninkura ni sōñ a, ka a zahim n nya, a bōhim Baibul yēl’ kpana maa bee.

2. Bo ni bo ka di simdi ni a niñ ka naanyi baptaizi?

Pōi ka a baptaizi, di simdi ni a ‘**yōlitim . . . ka tāyi biehigu**.’ (Karimmi Tuma 3:19, NWT.) Di gbunni nyela a yōlitim a suhu ni, alahachi shēna a ni tum zuyu, ka suhi Jēhova ni o che a taali. Di

lahi wuhiya ni, a kuli zaysi la Naawuni ni chihiri biehi’ shēli, ka lo nia ni a be o nini ni tixi biehi’ shēli. Din lan pahi, a pili lāyingu ñii chandi ka pahi lāyingu maa zuyu n yihiri waazu.

3. Daliri dini zuyu ka di bi simdi ni a zōri dabiem?

Shēb’ zōri dabiem ni bē ku tooi pali bē ni lo Jēhova alikauli shēli. Dōbba mini payaba daa ȝe Jēhova yim. Baibul yēliya ni bē daa chirinda. Din-zugu saha ni saha, di ni tooi niñ ka a gba chirim. Jēhova bi lihiri sōli ni bēn jēmdi o biehigu be dede. (Karimmi Yilli 103:13, 14.) A yi tum a yaa tariga, o suhu piela! O ni sōñ a. Jēhova yēliya ni binshēgu “**ku tooi wōligi ti ka che [o] yurilim**.” —Karimmi Romnima 8:38, 39.

VIHIMI YELA PAHI

A yi bañ Jéhova vienyela ka deei o sōnsim, a ni tooi nyān yelli kam ka baptaizi. Kpahimmi di yela.

4. Bañmi Jéhova vienyela

Di simdi ni a bañ Jéhova n ti paai wula, ka naanyi baptaizi? Di simdi ni a ban o vienyela hali ka a yurilim n zañ ti o ti kpañsi, ka di che ka a bɔri ni a be biɛhi' sheli din ni ti o suhupielli. **Lihimi VIDEO ḥ** ka nya tinsi balibu puuni, Baibul bɔhindiba ni bañ o vienyela shem ka naanyi baptaizi. Ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

VIDEO: Soli Din Kuni
Baptaizibu Ni (3:56)

- Vidio maa puuni, bo n sɔñ niriba maa shenja ka be mali shili ka tooi baptaizi?

Karimmi Romnima 12:2, ka zahim bɔhisi ḥ:

- A suhu ni, a biɛhindi Baibul wuhigu bee a biɛhindi ni Jéhova Shéhiranim' wuhigu nyela yelmañli?
- Di yi nyε lala, bo ka a ni tooi niñ?

5. Tuhi nyān yel' shenja din ni tooi che ka baptaizibu niñ a tɔm

Ti yi gbaai ni ti zañ ti mañ' n ti Jéhova ka baptaizi, yelmuysira balibu ni tooi paai ti. A yi bɔri ni a nya di kɔtomsi, **Lihimi VIDEO ḥ**, ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

VIDEO: Yurilim Zañ Ti Jéhova Nyandi
Yelmuysira Balibu (5:22)

- Vidio maa puuni, bo n daa gu Narangerel sɔli ka di simdi ni o nyān li, ka tooi jem Jéhova?
- Sɔli dini ka o yurilim zañ ti Jéhova sɔñ o, ka o nyān li?

Karimmi Ḥaha 29:25 ni 2 Timoti 1:7, ka zahim bɔhigu ḥ:

- Bo n tiri ti suhukpeeni ni ti nyān din guri ti sɔli?

6. Niñmi naani Jéhova sç̄nsim ni

Jéhova ni sɔñ a, ka a tum din yen chε ka o suhu piela. [Lihimi VIDEO ḥo](#), ka zahim böhisi din dɔl' li.

VIDEO: Jéhova Ti Duuma Ni Sɔñ A
(2:50)

- Vidio maa puuni, bo zuyu ka Baibul böhinda maa nrindzinchili ni o baptaizi?
- Bo ka o böhim ka di kpañsi o naani niñbu Jéhova ni?

[Karimmi Aizaia 41:10, 13](#), ka zahim böhigu ḥo:

- Bo zuyu ka a ni tooi dihi tabli ni a yi zañ a mañ' n ti Jéhova, a ni tooi pali mañ zañ ti alikauli maa?

7. Wuhimi Jéhova ni a nini tiyi o yurilim maa pam

A yi töhiri Jéhova ni yuri a shem maa yela, di ni kpañsi a nintiyibo. Di saha, a kul' yen börimi ni a jem o hali ni saha din ka bahigu. [Karimmi Yilli 40:5](#), ka zahim böhigu ḥo:

- Jéhova ni niñ a alibarika shëna zaa puuni, din sani ka a nini tiyi pam?

Anab' Jérinia daa yuri Jéhova, ka o suhu lahi pieli o yeligu zuyu. O daa lahi mali suhupielli pam ni Jéhova yuli pa o zuyu. O daa yeliya: 'N daa wum a yeligu ka deeil i, ka di niñ ma nyaxasim, ka ti ma suhupielli dama Jéhova, nyini n-nye ti Naawuni ka a yuli pa n zuyu.' (Jérinia 15:16, NWT) Labsimi böhisi ḥo:

- Bo zuyu ka di ni tooi yeli, ni a yi leei Jéhova Shéhiranira, bini gahindili kpe a nuu ni?
- A böri ni a baptaizi ka leei Jéhova shéhiranira?
- Yetçya sheli chε ka baptaizibu nin a tɔm?
- Bo ka a tēhi ni di simdi ni a niñ, ka tooi ti tooni, n ti baptaizi?

NIRIBA YERA: "Dabiëm mali ma, ni n yi baptaizi, n ku tooi pali baptaizibu maa alikauli zaa."

- Di be a gba lala?

TI NI BOHIM SHELI

Jehova ni tooi sɔŋ a, ka a nyan yelli kam ka baptaizi.

Lab' Kahigi

- Bo ni bo ka di simdi ni a ban Baibul puuni, ka naanyi baptaizi?
- A yi lihi a biehigu ni, taysim bo ka di simdi ni a niŋ ka tooi baptaizi?
- Bo zugu ka di bi simdi ni a zo dabiɛm ni a baptaizi?

Pirigibu 3 naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli

- Zahimmi "N Shili Biya, Ni N Pahi Layingu Maa Zuyu, N Yih Waazu?" mini "N Shili Biya Ni N Baptaiizi?" Di be Pirigibu 4 bahigu.
- A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi di ni simdi ni a baptaizi daliri sheli zugu.

"Are You Ready to Get Baptized?" (*The Watchtower*, March 2020)

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ sheli n nyan yela balibu ka baptaizi.

"What Prevents Me From Getting Baptized?" (*The Watchtower*, March 2019)

Doo daa nyan yel' shεŋa din che ka baptaizbu niŋ o tɔm. Kpahimmi di yela.

'Bo Zuyu Ka A Na Bi Baptaiizi?'

Doo jun yuli bɔl Ataa daa niŋdi zinchili ni o baptaizi. Lihimi o ni kpahim daliri sheli ka baptaizi.

Mani Ka Jεhova Wuhi Yurilim Shem Maa?

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be BOHIMBU 47 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

PIRIGIBU 3 LAB' KAHIGI

A mini ɳun sɔndi a zahimmi bɔhisi
din dɔya ɳɔ:

1. Karimmi Ƞaha 27:11.

- Bo zuyu ka a bɔri ni a ȝe Jēhova yim?
(Lihimi Bɔhimbu 34.)

2. Di yi nyela Baibul zaligu kani n zaŋ jəndi yel' sheli, sɔli dini ka a ni tooi dɔli n gbaai gbaabu sumu? *(Lihimi Bɔhimbu 35.)*

3. Bo ka di simdi ni a niŋ, ka di wuhi ni a gbubi yelmanjlı, yelli kam puuni? *(Lihimi Bɔhimbu 36.)*

4. Karimmi Matiu 6:33.

- Di yi ti kana tuma mini lixiri bɔbu, bo ka
di simdi ni a niŋ ka di wuhi ni 'sahakam,
Naawuni Nam maa dɔlibu n nyɛ tuuli' a
biehigu ni?

(Lihimi Bɔhimbu 37.)

5. Nyevili mali bukaata pam Jēhova sani. Yell' dini ni dini puuni ka a ni tooi wuhi ni di mali bukaata pam a gba sani? *(Lihimi Bɔhimbu 38.)*

6. Karimmi Tuma 15:29.

- Yell' dini ni dini puuni ka a ni tooi wuhi,
ni a dɔli Jēhova zaligu n zaŋ jəndi ȝim?
- A təhiya ni, o zaligu maa mali hankalı?
(Lihimi Bɔhimbu 39.)

7. Karimmi 2 Kɔrintinima 7:1.

- Bo ka a ni niŋ, ka di che ka a ningbuŋ,
a biehigu shee ni a tuuntumsa be kasi?
(Lihimi Bɔhimbu 40.)

8. Karimmi 1 Kɔrintinima 6:9, 10.

- Bo ka Baibul yeli n zaŋ jəndi paya mini
doo laximbu? A sayi ti li?
- Dɔlisibu dini ka Baibul zaŋ ti, n zaŋ jəndi
dam nyubu?
(Lihimi Bɔhimbu 41 mini 43.)

9. Karimmi Matiu 19:4-6, 9.

- Naawuni zaligu n zaŋ jəndi amiliya nyela
dini?
- Daliri dini zugu ka di simdi ni amiliya lɔbu
mini di larigibu kpe gbana puuni, zaligu ni
kul' wuhi shem?
(Lihimi Bɔhimbu 42.)

10. Chuğu dini ni dini puhibu ka Jēhova bi sayi ti, bo zuyu? *(Lihimi Bɔhimbu 44.)*

11. Karimmi Jən 17:16 mini Tuma 5:29.

- Bo ka a yen niŋ, ka di wuhi ni a ka nuu
timbu dunia yela ni?
- Ninsal' zaligu yi ni che ka a birigi Naawuni
zaligu, bo ka a ni niŋ?
(Lihimi Bɔhimbu 45.)

12. Karimmi Maak 12:30.

- Bo ka a ni niŋ, ka di wuhi ni a yuri Jēhova?
(Lihimi Bɔhimbu 46 mini 47.)

A bɔhisi:

PIRIGIBU 4

*Di Daliri: Bɔhimmi di ni simdi
ni a niŋ sheli ka tooi kpalim
Naawuni yurilim puuni*

BɔHIMBU DIN BENI

- 48** Baŋmi A Zonim' Piibu
- 49** Bo Ka A Ni Tooı Niŋ Ka A Daŋ
Mali Suhupielli?—Pirigibu 1
- 50** Bo Ka A Ni Tooı Niŋ Ka A Daŋ
Mali Suhupielli?—Pirigibu 2
- 51** Bo Ka A Ni Tooı Niŋ Ka A Nɔli Ni
Yεtɔya Che Ka Jεhova Suhu Piela?
- 52** Bo Zuğu Ka Ti Situra Ni Ti Ni Maani
Ti Maŋ' Shem Nyε Yεtɔya Kpani?
- 53** Piimi Diɛma Din Ni Che Ka
Jεhova Suhu Piela
- 54** ʃuni N Lee Nyε "Yiŋ Bia ʃun Gbub'
Yεlmaŋli Ka Nyε Yεndan' La"
Ka O Tuma Nyεla Dini?
- 55** Tab' Sɔŋ A LayinGU
- 56** Kpaŋsimi Naŋgbanyini LayinGU Maa Ni
- 57** Ka A Yi Tum Taali Din Tibsa
Sɔŋsim Dini M Beni?
- 58** Jεmmi Jεhova Ni 3ieyimtalı
Hali Ni Saha Din Ka Bahigu
- 59** A Ni Tooı Niŋ Anzansi Alaka Puuni
- 60** Kuli Tuŋimi Tooni Tibu

Bañmi A Zonim' Piibu

Zo suma mali ti bukaata suhupielli saha mini su-husaxiŋgu saha. Amaa di yi kana zo sumo piibu, Baibul kpahiri ti zuyu ni. Di yeliya, ni pa sokam n yen nyę zo suŋ. Bo n yen sɔŋ a, ka a pii zo suma? Zahimmi böhisi ḥo.

1. A ni pii zo shęb' maa ni bahindi a wula?

Ti mini so yi döli taba, hali di yi nyę fon bee komputa zuyu, o halli ni tooi looi ti. Di ni tooi nyę hall' vielli bee hall' bieχu. Baibul yeliya, “**ṇunkam mini yennim' dɔla leeri la yendana, amaa ḥun mini jera dɔla [ben bi yuri Jəhova] ni kpe barina ni.**” (Jaha 13:20, NWT) A mini ḥun yuri Jəhova yi dɔla, o ni sɔŋ a ka a miri Jəhova, ka lahi sɔŋ a ka a gbaari gbaabu suma a biehigu ni. Amaa ti mini ben bi yuri Jəhova yi dɔla, be ni tooi che ka ti mini Jəhova sunsuuni sayim. Dinzuγu Baibul dɔlsiri ti, ni ti bañmi zonim' piibu! Ti mini ben yuri Naawuni yi dɔli taba, be ni niŋ ti anfaani ka ti gba niŋ ba anfaani. Ti yen “**kpaŋsiri la taba, ka kpaŋsiri tab' tooni tibu.**”—1 Tesalɔnaikanima 5:11, NWT.

2. Sɔli dini ka zo shęb' a ni pii yen shihi Jəhova?

Jəhova kpahindi la yel' shęja ka naanyi pii o zonima. “**Wuntizɔriba n nyę o zonima.**” (Jaha 3:32) A yi zaŋ ben bi jemdī Jəhova leegi a zonima, wula ka di yen be o? Di ni sayim o suhu pam! (Karimmi Jeemsi 4:4.) Ti yi zaŋsi dɔlintab' bieri, ka zaŋ Jəhova, ni o ni yuri shęba n leei ti zonima, Jəhova suhu ni paligi pam, ka o ni zaŋ ti leei o zonima.—Yilli 15:1-4.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi din chε ka ti zonim' piibu nyε nimmohi yetçya,
ka nya a ni yεn tooi niŋ sheli n nya zo suma.

3. Gbaami a man' ka chε dɔlintab' bieri

Bεn bi yuri Naawuni bi dɔli o zaligu. Bε nyεla dɔlintab' bieri. [Lihimi VIDEO ኃር](#), ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

VIDEO: Bomi Sɔli N Zaysi Dɔlintab' Bieri (6:17)

- Bo ni bo, n ni tooi zaŋ ti kpehi dɔlintab' bieri puuni, hal' ka ti bi baŋ?

Karimmi 1 Kɔrintinima 15:33, ka zahim bɔhisi ni ኃር:

- A yi lihi a biehigu ni, ላuni n ni tooi nyε dɔlintab' bieyu n zaŋ ti a? Bo zuyu?

Karimmi Yilli 119:63, ka zahim bɔhigu ኃር:

- Bo ka di simdi ni a kpahim nir' biehigu ni, ka baŋ ni o ni tooi nyε zo sun?

Bin' wɔll' pɔŋ ni tooi sayim bin' wɔll' suma.
Di yi kana dɔlintab' bieri, hali yino yi kpe a
biehigu ni, barina bo ka di ni tooi niŋ a?

4. Ti mini bεn nyε kɔŋkɔba ni tooi leei zo suma

Baibul yεli Dauda mini Jonatan yεla, bε daa nyεla Izraenima. Yino daa kpεm o kpee pam. Bε biehigu daa wɔlighiya ni taba, amaa bε zosimli daa kpεm pam. **Karimmi 1 Samuel 18:1**, ka zahim bɔhigu ኃር:

- Pa ti mini ላን yuma nyε zaŋa yinsi bee ላን nyε ti kpee kɔŋko n ni tooi nyε zonima. Bo zuyu?

Karimmi Romnima 1:11, 12, ka zahim bɔhigu ኃር:

- Sɔli dini ka zonim' bεn yuri Jεhova yεn tooi kpaŋsi taba?

Vidio ኃር puuni, kpahimmi nachimbil' so ni daa nya zo suma, o ni bi lihiri sɔli ni o nya li luqusheli. [Lihimi VIDEO ኃር](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

VIDEO: A Ni Tooı Nya Zonima Luqushεja A Ni Bi Lihiri Sɔli (5:06)

- Vidio maa ni, bo zuyu ka Akil ni dɔli zo shεb' shikuru ni maa, muŋisi o laamba?
- Bo ka Akil daa nya ka tεhi ni o zonim' maa nyεla zo suma?
- Bo ka o daa niŋ, ka pili zo suma nyabu?

A yi bɔri ni a nya zo suma,
di simdi ni a gba mali zo sunj halli

5. Bo ka a ni tooi niŋ, n nya zo suma?

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ shem n nya zo suma, ka gba leei zo sunj.
Lihimi VIDEO դօ.

Karimmi Ղaha 18:24 ni 27:17, ka zahim bɔhisi դօ:

- Sɔli dini ka zo suma sɔŋdi taba?
- A mali zo suma bən be lala? A yi ka, bo ka a ni tooi niŋ, m bo ba?

Karimmi Filipainima 2:4, ka zahim bɔhigu դօ:

- A yi bɔri ni a nya zo suma, di simdi ni a gba mali zo sunj halli. Sɔli dini ka a ni tooi wuhi ni a mali zo sunj halli?

VIDEO: Wula Ka Zo Sumo Be?
(4:14)

NIRIBA YERA: “Sokam ni tooi nyε a zo. A yi gaŋda, a ni ti be a ko.”

- A ni garigi wula?

TI NI BƏHIM SHELI

Ti yi pii zo suma, di ni niŋ ti anfaani
ka ché ka Jəhova suhu paligi.

Lab' Kahigi

- Jəhova bayə be ti zonim' piibu ni.
Bo zuqū?
- Banim' ka di bi simdi ni ti zaŋ leei
ti zonima?
- Səli dini ka a ni tooi kpansi zotali
a mini bən yuri Jəhova sunsuuni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Bəmi səya m baŋ a ni ʒi shəb'
layingu maa puuni.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Zo suma ni tooi səŋ ti, yelmanç
sira saha. Kpahimmi di yela.

**“Build Strong Friendships
Before the End Comes”**
(*The Watchtower*, November 2019)

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ
shəm, n nya zo suma.

**“How Can I Make Good
Friends?”** (*Questions Young
People Ask—Answers That Work*,
Volume 1, chapter 8)

Bo ka di simdi ni a baŋ n zaŋ
jəndi zonim' bəbu, fon bee
kəmputa zuqū?

**Dəli Hankali Səli, N Zaŋ Chan
Zonim' Layabu Intanet Zuyu**

Kpahimmi din che ka do' so
niŋ taxism n zaŋ jəndi o
zonim' piibu, lahabali din nyə
“I Yearned for a Father,” puuni.

“The Bible Changes Lives”
(*The Watchtower*, April 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 48 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org/zuyu

Bo Ka A Ni Tooti Niŋ Ka A Daŋ Mali Suhupiɛlli?—Pirigibu 1

Ben yoli niŋ amiliya suhugu nyela, bε mali suhupiɛlli hali ni saha din ka bahigu. Di mii ni tooi niŋ lala. Kristiennim' ben yuui amiliya ni, ka kpaŋdi bε maŋa n dɔli Baibul wuhigu bε amiliya ni, mi ni di ni tooi niŋ.

1. Dɔlsibu dini m be Baibul puuni n zaŋ ti yidannima?

Jehova n zali yidana ni o nyε daŋ zuŋulana. (Karimmi Efesusnima 5:23) Jehova lihiri sɔli ni yidan' gbaai gbaabu din ni niŋ daŋ maa anfaani. Baibul yeli yidannima: “Yumiya yi payaba saha-kam.” (Efesusnima 5:25, NWT) Bo ka di wuhi? Doo yun yuri o paya gbubi o kaman' galli, yinjə, ni niriba ni. O niŋdi kam ni o gu o paya ka che barina, n kpaŋdi o maŋa ni o ti o, o ningbur bin-bɔra zaa, ka kariti o paya suhupiɛlli nyabu. (1 Timoti 5:8) Din mali bukaata n gari zaa nyela, o niŋdi kam ni o paya mini Jehova sunsuuni niŋ vienyela m-pahi. (Matiu 4:4) Kɔtomsi nyela, o bɔri saha ka o mini o paya karindi Baibul ka suhiri Naawuni. Doo yi gbubi o paya ni yurilim, Jehova suhu ni pieli o zuŋu.—Karimmi 1 Pita 3:7.

2. Dɔlsibu dini m be Baibul puuni n zaŋ ti yidaan payaba?

Naawuni Yeligu yeliya, ni yidaan paya “timi o yi-dan' jilima din tibsa.” (Efesusnima 5:33, NWT) Sɔli dini ka yidaan paya yen tooi niŋ lala? O ni

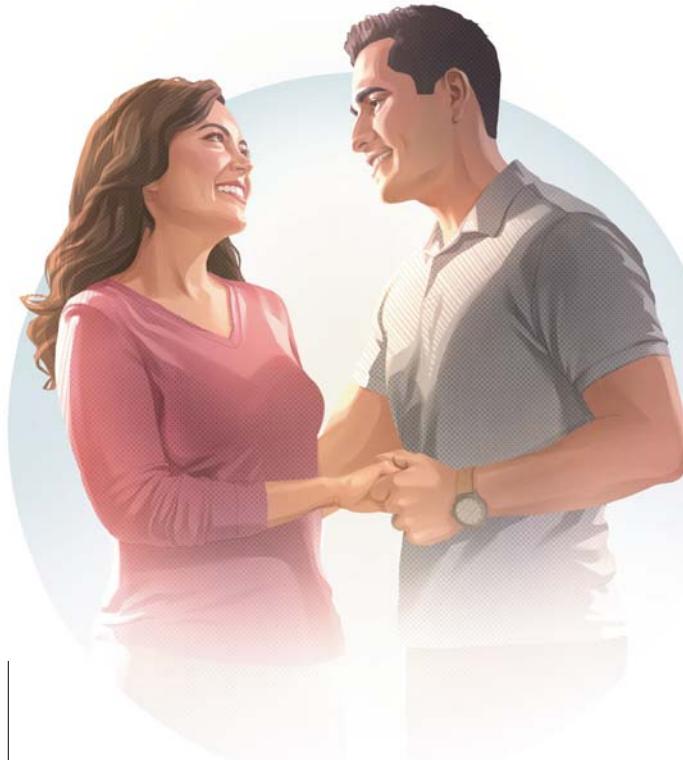
tooi tεhi o yidan' hall' suma mini o kpaŋ maŋa n zaŋ chaŋ o mini bε bihi lihibu polo. Din lan pahi, o ni tooi tab' sɔŋ o ni gbaai gbaabu shεŋa. Hali o yidana yi bi jεmdi Jεhova, di simdi ni yidaan paya di o yidan' maa fiila ni jilima, ka che ka o fiila wuhi jilima zaŋ ti o yidana o yi ti yeri niriba o yidan' maa yela.

3. Bo ka doo mini o paya yen tooi nin ka di kpaŋsi bε amiliya?

Baibul yeli doo mini o paya yela: “Bε niriba ayi maa ni leei niŋgbuŋ yini.” (Matiu 19:5, NWT) Di wuhiya ni bε kpaŋmi bε maŋa n tuhi nyau yelli kam din ni tooi che ka bε yurilim zaŋ ti taba maai. Bε yi ni di nasara, di simdi ni bε bɔri saha n tiri taba, n yeri taba din be bε suhuri ni. Jehova nuu yi yi, di bi simdi ni so bee binsheli mali bukaata n gari bε amiliya. Di bi simdi ni bε mini so dabam miri tab' n yagi.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi Baibul yel'tamdigu din ni tooi sɔŋ a ka a daamiliya niŋ vienyela m-pahi.

4. Yidannima—yumiya yi payaba ka gbubi ba vienyela

Baibul yeliya ni “yidannim’ yumi bε payaba kaman bε manjan’ ningbuŋ la.” (Efesusnima 5:28, 29) Bo ka di wuhi? [Lihimi VIDEO ɳɔ](#), ka zahim bɔhigu din dɔl’ li.

VIDEO: *Yidannima, Yumiya Yi Payaba Yi Ni Yuri Yi Man’ Shem* (9:53)

- Bo ni bo ka yidana yen niŋ, ka di wuhi ni o yuri o paya ka gbubi o vienyela?

Karimmi Kolɔsainima 3:12, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Yell’ dini ni dini puuni ka yidana ni tooi wuhi hall’ shεŋa din be Baibul yaŋli ɳɔ puuni, o daamiliya ni?

5. Yidaan payaba—yumiya yi yidannima ka timiya ba jilima

Baibul yeliya ni yidaan paya kam tim’ o yidan’ jilima, hali o yidan’ maa yi bi jemdji Jεhova. **Karimmi 1 Pita 3:1, 2**, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- A yidan’ yi bi jemdji Jεhova, biehiŋ kani ni a bɔri ni o gba ti jemdji Jεhova. A tεha puuni, bo n yen che ka a di nasara—a yihiri o waazu sahakam bee a tiri o jilima ka gbubi hall’ suma? Bo zuxu?

Doo mini o paya ni tooi nin naŋbanyini n gbaai gbaabu suma. Amaa saha ni saha, di ni tooi niŋ ka yidaan paya bi sayi ti o yidan’ tεha. Di yi ti

kana lala, di bɔri ni o maai o maŋa n zaŋ jilima n yeli o yidana din be o suhu ni. Amaa di simdi ni o teei ni yidana ka Jɛhova puhi ni o gbaai gbaabu n zaŋ ti dan maa anfaani nyabu. Dinzuğu di simdi ni o kpaŋ o maŋa n sayi ti o yidan' gbaabu ka tab' sɔŋ o. O yi niŋdi lala, di ni kpaŋsi suhupielli dan maa puuni. **Karimmi 1 Pita 3:3-5**, ka zahim bɔhigu ɳɔ:

- Yidaan paŋa yi tiri o yidana jilima, wula ka di yɛn be Jɛhova?

6. A ni tooi nyaŋ yɛlmuŋisira a daamiliya ni

Amiliya kani n nyɛ dede. Dinzuğu di simdi ni doo mini o paŋa niŋ nangbanyini n tuhi nyaŋ be yɛlmuŋisira. [Lihimi VIDEO ɳɔ](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

**VIDEO: *Din Yen Che Ka Doo
Mini O Paŋa Sunsuuni Niŋ
Viɛnyela M Pahi (5:44)***

- Vidio maa ni, bo n wuhi ni yurilim pili maabu, doo maa mini o paŋa sunsuuni?
- Bo ni bo ka bɛ niŋ ni di kpaŋsi bɛ amiliya maa?

Karimmi 1 Kɔrintinima 10:24 ni Kolɔsainima

3:13. A yi karim di zaŋa yini kam n naai, zahimmi bɔhisi ɳɔ:

- Yidana bee yidaan paŋa yi dɔl' Baibul wuhigu ɳɔ, sɔli dini ka di ni tooi kpaŋsi o daamiliya?

Baibul yeliya ni ti kpaŋsimi tab' tibginsim nyabu. Di bɔri ni ti gbubi niriba ni jilima mini nirlim niŋbu. **Karimmi Romnima 12:10**, ka zahim bɔhisi ɳɔ:

- Di simdi ni nir' gula ni o yidana bee o paŋa ti o jilima ka o gba naanyi ti o jilima? Bo zuyu?

NIRIBA YERA: "Ti ni daa lo amiliya, ti daa biri pam. Pumpɔŋɔ ɳuna, di bi ne nini."

- Sɔli dini ka a ni wuhi, ni Baibul ni tooi sɔŋ ba?

TI NI BOHIM SHELI

Doo mini o paya yi yuri taba, n tiri tab' jilima, ka mali Baibul dolsibu tumi tuma, di ni che ka be mali suhupielli be daamiliya ni.

Lab' Kahigi

- Bo ka yidana yen tooi niŋ, n kpaŋsi suhupielli amiliya ni?
- Bo ka yidaan paya yen tooi niŋ, n kpaŋsi suhupielli amiliya ni?
- A yi niŋ amiliya, Baibul yel'tam-digu dini n ni tooi sɔŋ a ka a daamiliya niŋ vienyela m-pahi?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli

- A yi niŋ amiliya, a mini a yidana bee a paya zahimmi lahabalı din jendi amiliya jw.org zuyu.
- A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Kpahimmi yel' sheŋa din ni tooi sɔŋ a ka a mini a dan mali suhupielli.

Your Family Can Be Happy
(brochure)

► 4:26

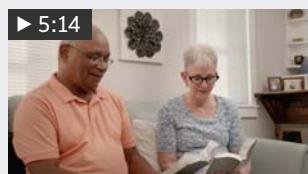
Lihimi vidio din nye yila nɔ, ka nya alibarika sheli a ni yen nya a yi zaŋ Naawuni dolsibu tum tuma a daamiliya ni.

Truly in Love

Bo n yen wuhi ni yidaan paya zaŋ jilima ti o yidan' zuxulan-tali? Kpahimmi di yela.

"Women, Why Submit to Headship?" (*The Watchtower*, May 15, 2010)

► 5:14

Doo mini o paya amiliya daa wurimya, bo ka be niŋ m mali li, ka tuhu nyau yelmuysira din beni?

**Naawuni Daa Sɔŋ Ti Ka
Ti Mali Ti Amiliya**

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 49 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo Ka A Ni Tood Niŋ Ka A Daŋ Mali Suhupiɛlli?—Pirigibu 2

Bih Nyela pini n yi Jēhova sanna. O bōri ni laamba gbubi pini ḥo vienyela. Jēhova ti ti dōlisibu din mali hankali. Di ni tooi sōŋ bihi laamba ka bē gbubi bē bihi vienyela. Jēhova dōlisibu lahi wuhiri bihi ni yen tooi niŋ sheli ka suhupiɛlli be daŋ ni.

1. Dōlisibu dini ka Jēhova zaŋ ti bihi laamba?

Jēhova bōri ni laamba yuri bē bihi, ka bōri saha tiri ba, yela balibu puuni. O bōri ni bē gu bihi maa ka che barina, ka zaŋ Baibul yel'tamdigu n wumssi ba. (Jaha 1:8) O yeli banima: “**Zaŋmiya . . . Jēhova saysigu n wumsiri [yi bihi].**” (Karimmi Efesusnima 6:4, NWT) Jēhova suhu ni paligi bihi laamba zuyu, bē yi zaŋ o saysigu n wumsi bē bihi, ka bi zaŋ tuma ḥo niŋ so nuu ni.

2. Dōlisibu dini ka Jēhova zaŋ ti bihi?

Jēhova yeli bihi: “**Deemiya yi banim' mini yi manim' nɔya.**” (Karimmi Kolbsainima 3:20.) Bihi yi tiri be laamba jilima ka deeri bē nɔli, Jēhova mini bihi maa laamba suhu ni paligi bē zuyu pam. (Jaha 23:22-25) Yisa daa zali kɔtomsi vielli, o bilim ni. O daa nyela dede. Di zaa yɔli, o daa deeri o laamba nɔli ka tiri ba jilima.—Luk 2:51, 52.

3. Bo ka a mini a daŋ yen tooi niŋ ka yi mini Naawuni sunsuuni niŋ vienyela m-pahi?

A yi mali bihi, biehiŋ kani ni a bōri ni bē yuri Jēhova, a ni yuri o shem. Bo ka a yen niŋ ka bē gba tooi yu Jēhova lala? Niŋmi Baibul ni wuhi shem, di yeliya: “**Zaŋmiya [Jēhova yeligu] n niŋ yi bihi suhuri ni, ka tɔyisimiya di yela yi yi ti 3i yiŋa, ni yi yi ti be sɔli zuyu n chana.**” (Zaligu Teebu 6:7, NWT) A yi ni zaŋ “bini n niŋ so suhu ni” di pala a wuhi o li yim, di bōri ni a wuhi o ka labi wuhi o. Biehiŋ kani, a kpahimya, ni a yi bōri ni a bia teei yetɔya sheli, faashee a yeli o di yela bushem. Baibul yaŋli maa wuhiya ni di simdi ni bihi laamba bōri sɔya dabsili kam puuni, n yeri bē bihi Jēhova yela. Di vieli ni daŋ maa bo saha dakulo kam n layindi bɔhindi Baibul. Hali a yi ka bihi, di ni niŋ a anfaani, a yi bo saha dakulo kam m bɔhindi Naawuni Yeligu.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi yel' shənja din ni tooi chə ka suhupielli mini suhužia be daŋ ni.

4. Zaŋmi yurilim n wumsi a bihi

Bihi wumsibu bi niŋ alaha. Səli dini ka Baibul yən tooi sən a? **Karimmi Jeemsı 1:19, 20**, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- Səli dini ka laamba yən tooi wuhi bə bihi yurilim, bə mini ba fiila dibu puuni?
- Bo zugu ka di bi simdi ni laamba saysiri bə bihi ni suhuyiyisili?*

* Baibul puuni, "saysigu" pa la ninkuensi bee fitiina ninbu yela. Di lee nyela wuhigu, dəlisibu ni zuguni kpahibu yela.—Ijaha 4:1.

VIDIO: Gumi A Bihi Ka Chə Barina
(2:58)

A kpahimya?

Jehova Shəhiranim' ɳma bukunim' mini vidionim' pam ni di sən bihi laamba ka bə wuhi bə bihi doo mini paya laximbu yela, ni bə ni yən niŋ shəm n gu bə man' ka chə bən gəndi bihi. A yi bəri ni a nya di kətomsı, lihimı:

- *Gumi A Bihi* (video)
- *Learn From the Great Teacher*, zugu 10 ni 32
- "Teaching Your Child About Sex" (*Awake!* No. 5 2016)

5. Gumi a bihi

A yi bəri ni a gu a bihi ka chə barina, di simdi ni a dəlisi bə zaŋ yino kam n zaŋ jəndi doo mini paya laximbu yela. Di ni tooi niŋ a təm bee m mali a vi ni a niŋ lala. **Lihimi VIDIO ɳɔ**, ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Bo zugu ka di niŋ bihi laamba shəb' təm ni bə yeli bə bihi doo mini paya laximbu yela?
- Səli dini ka shəb' dəli, n kahigi doo mini paya laximbu yela, n wuhi bə bihi?

Di daa sabi n sən Baibul puuni, ni ninkuensi tuma kuli yən pahirimi, Sintani dunia ɳɔ puuni. Di mii shiri niŋdi lala.

Karimmi 2 Timoti 3:1, 13, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Kalinli 13 yeli ninkuunsinim' yela. Bə shəb' gəndi la bihi. Dinzuŷu, wula ka di niŋ kamaata ni bihi laamba wuhi bə bihi doo mini paya laximbu yela, ka lahi wuhi ba bə ni yən niŋ shəm n gu bə man' ka chə bən gəndi bihi?

6. Tim' a laamba jilima

Bihimini bipolla ni diri bë laamba fiila shëm ni tooi wuhi ni bë tiri bë laamba jilima. [Lihimi VIDEO ፩፭](#), ka zahim böhisi din döl' li.

VIDEO: *Söli Dini Ka N Yen Dol Ka M Mini N Laamba Too Di Fiila? (2:19)*

- Bo zuju ka di mali anfaani ni bia di o laamba fiila ni jilima?
- Söli dini ka bia yen di o laamba fiila ka di wuhi ni o tiri ba jilima?

Karimmi ዘaha 1:8, ka zahim böhigu እና:

- Bipolli laamba yi zañ dölsibu n ti o, bo ka di simdi ni o niŋ?

7. Jëmmiya Jëhova ni nañgbanyini yi danj puuni

Jëhova Shëhiranim' danj kam zali saha n layindi jëmdi Jëhova. Danj jëmbu maa niŋdi la wula? [Lihimi VIDEO ፩፭](#), ka zahim böhisi din döl' li.

- Bo ka danj kam yen tooi niŋ ka bë danj jëmbu bi pihgira?
- Bo ni bo ka laamba yen tooi niŋ ka bë danj jëma kuri bukaata ka tiri ba suhupielli?—Lihimi anfooni din be böhimbu እና piligu.
- Bo n ni tooi che ka di niŋ tɔm n ti a danj ni yi layindi jëmda?

Kurumbuni Izraelnim' maa saha, Jëhova daa yeli danj kam ni bë böhimmio o Yeligu dabsili kam. [Karimmi Zaligu Teebu 6:6, 7](#), ka zahim böhigu እና:

- Söli dini ka a ni tooi zañ dölsibu እና tum tuma?

VIDEO: *Danj Jëma—Di Ni Bori Kpañ Mañ' Sheli, Ni Di Anfaani (8:04)*

Dañ jëma tuma balibu:

- Lañingu ȝii chandi shili malibu.
- Karimmi ka zahim yel' sheli din daa niŋ ysla Baibul puuni, din ni niŋ dan maa zaa suhupielli.
- Bihi yi be danj maa ni, a ni tooi yaai bee n printi bihi tuma gbana din be jw.org.
- Lahabali balibu የምaya jw.org zuju n zañ ti yuma 13-19 bihi. Bihi እና yi be a danj ni, yi ni tooi zahim lahabali እና sheli yela.
- Zañmiya yel' sheli din daa niŋ ka be Baibul puuni n niŋ kperigu.
- Piimiya video jw.org zuju, n lihi, ka zahim di yela.

NIRIBA YERA: “Baibul böhimbu pa bihi tuma.”

- A ni garigi wula?

TI NI BƏHİM SHELI

Jehova bəri ni laamba gbub' bə bihi ni yurilim, n wumsi ba ka gu ba ka che barina. O bəri ni bihi deei bə laamba nəli ka ti ba jilima, ka bəri ni dan kam layindi jəmdi o.

Lab' Kahigi

- Səli dini ka laamba yen tooi wumsi bə bihi ka gu ba ka che barina?
- Bo ka bihi yen tooi nin ka di wuhi jilima zən tı bə laamba?
- Dan yi zali saha m mali jəmdi dakulo kam, di anfaani nyela dini?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Nin Sheli

- Bəhim mi sheba lağingu maa puuni, ni bə pahi a hankali n zən jəndi dan jəmbu tuma balibu.
- A Ni Bəri Ni A Nin Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Hankali dini n simdi ni a bihi bəhim ka di sən ba ka bə ti lee ninkura bən kuri bukaata?

"Six Lessons Children Need to Learn" (Awake! No. 2 2019)

Karimmi lahabalı nə n nya dəlisibu din be Baibul puuni n zən tı bən lihiri bə laamba bən kurigi.

"What Does the Bible Say About Caregiving for Elderly Parents?" (Web article)

Do' so daa bi mi bihi wumsibu yetçə, amaa o daa di nasara bihi wumsibu ni. Lihimi video nə, ka nya din daa sən o.

**Jehova Wuhi Ti Bihi
Wumsibu Səli**

Kpahimmi banima ni yen tooi nin sheli ka di che ka bə mini bə bidibsi sunsuuni nin vienyəla pahi.

"How Can Fathers Stay Close to Their Sons?"
(The Watchtower, November 1, 2011)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be BƏHİMİ 50 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo Ka A Ni Too Niŋ Ka A Nɔli Ni Yetçya Che Ka Jəhova Suhu Piela?

Jəhova ni nam ti, o ti ti la pini gahindili. Dina n nyę yetçya tçyisibu. Ka daa o bayä be ti ni mali pini ńč n tumdi shem puuni? Biəhiŋ kani, o bayä beni! (Karimmi Jeemsi 1:26.) Sɔli dini ka ti ni zaŋ pini ńč n tum tuma ka di che ka Jəhova suhu piela?

1. Yetçya tçyisibu nyela pini. Sɔli dini ka di simdi ni ti gbubi li?

Baibul yeliya, “kul’ kpaŋsimiya taba, ka kpaŋsiri tab’ tooni tibu.” (1 Təsalənaikanima 5:11, NWT) ɻun’ mini ɻuni ka a kpahim ka be bɔri kpaŋsibu? Sɔŋsim dini ka a ni tooi zaŋ ti ba? A fiila ni, che ka be banj ni a bayä be be ni. A ni tooi yeli ba din che ka a suhu pieli be zugu. Baibul yaylı dini ka a ni tooi zaŋ n kpaŋsi so? Baibul puuni, yela balibu beni ka a ni tooi zaŋ n niŋ lala. Amaa teemi ni a ni yen yeli yetçya sheli maa ni mali bukaata shem, lala ka a ni yen yeli li shem gba mali bukaata. Dinzuğu, che ka a fiila dibu nyę zilim balli sahakam ka nyę din maari suhu. —ɻaha 15:1.

2. Di simdi ni ti gbaai ti maŋ’ ka che yetçya shenja tçyisibu.

Baibul yeliya: “Di cheliya ka yetçya yɔya yiri yi nɔya ni na.” (Karimmi Efesusnima 4:29.) Di wuhiya ni ti di yeri yetçya kaha bee yetçya shenja

din bi tuhi, ni din ni sayim nira suhu. Di lahi simdi ni ti gbaai ti maŋ’ ka che nyaanzubo ni ɻiri ɻma m-pa, ni di sayim nir’ yuli.—Karimmi ɻaha 16:28.

3. Bo n ni tooi sɔŋ ti, ka ti yetçya nyę din kpaŋsira?

Din yiri ti nɔli ni na wuhiri din shiri be ti suhu bee ti təha ni. (Luk 6:45) Dinzuğu di simdi ni sahakam, ti zaŋ ti zaya n niŋ binsuma puuni. Dina n nyę binshenja din tuhi, binshenja din nyę kasi, binshenja din viela ni binshenja din simdi payıbu. (Filipainima 4:8, NWT) Ti zaya yi ni kpalmı yel’ suma ńč ni, faashee ti banj zonim’ mini diema piibu. (ɻaha 13:20) Ti yi yen di fiila, di simdi ni ti təhi ti ni yen yeli yetçya sheli maa zugu vienyela. Təhimı a yetçya ni yen shihi niriba shem. Baibul yeliya: “Nira yi bi təhi yetçya sheli zugu ka yeli li, di ɻumanila takɔbi zaŋ kuhi nira, amaa yen-dan’ yetçya nyela tibbu.”—ɻaha 12:18, NWT.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi a ni yen tooi niŋ shem ka a yetçya
paligiri Jəhova suhu ka kpañsiri niriba sahakam.

Bo n ni tooi che
ka a fiila tayı?

4. Bañmi fiila

Ti zaa chirindi saha ni saha. (Jeemsi 3:2) **Karimmi Galeşianima 5:22, 23**, ka zahim bəhisi ɳɔ:

- Halli balibu ɳɔ puuni, dini ni dini ka a bəri ni a bo suhugu ni, ka di sɔŋ a ka a ban fiila?
A yi mali halli ɳɔ a biəhigu ni, sɔli dini ka di yen sɔŋ a?

Karimmi 1 Kɔrintinima 15:33, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- A zonima, ni diəma shənja a ni diəmda ni tooi che ka a yetçya tayı. Sɔli dini zuyu?

Karimmi Waazuyihira 3:1, 7, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Yel' dini mini dini puuni ka di ni mali hankali ni a shini, bee a di suyulo n guli saha din niŋ kamaata ni a garigi?

5. A yi ti yeri shεb' yεla, yεlimi la bε yεl' suma yεla

A ni niŋ wula n gbaai a man' ka chε niriba tubu? Ka a ni niŋ wula ka yεtεya din ni sayim nir' suhu bi pahi a fiila ni? [Lihimi VIDEO ɳɔ](#), ka zahim bεhisi din dɔl' li.

**VIDEO: Chε Ka A Fiila Nyε
"Din Vieλa Ka Ni Kpaŋsi" Niriba
(4:07)**

- Vidio maa puuni, bo zuyu ka mabia maa bεri ni o taŋi o ni yeri yεll' shεnja n zan jεndi niriba?
- Bo ka o niŋ, ni di sɔŋ o ka o taŋi?

Karimmi Waazuyihira 7:16, ka zahim bεhigu ɳɔ:

- Yεtεya bεiegū yi ti yεn yi ti nɔli ni, n zan jεndi so, bo ka di simdi ni ti teei?

Karimmi Waazuyihira 7:21, 22, ka zahim bεhigu ɳɔ:

- So yi yeli yεtεya bεiegū n zan kpa a polo, sɔli dini ka Baibul yaŋli ɳɔ yεn tooi sɔŋ a ka a gbaai a man' ka chε din bi tuhi niŋbu?

6. A daŋ ni, chε ka a fiila wuhi nirilim

Ti dan puuni, Jεhova bεri ni ti fiila mali jilima ni yurilim. [Lihimi VIDEO ɳɔ](#), ka zahim bεhigu din dɔl' li.

**VIDEO: Jilima Ni Yurilim
Kpaŋsiri Naŋbanyini Daŋ
Puuni (3:08)**

- A mini a daŋ yi diri fiila, bo n ni tooi sɔŋ a ka a yεtεya wuhi nirilim?

Karimmi Efεesusnima 4:31, 32, ka zahim bεhigu ɳɔ:

- Fiila dini n yεn kpaŋsi suhupielli daŋ ni?

Jεhova daa kahigi yεli, ni o yuri o Bia Yisa. **Karimmi Matiu 17:5**, ka zahim bεhigu ɳɔ:

- Bo ka a ni niŋ, ka di wuhi ni a dɔl' Jεhova kɔtomsi, a mini a daŋ fiila dibu ni?

Bεmi sɔya n yεli niriba din chε ka a suhu pieli bε zuyu

NIRIBA YΕRA: "N suhu ni ti ma shεm ka n yεra. Di yi bi niŋ so nyayasim, di bi nyama."

- A tεhi ni hankali ɳɔ tuhiya? Bo zuyu?

TI NI BOHIM SHELI

Yetçya mali yaa pam. Di ni tooi sən̄ nira bee n niŋ o barina. Pɔi ka ti yeli yetçya, di simdi ni ti tehi ti ni bɔri ni ti yeli sheli maa zuyu vienyela, saha sheli din niŋ kamaata, ni ti ni yen yeli li shem.

Lab' Kahigi

- Səli dini ni dini ka a ni tooi zaŋ a yetçya n sən̄ niriba?
- Yetçya dini ni dini, ka a je ni a yera?
- Bo n ni tooi sən̄ ti ka ti yetçya wuhi nirlim ka mali kpansibu sahakam?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli

- Dakulo ɳɔ puuni, yelimi so a dan ni bee laxingu maa puuni, yell' sheli din che ka a suhu pieli o zuyu.
- A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Bo n ni tooi sən̄ ti ka ti fiila mali kpansibu?

Bəmi Yəndan' Zilinli

Kpahimmi din yen tooi sən̄ a, ka a gbaai a man' ka che fiila din bi tuhi.

"Is Cursing Really That Bad?"
(Web article)

Lihimi vidio ɳɔ, ka nya din yen sən̄ a ka a gbaai a man' ka che nyaanzubo.

Bo Ka N Ni Too Niŋ Ka Nyaanzubo Maa Kpi?

Jehova daa sən̄ do' so ka o nyaŋ yetçya din bi tuhi yelibu. Kpahimmi di yela.

"I Began to Think Seriously About Where My Life Was Headed" (*The Watchtower*, August 1, 2013)

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 51 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Bo Zugu Ka Ti Situra Ni Ti Ni Maani Ti Mañ' Shem Nyε Yetçya Kpani?

Ti zaa mali sɔli ni ti pii ti ni bɔri ni ti ye situra sheli, ni ti ni bɔri ni ti mali ti mañ' shem. Ti yi dɔli Baibul yel'tamdigu, ti ni tooi pii ti suhu ni bɔri situra sheli ka lahi che ka Jēhova suhu paligi. Che ka ti zahim di shenja.

1. Baibul yel'tamdigu dini ka di simdi ni ti lihi ka naanyi pii situra bee m mali ti maña?

Di simdi ni ti pii "situra din nin kamaata, ka dɔli niñ n-sayasi mini hankali sɔli," ka lahi che ka di wuhi kasitali, ka di che ka niriba banj ni ti "jɛmdi Naawuni ka luri o sizuura." (1 Timoti 2:9, 10, NWT) Kpahimmi yel'tamdigu anahi: (1) Di simdi ni ti situra nyε din niñ "kamaata." Di yi pa sheli, layinggu zii puuni, a kpahimya ni Jēhova niriba ni maani be mañ' shem be kɔŋkɔba amaa ti situra, ni ti ni maani ti zabiri shem wuhiri ti jilima n zañti Naawuni. (2) Ti yi dɔli "niñ n-sayasi sɔli" m maani ti maña, ti situra ku kpaŋsi ningbun kore bee n che ka niriba zaya labi ti polo n ti yaŋi. (3) Ti yi bi dɔli situra bee zabiri malibu kam din yɔli yina, bee din deeí yuli, di ni wuhi ni ti "dɔli hankali sɔli". (4) Sahakam, di simdi ni ti ni maani ti mañ' shem wuhiri ni ti "jɛmdi Naawuni ka luri o sizuura." Di saha, niriba ni banj ni ti jɛmdi la Wuni manjli maa.—1 Kɔrintinima 10:31.

2. Sɔli dini ka ti ni maani ti mañ' shem, ni tooi shihi ti mabihi?

Ti mali sɔli ni ti pii ti ni bɔri ni ti ye situra sheli. Amaa di simdi ni teha n nya, ti ni maani ti mañ' shem ni muxisi sheba bee di ku muyisi ba. Ti kpaŋdi ti maña ni ti di niñ binshegu din ni muyisi so amaa ti bɔri la din ni "che ka [ti] ʒiʒinikpee suhu piela, n niñ o anfaani, ka kpaŋsi o." —Karimmi Romnima 15:1, 2, NWT.

3. Ti ni maani ti mañ' shem ni tooi che ka niriba bɔri ni be banj Naawuni. Bo zugu?

Ti bɔri ni ti maani ti mañ' vienyela sahakam, amaa di yi kana layinggu zii chandi bee waazu yihibu, ti lihiriri ti situra yela pam. Lahabali sunj ka ti tiri niriba, di mali bukaata pam. Dinzugu ti je ni ti situra che ka niriba zaya miligi ka che li. Ti bɔri ni ti ni maani ti mañ' shem che ka niriba kore be Naawuni yela banbu ni, ka di che ka "Naawuni ɲun nyε ti Tiligira ɲɔ yela wuhibu vielim yi polo."—Taitus 2:10, NWT.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi ti ni yen tooi niŋ sheli ka ti situra, ni ti ni maani ti manj' shem niŋ vienyela, di ni kuli simdi shem n zaŋ ti Kristiennima.

Ti ni maani ti manj' shem
wuhiri ti jilima zaŋ ti bən
mali fukumsi. Jəhova mi din
be ti suhu ni ŋuna, amaa di
simdi ni ti ni maani ti manj'
shem wuhiri jilima n zaŋ ti o

4. Ti yi maani ti manj' vienyela, di wuhiri jilima n zaŋ ti Jəhova

Daliri dini n nyε kpani ka di zuyu che ka ti zaŋ
be ti situra yela ni? **Karimmi Yilli 47:2**, ka zahim
bɔhisi ŋɔ:

- Ti ni tumdi Jəhova yuli ni la zuyu, sɔli dini
ka di simdi ni ti maani ti manja?

- A təhiya ni di mali hankali ni ti che ka ti
situra mini ti ni maani ti manj' shem niŋ
vienyela, ti yi chani layingu ʒii, bee waazu
yihibu ni? Bo zuyu?

5. Ti ni yen tooi niŋ sheli n gbaai gbaabu suma n zaŋ jendi situra

Lihimi **VIDEO** ኃ:

VIDEO: "Yelli Kam Puuni, Niŋmi
Din Ni Che Ka Naawuni Nya
Tibiginsim" (10:18)

Ti situra yi nyela din mali liyiri bee din ka, di simdi ni di be kasi, ka niŋ kamaata n ti lugusheli ti ni be. **Karimmi 1 Kɔrintinima 10:24 ni 1 Timoti 2:9, 10.** Ka zahim din che ka ti ni gbaai ti maŋ' ka che situra din . . .

- be chɔximata bee din kul' bi wuhiri nimmɔhi.
- ni mirisi nira, bee din wuhiri niŋgbuŋ yaya sheli din bi simdi ni di be palo ni, bee din kpaŋsiri doo mini paya laŋimbu kore.

Zuŋj, Kristiennim' lahi ka Musa Zaligu fukumsi puuni, amaa di ni tooi che ka be ban Jehova han-kali ni nyę sheli, yela balibu puuni. **Karimmi Zaligu Teebu 22:5**, ka zahim bɔhigu ኃ:

- A yi nyę doo, bo zuyu ka di bi simdi ni a ye situra bee m mali a maŋ' ka di che ka a ɳmani paya? Amii yi nyę paya, bo zuyu ka di bi simdi ni a ye situra bee m mali a maŋ' ka di che ka a ɳmani doo?

Karimmi 1 Kɔrintinima 10:32, 33 ni 1 Jon 2:15, 16, ka zahim bɔhisi ኃ:

- Ti ni maani ti maŋ' shem ni tooi nyę muŋisigu n zaŋ ti ben be ti fɔŋ ni bee laŋingu maa puuni. Bo zuyu ka di simdi ni ti bayá be yelli ኃ ni?
- Di yi kana maŋ' malibu sɔya, dini ni dini ka niriba kpaŋsir' a fɔŋ ni?
- A təhiya ni situra ኃ sheŋa ni be ni maani be maŋ' shem maa simdi Kristien? Bo zuyu?

Ti ni maani ti maŋ' shem ni tooi nyę kɔŋkɔba,
amaa ka di dɔli Jehova ni bɔri sheli

NIRIBA YERA: "M mali sɔli ni n ye ni bɔri situra sheli kam."

- A sayi ti li? Bo zuyu?

TI NI BOHIM SHELI

Ti yi maani ti manj' vienyela, di ni wuhi ti jilima n zañ ti niriba, ni Jéhova.

Lab' Kahigi

- Bo zugu ka Jéhova zaya be ti situra, ni ti ni maani ti manj' shem polo?
- Di yi kana situra mini manj' malibu, yel'tamdigu dini ni dini n simdi ni ti lihi ka gbaai gbaabu?
- Di yi kana niriba ni yen lihiri yelmanjli jembu shem, ti ni maani ti manj' shem bukaata nyela dini?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bori Ni A Nin Sheli

- Zahimmi a manj' n nya, tayisim sheli beni ka di simdi ni a ninj, n zañ jendi a situra bee a ni maani a manj' shem?
- A Ni Bori Ni A Nin Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

A ni yeri situra shem zuju, niriba lihiri a la wula?

"How Do I Look?"
(Web article)

Kpahimmi din che ka di mali hankali ni nir' tehi vienyela ka naanyi gbaai gbaabu n zañ jendi taatuu niñbu.

"What Does the Bible Say About Tattoos?" (Web article)

Kpahimmi Baibul yel'tamdigu din lahi beni, n ni tooi soñ ti, ti gbaabu ni.

"Does Your Style of Dress Glorify God?" (*The Watchtower*, September 2016)

Sheb' ni pii ni be maani be manj' shem daa nyela muçisigu n zañ ti paya so. Bo n daa soñ o ka o nyañ yellì ñò?

"Dress and Grooming Was My Stumbling Block"
(*Awake!*, December 22, 2003)

A yi bori ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 52 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuju

Piimi Diëma Din Ni Chë Ka Jéhova Suhu Piëla

Jéhova nyela “suhupiëlli Wuni.” (1 Timoti 1:11, NWT) O bɔri ni biëhigu niŋ ti nyagasi, ka ti mali suhupiëlli. Ti yi zali saha, m mali vuhire, o suhu ni paligi ti zuyu. Bɔhimbu ḥo puuni, ti ni zahim ti ni yen tooi niŋ binshëna ti vuhim saha, ka di niŋ ti anfaani, ka ti ti suhupiëlli, ka Jéhova gba suhu paligi ti zuyu.

1. Ti yi yen pii diëma, bo ka di simdi ni ti teei?

A vuhim saha, bo ni bo ka a bɔri ni a niŋda? She'b' bɔri ni be be yinj, n karindi buku, bee n wumdi yila, n lihiri sinii bee m be intanet zuyu. She'b' gba bɔri ni be mini be zonim' yi, n ti duyg kɔm bee n diëm diëma. Ti ni kul' bɔri ni ti niŋ shëli kam, di simdi ni ti pii diëma din “**ni paligi ti Duuma suhu.**” (Efesusnima 5:10, NWT) Di nyela yëtçya kpani ni ti nya yëlli ḥo ninneesim, dama niriba pam ni diëmdi diëma shëna kpañsiri la Jéhova ni chihiri yel' shëna, kamani zabazaba, zina, ni shia bieri tuma. (Karimmi Yilli 11:5.) Bo ni tooi sɔŋ ti ka ti gbaai gbaabu suma n zaŋ jen-di diëma piibu?

Ti yi pii zonim' ben yuri Jéhova, be ni sɔŋ ti ka ti gbaai gbaabu suma n zaŋ jendi ti ni pii ri diëma shëna. Bɔhimbu din gari maa puuni, ti bɔhimya, ni 'ŋun mini yennim' dɔla leeri la yëndana.' Ti mii mini ben bi dɔli Naawuni zaligu yi dɔli taba, di ni bahindi ti 'barina ni.'—Jaha 13:20, NWT.

2. Di simdi ni ti lihi ti ni kuri saha shëli n niŋdi diëma ni, vienyela. Bo zuyu?

Hali ti yi diëmdi diëma din bi birigi Jéhova sɔli, di simdi ni ti lihi vienyela ka di bi fa ti saha. Di yi pa lala, ti ku nya saha n tum yel' shëna din mali bukaata pam. Baibul yeliya ni ti '**zaŋmi [ti] saha n tum vienyela.**'—Karimmi Efesusnima 5:15, 16, NWT.

Zahimmi a ni yen tooi dɔli so' sheli n gbaai gbaabu suma n zaŋ jɛndi diɛma.

3. Gbaami a man' ka che diɛma din bi simdi

Bo zuyu ka di simdi ni ti baŋ diɛma piibu? [Lihimi VIDEO ḥo](#), ka zahim bɔhisi din dɔl' li.

- Sɔli dini ka diɛma balibu din beni zuŋɔ, ŋmani kurumbuni Romnim' diɛma?
- Vidio maa ni, bo ka Dani bɔhim n zaŋ jɛndi diɛma?

Karimmi Romnima 12:9, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Sɔli dini ka Baibul yaagli ḥo ni tooi sɔŋ a, diɛma piibu ni?

Yel' dini ni dini ka Jɛhova chihira? **Karimmi ɻaha 6:16, 17 ni Galešianima 5:19-21**. A yi karim di zaŋa yini kam n naai, zahimmi bɔhigu ḥo:

- Baibul yaagli ḥo ni kali yel' shɛŋa maa puuni, dini ni dini ka a kpahim, ka di niŋdi diɛma puuni zuŋɔ?

VIDEO: Diɛma Dini Ka Di Simdi Ni N Diɛm? (4:39)

Din ni tooi sɔŋ a, ka a baŋ diɛma piibu

Bɔhimi a manja:

- **Bo?** Diɛma ḥo kpaŋsiri Jɛhova ni chihiri yel' sheli?
- **Saha dini?** Diɛma ḥo fari di ni simdi ni n zaŋ saha sheli n tum tuun' shɛŋa din mali bukaata pam la?
- **Banima?** Di ni che ka m mini ben bi yuri Jɛhova miriti taba? Di ni che ka m mini ba yela kpɛbu pari taba?

'Miri ka a gbaai ma' n so 'zaŋ ma m bahi'.
Dinzuyu ka di simdi ni ti niŋ katinq' ka che
ti ni zilisi diɛma sheli kam

4. Zañmi a saha tum viñyela

Lihimi **VIDEO** ḥo, ka zahim bɔhigu din dɔl' li.

- Vidio maa puuni, mabia maa daa bi lihiri bin' din chihira ḥuna, amaa, o ni daa kuri o vuhim saha shem maa barina nyela dini?

VIDEO: Bo N Lee Diri A Saha?
(2:45)

Karimmi Filipainima 1:10, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Sɔli dini ka Baibul yayli ḥo ni tooi sɔŋ ti, ka ti banj saha sheli di ni simdi ni ti ku n niñ diëma ni?

5. Piimi diëma din yen niñ a anfaani

Jehova chihiri diëma shenja ḥuna, amaa, o ni bi chihiri shenja zooya, ka a ni tooi nya suhupielli pam di ni. Karimmi Waazuyihira 8:15 ni Filipainima 4:8, ka zahim bɔhigu ḥo:

- Di yi kana diëma din niñ kamaata, dini ka a suhu gbaai?

Diëma din niñ kamaata,
ka ni tooi ti a suhupielli zooya

NIRIBA YERA: "Nira yi bi niñdi diëma din mali zabazaba, zina, ni shia bieri tuma ni wuhiri sheli ḥuna, di lihibu pa taali."

- A ni labsi wula?

TI NI BOHIM SHELI

Jehova bɔri ni ti diemdi diema din ninj kamaata ka nya suhupielli.

Lab' Kahigi

- Buysimi di ni simdi ni Kristiennim' gbaai be manj' ka che diema shenja?
- Bo zugu ka di simdi ni ti lihiri ti ni kuri saha sheli n niŋdi diema ni, vienyela?
- Bo zugu ka a bɔri ni a pii diema din ni che ka Jehovah suhu piela?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Ninj Sheli

- Lihimi adaka din yuli bɔli, "Din ni tooi sɔŋ a, ka a banj diema piibu," ka zahim a ni diemdi diema shenja.
- A Ni Bɔri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Jun n simdi ni o gbaai gbaabu n zaŋ jendi di ni simdi ni ti diem diema sheli.

"Do Jehovah's Witnesses Ban Certain Movies, Books, or Songs?" (Web article)

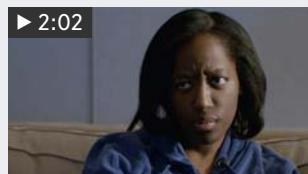
Zahimmi a ni yen tooi dɔli so' sheli n gbaai gbaabu suma n zaŋ jendi diema.

"Is Your Recreation Beneficial?" (The Watchtower, October 15, 2011)

Lahabali din yuli bɔli "I Even Overcame My Prejudice" puuni, kpahimmi din che ka do' so daa taxi o ni diemdi diema shenja.

"The Bible Changes Lives" (The Watchtower, February 1, 2010)

Kpahimmi paya so ni dɔli so' sheli n gbaai gbaabu sunj, n zaŋ jendi diema din mali alizinnim' yela di ni.

*Gbaami A Manj' Ka Che Diema
Din Mali Alizinnim' Yela Di Ni*

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 53 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Ƞuni N Lee Nyε “Yiŋ Bia Ƞun Gbub’ Yelmanjli Ka Nyε Yendant’ La” Ka O Tuma Nyela Dini?

Yisa n nyε Kristien lajingu maa Zugulana. (Efesusnima 5:23) Yisa be la zugesaa, ka zaŋ “yiŋ bia ɳun gbub’ yelmanjli ka nyε yendantana,” n dɔ̄lsiri o niriba. (Karimmi Matiu 24:45.) Yisa m pii yiŋ bia maa n zaŋ tuma niŋ o nuu ni. Dinzuŋu, “yiŋ bia” maa ni gbubi fukumsi ɻuna, amaa o na kuli yen be la Masia sulinsi ni, ka ni tumdi Masia mabihi anfaani nyabu zuŋu. Ƞuni n lee nyε yiŋ bia maa? Sɔ̄li dini ka yiŋ bia maa lihiri ti zuŋu?

1. Ƞuni n lee nyε “yiŋ bia ɳun gbub’ yelmanjli ka nyε yendant’ la”?

Kurumbuni zaŋ kanna, Jehova zaŋ ninvuŋu gaŋa bee niriba biela n dɔ̄lsi o niriba. (Malaki 2:7; Hiburunima 1:1) Yisa kum nyaŋa, o tuumba, ni ninkura bɛn daa be Jerusalém n daa be Naawuni niriba tooni. (Tuma 15:2) Zuŋo, lajingu ninkura bɛn kalinli pɔ̄ra dɔ̄li sɔ̄li ɳɔ̄ n dɔ̄lsiri Naawuni niriba ka be waazu tuma maa tooni. Ninkura ɳɔ̄ n nyε Jehova Shəhiranim’ Sɔ̄liuhiriba. Bena n nyε “yiŋ bia ɳun gbub’ yelmanjli ka nyε yendant’ la, [Yisa] ni pii shεb’ la.” (Matiu 24:45a, NWT) Sɔ̄liuhiriba maa yino kam nyela Kristien so Jehova ni zaŋ shia kasi m pii. Bε lihiri sɔ̄li ni be nyevili yi kana di tariga dunia ɳɔ̄ ni, be ni pahi Masia zuŋu n di Nam zuŋusaa.

2. Mɔ̄ni bo ka yiŋ bia ɳun gbubi yelmanjli maa bahira ka di maani ti mini Naawuni sunsuuni?

Yisa daa yeliya ni yiŋ bia ɳun gbubi yelmanjli maa ni “bahiri o [Kristien tab’] mɔ̄ni saha shεli din niŋ dede.” (Matiu 24:45b, NWT) Bindirigu ni tiri ti yaa ni alaafee shεm la, lala ka dɔ̄lsibu din yi Naawuni Yeligu puuni tiri ti yaa din ni che ka ti ze Jehova yim ka tum Yisa ni puhi ti tuun’ shεli la. (1 Timoti 4:6) Ti nyari bindirigu din maani ti mini Naawuni sunsuuni ɳɔ̄ lajingu ʒii balibу puuni, lajingu ʒii titali, ni tiŋ bɔ̄ba ni yaŋa ʒia titali puuni, n ti pahi Baibul ni zaŋ ɳma buku shεŋa ni vidionim’ puuni. Di sɔ̄ndi ti ka ti bandi Naawuni yubu ni nyε shεli, ka kpansiri zotali ti mini o sunsuuni.

VIHIMI YELA PAHI

Səliuhiriba maa n nyé “yin bia ɳun gbub’ yelmanlı ka nyé yendant’ la”. Kpahimmi din ché ka bę tuma mali ti anfaani.

Səliuhiriba maa dəlsiri Jəhova Shehiranim’ dunia yili zaa, n tiri ba bindirigu din maani bę mini Jəhova sunsuuni

3. Jəhova bəri ni shili mali ka o niriba tum ni naqgbanyini

Yisa n dəlsiri Səliuhiriba maa, ka bę lihiri Jəhova Shehiranim’ tuma zuyu. Shili ɳo tatabo ka tuuli Kristiennim’ maa daa dəli. [Lihimi VIDEO ɳo.](#)

[VIDIO: Jəhova Mali Shili N Ti O Niriba \(6:18\)](#)

4. Yin bia ɳun gbub’ yelmanlı maa m be waazu tuma maa tooni

Waazu yihibu maa n daa nyé tuuli Kristiennim’ maa tuun’ kpani. [Karimmi Tuma 8:14, 25](#), ka zahim bəhisi ɳo:

- Tuuli Kristiennim’ maa ni, banim’ n daa be waazu tuma maa tooni?
- Tuumba maa ni daa zaŋ dəlsibu n ti tumo Pita mini tumo Jən, bo ka bę daa niŋ?

Karimmi 1 Kɔrintinima 14:33, 40, ka zahim bəhigu ɳo:

- Jəhova bəri ni shili mali ka o Shehiranim’ tum ni naqgbanyini. Shehira dini m be Baibul yağılı ɳo puuni n wuhi lala?

Səliuhiriba maa lihiri tuma balibu zuyu. Waazu tuma maa n nyé di zaŋa kpani. [Lihimi VIDEO ɳo.](#)

[VIDIO: Zaŋa Kuli Be La Waazu Tuma Maa Ni \(1:24\)](#)

5. Səliuhiriba maa tiri dəlsibu

Səliuhiriba maa dəlsiri Kristiənnim' dunia yili zaa. Səli dini ka bə dəli n gbaari gbaabu n zañ jəndi dəlsibu din ni zañ ti? Kpahimmi tuuli Kristiənnim' səliuhiriba maa ni daa dəli səli shəli. **Karimmi Tuma 15:1, 2**, ka zahim bəhisi nəc:

- Yəlli dini n daa tahi nangbankpeeni, tuuli Kristiənnim' maa shəb' sunsuuni?
- Banim sani ka Pəçəl, Banabas ni bən pahi daa chan n ti bo yəlli maa malibu sənəsim?

Karimmi Tuma 15:12-18, 23-29, ka zahim bəhigu nəc:

- Tuuli Kristiənnim' maa saha, bo ka səliuhiriba maa daa niñ, ni bə bo Naawuni hankali ka naanyi gbaai gbaabu?—Lihimi kalinli 12, 15, ni 28.

Karimmi Tuma 15:30, 31 ni 16:4, 5, ka zahim bəhisi nəc:

- Səliuhiriba maa ni daa zañ dəlsibu n zañ ti, bo ka tuuli Kristiənnim' maa daa niñ?
- Alibarika bo ka Jəhova daa niñ ba, bə wumti zuyu?

Karimmi 2 Timoti 3:16 ni Jeemsi 1:5, ka zahim bəhigu nəc:

- Zunəc, Səliuhiriba maa yi yən gbaai gbaabu, ya ka bə bəri dəlsibu?

Yisa daa wuhiya ni waazu tuma maa nyəla nimməhi yətəqə. **Karimmi Maak 13:10**, ka zahim bəhisi nəc:

- Daliri dini zugu ka waazu tuma maa nyə nimməhi yətəqə n zañ ti Səliuhiriba maa?
- Daliri dini zugu ka di simdi ni "yin bia ñun gbubi yəlmanlı ka nyə yəndana" niñ shili n ti dunia yili waazu tuma maa?

NIRIBA YƏRA: "A yi kul dəli Səliuhiriba maa, ninsalinim' ka a dəli maa."

- Shəhira dini ka a nya ka ti yəda ni Yisa n dəlsiri Səliuhiriba maa?

TI NI BOHIMI SHELI

Səliuhiriba maa n nyə Masia ni pii “yin bia so ən gbubi yelmanlı ka nyə yəndan’ la.” Be dəlsiri Kristiennim’ dunia yili zaa ka tiri ba bindirigu din maani be mini Jəhova sunsuuni

Lab’ Kahigi

- Əjni n lee pii “yin bia ən gbubi yelmanlı ka nyə yəndan’ maa”?
- Səli dini ka Səliuhiriba maa lihiri ti zuyu?
- A dihi tabli ni Səliuhiriba maa n nyə “yin bia ən gbubi yelmanlı ka nyə yəndan’ la”?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli

- 2 Təsalənaikanima 3:1 ni wuhi shəm, suhimi Jəhova waawaayili ni o ninj alibarika n ninj Səliuhiriba maa tuma ni.
- A Ni Bəri Ni A Ninj Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M-PAHI

Kpahimmi Səliuhiriba maa shili n zañ ti be tuma.

“What Is the Governing Body of Jehovah’s Witnesses?”
(Web article)

Kpahimmi Səliuhiriba maa ni döli səli sheli ni di che ka chirimbı bi pahi ti ni bəhindi shəlikam puuni.

**Səli Din Mali Əmari Gbana
Din Gbubi Yelmanlı**

Wula ka Səliuhiriba maa lihi nya Yisa ni puhi ba tuun’ sheli maa?

**Səli Gahindili, Be Gbubi Li
Ni Suhupielli**

Şəhira bo ka ti nyara ti laşingu ʒii mini tiŋ bəba ni yaya ʒii titali balibu puuni, ka di wuhiri ni Jəhova n dəlsiri Səliuhiriba maa?

Jəhova Wuhiri O Niriba

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim’ zaa din be
BOHIMBU 54 puuni, skaanim’ kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Tab' Sən A Layinqu

Dunia yili zaa, niriba pam jemdi Jēhova ni suhu-pielli. Be yino kam be la layinqu ni, o ni be fən shəli. Be deeri wuhigu mini dəlsibu din niñdi ba anfaani, ka be suhu pieli di zuyu pam ka kul' səndi layinqu maa soya balibu puuni. A gba mali suhupielli lala a layinqu puuni? A niñdi kam ni a tab' sən li?

1. Səli dini ka a ni tooi zañ a saha ni a yaa n tab' sən layinqu maa?

Ti yino kam ni tooi bo səli n tab' sən ti layinqu. Lihimi kətomksi. Ninkura mini bən lahi ka yaa be a layinqu puuni? A ni tooi səndi ba ka be chani layinqu ʒii puuni? Bee n səndi ba, be yin malibu, daa dibu, ni yela din pahi puuni? (Karimmi Jeemsı 1:27.) Ti ni tooi lahi tab' sən ti Nam Layinqu Duu malibu ni, bee di sabita tuma ni. Tuma ɳɔ tumbu pa kiŋkansi. Di dəli la ti yurilim n zañ ti Naawuni ni ti mabihi. Dinzuyu ka ti “zañ [ti manj'] n ti, ti suhu yurilim puuni.”—Yilli 110:3, NWT.

Bən baptaizi mali səli ni be lahi sən layinqu maa yel' shəna puuni. Dəbba bən ti tooni Naawuni yubu tumbu ni, ni tooi leei layinqu səndiba bee layinqu ninkura. Mabihi bən nyə dəbba mini

payaba zaa mali səli ni be leei səli yihiriba, n tab' sən waazu tuma vienyela. Shəb' ni tooi tab' sən duri məbu din səndi ti jəmbu tuma bee ka be chanj fən shəli n ti sən layinqu din bəri sənsim.

2. Səli dini ka ti ni tooi zañ ti liyiri bee ti nəma n tab' sən layinqu maa?

Ti ni tooi zañ “[ti] nəma din mali dariza n tibigi Jēhova.” (Əjaha 3:9, NWT) Ti suhu pieli pam ni ti zañ ti liyiri ni ti ni mali shəlikam n tab' sən ti layinqu ni dunia yili waazu tuma maa. (Karimmi 2 Kərintinima 9:7.) Ti ni tiri liyiri shəli səndi tuma balibu, di shəli nyəla faako tibu aləbu saha. Niriba pam “səndi liyiri” m mali səndi layinqu maa, be suhu ni ti ba shəm. (Karimmi 1 Kərintinima 16:2.) Ti ni tooi zañ liyiri n ti donate.jw.org puuni bee ka ti zañ niñ təhibu adaka din be ti layinqu duri puuni. Jēhova yooi səli ti ti, ni ti zañ ti liyiri ni din pahi, n wuhi ti yurilim zañ ti o.

VIHIMI YELA PAHI

Kpahimmi so' shəŋa a ni yən tooi
n tab' səŋ layinju maa.

3. Ti ni tooi zaŋ ti ni mali shəli n tab' səŋ

Jəhova mini Yisa yuri ḥun tiri ni o suhu zaa. Kətomsi nyəla Yisa ni daa kpahim pakəli so ka yəli o yəla maa. Pakəli maa daa nyəla faralana amaa ka o suhu piəli ni o ti. **Karimmi Luk 21:1-4**, ka zahim bəhisi ḥɔ:

- Pini din galisi n tiχiri Jəhova nini?
- Ti yi ti pini ni ti suhu zaa, wula ka di yən be Jəhova mini Yisa?

A yi bəri ni a nya ti liχiri ni kuri bukaata shəli, **Iihimi VIDEO ḥɔ**.
Ka zahim bəhigu din dɔl' li.

- Anfaani bo ka ti təhibu niñdi ti dunia yili mabiligu?

VIDIO: 'Pini Zaŋ Ti Jəhova'
(4:47)

4. Ti ni tooi tab' səŋ̊ tuma balibu

Kurumbuni ha, bən daa jəmdi Jəhova daa niŋ kam, ni bə tab' səŋ̊ bə jəmbu duri malibu tuma. Di daa pala lixiri təhibu yəla kəŋko. **Karimmi 2 Yəlikura 34:9-11**, ka zahim bəhigu ḥo:

- Bo ka Izraəl nira kam daa niŋ n tab' səŋ̊ Jəhova jəmbu duu malibu?

A yi bəri ni a nya Jəhova Shəhiranim' ni dəli Izraəlnim' maa kətomsi shəm, **lihimi VIDEO ḥo**. Ka zahim bəhisi din dəl' li.

- Daliri dini zuğu ka ti Nam Layiŋgu Duu malibu ni di sabita kpaŋsibu nyə nimməhi yətəχa?
- Bo ni bo ka ti ni tooi niŋ n zaŋ tab' səŋ̊?

VIDEO: Ti Ni Gbubi Ti Jəmbu Duri Shəm (3:31)

5. Kristien dəbba ni tooi leei layiŋgu ninkura bee səŋdiba

Baibul yəli Kristiənnim' bən nyə dəbba ni bə kpaŋmi bə maŋa n ti tooni layiŋgu maa səŋbu ni. A yi bəri ni a nya di kətomsi, **lihimi VIDEO ḥo**. Ka labsi bəhigu din dəl' li.

VIDEO: Dəbba—Teemiya Nuu, N Deei Tuun' Vielli (5:19)

Baibul kahigi di ni simdi ni Kristien dəbba niŋ shəli, ka tooi leei layiŋgu ninkura bee səŋdiba. **Karimmi 1 Timoti 3:1-13**, ka zahim bəhisi ḥo:

- Kristien dəbba yi bəri ni bə teei nuu n deei tuma layiŋgu maa ni, n ti leei ninkura bee səŋdiba, bo ka di simdi ni bə niŋ?
- Bo ka di bəri ni bə daŋ gba niŋ?
—Lihimi kalinli 4 ni 11.
- Kristien dəbba yi kpaŋ bə maŋa, n ti tooni n ti leei layiŋgu ninkura bee səŋdiba, anfaani bo ka di niŋdi sokam layiŋgu maa ni?

- Vidio maa puuni, bo ka Rayan daa niŋ ni o teei nuu n deei tuma ka tooi tab' səŋ̊ layiŋgu maa?

SO NI TOO I BƏHI: “Ya ka Jəhova Shəhiranim' nyari lixiri m mali tumdi bə tuma?”

- A ni labsi wula?

TI NI BƏHIM SHELI

Ti yi kpaŋdi ti maŋa n zaŋdi ti saha, ti yaa, ni ti nema n səŋdi layingu maa, Jəhova suhu ni paligi ti zuyu pam.

Lab' Kahigi

- Səli dini ka ti ni tooi zaŋ ti saha ni ti yaa n tab' səŋ layingu maa?
- Səli dini ka ti ni tooi zaŋ ti nema n tab' səŋ layingu maa?
- Bo ni bo ka a bəri ni a niŋ, n tab' səŋ layingu maa?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- Zaŋmi a maŋ' ti, n tab' səŋ sabita tuma, a layingu ni ʒiini luğusheli.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M - PAHI

Kpahimmi din che ka Naawuni bi lahi bəhiri ben jəmdi o pirigibu pia vaabu yini, təhibu yela (tait).

“What Does the Bible Say About Tithing?” (Web article)

Baibul buysi tuun' shəŋa la dəbba ben baptaizi tuma. Ka di yi ti kpa talahi ni paya tum lala tuma?

“Understanding Headship in the Congregation”
(*The Watchtower*, February 2021)

Shehiranim' shəb niŋ suhu-kpeeni n zaŋ be maŋ ti, ni be tooi zaŋ bukunim' n ti ti be mabihi. Kpahimmi di yela.

**Baibul Ni Zaŋ Əma
Gbana Sheŋa Taribu,
Kongo Tiŋbaŋ Ni**

Ti ni nyari ligiri n mali tumdi tuma shəm, be di ko, ka che Adiini shəŋa din kpali. Kpahimmi di yela.

“How Is the Work of Jehovah’s Witnesses Financed?”
(Web article)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 55 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Kpaṇsimi Naṇgbanyini Layin̄gu Maa Ni

Ti mini bēn jēmdi Naawuni yi laxim, ti suhu piela kamani di ni daa be Naa Dawuda shēm la. O daa yēliya: ‘Mabihi yi laxim m be ni naṇgbanyini, di vieli hali, ka paligiri suhu pam!’ (Yilli 133:1, NWT) Ti naṇgbanyini maa bi chirigimi n kana. Ti yino kam mali tuma n zaṇ chaṇ di kpaṇsibū polo.

1. Bo n lee wɔ̄ligi Naawuni niriba ka chē bēn kpālim?

A yi chaṇ layin̄gu zii puuni tingban’ sheli ni, hali a yi bi wumdi bē balli maa, yēla balibu ni chē ka a mali suhužia. Di bi yēn̄ ȱmani la sani n nyē a. Bē ni sayi deegi a, ka gbubi a ni yurilim. Bo zuyu ka di be lala? Luyulikam, ti Baibul bōhimbu sɔya nyēla zaya yinsi. Ti lahi niŋdi kam, ni ti gbubi taba ni yurilim. Di bi dōli ti ni be luxusheli, ‘**Jehova yuli kuli be la [ti zaa] nōli ni, ni ti jēmdi o ni naṇgbanyini.**’—Zefania 3:9, NWT, gbunni pahigú lahabali.

2. Bo ka a ni tooi niŋ, n kpaṇsi naṇgbanyini?

“Gbubiya taba ni yurilim din galisi pam. Yumi-ya taba ni yi suhuri zaa.” (1 Pita 1:22, NWT) Bo ka a ni tooi niŋ, ka di wuhi ni a sayi deei dōlisibū ȱ? Di chē ka a zaya kpālim niriba ni chirindi shēm la ni, lee lihimi m bo bē hall’ suma ni nyē

sheli. Di lihiri ni a zaṇ mabihi bēn biehigu ȱmani a dini kōŋko n leei a zonima amaa lajimi bēn biehigu be di ko ka chē a dini gba zōri. Ti mii ni tooi kpaṇ ti maŋa, n niŋ katiŋa ka chē gaŋbu kam.—Karimmi 1 Pita 2:17.*

3. Gadama yi lu a mini a Kristien mabia sunsuuni, bo ka a ni nin̄?

Ti mali naṇgbanyini amaa ti pa dede. Saha ni saha, ti chirindi taba. Dinzuğu ka Baibul yēli “**kuli . . . chēliya m paṇdi taba,**” ka lahi yēli: “**Jehova ni kul’ chē m paṇ ya ni o suhu zaa shēm la, di kpa talahi ni yi gba niŋ lala.**” (Karimmi Kolɔ̄sainima 3:13, NWT.) Ti chē ka Jehova nya bierim bushēm amaa o chē m paṇ ti. Dinzuğu o lihiri sɔli ni ti gba chē m paṇ ti mabihi. A yi kpāhim ni a niŋsim chē ka so suhu bi piela, bōmi sɔli ka yi sunsuuni mali.—Karimmi Matiu 5:23, 24.#

* Yurilim zuyu, Kristiennim je ni bē zaŋ doro n loo so. Pahigu Lahabali 6 kahigi di yēla.

Pahigu Lahabali 7 kahigi yēla malibu din jēndi zaligu mini tuma yēla.

VIHIMI YELA PAHI

Bɔmi sɔya din ni zaŋ kpaŋsi naŋgbanyini
mini suhudoo layinggu maa ni.

4. Yihimi gaŋbu a kɔbili ni

Ti bɔri ni ti gbubi ti mabihu zaa ni yurilim. Amaa di yi niŋ ka bɛ biehigu wɔlgi ka chɛ ti dini, di ni tooi mali ti saŋisayi ni ti chɛ ka bɛ miri ti. Bo n ni tooi sɔŋ ti yɛlli ŋɔ puuni? **Karimmi Tuma 10:34, 35**, ka zahim bɔhisi ŋɔ:

- Jɛhova ti sɔli ni niriba balibu kam leei o Shehiranima. Di yi kana bɛn biehigu wɔlgi ka chɛ a dini, sɔli dini ka a ni tooi dɔli Jɛhova kɔtomsi?
- Gaŋbu dini ni dini m be a fɔŋ ni, ka a bɔri ni a gbaai a maŋ' ka chɛ li?

Karimmi 2 Kɔrintinima 6:11-13, ka zahim bɔhigu ŋɔ:

- Bo ka a ni tooi niŋ, ka di chɛ ka a mini mabihu bɛn biehigu wɔlgi ka chɛ a dini miri taba m pahi?

5. Cheli paŋ ni a suhu zaa, ka bo suhudoo

Dahinsheli n kani ka Jɛhova yen bɔri taali chɛ m paŋ ti sani, amaa o cheri ti taali ni o suhu zaa. **Karimmi Yilli 86:5**, ka zahim bɔhisi ŋɔ:

- Buysimi Jɛhova taali chɛ m paŋ ni galisi shɛm?
- Bo zuyu ka Jɛhova taali chɛ m paŋ mali anfaani n zaŋ ti a?
- Yɛl' dini ni dini n ni tooi chɛ ka di nin tɔm ni ti mali suhudoo ni taba?

Sɔli dini ka ti ni tooi dɔli Jɛhova kɔtomsi n kpaŋsi naŋgbanyini ti mini ti mabihu sunsuuni? **Karimmi Naha 19:11**, ka zahim bɔhigu ŋɔ:

- So yi chɛ ka a suhu yiyisi bee n nin a din bi tuhi, bo ka a ni tooi niŋ ka yɛla baligi?

Gadama yi lu a mini so sunsuuni,
a ni nj wula ka yi sunsuuni mali?

Ti kpéri niriba taali ni, saha ni saha. Di yi ti
kana lala, bo n simdi ni ti nj? [Lihimi VIDEO ፩](#),
ka zahim böhigu din döl' li.

VIDEO: *Suhudoo Böbu Mali
Alibarika (6:01)*

- Vidio maa puuni, bo ka mabia paya maa
nj, ni o bo suhudoo?

6. Bömi a mabihi hall' suma

Ti yi miri ti mabihi, ti ni ban bë hall' suma ni
bë chirimbu. Bo ka ti ni tooi nj ka ti zaşa
kpahindi bë hall' suma ni? [Lihimi VIDEO ፪](#),
ka zahim böhigu din döl' li.

VIDEO: *Niñmi Vielim M Pahi!*
(5:10)

- Bo n ni tooi sɔŋ a, ka a kpahindi a
mabihi hall' suma?

Jehova zaya kul' be la ti hall' suma ni. **Karimmi
2 Yelikura 16:9a**, ka zahim böhigu ዘ:

- A ni kana ti ban ni Jehova zaya kul' be
la a hall' suma ni maa, a suhu ni, wula
ka di be a?

Hali ku' vielli din yuli böli daimond mali galimi
balibu, amaa di mali dariza pam. Lala n nyeli n
zañ chan ti mabihi zaa gba polo. Be pa dede,
amaa Jehova yuri ba pam

NIRIBA YERA: “Poi ka n chë so taali par o, faashee o tuma wuhi ni o simdi n taali chë m par.”

- Daliri dini zuyu ka di simdi ni ti suhu kul ye taali chë m par niriba?

TI NI BOHIM SHELI

A yi gbubi a mabihi zaa ni yurilim, ka chéri m paŋdi ba, di ni kpaŋsi naŋbanyini laŋgu maa ni.

Lab' Kahigi

- A niŋ wula n yihi gaŋbu a kɔbili ni?
- Gadama yi lu a mini a Kristien mabia sunsuuni, bo ka a niŋ?
- Di yi kana taali che m paŋ, bo zuyu ka a bɔri ni a dɔli Jéhova kɔtomsi?

Bohimbu naabu dabsili

A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli

- Di yi niŋdi a tɔm ni a kpaŋsi naŋbanyini a mini a Kristien kpee sunsuuni, bɔmi sɔya ka yi miri taba, ka a bo n nya o hall' suma.
- A Ni Bɔri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BOHIMMI PAM M - PAHI

Yisa daa zaŋ ŋmahinli n ti. Di ni tooi sɔŋ ti, ka ti gbaai ti maŋ' ka che saria karibu. Kpahimmi di yela.

Yihimi Daantaliga Maa Bahi

Ti yi tehi ni ti bi tum so taali, di wuhiya ni ti di tim sandaani?

“Apologizing—A Key to Making Peace” (*The Watchtower*, November 1, 2002)

Kpahimmi din daa sɔŋ sheba, ka be niŋ taŋsim m bi lahi gaŋdi niriba.

Di Kariti Niriba Saria

Kpahimmi a ni yen tooi dɔli so' sheja, ka a mini a mabia sunsuuni mali yomyoma, ka yi gadama bi tahi wɔligginsim na laŋgu maa ni.

“Settle Differences in a Spirit of Love” (*The Watchtower*, May 2016)

A yi bɔri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BOHIMBU 56 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu.

Ka A Yi Tum Taali Din Tibsa Sɔ̄nsim Dini M Beni?

A yuri Jēhova ka nindí kam ni a gbaai a maŋ' ka ché o ni chihiri shéli. Di zaa yóli, a ni chirim saha ni saha. Amaa chirimbú shéna mali nim-mohi pam. (1 Kōrintinima 6:9, 10) A yi tum taali din tibsa, teemi ni Jēhova na kul' yuri a. O bɔri ni o ché m paŋ a, ka sɔ̄ŋ a.

1. Bo ka di simdi ni ti niŋ, ka Jēhova naanyi ché m paŋ ti?

Ben yuri Jēhova yi tum taali din tibsa, bë suhuri saxindi pam. Amaa bë ni tooi nya suhumaabo Jēhova alikauli puuni. O yéliya: “**Hali yi daala-hachi yi kul’ be ka tani zee, di ni paligi kaman’ sa’ zim din yuli nye snoo la.**” (Aizaia 1:18, NWT) Ti yi yølitim ni ti suhu zaa, Jēhova ni ché m paŋ ti zaa zaa. Bo n yen wuhi ni ti yølitim? Ti suhu yi shiri saxim ti ni tum alahachi shéli maa zuxu, di ni ché ka ti yihi ti nuu tumbieri tumbu ni, ka suhi Jēhova ni o ché m paŋ ti. Din pahi, ti ni niŋ kam n gbaai ti maŋ' ka ché tēha bee hall' bieŋu din daa kpəhi ti taali maa tumbu ni, ka kpəŋti maŋ' n dɔli Jēhova zaligu.—Karimmi Aizaia 55:6, 7.

2. Ti yi tum taali, sɔ̄li dini ka Jēhova dɔli layingu ninkura zugu n sɔ̄ŋdi ti?

Jēhova yéliya ni ti “**bɔlimi layingu ninkura**” ti yi tum taali din tibsa. (Karimmi Jeemsi 5:14, 15, NWT.) Layingu ninkura maa yuri Jēhova ni ben zaa jemdī o. Bë deei wumsibu din ni tooi zaŋ sɔ̄ŋ ti, ka ti mini Jēhova sunsuuni niŋ vienyela. —Galešianima 6:1.

Ti yi tum taali din tibsa, sɔ̄li dini ka layingu ninkura sɔ̄ŋdi ti? Layingu ninkura ayi bee ata ni zaŋ Baibul n saysi ti. Bë ni zaŋ dɔlsibu mini kpaŋsibu n ti ti, din ni sɔ̄ŋ ti ka ti bi lahi kpe taali maa tumbu ni. So yi tum taali din tibsa ka bi yølitim, layingu ninkura ni yihi o layingu maa puuni ka o hal' bieŋu maa ti bi looi shéba layingu maa puuni.

VIHIMI YELA PAHI

Ti yi tum taali din tibsa, Jēhova sōndi ti. Zahimmi di yela m pahi ka nya a ni yēn tooi wuhi di nintiyibo shēm.

3. Ti yi kahigi ti daalahachi n wuhi, ti mini Jēhova sunsuuni ni niż vienyebla

Ti yi tum taali kam di mali Jēhova bierim. Dinzuġu ti yi tum taali, di simdi ni ti suhi o di zuyu. **Karimmi Yilli 32:1-5**, ka zahim bōhigu ɳɔ:

- Bo zuyu ka di simdi ni ti yeli Jēhova ti daalahachi yela, ka pa la ti bōri sōli ni ti zaq li sōx?

Ti yi yeli Jēhova ti daalahachi yela, ka lahi bo sōj-sim layingu ninkura sani, ti suhusayingu ni baligi. **Lihimi VIDEO ɳɔ**, ka zahim bōhigu din dōl' li.

 VIDEO: “Jēhova Sayṣiri La O Ni Yūri Shēba” (3:01)

Kahigimi a taali maa, yelimi layingu ninkura yelmanjli ni din kam beni, ka sayı deeji Jēhova sōjsim

Di simdi ni ti yeli layingu ninkura yelmanjli ni din kam beni, dama bē bōri ni bē sōn ti. **Karimmi Jeemsi 5:16**, ka zahim bōhigu ɳɔ:

- Ti yi yeli layingu ninkura yelmanjli, di ku niż tōm ni bē sōn ti. Bo zuyu?

- Vido maa puuni, sōli dini ka layingu ninkura maa sōn Kanon ka o mini Jēhova sunsuuni lahi niż vienyebla?

4. Jəhova zəri bən birigi naməçyü

Nira yi tum taali din tibsa ka zayasi Jəhova zaligu dölibu, bə ni yihi o layinGU maa ni. Di saha ti mini o ku lahi dəla. **Karimmi 1 Kərintinima 5:6, 11**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Dabindi biela ni piriti boroboro shəm la, lala ka ɳun tum taali din tibsa ka zayxi yəlitim ni tooizan o biəhigu n looi layinGU maa. Səli dini zuyu?

Ninsalnim' pa dede. Be yi tum taali, Jəhova zəri ba naməçyü. LayinGU ninkura ni gbubi hankali ɳɔ zuyu, be bəri səya səndi be ni yihi shəba layinGU maa ni. Be yi yihi so, di mali biərim, amaa saxsigu maa zuyu be ni yihi shəba maa pam niñ təxsim ka labina ti pahi layinGU maa zuyu n jəmdi Jəhova.—Yilli 141:5.

Jəhova ni gbubi bən tum taali shəm wuhiya ni o bi bəhiri nira ni ka shəli, o zəri naməçyü ka mali yurilim. Bo zuyu ka di ni tooi yəli lala?

5. Ti yi yəlitim, Jəhova ni chə m paŋ ti

Yisa daa zaŋ ɳmahinli n wuhi di ni be Jəhova shəm so yi ti yəlitim. **Karimmi Luk 15:1-7**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Bo ka ɳmahinli ɳɔ wuhi a n zaŋ jəndi Jəhova?

Karimmi Ezəkiel 33:11, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Yətçya dini n nyə kpani din ni wuhi ni nir' yəlitim?

Piegula bayə ni kul' be
o piəri ni shəm, lala ka
Jəhova bayə be o
niriba ni

NIRIBA YƏRA: "N zəri la dabiəm ni n yi yəli layinGU ninkura n taali maa yəla,
be ni yihi ma layinGU maa ni."

- So yi gbubi hankali ɳɔ, bo ka a ni yəli o?

TI NI BƏHIM SHELI

Ti yi tum taali din tibsa, ka shiri yçlitim, n niq kam ni ti di lahi kpe taali maa tumbu ni, Jəhova ni chə m pañ ti.

Lab' Kahigi

- Bo zugu ka di viela, ni ti suhi Jəhova n yeli o ti alahachi yela?
- Bo ka di simdi ni ti niq, ka Jəhova chə m pañ ti?
- Bo zugu ka di simdi ni ti bo sənsim lajingu ninkura sani, ti yi tum taali din tibsa?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niq Sheli

- Lajimi lajingu ninkura bən be a lajingu puuni zəri.
- A Ni Bəri Ni A Niq Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M-PAHI

► 5:02

Aizaia 1:18 chə ka ti bañ ni Jəhova nyela nambozəra. Lihimi vidio nə ka nya Jəhova nambozəbo maa ni niq do' so anfaani shəm.

Di Biəhim Jəhova Nambozəbo, Hali Biəla Gba

Səya dini ka lajingu ninkura dəli ni be sən ben tum taali din tibsa?

"Responding to Sin With Love and Mercy" (*The Watchtower*, August 2024)

Kpahimmi yurilim wuhibu mini nambozəbo zañ chanj ben tum taali ka bi yçlitim polo.

"Help for Those Who Are Removed From the Congregation" (*The Watchtower*, August 2024)

Do' so daa yi lajingu maa puuni. Jəhova daa sən o ka o labna. Kpahimmi di yela, lahabali din yuli bəli "I Needed to Return to Jehovah" puuni.

"The Bible Changes Lives"
(*The Watchtower*, April 1, 2012)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHIMBU 57 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Jemmi Jehova Ni 3iεyimtali Hali Ni Saha Din Ka Bahigu

Yelmañli Kristiennim' niŋ nia ni bi ku che ka so, bee binsheli yihi ba Jehova jembu ni. Bishiq kani ni lala ka di be a gba suhu ni. Jehova suhu pieli a 3iεyimtali zugu. (Karimmi 1 Yelikura 28:9.) Yell' dini ni dini puuni, ka di ni tooi niŋ a tɔm ni a 3e o yim? Bo n ni tooi sɔŋ a, ka a di nasara?

1. Bo ni bo ka niriba niŋda, ni di yihi ti Jehova jembu ni?

Ninvgu sheb' yen bo la sɔya, ni be yihi ti Jehova jembu ni. Banim' n yen bɔri ni be tum tuunbieyu lala. Ninvgu sheb' che Jehova jembu, ka yi pa ɔnmari ɔiri m pari o niriba, ni di kpihim ti yeda. Ben a nyε ben yihi yeda. Adiini sheba toondaamba gba ɔnmari ɔiri m pari ti. Be nia nyela di birigi ben hankali bi gɔlgi. Di mali barina ni ti ɔnmeri ben yihi yeda naɔgbankpeeni, bee n karindi be bukunima, n chani be websait zugu bee n

lihiri be vidionima. Yisa daa ti lahabal n zaŋ jendi bɛn bɔri ni ti yi Jehova jembu ni. O daa yeliya: ‘**Cheleya ba. Be nyela zoomba bɛn vɔri be taba. Ka zɔm' yi vɔri zɔm, be niriba ayi maa zaa ni ti lu la bɔyili ni.**’—Matiu 15:14.

2. Sɔli dini ka ti gbaabu ni tooi wuhi ni ti 3e Jehova yim?

Ti yi yuri Jehova, ti ni gbaai ti man' ka che ɔiri adiini yel'niŋda kam. Di simdi ni ti tuma, ti ni be laxingu sheli ni, ni ti ni niŋdi sheli zaa, wuhi ni ti ka nuu timbu ɔiri adiini puuni. Jehova yeli ti: “**N niriba, yimiya [Babilɔn Titali Maa], ni.**” —Kahigibu 18:2, 4.

VIHIMI YELA PAHI

Niriba ni tooi che ka a miligi ka che Jəhova jəmbu. Di ti so' səli ka o niŋ a lala. Kpahimmi a ni yen tooi dəli so' shəli n di nasara. Ka nya din che ka a zo n-yi Babilən Titali puuni nye ʒiyejmtali yela.

3. Gbaami a man' ka che ʒiri wuhigu

Niriba yi yeri yətçya bieri n zaŋ jəndi Jəhova lajingu maa, bo ka di simdi ni ti niŋ? **Karimmi ɻaha 14:15**, ka zahim bəhigu ḡo:

- Bo zugu ka di bi simdi ni ti dihi ti ni wum shəli kam n tabli?

Karimmi 2 Jən 9-11, ka zahim bəhisi ḡo:

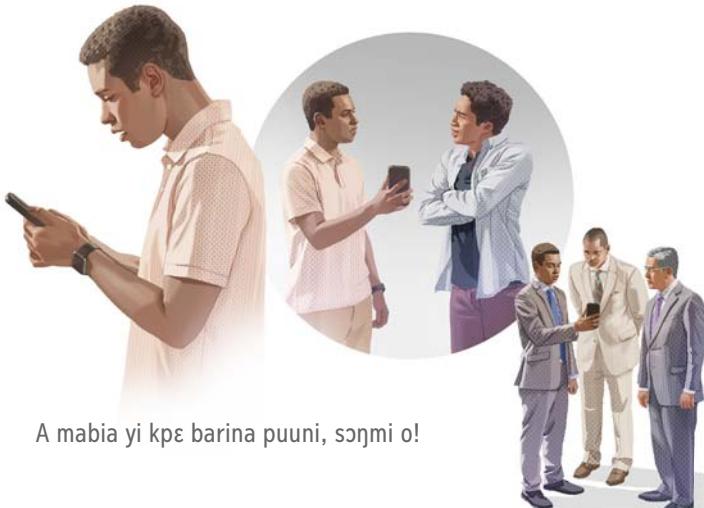
- Bo ka di simdi ni ti niŋ, n zaŋ jəndi bən yihi yəda?
- Ti mini bən yihi yəda yi kuli bi diri fiila gba, səli dini ka bə wuhigu ni tooi paai ti?
- Niriba yi yeri yətçya bieri n zaŋ jəndi Jəhova bee o lajingu, ka ti zaya be di wumbu ni, a təhiya ni wula ka di yen be Jəhova?

4. A mabia yi tum taali, wuhimi ni a ȝe Naawuni yim

Ti yi nya ka ti mabia tum taali din tibsa, ti tuma nyela dini? Naawuni daa zaŋ o Zaligu n ti kurumbuni Izraelnima. Kpahimmi ti ni yen tooi bəhim shəli di ni. **Karimmi Levinima 5:1**.

Baibul yaylı maa ni wuhi shəm, ti yi baŋ ni so tum taali din tibsa, di simdi ni ti yeli layingu ninkura ti ni mi shəm. Amaa nirlim səli nyela ti kpansi ḡun tum taali maa, ni o manjan' yeli layingu ninkura di yela. O yi bi niŋ lala, ti ni yeli layingu ninkura ti ni mi shəli dama ti bəri ni ti ȝe Jəhova yim. Səli dini ka lala niŋbu yen wuhi ni ti yuri . . .

- Jəhova, ti Duuma Naawuni?
- ḡun tum taali maa?
- bən be layingu maa ni?

A mabia yi kpe barina puuni, sɔŋmi o!

Bε yi yeli ni a təhi ka di zaŋ
n səŋ adiini sheli tuma,
bo ka a ni niŋ?

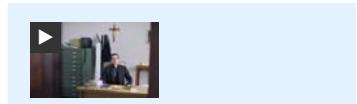
5. Zo n-yi Babilən Titali ni

Lihimi **VIDIO** ḥo.

Karimmi Luk 4:8 ni Kahigibu 18:4, 5, ka labsi bəhisi ḥo:

- N yuli na be ʒiri adiini gbana ni?
- M be laxiŋgu sheli din mini ʒiri adiini kperi taba ni?
- Ni tumdi tuun' sheli kpaŋsiri ʒiri adiini?
- M biɛhigu ni, yell' shəŋa beni m bɔri ni n niŋ təxism,
ka di wuhi ni n nuu ka ʒiri adiini yela ni?
- N labsigu zaŋ ti bəhisi ḥo sheli yi nyə ii, təxism bo ka
di simdi ni n niŋ?

Yəlli kam puuni, gbaami gbaabu din ni chə ka a suhu bi galim a,
ka ni wuhi ni a ʒe Jəhova yim.

VIDIO:
Zo N Yi Babilən Titali Ni!
(5:06)

NIRIBA YƏRA: “Di simdi ni m baŋ bən yihi yəda ni yəri sheli n zaŋ jəndi
Jəhova Shəhiranima. Di saha, ni tooi zabi yəlmarjlı maa zuğu.”

- So yi gbubi lala təha, di mali hankali? Bo zuğu?

TI NI BƏHİM SHELİ

Ti yi ni že Jehova yim sahakam, faashee ti gbaai ti manj' ka che bən bəri səya ni bə birigi ti. Bo zuyu ka di simdi ni ti gbaai ti manj' ka che bən yihi yeda yətçəya wumbu?

Lab' Kahigi

- Bo zuyu ka di simdi ni ti gbaai ti manj' ka che bən yihi yeda yətçəya wumbu?
- Ti yi kana ti banj ni mabia so tum taali din tibsa, bo ka di simdi ni ti ninj?
- Jehova yeliya ni ti zo n-yi ʒiri adiini puuni. Bo ka ti yən ninj, ka di wuhı ni ti niŋ wum-ti, n zaŋ jəndi yelli ɳɔ?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli

- A nuu yi be ʒiri adiini yell' shəlikam puuni, bəmi səya n wəlgi a manj' ka che li.
- A Ni Bəri Ni A Niŋ Sheli Yaha:

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

Kpahimmi a ni yen tooi niŋ shəli, niriba yi ti ɳmari ʒiri m pari Jehova Shehiranima.

"Do You Have the Facts?"
(The Watchtower, August 2018)

A ni niŋ wula m banj ni layingu shəli bee yell' shəli kpənsiri ʒiri adiini?

"Keep Busy During the Last of 'the Last Days'"
(The Watchtower, October 2019, paragraphs 16-18)

Bo ka bən tuhiri ti ninj, ni di kpihim ti yeda?

Gumi A Maŋ Ka Che Yəhiŋ

Karimmi lahabalı din yuli bəli "I Had Been Looking for God Since Childhood," ka nya Shinto toon'dana ni daa zo n-yi ʒiri adiini puuni shəm.

"The Bible Changes Lives"
(The Watchtower, July 1, 2011)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİM 58 puuni, skaanım' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

A Ni Too Niż Anzansi Alaka Puuni

Nira ḥun nye Kristien yi bi nya tuhibu zuq, o ni nya li dahinsheli. Hali nahingu bee alaka ni paa-gi o. Di simdi ni di kpehi ti dabiem?

1. Bo n che ka ti baq, ni be ni niż ti alaka?

Baibul yeliya: “Bənkam bɔri ni be dɔli Yisa Ma-sia m mali mañ-zañ-ti Naawuni biehigu ni bahi nya alaka.” (2 Timoti 3:12, NWT) Be daa niż Yisa alaka dama o daa pa Sintani dunia ḥo nira. Ti gba pa dunia ḥo niriba. Dinzuyu dunia ḥo zu-yulannim’ mini adiiini balibu yi ti niñdi ti alaka, di bi niñdi ti lahažibsi.—Jən 15:18, 19.

2. Ti ni niż wula m mali shili guli alaka?

Di simdi ni ti kpañsi naani niñbu Jəhova ni pum-pɔrɔ. Zalimi saha dabsili kam puuni, n mali su-hiri o ka karindi o Yeligu. Di naxiri laxiñgu 3ii chandi. A yi niñdi lala, di ni che ka a nya yaa ka tooi niż anzansi ni suhukpeeni alaka kam puuni, hali di yi nyela a daq n tuhira. Tumo Pɔɔl daa nya nahiñgu pam. O daa yeliya: “Jəhova nyela n sɔñda, n ku zo dabiem.”—Hiburunima 13:6.

Ti yi bi naxiri waazu yihibu, di ni che ka ti nya su-hukpeeni m pahi. Waazu yihibu che ka ti niñdi Jəhova naani ka yihiri ti ninsali tab’ dabiem zɔbu

ti suhuri ni. (Əaha 29:25) A yi niñdi suhukpeeni n yihiri waazu pum-pɔrɔ, di ni che ka a niż shili, ka tooi yihiri waazu, hali zuylannim’ yi ti zaq nuu m pa ti tuma zuyu.—1 Tesalɔnaikanima 2:2.

3. Alaka yi paai ti ka ti ze Jəhova yim, anfaani bo ka ti yen nya?

Biehiñ kani, alaka bi niñdi ti nyayisim. Amaa ti yi niż anzansi alaka puuni, ti yeda ni kpañsi m pahi. Di lahi kpañsiri zotali ti mini Jəhova sun-suuni dama saha sheli ti yaa yi naai, ti kpahindi o sɔñsim. (Karimmi Jeemsi 1:2-4.) Ti yi diri wa-hala, di mali Jəhova suhusaqiñgu pam. Amaa ti yi niż anzansi, o suhu pieli ti zuyu. Baibul yeli-ya: “Yi yi tum din tuhi, ka be niña alaka di zuyu ka yi niż anzansi, Naawuni sani, di viela.” (1 Pita 2:20, NWT) Ti yi ze Jəhova yim, o ni che ka ti nya nyevili din ka bahigu alizanda dunia ni. Di saha, bənkam be di ni, ni jəm Jəhova ni suhu-pielli ka so ku lahi tuhi ba.—Matiu 24:13.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi shəhira din wuhi ni a ni tooi jem Jəhova ni ʒiəyimtali hali niriba yi tuhiri a. Ka zahim a ni yen nya alibarika shəli ʒiəyimtali puuni.

4. A ni tooi ze Jəhova yim, hali a dan yi tuhiri a

Yisa daa mi, ni di ni tooi niŋ ka ti yiŋnim' je ni ti jem Jəhova. **Karimmi Matiu 10:34-36**, ka zahim bəhigu ɳɔ:

- Nira yi pii ni o jem Jəhova, bo n ni tooi niŋ o dan ni?

A yi bəri ni a nya di kotəmsi, **Lihimi VIDEO ɳɔ**, ka zahim bəhigu din dəl' li.

VIDEO: Jehova Daa Deei Ti
(5:13)

- A yiŋnim' bee a zonim' yi bəri ni a che Jəhova jəmbu, bo ka a yen niŋ?

Karimmi Yilli 27:10 ni Maak 10:29, 30. A yi karim di zaya yini kam n naai, zahimmi bəhigu ɳɔ:

- A yiŋnim' bee a zonim' yi bəri ni a che Jəhova jəmbu, səli dini ka alikauli ɳɔ yen tooi sən a?

5. Hali bə yi niŋdi a alaka, kul' jemmi Jəhova

Niriba yi bəri ni ti che Jəhova jəmbu, suhukpeeni niŋbu ni che ka ti di nasara. **Lihimi VIDEO ɳɔ**, ka zahim bəhigu din dəl' li.

VIDEO: Suhukpeeni Niŋbu,
Alaka Puuni (6:27)

- Bo ka a kpahim vidio maa puuni, ka di kpaŋsiri a suhupkeeni niŋbu?

Karimmi Tuma 5:27-29 ni Hiburunima 10: 24, 25. A yi karim di zaya yini kam n naai, zahimmi bəhigu ɳɔ:

- Daliri dini zuju ka di simdi ni ti kuli jemdi Jəhova ni nimməhi, hali zuju-lannim' yi ti yeli ni ti di lahi yihı waazu bee n chan laxıŋgu ʒii puuni?

6. Jēhova ni sōŋ a, ka a niŋ anzansi

Dunia yili zaa, alaka paari Jēhova Shēhiranima, bihi ni ninkura zaa. Amaa bē na kuli jēmdi Jēhova ni զիշտում. A yi bōri ni a nya din sōŋ ba, **lihimi VIDEO դց** ka zahim bōhigu din dōl' li.

- Vidio maa puuni, bo n sōŋ Mabihi maa ka bē niŋ anzansi?

VIDEO: Jēhova N Duuma Ni Ti Ma Yaa (3:40)

Karimmi Romnima 8:35, 37-39 ni Filipainima 4:13. A yi karim di zaşa yini kam n naai, zahimmi bōhigu դց:

- Bo ka a kpahim Baibul yayli դց ni, ka di wuhi a ni a ni tooi niŋ anzansi, yell'i kam puuni?

Karimmi Matiu 5:10-12, ka zahim bōhigu դց:

- Hali bē yi ninди a alaka, a ni tooi mali suhupielli. Bo zuyu?

Niriba pam nya tuhibu Jēhova
jēmbu zuyu ka niŋ anzansi.
A gba ni tooi niŋ lala!

NIRIBA YERA: "M bi tēhi ni bē yi niŋ ma alaka, n ni tooi niŋ anzansi."

- Baibul puuni, yell' dini ni dini n ni tooi kpaṇsi bē yeda?

TI NI BƏHİM SHELI

Ti yi niq kam ni ti jem Jəhova hali nırıba yi tuhiri ti, o suhu ni pieli ti zuq pam. O sənjsim puuni, ti ni tooi niq anzansi!

Lab' Kahigi

- Kristiennim' mi ni alaka ni tooi paai ba. Bo zuyu?
- Shili bo ka a ni tooi mali pum-pçnj, ka di chə ka a niq anzansi alaka yi ti paagi a?
- Bo n ni tooi chə ka a mali dihi tabli, ni a ni tooi jem Jəhova yelli kam puuni?

Bəhimbu naabu dabsili

A Ni Bəri Ni A Niq Sheli

- Bəhimi a Kristiən kpee: "So na min bo səya ni a che Jəhova jəmbu? Bo ka a daa niq ka nyaq li?"
- A Ni Bəri Ni A Niq Sheli Yaha:

BƏHIMMI PAM M-PAHI

Bə daa kpehi mabia doo sarika dama o daa zayısi nuu timbu dunia yela ni. O kahigi Jəhova ni daa sən o ka o niq anzansi shəm. Lihı nya.

Anzansi Niqbu, Alaka Puuni

Doo mini o paya zaq yum' bəbgu n jem Jəhova ni zięyim-tali hali be ni tuhiri ba zaa yolu. Kpahimmi din daa sən ba ka be niq anzansi.

Jəhova Jəmbu, Hali Tayisim Yi Kana

Bəhimmi a ni yen tooi dəli so' sheli n niq suhukpeeni, alaka yi paagi a.

"Prepare Now for Persecution" (*The Watchtower*, July 2019)

Ti daq yi tuhiri ti, səli dini ka di simdi ni ti lihi li? Bo ka ti ni tooi niq n kpaŋsi suhudoo ka na kuli že Jəhova yim?

"The Truth Brings, 'Not Peace, But a Sword'" (*The Watchtower*, October 2017)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 59 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

Kuli Tuyimi Tooni Tibu

Baibul bəhimbu tuma ɳɔ ni, a bəhim yəla pam n zaŋ jəndi Jəhova. Di yi pa sheli, a ni bəhim yətçəya shənə maa zyu, a yurilim zaŋ ti o zoot ya, hali ka a zaŋ a maŋ n ti o ka baptaizi. Bee a shili malibu wuhiya ni di ku yuui a ni niŋ lala. Amaa baptaizibu bi wuhi ni a ti tooni n naai. A ni tooi kpaŋsiri zotali a mini Jəhova sunsuuni hali ni saha din ka bahigu. Səli dini ka a ni tooi niŋ lala?

1. Daliri dini zuyu ka di simdi ni a kuli kpaŋsiri zotali a mini Jəhova sunsuuni?

Di simdi ni ti kpaŋ ti maŋa, ka tuyi zotali kpaŋsibu ti mini Jəhova sunsuuni, di bəri kpaŋ maŋa. Bo zugu? “Din yən chə ka ti bi miligi” ka chə o. (Hiburunima 2:1, NWT) Bo n ni tooi sən ti, ka ti kpalim Jəhova jəmbu ni, ni ɣieyimtali? Di shəli nyela ti zaŋ waazu tuma nimmoo, ka lahi bəri səya ni ti kul’ zoori ti Naawuni tuma tumbu ni o jəmbu ni. (Karimmi Filipainima 3:16.) Biəhigu ni, Jəhova Jəmbu n ni tooi niŋ a anfaani n gari yeli kam!—Yilli 84:10.

2. Bo ni bo, ka di lahi simdi ni a niŋda?

Baibul bəhimbu tuma ɳɔ kanna di bahigu, amaa a Kristiən biəhigu ni tuyi. Baibul yəliya ni di simdi ni “ti zaŋ biəhigu palli la n ye.” (Efesusnima 4:23, 24) A yi tuχi Naawuni Yəligu bəhimbu, ni

layingu ɣii chandi, a kuli yən bəhindi la bin pala n zaŋ jəndi Jəhova ni o halli ni vieli shəm. Kuli bəomi səya n bəhindi o halli suma, ka chə ka di yiri polo vienyəla a biəhigu ni. Dabsili kam puuni, kuli bəomi səya n niŋdi təyisim shəli kam din ni chə ka Jəhova suhu piəla.

3. Səli dini ka Jəhova yən tooi sən a, ka a ti tooni?

Baibul yəliya: “Naawuni . . . maŋmaŋ’ ni wumsi ya m paai tariga. O ni niŋ ya kričə, o ni chə ka yi nya yaa, o ni chə ka yi ba n zani.” (1 Pita 5:10, NWT) Kore biəri zahindi ti zaŋ’ yino kam. Amaa Jəhova ti ti yəlli shənə din ni sən ti, ka ti tooi nyaŋ li. (Yilli 139:23, 24) O yəliya ni o ni sən a, ka a suhu ye, ka ti a yiko ka a tooi jem o ni ɣieyimtali.—Karimmi Filipainima 2:13.

VIHIMI YELA PAHI

Zahimmi a ni yen tooi dōli so' sheli n kuli tiri tooni ka nya Jēhova ni yen niŋ a alibarika shem.

4. Che ka saawara malibu kuli be a mini a Zosumo sunsuuni

A nya sōnsim wunsuhugu mini Baibul bōhimbu puuni, hali ti leei Jēhova zo. Sōli dini ka wunsuhugu mini Baibul bōhimbu ni tooi sōŋ a, ka a kpaŋsi zotali a mini o sunsuuni m pahi?

Karimmi Yilli 62:8, ka zahim bōhigu ḥo:

- Sōli dini ka a ni tooi dōli ka a wunsuhugu niŋ vienyela m pahi, ka di kpaŋsi zotali a mini Jēhova sunsuuni?

Karimmi Yilli 1:2 mini di gbumni pahigu lahabali, ka zahim bōhigu ḥo:

- Sōli dini ka a ni tooi che ka a Baibul bōhimbu niŋ vienyela m pahi, ka di kpaŋsi zotali a mini Jēhova sunsuuni?

Bo ni bo ka a ni tooi niŋ, n di a Baibul bōhimbu anfaani vienyela? A yi bōri ni a nya di shēŋa, **Lihimi VIDEO ḥo**, ka zahim bōhisi din dōl' li.

VIDEO: Bōmi Sōya Ka A Daalali Baibul Bōhimbu Ti Tooni (5:22)

- Vidio maa kali sōya balibu. Dini ni dini ka a bōri ni a zaŋ tum tuma?
- Yell' dini ni dini, ka a bōri ni a bōhim Baibul puuni?

5. Zalimi nia balibu din ni sōŋ a, ka a ti tooni Jēhova jēmbu ni

Jēhova jēmbu ni, a yi zaani nia balibu, di ni sōŋ a ka a kuli tiri tooni. **Lihimi VIDEO ḥo**, ka zahim bōhigu din dōl' li.

VIDEO: Biehigu Din Mali Alibarika N Gari Zaa (3:31)

- Vidio maa puuni, Kamerōn zali nia balibu Jēhova jēmbu ni. Anfaani bo ka di niŋ o?

Pa sokam n ni tooi chaŋ tiŋ sheli n ti yihi waazu. Amaa ti yino kam ni tooi zali nia balibu din ni tooi pali. **Karimmi ḥaha 21:5**, ka zahim a ni bōri ni a zali nia shēŋa . . .

- laxingu maa puuni.
- waazu yihibu ni.

Sōli dini ka yel'tamdigu din be kalinli maa puuni yen sōŋ a, ka a tooi pali a ni zali nia shēŋa?

Nia balibu m bōŋ, a ni tooi lihi ka pii

- Che ka a wunsuhugu niŋ vienyela m pahi.
- Karimmi Baibul maa zaa.
- Bōmi sōya m baŋ ḥunkam be a laxingu puuni.
- Waazu yihibu ni, bōmi ḥun bōri ni o bōhim Baibul ka sōŋ o ka o bōhim.
- Tummi sōli yihibu tuma bee sōli yihira sōnda tuma.
- A yi nyę doo, kpaŋmi a maŋa n ti tooni, n ti leei laxingu ninkura sōnda.

6. Mali suhupielli hali ni saha din ka bahigu!

Karimmi Yilli 22:26, ka zahim böhigu ḥo:

- Bo ka a ni tooi nin, n mali suhupielli
hali ni saha din ka bahigu?

TI NI BƏHİM SHELİ

Bəmi səya dabsili kam, n kpaŋsi zotali a mini Jəhova sunsuuni ka zali nia balibu o jəmbu puuni. Di saha a ni mali suhupielli zuŋo, hali ni saha din ka bahigu!

Lab' Kahigi

- Bo zuŋu ka a ni tooi mali dihi tabli, ni Jəhova ni səŋ a ka a tooi jəm o ni ʒieyimtali?
- Bo ni bo, ka a ni tooi nıj ka di kpaŋsi zotali a mini Jəhova sunsuuni?
- A yi zaani nia balibu Jəhova jəmbu puuni, səli dini ka di ni tooi səŋ a, ka zotali kpaŋsi a mini o sunsuuni?

Baibul bəhimbu tuma naabu dabsili

Nia Zan Ti Dahinsheli Ha

- Karimmi bukunim' ayi ɳɔ: *Draw Close to Jehovah ni “Come Be My Follower.”* Baibul ka bə zan n ɳma bukunim' ayi ɳɔ. A yi bəhim bukunim' ayi ɳɔ, di ni səŋ a, ka a tuyi tooni tibu, ka zotali kpaŋsi a mini a Ba njan be zuŋusaa la ni o Bia sunsuuni.

BƏHİMMİ PAM M - PAHI

► 9:20

Dini m mali bukaata Jəhova sani, a yina dahinsheli, n tum tuun' gahindili ni zaa baŋ ni a jəmdi o, bee a jəm o ni ʒieyimtali dabsili kam hali ni a nyevili tariga?

*Gbubi ʒieyimtali, Kamani
Ibrahim Ni Daa Gbubi Shēm*

► 5:25

Nira njuŋ jəmdi Jəhova ni ʒieyimtali ni tooi kəŋ suhupielli birili. Lihimi din ni tooi che ka di labna.

*Bəmi Suhupielli Birili Baibul
Bəhimbu Mini Di Yela Təhibu
Puuni*

A ni niŋ wula n zali nia balibu Jəhova jəmbu ni, ka pali li?

“Use Spiritual Goals to Glorify Your Creator”
(*The Watchtower*, July 15, 2004)

Tooni tibu Jəhova jəmbu puuni nyela yetçya kpani. Bo zuŋu? A ni niŋ wula n ti tooni o jəmbu ni?

“Press On to Maturity—‘The Great Day of Jehovah Is Near’” (*The Watchtower*, May 15, 2009)

A yi bəri ni a nya anfooni mini vidionim' zaa din be
BƏHİMİ 60 puuni, skaanim' kod maa bee yoomi
Mali Suhupielli Hali Ni Saha Din Ka Bahigu! jw.org zuyu

PIRIGIBU 4 LAB' KAHIGI

A mini ɳun sɔŋdi a zahimmi bɔhisi
din dɔya ɳɔ:

1. Karimmi Ƞaha 13:20.

- Daliri dini zuju ka di simdi ni ti banj ti zonim' piibu?

(Lihimi Bɔhimbu 48.)

2. Dɔlisibu dini m be Baibul puuni, ka ni tooi sɔŋ a, a yi nyɛ . . .

- yidana bee yidaanpaya?
- bihi laamba bee bia?

(Lihimi Bɔhimbu 49 ni 50.)

3. Di yi kana fiila dibu, yetɔga dini n paligiri Jəhova suhu? Ka yetɔga dini ka o chihira?

(Lihimi Bɔhimbu 51.)

4. Baibul yel'tamdigu dini n ni tooi sɔŋ a, ka a gbaai gbaabu sumu n zaŋ jəndi situra, ni a ni maani a man' shem?

(Lihimi Bɔhimbu 52.)

5. Bo n ni tooi sɔŋ a, ka a banj Jəhova suhu ni pieli diema sheŋa zuju?

(Lihimi Bɔhimbu 53.)

6. Karimmi Matiu 24:45-47.

- Ȑuni n leei nyɛ "yiŋ bia ɳun gbub' yelmanjli ka nyɛ yendan' la," ka o tuma nyɛla dini?

(Lihimi Bɔhimbu 54.)

7. Sɔli dini ka a ni tooi zaŋ a saha, a yaa, ni a ni mali sheli kam n tab' sɔŋ layingu maa?

(Lihimi Bɔhimbu 55.)

8. Karimmi Yilli 133:1.

- Bo ni bo ka a ni tooi niŋ, ka di kpaŋsi naŋgbanyini layingu maa ni?

(Lihimi Bɔhimbu 56.)

9. Ti yi tum taali din tibsa, ka bɔri ni ti nya Jəhova sɔŋsim, bo n simdi ni ti niŋ?

(Lihimi Bɔhimbu 57.)

10. Karimmi 1 Yəlikura 28:9 ni gburri pahigu lahabali.

- Shəb' yi tuhiri a bee bə yi che Jəhova jəmbu, bo ka a ni tooi niŋ ka di wuhi ni "a jəmdi Jəhova, ka luri o sizuura ni a suhu zaa"?

- A biehigu ni, di simdi ni a niŋ təxism sheli ka di che ka a kuli ze Jəhova yim, ka bi tim nuu ȝiri adiini yel'ninđa puuni?

(Lihimi Bɔhimbu 58.)

11. Bo ka a ni tooi niŋ n mali shili gulü alaka?

(Lihimi Bɔhimbu 59.)

12. Bo ka a bɔri ni a niŋ ka di che ka a kuli tiri tooni Jəhova jəmbu ni?

(Lihimi Bɔhimbu 60.)

A bɔhisi:

N Shili Biya, Ni M Pahi Layinqu Maa Zugu, N Yihia Waazu?

Di ni tooi nyela a shili biya, ni a leei waazuyihira
ŋun na bi baptaizi, di yi nyela . . .

- A bi naqiri Baibul bɔhimbu, wunsuhugu,
ni layinqu chandi.
- A suhu pieli a ni bɔhindi sheli maa zuqu,
a ti yeda, ni di nyela yelmanjli, ka a bɔri
ni a yeli niriba di yela.
- A yuri Jəhova, ka a zonim' nyela bən
jəmdi Jəhova ko.
- A yihia a nuu ʒiri adiini kam puuni,
ni paati paati yela ni.
- A dɔli Jəhova zaligu, ka bɔri ni a leei
Jəhova Shehira nira.

A yi təhi ni a shili biya, ni a pahi layinqu maa zugu n yihia waazu, ŋun sɔndi a ka a
bɔhindi Baibul, ni tooi yeli layinqu ninkura, ka bə mini a ʒini n nya, bə ni yen sɔŋ a shəm.

N Shili Biya Ni M Baptai zi?

Di ni tooi nyela a shili biya, ni a baptaizi,
di yi nyela . . .

- A nyela waazuyihira ŋun na bi baptaizi.
- A bi naqiri waazu yihibu. A yihiri waazu,
a yaa tariga.
- A sɔndi 'yinjbia ŋun gbubi yelmanjli ka
nye yəndan maa' tuma, ka deeri o nɔli.
—Matiu 24:45-47, NWT.
- Suhugu puuni, a pun yeli Jəhova, ni a zaŋ
a maŋ' n-ti o. A bɔri ni a jem o, hali ni saha
din ka bahigu.

A yi təhi ni a shili biya, ni a baptaizi, ŋun sɔndi a ka a bɔhindi Baibul,
ni tooi yeli layinqu ninkura, ka bə mini a ʒini n nya, bə ni yen sɔŋ a shəm.

Pahigu Lahabali

1. Bo N-Lee Nyε Babilon Titali?

Ti nin wula banj, ni ziri adiini zaa, ka Baibul boli ‘Babilon Titali’? (Kahigibu 17:5) Lihimi shehira የ፡

- **O tuma paari dunia yili zaa.** Baibul yeliya ni Babilon Titali zì la “salo mini zulya balibu” zuju, ka o mali “nam din su dunia nanim’ zaa yiko.”—Kahigibu 17:15, 18, NWT.
- **O pa la dunia yili nanima, bee dunia yili dabiligu fukumsi.** Saha sheli sayingu ni paari Babilon Titali maa, di bi paari “dunia yili nanima” ni “daa bihi maa.”—Kahigibu 18:9, 15, NWT.
- **O birigi niriba Naawuni sani.** Baibul buysi o la pagorili, dama o mini dunia yili nanim’ niij nangbanyini n tumda, ni di che ka o nya arizichi ni sɔnsim balibu. (Kahigibu 17: 1, 2) O yohindi niriba dunia yili zaa, ka di niriba pam nyεviya.—Kahigibu 18:23, 24.

2. Saha Dini Ka Masia Yen Yi Polo?

Baibul yeliya ni Masia ti yen paaí na, di ni niij dakulo 69.—Karimmi Daniel 9:25.

Dakulo 69 maa daa pili la yuun’ dini? Yuuni 455 D.Y. puuni m-balá. Di saha maa ka Gomna Nehimia daa paaí Jérusalém, “ni o ti lab’ me li zali”.—Daniel 9:25; Nehimia 2:1, 5-8.

Dakulo 69 maa wayilim nyela wula? Saha ni saha, Baibul anabtali yetçya yi yeli dabsili yela, di nyela yuuni. (Kalinlinima 14:34; Ezékiel 4:6) Din juna dakulo kam yen nyεla yuma ayopçin. Di saha, anabtali yetçya ኃ puuni, dakulo 69 maa nyela yuma 483 (dakulo 69 x dabsa 7).

Dakulo 69 maa naai la yuun’ dini? Ti yi pili yuuni 455 D.Y. ka kali yuma 483, di yen naai la yuuni 29 Y.N.* Yuuni ኃ dede ka Yisa daa baptaizi, ka Naawuni zañ shia kasi m piigi o Masia!—Luk 3:1, 2, 21, 22.

* Yuuni 455 D.Y. n zañ chan yuuni 1 D.Y. nyela yuma 454. Yuuni 1 D.Y. n zañ chan yuuni 1 Y.N. nyela yuuni gan’ (yuuni 0 daa kani). Yuuni 1 Y.N. n zañ chan yuuni 29 Y.N. nyela yuma 28. Di zaa yi lajim, di nyela yuma 483.

3. 3im Zañ Tum Tuma Alaafee Bøbu Ni

Alaafee bøbu soya sheña ni, nira manjman’ 3im ni tooi zañ tum tuun’ sheña. Soya maa sheña bi simdi n zañ ti Kristien. Kotomsi nyela, nira zañ o 3im n ti, ni di zañ kphei so bee n zañ soj, n ti zañ kphei o manjman’ be yi ti tibiri o.—Zaligu Teebu 15:23.

Amaa di ni tooi nyela tibbu soya maa sheña bi birigi Naawuni zalgıu. Di sheña nyela, 3im vooi n zañ niij vihigu, mažini zañ yihı dayiri kamani dulim ni din pahi, nir’ 3im ni (*hemodialysis*), 3im pilisibu (*hemodilution*), mažini zañ deeí nir’ 3im ka labsi li niij o (*cell-salvage*), bee mažini zañ tum suhu bee vuhim soya tuma (*heart-lung bypass machine*). Kristien kam n simdi ni o gbaai o manjman’ gbaabu n zañ jendi o 3im zañ tum tuma, *alaafee bøbu soya ni, alaafee bøbu vihigu ni, bee o ni deeri tibbu sheli pum-poçç puuni*. Di yi kana 3im zañ tum tuma soya, wöliginsim ni tooi beni n zañ jendi døyiti kam ni yen zañ li tum shem. Dinzugu poi ka Kristien sayi deeí alaafee bøbu so’ sheli, di simdi ni o bohi døyiti maa m banj o 3im ni yen zañ tum shem. Zahimmi böhisi የ፡

- Ka di yi nyela alaafee bøbu ni, be ni che ka n 3im maa sheli birigi n yi n ningbuñ ni, hali ka di chandi na gbaai n tooi biela? N suhu ni ti ma sołi, ni n yeli ni 3im ኃ na kuli pahi la n ningbuñ ni, ka pa la 3i’ sheli di ni simdi ni di “kpaai n sɔn tiña”?—Zaligu Teebu 12:23, 24.
- Ka di yi nyela alaafee bøbu ni, be ni vooi n 3im, n niij li tayisim ka labsi li n ningbuñ ni bee n zañ li ku bukaata sheli n ningbuñ ni? Di ni che ka Baibul ni wumsi n suhuni-dölisira sheli la, galim ma? N ni tooi sayi ti alaafee bøbu sołi ኃ?

4. Wöligibu Amiliya Ni

Baibul yeliya ni Naawuni je ni doo mini o paya wöligi. Di kahigiya ni wöligibu bi wuhı ni sołi yooya ni doo kpuçji paya so, bee paya kuli do’ so dabam. (1 Korintinima 7:10, 11) Amaa yel’ sheña che ka Kristien sheb’ wöligi be amiliya ni.

- **Doo zayısi o dañ lihibu:** Doo zayısiya ni o bo o dañ yel’bora n ti ba, hali ka dan maa ti kɔŋ yel’ sheña din nyε talahi n zañ ti biehigu.—1 Timoti 5:8.
- **Buri din kpεma:** Buri ni tooi mali yaa hali ti leei nyεvili bee alaafee kɔŋbu yela.—Galeshianima 5:19-21.
- **Nira mini Jéhova sunsuuni yi ni sayim zaa zaa:** Doo che ka o paya yen kɔŋ Jéhova jembu, bee paya che ka o yidana yen kɔŋ Jéhova jembu.—Tuma 5:29.

455 D.Y.
‘Di bahi nɔli ni
Jérusalém labi me’

406 D.Y.
Be labi me
Jérusalém n zali

“dakulo 7” (yuma 49)

29 Y.N.
Masia paaí na
(o baptaiziya)

“dakulo 62” (yuma 434)

yuma 483

Pahigu Lahabali

5. Churi Puhibu

Kristienim' bi timdi nuu Jēhova ni bi sayi ti churi shēja puhibu ni. Amaa yel' shēja ni tooi yi polo n zañ jendi churi ḥo puhibu, ka di simdi ni Kristien kam zañ o suhuni-dōlsira din deeii Baibul wumsi-la n gbaai gbaabu n zañ chan o ni yen niñ shēm.

- **So puhi a chugu puhigu.** A ni tooi kuli yeli, "M pahiya." Di yi nyela o bōri ni o bōhim, a ni tooi kahigi ka o banj din che ka a bi puhiri chugu maa.
- **A paya bee a yidana pa Jēhova Shehiranira. O bōli a ni a pahi a zugu, ka yi mini dañ niriba di ka nu.** A yi ni chan ka a suhu ku galim a, a ni tooi dañ yeli a paya bee a yidana ka o banj ni be yi ti niñdi jembu yel' shēja, a ku tim nuu di ni.
- **A tumalana pahi a liyiri, chugu shēli puhibu saha.** Di simdi ni a zaysi li? Di ni tooi nyela di pa taali. Bōhim a manja, 'wula ka tumalan' maa lihiri li? O sani, liyiri maa nyela chugu puhibu pini, bee o kuli bōrimi ni o wuhi ni o suhu piel n tuma zugu?
- **So ti a pini, chugu puhibu saha.** Di yi pa shēli, ḥun tiri a pini maa yeli a: "M mi ni a bi puhiri chugu ḥo ḥuna, amaa n kuli bōrimi ni n ti a pini ḥo." Di yi pa shēli, o kuli bōrimi ni o niñ a nirlilim. Amaa n i tooi bōhi a manja: "O bōrimi ni o zahim ma? O bōri ni n tim nuu chugu maa puhibu ni?" A yi lihi yela ḥo n naai, di nyela a manjman' gbaabu ni a zaysi bee a deeii pini maa. Yelli kam puuni, ti bōri ni ti gbaabu nse din ku che ka ti suhuni-dōlsira galim ti ka wuhi ziegimtali n zañ ti Jēhova.—Tuma 23:1.

6. Dōriti Din Loora

Ti yuri niriba. Dinzuyu ti kuli je ni ti niñ fawayali n ti zañ doro n loo so. Dinzuyu ti yi kuli mi ni ti mali doro din loora, bee ti yi zilisi ni so pun zañ li n loo ti, di simdi ni ti lihi vienyela ka bi zañ li loo so. Ti gbubi halli ḥo dama Baibul zali ti zaligu: 'Yumi a zijiinikpee kamani a manjman' la.'—Romimia 13:8-10.

Doro din loori nira yi mali so, sōli dini ka o ni tooi wuhi yurilim ḥo? Doro din loori yi mali so, di simdi ni o gbaai o man' ka che yurilim wuhibū so' shēja, kamani nira gbaai tabli manja bee nōli moysabu. Sheba yi lihiri be dañ gubu, ka di zugu che ka be je ni be bōli o na be yinja, di bi simdi ni o je suli. Poi ka o baptaizi, di simdi ni o yeli ninkura shili maana maa o doro maa yela. Di saha, shili ni mali n zañ ti o baptaizibū ka doro maa bi loo ben gba yen baptaizi. Poi ka doo mini paya pili taba layabu, di yi nyela be ni so zilisiya ni doro din loori kpe o, di simdi ni o manjman' kpuyu na-pōn n che ka be vihi o ȝim n nya din beni. A yi niñ lala, di ni wuhi ni a tehirī niriba yela, 'a bi lihiri a suhu ni bōri shēli kōnko amaa a lihiri sheba gba dini.'—Filipainima 2:4, NWT.

7. Yela Din Jendi Zaligu Mini Tuma

Ti yi sabi alikauli kam din gbaai n zañ jendi liyiri bee tuma yela n sōn—hali di yi be la ti mini ti Kristien mabia sunsuuni, di ni tayi yelmuyisira balibu. (Jērimia 32:9-12) Amaa, di ni tooi niñ ka gadama bihi lu Kristienim' sunsuuni n zañ jendi liyiri bee yelcōya shēli. Di simdi ni be tooi mali yela maa yōmyōm ashilo ni, ni suhudoo.

Ka sōli dini ka di simdi ni ti dōli, m mali gadama din mali nimmohi, kamani nira fabu yela bee ziri din ḥoma m-pa, ni di sajim nira yuli? (Karimmi Matiu 18:15-17) Yisa daa wuhi di ni simdi ni ti dōli so' shēli. Di nyela yela ata:

- (1) Bōmi sōli ka yi mali yela maa ashilo ni.
—Lihimi kalinli 15.
- (2) Di yi bi nani, che ka ben ti tooni Naawuni jembu ni yino bee aysi pahi a zugu ka yi chan.—Lihimi kalinli 16.
- (3) Yela maa yi na kuli bi mali, sōli yi pa beni ni a zañ li paai layingu ninkura sani.—Lihimi kalinli 17.

Yela pam puuni, di ku višla ni ti tahi ti mabia kootu, dama di ni tooi che ka niriba gbubi tēha din bi simdi Jēhova, ni layingu maa. (1 Kōrintinima 6:1-8) Amaa yel' shēja beni n ni tooi bōri ni di zañ tahi kootu. Di shēja nyela: amiliya larigibū, bia subu yela, yela din jendi nira ni yen yori liyiri shēli n tiri o paya bee o yidana, alikauli faako liyiri deebu yela (inshōrans), tuma liyiri yi kpi ka di yela yen mali, bee fali dibu yela. Kristien yi pii ni o mali yela ḥo tatabo kootu ni, ni suhudoo, o bi birigi Baibul zaligu.

Di yi zañ jendi yel' shēli din mali nimmohi pam, kamani be zañ nira dōni kinkansi sōli zugu, bia nahimbu, be yi liri nira, zubu din mali barina pam, bee nyevili dibu. Kristien yi tahi yelli ḥo tatabo ben su fukumsi sani, o bi birigi Baibul zaligu.

Kpahimmi A Baibul Karimbu Tooni Tibu

HIBURU-ARAMEEK SABBU

Nambu mini daadam
piligu saha yela

Piligu 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40
41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 **Yibu** 1
2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16
17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29
30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 **Le-**
vinima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
Kalinlinima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 **Za-**
ligu Teebu 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31 32 33 34

Alikauli Tiŋgbäŋni zinibū

Joshua 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 **Zyu-**
laannima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 **Rut** 1 2 3 4

Kurumbuni Izrael nanima

1 Samuel 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31 **2 Samuel** 1 2 3
4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 **1 Nanim** 1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
21 22 **2 Nanim** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
24 25 **1 Yelikura** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23
24 25 26 27 28 29 **2 Yelikura** 1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33
34 35 36

Dabtim puuni yibu

Ezra 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 **Nehimia** 1
2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 **Esta** 1 2 3
4 5 6 7 8 9 10

Ayuba lahabali

Ayuba 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
39 40 41 42

Yila mini hankali din maani biéhigu

Yila 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36
37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47
48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58
59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69
70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80
81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91
92 93 94 95 96 97 98 99 100 101
102 103 104 105 106 107 108 109 110
111 112 113 114 115 116 117 118 119 120
121 122 123 124 125 126 127 128 129 130
131 132 133 134 135 136 137 138 139 140
141 142 143 144 145 146 147 148 149 150
Qaha 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
28 29 30 31 **Waazuyihira** 1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 **Sulemaana Yila** 1 2 3 4
5 6 7 8

Anabnim' sabbu

Aizaia 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26
27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39
40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52
53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65
66 **Jerimia** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25
26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38
39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51
52 **Fabilanima** 1 2 3 4 5 **Ezeziel** 1 2
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18
19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31
32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44
45 46 47 48 **Daniel** 1 2 3 4 5 6 7 8 9
10 11 12 **Hozia** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 **Joel** 1 2 3 **Amos** 1 2 3 4 5
6 7 8 9 **Obadiah** 1 **Jona** 1 2 3 4 **Mai-**
ka 1 2 3 4 5 6 7 **Nahum** 1 2 3 **Ha-**
bakuk 1 2 3 **Zefania** 1 2 3 **Hagai** 1 2
Zakaria 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 **Malaki** 1 2 3 4

KRISTIENNIM' MAA SAHA GRIIK SABBU

Yisa ni o waazu tuma yela

Matiu 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27
28 **Maak** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 **Luk** 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11
12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24
Jon 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15
16 17 18 19 20 21

Kristiennim' tooni tibu yela

Tuma 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14
15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28

Qɔɔl ni sab' gbaŋ sheŋa

Romnima 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 **1 Kɔrintinima** 1 2 3 4 5 6 7 8
9 10 11 12 13 14 15 16 **2 Kɔrintinima** 1
2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 **Galeshi-**
nima 1 2 3 4 5 6 **Efesusnima** 1 2 3
4 5 6 **Filipainima** 1 2 3 4 **Kolɔsaini-**
ma 1 2 3 4 **1 Tesalɔnaikanima** 1 2 3 4
5 **2 Tesalɔnaikanima** 1 2 3 **1 Timoti** 1
2 3 4 5 6 **2 Timoti** 1 2 3 4 **Taitus** 1
2 3 **Failimon** 1 **Hiburunima** 1 2 3 4 5
6 7 8 9 10 11 12 13

Tuumba ni nyaandɔliba sheb' sabbu

Jeemsi 1 2 3 4 5 **1 Pita** 1 2 3 4
5 **2 Pita** 1 2 3 **1 Jon** 1 2 3 4 5
2 Jon 1 **3 Jon** 1 **Jud** 1 **Kahigibu** 1 2
3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17
18 19 20 21 22

 A yi karindi Baibul, dalimmi a ni
karim yaya sheŋa.

BOMI LAHABALI PAHI

Iff-DGB
240805